

**Fantastic
Club**

DAMENI ȘI STELE

EDITURA ALBATROS

Fantastic
Club

CLUB

DAMENI ȘI STELE

(DIN CELE MAI FRUMOASE POVESTIRI
ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE ROMÂNEȘTI)

Selecție și note:
VICTOR ZEDNIC

SCAN: Doru Filip
prelucrare: Costin Teo Graur
prima ediție digitală, iunie 2011

EDITURA ALBATROS

**Ilustrația copertei:
Sculptură de C-TIN LUCACI,
montaj-foto
de A. MIHAILOPOL**

NOTA EDITORULUI

Pornind de la tradiția formată prin promovarea unei literaturi științifico-fantastice de înaltă calitate, izvorînd din cele mai îndrăznețe idei și aspirații ale omului (aparițiile din colecția „Fantastic-club” sînt edificatoare în acest sens), Editura Albatros oferă în prezent cititorilor săi o antologie cuprinzînd unele dintre cele mai frumoase povestiri din science-fiction-ul românesc.

Nobila aventură a spiritului uman, veșnic tînăr, în nemărginita lui dorință de a se perfecționa, de a se autodepăși, ca simbol al unui Icar victorios, conjugată cu setea de a descifra necunoscutul, de a trece dincolo de pragul multor taine și de a crea astfel condițiile ca imposibilul să se transforme în posibil, constituie coordonata principală a volumu-

lui de față. În același timp, lucrarea confirmă, credem, existența unor indiscutabile realizări în literatura noastră de anticipație, apte de a intra în raza de interes a cititorului român și totodată, îndrăznim să spunem, în circuitul valorilor universale ale genului.

**George Anania —
Romulus Bărbulescu**

OCHII EI ALBAȘTRI

Și deodată, în visul lui monoton interveni o schimbare.

Nefiresc de pămîntean, odinioară, pe „Nox”, el, cel dintîi coborîtor, întîlnise mirosul aspru al fînului abia cosit... Asta s-a petrecut însă foarte demult, pe cînd fusese tînăr, totuși și-aici ceva, ca un miros și o amintire, străbate încăperile, peste decenii. E ca atunci cînd trebuia să moară și-aproape-și blestema copilăria, căci mirosul acela al planetei a fost o cumplită otravă.

Ar fi vrut să-nțeleagă, însă doar frica îl domina atunci, în preajma morții, și-acum din nou frica îi dă tîrcoale — hotărit lucru, nimic din visul lui nu poate fi înțeles. O spaimă plouă peste tăcerea încremenită din jur, odată cu părerea acestui miros din lumea de dincolo, a trecutului.

Umbre nelămurite cutreieră poteci de odinioară. Acele indicatoarelor tresar — are să se întîmple ceva, trebiel — și, uite, străvezie, ea prinde contur în cadrul ușii — doi ochi imenși, albaștri, ațintiți din întuneric asupra lui. *Ea!* Îi mîngîie cu privirea umerii, zăpăcit, îi scrută fața, aceeași, după douăzeci de ani, și-și zise că în sfîrșit o să se trezească și o s-o vadă aievea...

Așteaptă, așteaptă — ea nu făcu nici o mișcare. Poate că visul nu se terminase. El se ridică obosit și trecu pragul spre cealaltă încăpere, prin trupul și ochii ei, care încă mai persistau ca un abur. Și împrejurul navei defilau stelele maiestuoase, într-o rotire căreia el nu-i mai aparținea, întinzînd demo-

nice brațe de flăcări, total lipsite de importanță. Spaima îl urmă; îi auzea solzii înghețați tirându-se prin cabine, îi simți mușcătura, și iar viscoli ceea ce putea fi mirosul de fin al copilăriei și-al morții. Cu un fel de deznădăjduită speranță își întoarse fața după ea, și o văzu, palidă, lângă oglindă, privindu-l prin apele azurii. Ochii albaștri ardeau în cleștar, tăcuți. Făcu un pas și oglinda tremură o clipă, iar acum era iarăși o biată sticlă, la fel de veche, cenușie și goală, sub jocul fascinant al spaimei, care din nou își pregătea mușcătura. Îl biciui frica asta binefăcătoare și începu să-și îmbrace scafandrul, convins că un sfârșit sau o eliberare îl așteaptă în afara navei.

Deschise trapa, se lecă cu un cablu și ieși. Zbură de o sută de ori mai iute ca lumina, de aceea Universul se preschimbă într-un noian de fulgere, un joc de comete și artificii, păienjenis al culorilor. Drumul era pretutindeni pustiu, drum care nu mai ducea nicăieri. Pământul continua să trăiască acolo, în urmă, la peste două mii de ani-lumină depărtare.

Așa povestea visul ciudat din care Tim nu izbutea să se trezească. Aparent, astronava rămăsese întreagă. Doar o parte verde, care în întunericul cosmic nici nu se distingea, doar o pată verde apăruse pe blindaj. Era scafandrul ei... Sau nu, de aici începea visul cel rău, cu o sumedenie de insinuări perfide, pentru că ea, desigur, nu putuse, n-avea de ce să moară.

Ochii albaștri se deschiseseră înaintea lui, pe catranul încremenit al bolții. „Dă-mi mînal — ar fi vrut el să spună. Să mă trezesc, noaptea s-a lungit peste măsură!” Dar, ca în orice coșmar, dinții i se încleștaseră și nu reușea să scoată o vorbă. Își aminti cît luptase cu somnul, sau cu leșinul, căci mai degrabă leșin era, atunci, imediat după accident, cînd ea controla învelișul navei, iar el ieșise din sala motoarelor, înăbușit de căldură.

Leșinul... Apoi coșmarul în care se făcea că ea a fost pulverizată pe metalul carcasei... Se făcea că

murise cu adevărat și că el s-a convins de asta, văzînd că ea nu se mai întoarce nici după trei zile, nici după trei săptămîni. Stătuse mult timp lîngă pata cea verde, în razele proiectoarelor. Ațipea uneori, cîmpit de somn, și vedea ochii ei triști, speriați și întrebători, totdeauna întrebători...

Și dacă nu e vis?

Căută pe dibuite intrarea, tîrindu-se pe lîngă cablu. Și, de cum se întoarce înăuntru, spaima, care-l aștepta lîngă ușă, îl mușcă iar, amețindu-l cu mirosul fînului — era ca o mare de fîn cosit — și el se strădui să audă cîntecul greierilor, dar greierii tăceau, încapățînați. Atunci a știut că acolo mai e cineva care poate-l pîndește, și, de surpriză, a întors capul, strigînd fără voie:

— E cine ... va aici?

Iar limba i se împletici și îl duru, așa cum se întimplă după ce n-ai vorbit cu glas tare de peste douăzeci de ani.

.

Zilele începură să treacă altfel de la această întîmplare, și în toate diminețile el se trezea nerăbdător să afle urmarca. Frica îl părăsise treptat lăsînd o tăcere plină de întrebări, în vreme ce ea venea tot mai des, mai aproape, străvezie, ca un văzduh înflorit.

Pesemne se apropia finalul. Simțurile celor din astronave se ascut într-atîta încît prevăd cu adevărat întîmplări care vor veni, și chiar Tim verificase asta odinioară, pe „Nox”, și mai tîrziu, înainte de despărțire. Se gîndea vag la eșecul expediției și aștepta, mai degrabă împăcat, el, care încă nu știa cît din viața lui a fost vis; căci nu se mai putea schimba nimic, și, după ce avea să moară, toate aveau să rămînă la fel, împietrite în zborul fără capăt, de o sută de ori mai rapid ca lumina.

Rămăsese culcat, poate chiar dormise, cînd avu iar certitudinea că mai e cineva, alături de el, în

navă. Îi plăcu să creadă că-i ea — lucrurile se simplificau astfel, deși prezența o simțise tot timpul; dar n-ar fi vrut să admită că înnebunise. Cînd era singur și neliniștit — o, cît de des fusese el neliniștit și singur! — gîndurile i se mișcau prin cabină, scotocind pretutindeni. Tim nu le vedea nici odată, le recunoștea însă vocea și mai auzea deseori ceva asemenea foșnetelor și trosnetelor, cînd se buluceau cu toatele în juru-i.

Bineînțeles că nici acum ele nu puteau să lipsească, mai ales acum, cînd dorea numai vecinătatea ei. Erau gînduri viclene, tîrîndu-se abil, insinuante, ca apa, și vedeau și comentau totul.

„Doarmel zise unul dintre ele, vorbind de Tim ca de un străin. A dormit mereu și visează.”

Gîndurile celelalte se învîlmășiră — Tim și le închipuia ca pe o ceață, de unde fiecare, pe rînd, căpăta contururi schimbătoare și-apoi curgeau din nou împreună, de-a valma — se învolburară și un altul se ridică, întrebînd:

„Și frica?”

„În somn ți-e frică mereu — șopti primul. Pentru că visezi.”

Norul de ceață se prelinse printre fotolii, rotindu-se, desfăcîndu-și o sută de brațe, ca să poată iscodi împrejur.

„Ba eu cred — murmură gîndul celălalt, ca un glas nedumerit, de copil —, eu cred că totuși mai e cineva, care-l sperie. Acolo, în oglindă...”

„Unde? se auziră întrebări. Unde?”

„A zis că în oglindă. În oglindă...”

Ceața gîndurilor aburi oglinda...

„Nuul suspină atunci un al treilea, a cărui voce era înceată și tristă. Aici e ea. Voi n-o cunoașteți, cei tineri...”

„Se zice c-a murit!” spuse gîndul cu glas de copil.

„Știu eu? șopti gîndul cel trist. S-ar părea că nici nu zburăm spre Pămînt.”

Ea coborî din oglindă, prin ceață; îl privi pe Tim cu două ceruri sau două mări în ochii nemăsurat de limpezi și-apoi întinse mâinile spre fruntea lui, străvezii ca pânzele de păianjen.

„Poate, vorbi iar gîndul cel dintîi, nehotărît, poate mă-nșel, și nu e vis, și nici nu zburăm spre Pămînt...”

„Mai este cineva în astronavă...”

— Da... Cine? întrebă trudnic Tim.

— Eu, un om! se auzi neașteptat un al patrulea gînd, izgonindu-le pe toate celelalte; adică un murmur care venea de departe, ca un ecou într-o peșteră.

Ea clipi și-și ridică alene părul negru, întoarse capul, să asculte ceva, dar în aceeași clipă se destrămă.

— Somnul... somnul... bolborosi Tim, răsucindu-se violent în patul larg, prea larg pentru un om singur.

Gîndurile ieșiră de prin cotloane, iscodind temătoare.

„Nu e vis, nu e susură cel dintîi speriat, din mijlocul norului cețos, și gîndurile mai tinere se grăbiră să-i dea dreptate. Mai e cineva aici, a vorbit!”

„Cine ești tu?” întrebă uimit gîndul cu glas de copil, cu glasul din copilărie al lui Tim.

Iar Tim se întoarse cu fața la perete, ascunzîndu-și capul între pernă și colțul patului, în ungherul cel mai întunecos.

„Nu vorbeștel se necăji gîndul trist. Închipuiri, toate numai închipuiril!”

„Lui îi e frică, spuse liniștit primul gînd, care era și cel mai înțelept. Înseamnă că mai e un om aici, a cărui apariție l-a speriat.”

„De ce nu o femeie? întrebă glasul de copil. O femeie care să-i amintească de ea!”

„Poate chiar o femeie!” adie murmurul, iar gîndurile se rotiră tăcute, în semn că au auzit.

„Unde?” voia să întrebe Tim și-i scăpă doar un

geamăt, limba îi era înțepenită ca o bucată de lemn.

— Stau aici, lângă tine! spuse glasul.

Imaginea ei flutură o clipă, ca un văl alb.

— Aici nul se scutură Tim și-și mușcă pînă la sînge limba. Aici, ea... Ochii ei *albaștri*...

Singurătatea se rostogoli peste el, cu o avalanșă de nonsensuri, și pretutindeni se scutura mirosul blestemat de fîn proaspăt.

— Nu ești nebun! îi spuse cu blîndețe glasul străin. Nu mă vezi pentru că sînt altfel decît tine.

Nervii lui Tim cedară; se crispă de așternutul gol de alături și începu fără veste să plîngă.

— Ești un miraj! se împotrivi, cu primele lui vorbe distincte. Mîna mea trece... Doamnel!

— Sînt de-o săptămînă cu tine. Ți-am citit toate cărțile, Tim. A fost greu... Folosiți cuvinte ciudate.

Ea se ivi din nou, zîmbind, la marginea unor păduri iluzorii.

— Minți, minți! izbucni el. Ce prost mai sînt! Cum ai ajuns la mine fără o aeronavă?

Și răsufală adînc, ștergîndu-și lacrimile.

„Dal zise gîndul cel trist. Unde îi e aeronava?”

„E-aici, se împotrivi gîndul cel înțelept. Dar este invizibilă, ca și astronautul ei.”

— Vehiculul meu cosmic zboară alături de aeronava ta! răspunse murmurul. Doar că el nu poate fi detectat de tine.

Ea se apropie și atinse palma lui Tim cu degetele, într-un miraculos sărut al mîinilor. Din degetele ei se revărsa o imensă liniște care-l învăluia cu totul; auzea cum gîndurile încep să se certe, dar nu mai înțelese decît vocea aceluia trist, și-apoi nici pe aceea, pînă adormi.

•

S-a trezit tîrziu; visase frumos, că zboară singur și gol, printre stele, într-o mare jerbă de raze,

într-o plutire nestăvilită către ceva care putea să fie izbăvirea. Ea îl veghease, cu tîmpla pe umerul lui.

— Ce bine e cînd visezi frumos! șopti el, mîngîindu-i părul de aer.

Știa acum că totul e numai vis; și gîndurile, și iarba.

— De ce crezi? îi răspunse tainicul murmur.

— Mă trezesc, spuse Tim, și-ncepe visul rău!

— Trezește-te! îl îndemnă glasul. Te-ai odihnit, iar eu sînt cu tine.

— Tu?

— Un om. Poate o femeie. Ți-am citit toate cărțile, nu-ți amintești?

— Tu, mireasma? Ea se-ntoarse spre el, cu vechea, speriată și-ntrebătoare privire. Se-nfioră: Dă-mi mîna!

— Nu pot, Tim! Sînt altfel decît voi, pămîntenii.

— Altfel?

— Materia care mă alcătuiește are o structură aparte, asemănătoare luminii.

— Nu mă minți? întrebă el, uimit peste măsură de un asemenea vis năstrușnic. Voi toți, la tine acasă, sînteți așa?

— Nu! spuse murmurul.

Tim rise, nici el nu știa de ce, și-și clătină capul. Ea se topi în umărul lui.

— Și cum, tu mă vezi? urmă, curios pînă unde-l va duce visul. Mă poți atinge?

— Te țin îmbrățișat, fiindcă sînt pretutindeni, în aer și-n cărți. Tu mă respiri, te miști și clipești în mine.

— Vail se temu el atunci. Și nu te doare?

— Nu mă doare! răspunse glasul, parcă însoțit de un zîmbet.

— Totul e cu puțință în somn! ripostă Tim, și-l bucura conștiința asta că visează. Ești un om înțelept...

— O femeie.

— Adevărat? Aș vrea să ascult basmul tău, de unde vii și ce cauți. Dar cum te cheamă?

— Vin de departe! zise femeia. De foarte departe, am mers multe milenii pămîntești cu viteza astronavei tale.

— Da, e un basm frumos! răspunse Tim visător. Mai frumos decît al meu.

— Nu e un basm, îi răspunse cu blîndețe vocea.

— Ba da! Sau un vis, e tot una. Și zbori așa, singură...

— Caut oamenii, Tim!

— Toți căutăm... Cum ziceai că te cheamă?

— Nu știu, pămînteanule! Numele meu e ca o undă, șopti femeia nevăzută. Un cod matematic, de netradus în cuvinte...

— Nu, spuse el zîbind, oamenii trebuie să aibă numele lor. Și pietrele au nume, dar oamenii...

Glasul tăcu mult timp, tăcu toată ziua aceea, deși gîndurile l-au provocat pe rînd, l-au îmbiat cu întrebările lor. Numai Tim rămase liniștit, pentru că, nu-i așa? totul e cu puțință în somn.

•

I se urîse singur din nou. Și-a silit închipuirea să-i aducă imaginea ei sau măcar glasul ființei nevăzute, și totuși nici închipuirea nu-l mai slujea ca de obicei. Era un fel de trezire, căreia i se împotrivi temător, căci și gîndurile dispăruseră odată cu visul.

Atunci mîncă, lacom și mult, colindînd, slăbănog și bărbos, cabinele, prin dezordinea lor, căutînd nici el nu știa ce. Astronava părea oprită dincoace de sarabanda stelelor în mișcare.

Lămpile luminau tot mai slab — se înnoptase. Cabina era neprimitoare și rece, ca o casă părăsită. Tim închise ochii, neputincios, și în aceeași clipă îl surprinse o amintire veche neașteptat de clară printre păreri și umbrele trecutului. Aproape că simți suflul rece al ozonului marilor înălțimi; se revedea copilandru, zburînd cu platforma antigravifică, singur, într-o noapte ca asta, prin norii scuturați de

furtună, acasă la el, pe Pământ. Fulgere albe roteau întunericul ca pe un titirez uriaș, lovindu-i marginile fără-ncetare, și odată cu el se rotea și Tim — costumul său de protecție, croit parcă dintr-o mică oglindă, fulgera el însuși în toate părțile, încărcat cu electricitate. Băiatul se înclăștase de balustrada platformei. Rîdea, sigur de sine, în ploaia sălbatică, înfiorat de plăcere, încrezător și teribil ca toți adolescenții, stăpîn al furtunii. Norii halucinanți i se așterneau la picioare, valuri superbe într-un ocean nemăiîntîlnit...

Tresări. Lămpile se stingeau cu totul, venise noaptea convențională a astronavei. Dar el fremăta, așîțat, mușchii amorțiți îi zvîcneau sub piele, ca atunci, în furtună... Se ridică, se azvîrli în picioare, adîmlecînd ca un lup tînăr aerul dimprejur, și simți apăsarea de cușcă a astronavei.

— Întoarce-te! îl ispitea un glas, răsunînd parcă de pretutindeni. Întoarce-te la tine pe Pământ.

Tim ascultă și, încremenit, iscodi doar cu ochii pustietatea.

— Unde ești? mormăia el. Unde te-ascunzi, cu vrăjile tale?

— De ce nu vrei să te-ntorci pe Pământ?

— Pentru că l-am uitat! strigă el. Nu există Pământul.

— Ba din pricina ei... spuse glasul domol.

Atunci vraja se rupse.

Tim își ridică privirile, muncit de nedumerire, și totul se prăbuși împrejurul lui; norii turbați, și fulgerele, și ploaia se mistuiră în lucirea mată, indiferentă a pereților de metal. Dar el nu mai simțea degradările — se clătină iar, pe jumătate adormit, aiurînd, în căutarea unor ochi albaștri ca un miraj.

— Ea a murit... murmură el în întuneric. Femeia nevăzută nu-i răspunse. Tu nu știi că-i moartă? Nu vezi că astronava mea stricată...

— Și dacă te-ai putea întoarce, Tim? întrebă glasul, cu un tremur ușor.

— Cum să pot?

— Eu, care plutesc în toată nava, i-am cercetat motoarele. Comenzile lor sînt blocate, atît. E așa de ușor să pătrund în reactoare...

— Și crezi că asta ajunge?

— Prea curînd ți-ai uitat Pămîntul, Tim!

— M-am chinuit să-l uit. E mai bine dacă, oricum, nu mă-ntorc. La-nceput aş fi dat totul pentru întoarcere, dar nu era posibilă; și atunci mi-am zis că, de fapt, nu vreau să mă-ntorc. Și asta ani în șir, pînă am început să cred măcar puțin — altfel, înfrînt, cum mai trăiam atît amar de vreme? Cei care zboară singuri înțeleg; pesemne tu nu ești singură la voi pe navă. Dacă ai, într-adevăr, o navă...

— Aml îi răspunse glasul de femeie. Nava mea e un uriaș rezervor de energie, o energie concentrată, pe care noi o numim fundamentală și cu ajutorul căreia mă deplasez și mă hrănesc.

Tim bîjbîi prin beznă și aprinse lampa albastră, de seară. Ochii îl dureau; îi închise pe jumătate și privi împrejur, prin razele slabe, așteptîndu-se să-și vadă ciudatul oaspe.

— Și cînd toată energia s-a consumat de unde iei-alta?

— De la oricare stea...

— Și cum, îți poți conduce nava încotro vrei? Ai aparate de măsură și comandă?

— Simplifici! îi reproșă femeia nevăzută. De ce raportezi totul la experiența ta de pămîntean?

— Nu cunosc alta! El se posomori. Vreau să aflu dacă tot mai visez. Cum îți conduci nava, hai spune!

— E complicat, Tim! Am organe de simț și simțuri noi, create special pentru zbor și adaptate formei mele de-acum.

— Formei de-acum? Mai ai și o alta?

— Da. Acasă la noi pe planetă. Acolo mă preschimb, revin la înfățișarea mea obișnuită, comparabilă cu a voastră.

— Ce noapte lungă! spuse Tim. Cred, uneori, că am visat de la-nceput de tot; ori poate abia de-acum înainte visez?

— Ce nu-nțelegi?

— Multe...

Își mușcă buzele, îngîndurat. Era atîta liniște, ca într-o adevărată noapte pămînteană, încît se auzea distinct vuietul depărtat din camerele de reacție ale motoarelor.

— Mi-e greu să te conving, Tim!

— Nu-mi închipui la ce vă folosește prefacerea corpului... La ce bun atîtea complicații?

— Dimpotrivă, totul e mai simplu! Știi, Tim, ce libertate de mișcare avem astfel, adaptați dimensiunilor Cosmosului? Zburăm de mii de ori mai iute decît lumina, trecem nevătămați chiar prin cromosfera marilor stele. Îți închipui?

— Nu poți zise Tim brusc. Eu zbor într-o navă greoaie și înceată, la discreția defecțiunilor de tot felul.

— Tu experimentezi prima navă supraluminică a pămîntenilor...

— Știa! se arătă el surprins.

— Ți-am citit jurnalul expediției, Tim! Vă întorceați pe Pămînt, după efectuarea cu succes a probelor, cînd s-a produs avaria aceea. Ea, soția ta...

— Spune-mi! Tu știi tot. Ea e moartă? Am văzut, avaria a blocat comenzile, le-a distrus definitiv. Motoarele lucrează accelerate la limită. Astea le-am văzut, dar ce face ea? Unde-i?

— Poate că visezi, pămînteanule!...

Tim dădea ocol prin ceața lămpii albastre.

— Lasă-mă să te chem într-un fel, să-ți dau un nume, măcar pentru noaptea asta, fără marginii îi spuse ciudatei lui prietene. Am să-ți zic Ao, vrei? E un nume de pămînteană...

— Vreau...

— Cînd mă voi trezi, Ao, am să povestesc despre tine, visul cel mai frumos al nopții. Poate mă voi trezi în curînd, sînt destul de tînăr ca să-mi birui somnul nefiresc, Aol

— Spune, Tim!

— Ao, câteodată mi se pare că nici nu dorm, știi? șopti el, ca o taină. Atunci mă cuprind deznădejdea și frica; parcă n-aș zbura spre Pământ, parcă, într-adevăr, nava mi-ar fi avariata și ea ar fi murit. Dar nu țin mult și simt din nou cum mă scufund în vis. Îmi aud gândurile, vorbind de mine ca de un străin, o văd pe ea.

— O vezi?

— Așa ca în vis. Și mi-e dor...

— Înseamnă, într-adevăr, că visezi...

— Ciudat însă că somnul nu se mai termină. Îmi închipui că au trecut peste douzeci de ani de când dorm. Numai pe tine nu te văd. Nu poți reveni la forma ta veche, pe care spui că o aveai acasă? Aș vrea să te visez, dar dacă nu-ți cunosc înfățișarea...

— E greu ce-mi ceri. Chiar dacă aș avea aparatura necesară reintegrării — și nava ta are destul material pentru asta în rezervele ei — tot nu e posibilă transformarea, fiindcă mediul tău de viață pentru mine e toxic... Dar nu pricep cum nu-ți dorești Pământul!

— Pământul era ea. Împreună cu ea am coborît pe 17 planete. Ne era dor de casă, dintr-o dată simțeam gustul sărat al mării și-atunci ne grăbeam spre Pământ. Dar, pînă la-ntoarcere, ea aducea în cabine Pământul, tot ce e mai frumos și mai limpede în lumea asta. Ea a fost pădurea și cerul...

— Mult o iubești!

— Au trecut douăzeci de ani de când Pământul, ea nu mai există. Unde să mă-ntorc? După accident, s-au îngrămădit numai absurdități, dincolo de puterea mea de înțelegere. Moartea este firească doar dacă reușești s-o înțelegi, altfel n-am cum s-o cred și nici unul dintre noi n-o crede.

Tim scotoci îndelung prin casetele bibliotecii și scoase o cutie cu pastile multicolore, în ambalaje străvezii de plastic. Luă una, o dizolvă într-un pahar cu apă și bău încet.

— Ce faci? se alarmă Ao. Înghiți alcool?!

— E-un obicei vechi al pămîntenilor. Uncoi nu mă pot stăpîni...

Lampa albastră își răspîndea razele ca o ceață. Tim sorbi ultimele picături din pahar, apoi i se făcu iarăși foame. Își închipuia stelele de pe cerul natal, rotindu-se în noaptea terestră, luna peste oceanul cîmpiei, peste pădurile dormind neclintite, ca un mare arhipelag. Era neliniștit.

— Aș vrea să le simt, să le văd! zise el. Altfel nu mai deosebesc închipuirile și visele. Și tu, Ao, ai să dispari... în zori, după somn; dar atunci am s-o găsesc oare pe ea, sau din nou deznădejdea? Să mă-ntorc? Și dacă-i numai vis? Mă voi trezi și iar am să rămîn rătăcitor, la-ntîmplare.

— Cînd te trezești toate sînt altfel, Tim! răspunse Ao.

— Greutatea e să aștepti. Mi-e dor de ea...

— Ți-e dor. N-ai mai văzut-o de la accident. Tu spui că-i mult de-atunci.

— Mult...

Tim se ridică brusc. Îl cuprinsese o agitație inexplicabilă, dureroasă, după imensa letargie din timpul somnului. Tremura vizibil și încerca instinctiv să se apuce de mobile, ca să se stăpînească. Amintirea catastrofei devenise vie, ca însăși realitatea.

— De ce? ... îngăimă el, clătîindu-se.

Își prinse capul în palme, parcă să și-l smulgă. Apoi căzu, se zvîrcoli îndelung, spuse ceva nedeslușit și iar se zvîrcoli, neputincios și penibil ca o reptilă.

*

Își puseseră costumele de zbor. Amîndoi. O trimisese pe ea în afara navei, să cerceteze stricăciunile. El se pregătise să intre la motoare. Acolo era un infern. Cele 8 000 de grade, temperatura de reacție a cîmpului propulsor, înroșiseră conductori. Cercetă semnalizatoarele. Nu indicau nici o defecțiune. Își pierdu încrederea în ele și începu să verifice singur... un sfert, o treime din aparatură... Totul părea normal.

Ieși cu un ultim efort. Știu că o să leșine. Atunci o întrezări prin hublou. Zîmbca.

„De ce? se întrebă. Poate ca să-mi dea curaj...”

Ochii i se întunecau periodic. Simțea că se pregătește ceva năprasnic, instinctul său, ascuțit la culme, ca al unei fiare, îi prevestea primejdia.

Leșină. Cît a stat amorțit în leșin, dacă și-a închipuit că au trecut două decenii? Gîndurile nu-i mai dădeau tircoale, iar ochii albaștri se ascunseseră.

— Tim, iar ai întrecut măsură! răsună vocea ei.

— Mmm! scînci el, trezindu-se cu un șoc, simțind cum se liniștește. Ce... ce-i afară?

— Absolut nimic!

— Tu... gîndăcelule! șopti el. Ești foarte sigură?

— Foarte, foarte! Înlări ea. Haide, stai liniștit, să-ți scot costumul.

— O... știi... murmură el somnolent. Credeam...

— A fost o undă care ne-a interceptat, perturbînd indicatoarele. Atîta! Înghite acum asta și dormi.

Se trezi odihnit. Se trezise într-adevăr, fără puțință de îndoială. Îi trebui mult pînă reușise să-și amintească. Alarma aceea falsă, pe urmă începutul de leșin... Adică nu, leșinase cu adevărat ori avusese un coșmar. Se făcea — așa-i? — se făcea că soția lui...

Cineva se mișcă lângă el, în dreapta. Ea. Dormea cu fața pe mîna lui, cu părul negru, lucios, risipit pe pernă. Și se mișca în somn. Întotdeauna se mișca ea în somn.

— Ce bine că ești aici! Ce binel strigă atunci înfrigurat, strîngînd-o la piept pînă i se tăie răsufarea.

— Hm! se împotrivi ea. Ai visat vreo bazonie?

Și se lipi de el, ascunzîndu-și fața între gîtul și umărul lui, cu intenția să mai doarmă.

— Ba nu vreau să dormi! porunci el și se ridică în cot, îi întoarse fața în sus și o privi.

— Tim! șopti ca moale, cu ochii tot închiși. Tim! și îl mîngîie.

El se lăsă să cadă înapoi și pentru prima oară își aminti, nostalgic, Pămîntul. Ea se întoarse și-l sărută, deschizîndu-și, în fine, ochii, lăsîndu-l să vadă două imense valuri de mare înaintea răsăritului. Îl mîngîia mereu, netezindu-i părul cu palmele mici.

... Și toată vremea, amețit, înduișat, el îi privi ochii, prin care treceau umbre fugare, ca pescărușii; îi strînse plin de grijă suflarea ciudat de liniștită, cu miros de floare...

— Ești tu, cea dintotdeauna! șopti, ca să se convingă că n-a visat. Ochii tăi albaștri...

Dar nu, era aici, vie și caldă, ca amintirea.

— Și-acum ce va mai fi?

I se părea că aude foșnetul vîntului în benzi și un țipăt alarmant de lăstun.

— Acum luăm dejunul! spuse ea simplu; se ridică, învăluindu-l cu priviri limpezi, ca apele, surise, parcă din altă lume, și deschise ușa spre baie. Nu vii?

Tim coborî și el, neașteptat de sprinten. Privi indicatoarele din cabină — astronava gonia spre Pămînt. Se uită fugar și în oglindă: un tinăr zvelt, cu păr castaniu — trăsăturile lui vechi, dintotdeauna.

Își scoaseră veșmintele cu gesturi încete, intrate în obișnuință. Susurul dușului... În întunericul de sub pleoape, el asculta freamătul unei mulțimi de oameni strînși la o sărbătoare.

— Ajunge, ajungel strigă ea și fugi de sub cascada de stropi. Mi-e foame!

O zi ca altele, obișnuită pînă la banal. Fermecătoare...

Și totuși parcă suferea, îl apăsa un sentiment.

Cînd terminară masa, cotrobăi în bibliotecă, scoase cutia cu pastile și văzu un ambalaj de plastic gol, aruncat înăuntru. Îl răsuci între degete tăcut.

— Iarăși beil îl dojeni ea, intrînd cu ceștile mari, în care aburea cafeaua.

— Numai puțin! E un obicei vechi, știi bine! răspunse Tim, dându-și seama că mai spusese, cîndva, asemenea cuvinte.

— Ce e, te-ai necăjit! zise ea, atentă. Arăți schimbati

— Am avut un vis lung...

Ascultă muzică și se plimbă prin toată nava. În pasajul uneia dintre cabinele-ecluză apăruse o trapă, care înainte nu exista. Trapa era blocată, dar prin fereastra ei Tim văzu un aparat sau mai multe, foarte complicate, și ele inexistente pînă acum. Se gîndi cît efort a cerut construcția lor, cîte cunoștințe și pricepere.

Ieși din astronavă. Pata verde de pe blindaj dispăruse. El căută insistent să descopere contururile unei a doua nave, dar spațiul dimprejur părea pustiu.

Se întoarce; ea îl aștepta liniștită.

Tim începu să lucreze, revăzînd notele din jurnalul de bord, completîndu-le cu noii parametri ai traiectoriei. Uneori se oprea cu ochii închiși, parcă adormit. Trecu amiaza, veni ceasul tihnit, visător și nostalgic de dinaintea amurgului. Aparatele de proiecție desfășurau dincolo de hublouri imagini familiare — soarele cobora spre fumul zării și raze sîngerii, strecurate prin perdele de purpură, cădeau pe roșul carmin al unor trandafiri într-o glastră. Departe, la marginea soarelui, un singur munte semeț plutea, aerian, peste ceața mereu mișcătoare din asfințit, ca o simplă părere. Tim privi mult, rezemat de geam, pînă licări în creștetul cerului minunatul Luceafăr. Atunci răsunară atingerile unor pași și ea îi îmbrățișă umărul.

— Pămîntul! murmură fascinată.

El se întoarce, îi luă fața în palme.

— Hai cu minel îi șopti.

— Tim! ea se desprinsese și-l privi lung. Ai visat, dragul meu!

— Vino cu minel spuse el și ochii i se ume-

ziră. Acum doar ești pămînteană. Întinse mîna și iar o mîngîie, cu sfială.

— Nu pentru mult timp.

— Dar, Ao, dacă poți să te transformi...

Ao zîmbi și Tim se întrerupse.

— Am avut de furcă pînă v-am descifrat codul biologic! Și aparatul de reintegrare ce bătaie de cap mi-a dat pînă l-am construit!

— Ao, spuse Tim alarmat, să nu pleci! Nu pleca, nu acum!

— Crezi că eu am să pot fi vreodată ea? întreabă Ao tristă.

— Nu asta! Dar legătura noastră de la creier la creier se mai păstrează încă și uite...

— Nu se mai păstrează nimic, Tim! îl întrerupse ea. E o copilărie!

— Nu-i bine să pleci se încăpățîină el.

— Te așteaptă Pămîntul, Tim! Eu mai trebuie să rămîn, mi-o cere programul de zbor... Poate, cînd vom ajunge la planeta voastră... să te mai văd...

Ao se retrase cu spatele pînă la trapa dinspre cabinele-ecluză.

— N-ai să mă uiți? întreabă Tim, cu gustul amar și dulce al înțelegerilor de pe urmă.

— Numai dacă ai să uiți tu singur! șopti ea, apoi se crispă lîngă trapă. Sărută-mă, Tim, pămînteanule!

El își lipi de ochii ei buzele fierbinți și uscate, parcă să-și potolească în albastrul lor o sete mistuitoare. Ao se smulse cu un efort.

— Să nu mă urmezi! Am să mă prefac din nou în rază, laolaltă cu aparatul. Îmi pare rău, ți-am consumat la construirea lui toată rezerva de metal din navă. Iartă-mă!

Ultimul cuvînt îl spuse de dincolo de trapa închisă.

Încercă să pășească, dreaptă, pînă la tabloul de comandă aflat tocmai în fundul încăperii, dar căzu curînd și se lîrî spre el, neputincioasă. Apăsă

pe singurul buton și aproape imediat containerul care-i adăpostea, pe ea și reintegraterul, ieși prin camera-ecluză, împins de motorul său rachetă.

Ao ar fi vrut să-și privească tovarășii de drum, dar ei erau alcătuiți din unde, invizibile acum ochilor ei albaștri, pămînteni; vedea numai astronava lui Tim, depărtîndu-se vertiginos. Ar fi vrut măcar să-și amintească de cei alături de care plecase odinioară și care aveau să zboare mai departe fără ea, spre planetele locuite, dar își amintea numai chipul lui Tim, așa cum îl lăsase, nedumerit și trist, acolo, lângă trapă.

Și în clipa aceea Ao muri, înainte să-și dea seama că moare, pentru că toată uriașa energie a corpului ei se consumase în această singură zi, hrănindu-i organismul cel nou. Muri — poate doar aparent; poate că de fapt zbura, alături de Tim, către împlinire.

(Din col. „Povestiri științifico-fantastice“, nr. 307 din 1967)

MOARTEA PĂSĂRII - SĂGEATĂ

E o tirzie oră de noapte. Singur în laborator, sint obosit, dar fără somn. Unicul avantaj al bătrâneții: puțină nevoie de a dormi.

Mă abandonez fotoliului sever. E o liniște unică. Tăcerea nu mă apasă. Ar fi destul să întorc butonul și radioul mi-ar oferi muzică, ecranul stereovizorului s-ar lumina, pereții încăperii ar deveni translucizi și m-aș afla în centrul oricăreia dintre cele câteva zeci de ambianțe pe care le pot comanda.

Nu uzez decît rareori de confortul care mă înconjoară. Singurătatea nu mă indispoze. Avem atît de puține prilejuri de a ne întoarce asupra noastră, de a medita fără presiunea unor măsuri practice de luat, încît se cade să le prețuim chiar și pe cele mai neplăcute. Viața modernă ridică la tot pasul probleme, te obligă neîncetat să adopți hotărîri, să le respecti, să le încalci. Modul nostru de existență este deliberea. Creierul se află într-o veșnică stare de veghe, ca un zgîrie-nori cu mii de ferestre luminate zi și noapte. Locatarii lui, indivizii care ne formează personalitatea, ingeniosul și scepticul, explozivul și dubitativul, băiețandruul ușor de impresionat și bătrînul robot al experienței se macină într-un consiliu fără sfîrșit.

Îmi place să-mi las vocile să vorbească, le ascult, le ies în întîmpinare, le caut. Ca să le stîrnesc ajunge să apăs butonul aparatului de proiecție din stînga mea.

E un obicei deprins de Spiros, acolo unde s-a petrecut accidentul.

Încă înainte de a se fi produs, descoperisem cu uluire o fantastică bibliotecă de imagini terestre a spiralilor. Reprezentanții planetei-gazdă ne-o dezvăluiseră nu fără solemnitate.

Revăd în minte seara aceea, reflexele odihni-toare ale cerului pămîntean arborat în cinstea noastră în sala vastă în care ne petreceam orele de odihnă. După o introducere de o poezie delicată, un spiral cărunt atinse cîteva mici figuri sculptate în masa care ne reunea. Azurul cupolei trecu prin fazele unui apus de soare. Paralel, un ecran se iluminează. Recunoscui, pe catifeaua neagră a cerului, o constelație. Imaginea se mărește. Curînd spațiul întreg fu ocupat de un singur sistem solar. Numărai planetele. Erau 9. A treia avea un singur satelit. Era Pămîntul!

Imaginea continua să se apropie. Strălucirea slabă a planetei se traduse în contururi vagi, apoi tot mai decise, ușor colorate. Globul se rotea lent sub ochii noștri, pe ecran decupîndu-se treptat continentele, oceanele, masivele muntoase.

Vizibilitatea creștea. Amănunte plastice ne rețineau atenția. Aglomerările de fum și praf ale orașelor, rețeaua în stea a căilor ferate, întinderile agricole.

Spiralul alege o metropolă și continuă să mărească imaginea. Relațiile geografice ne orientară. În fața noastră era Viena. Parcurile, bulevardele, străzile se desenau tot mai limpede, clădirile baroce se distingeau și ele. Curînd putu fi remarcată intensă circulație de pe Ring. Performanța nu-l mulțumea, se pare, pe operator, de vreme ce imaginea nu înceta să se apropie.

Singurul element care se dilata fără să iasă din cadru era terasa unei cafenele. În centrul imaginii se fixase punctul rotund al unei pălării. O pălărie de vară, împletită. Omul cu pălărie citea un ziar. Cînd imaginea se mărește îndeștă, puturăm citi un titlu: „Iminenta plecare a expediției către Spiros. Din echipaj face parte și . . . ”

Omul își scoase pălăria spre a-și face vînt cu ea.

Era vizibil emoționat. Un moment își lăsă capul pe spate, scrutînd cerul deasupra sa. Părea că ne privește drept în ochi. Am tresărit. Omul de pe terasa vieneză eram eu.

Spiralii se întrecuseră pe ei înșiși. Le-am exprimat mulțumiri și i-am rugat să-și explice performanța. Ne-au relatat că pusese ră la punct de multe decenii un sistem de înregistrare și analizare a luminii stelelor, ba și a planetelor. Metoda comporta mijloace optice și electronice cu totul neobișnuite. Ea includea, între altele, autocorectarea deformărilor provenite din caracterul ondulatoriu al luminii. Stupefiantă era păstrarea celor mai fine detalii. Și unică, fără precedent, se dovedea răbdarea cu care căutaseră în oceanul imaginilor de care dispuneau pe ale fiecăruia dintre noi. Un gest menit să ne miște și care ne-a impresionat.

Curînd m-au învățat să conduc singur aparatul și uneori îmi petreceam seara cu înregistrările spiralilor. Filmul planetei noastre se întindea pe parcursul mai multor generații.

Distanța făcea ca evenimentele surprinse să fie întotdeauna rămase în urmă. Era bizar să vezi cu cîtă convingere se agitau semenii noștri pentru mobiluri prin forța lucrurilor depășite. Disproporția îi făcea întrucîtva comici, cum păreau și afișele proaspete ale spectacolelor vechi, linia modei rămase în urmă, titlurile ziarelor de o actualitate apusă.

Nu era ușor să aflu ziua înregistrată. E ciudat cum, pe o planetă pe care se tipăresc anual peste opt sute de milioane de calendare, nu se află aproape nici unul public, în vreme ce sumedenie de ceasuri străjuiesc la răspîntiile bulevardelor.

O paralelă între timpul de pe Spiros și cel de pe Pămînt era dificil de trasat. Ar fi fost nevoie să apelez la prietenii mei. Or, ei erau prinși pînă peste cap cu însărcinările lor. Interesul meu pentru neașteptatul mod de a-mi studia planeta natală avea

dreptul să-mi ocupe doar timpul liber, era o distracție pasageră.

Mă amuza enorm să mă caut în haosul terestru. N-a fost ușor să dau peste alte imagini ale mele. Trebuia să știu data înregistrării și apoi să-mi amintesc, să deduc cel puțin unde m-aș fi putut afla și la ce oră, alegînd momentele în care m-aș fi găsit sub cerul liber, căci înregistrările se limitau, firește, la exterioare.

Într-o zi, izbutii să mă surprind pe treptele universității clujene, la ora cînd se goleau amfiteatrele. Abia mă distingeam în grupul pestriț, agitat.

Am privit îndelung imaginea depășită a ființei mele. Nimic deosebit, nici o flacără în ochii mei. În jur, colegii sporovăiau, rîdeau, gesticulînd neîncetat, făcînd cîtiva pași dezordonați spre a reveni, zburîndu-și părul cu mișcări largi, ușor scenice. Fetele se supravegheau mai bine. Nici eu nu eram tăcut, dar peroram destul de plicticos, cu un gest unic al mîinii drepte, un tic pe care-l uitasem.

Despre ce putea fi vorba, ce ne-ar fi putut înfierbînta în amiaza copleșită de soare? Cămășile colorate viu, cu mîneci foarte scurte, arătau brațe formate prin sport. Fetele erau grațioase, deși nu fragile, cu linia gîtului desenîndu-se fin pe cenușiul zidului vechi. Nu mai recunoșteam pe nimeni. Cine era blonda care în amfiteatru ocupa un loc în rîndul doi, dreapta, și care nota aplecînd mult capul pe caiet și cine tînărul cu profil roman care asculta prelegerile lăsat pe spate, aproape întins, cu picioarele depărtate, indiferent, în stare totuși să reproducă fiecare cuvînt după luni de zile?

Memorasem doar pitorescul colegilor mei, care însă deveniseră pentru mine personajele unei piese uitate, continuînd să existe prin cîteva culori și atitudini, siluete fără nume și semnificație. Cu atît mai surprinzător era concretul imaginii lor, care nu se suprapunea pe amintirea irizată. Violent conturați, neverosimil de reali, nu puteam crede în ei.

Nici în mine nu credeam. Nu eram decît unul

dintre acei tineri prea puțin personali, impenetrabili totuși, împotriva elocvenței lor mimate. La fel de străin m-aș fi regăsit și pe dinăuntru. Aceasta pentru că pe atunci toate antenele mele se îndreptau în afară. Apoi pentru că timpul mi-a format o anumită viziune, subiectivă, despre mine.

Ce idee voi fi apărat în ziua aceea, zăbovind în arșița soarelui, cu degetele vîntului răsfirîndu-mi părul? Aș fi vrut să mă pot auzi.

Nu era o dorință înțeleaptă. În cel mai bun caz aș fi putut să-l înțeleg pe tînărul de pe treptele universității. El mi-ar fi rămas totuși străin, de necunoscut, ca o voce imprimată pe bandă.

De la distanța care mă separă de omul care găsea un amuzament în a se redescoperi, lucrurile capătă alte culori.

Eram cel mai „bătrîn” din expediție, dar aceasta nu a contat pînă în ultimele săptămîni, cînd s-a pus problema explorării craterului Ro și cînd a trebuit să fac pentru întia oară caz de numărul anilor mei.

Nimeni pe Spiros nu cunoștea originea craterului. Vulcanică? Meteorică? Greu de precizat. Ca și pe Pămînt, cercetarea planetei proprii rămăsese în urmă. Un paradox care nu se lasă explicat.

Spiralii ne-au sfătuit să-l ocolim pe Ro, dar nu ne îndoiam că o făcuseră sperînd să ne determine a-l cerceta cu tot dinadinsul. Nu puteam proceda altfel.

Venerabilul Ro era verde și împădurit, cu abia cîteva linii de piatră marcîndu-i osatura. Veritabilă pată albă, îi îmbia pe îndrăzneți și pe amatorii de aventură. Aceștia trebuiau să rămîină totuși departe, deoarece masivul emana pînă la mari distanțe miraculoasa lui forță — o radiație necunoscută, extrem de penetrantă, care nu se lăsa definită.

Contoarele înnebuneau semnalînd primejdia, însă nici un simptom nu confirma caracterul nociv la care ar fi trebuit să ne așteptăm. Flora era luxuriantă, iar dintre animalele regiunii multe vedeau

bătrînețe, ceea ce dovedea că acolo se putea trăi, și chiar îndelung. Totuși, o superstiție antică descu-raja orice intenție de a locui ori chiar numai de a păși pe terenul iradiat.

Zona lui Ro nu fusese niciodată populată de oameni, iar în ultimele secole spiralii o izolaseră conștient. Crescută în voie, vegetația locului alcă-tuia o adevărată junglă.

Primele săptămîni pe Spiros fuseseră pline de nenumărate descoperiri. Cantitatea de informații culese de noi era impresionantă.

Totuși, nu ne puteam întoarce pe Pămînt fără măcar să fi încercat elucidarea tainei lui Ro. Trebuia să aflăm despre ce-i vorba, să știm ce nu știm, pen-tru a putea reveni acasă cel puțin cu nedumeriri serioase, iar nu cu simple ridicări din umeri. Tre-buia să vizităm craterul, și aceasta împotriva pre-scriptiilor care ne interziceau accesul în zonele cu-noscute ca primejdioase.

Am dezbătut toate aspectele problemei pînă am izbutit să ne irităm cu toții. În cele din urmă, colegii mei au acceptat că e mai rațional să încerc eu, spe-cialistul în radiații. Discuția a avut un aer ciudat, undeva părea că se ascunde o condamnare la moarte, dar cîteva ironii acide i-au pus la punct pe senti-mentali.

Am obținut mină liberă, dar nu m-am grăbit să profit. Am lansat mai întîi peste Ro cîteva mici rachete cu deplasare lentă, echipate cu aparataj de înregistrare foarte divers. Le-am recuperat dincolo de zonă. Înregistrările nu erau concludente. Radiația era o necunoscută.

Am vrut să obțin probe de sol. Spiralii păstrau mostre din sondajele lor automate, executate la di-ferite adîncimi. Amestecuri și aliaje inofensive. Radiația nu se perpetua în afara craterului.

Noi probe de sol, extrase cu aparataj teleghidat, nu aduseră nici o lumină. Elemente diverse, aliaje bizare cîte vreți, dar numai atît. Iar probele fuseseră luate din chiar epicentrul radiației.

După câteva săptămîni de muncă inutilă și migăloasă, eram sufocați de mulțimea probelor și de complicata lor evidență. Singurul rezultat pozitiv era izolarea unui element necunoscut pe Pămînt, pe care l-am numit spiralit. Cercetarea lui nu ne duse însă prea departe.

Fotografiile luate din zborul rachetelor de cercetare nu arătau nici o pauză a vegetației, nici un accident de teren ieșit din comun, în afara craterului însuși. Nu aveam de ales: trebuie să merg la fața locului.

Am deschis cu prudență ușa metalică a elicopterului care mă adusese în zonă. Mă întâmpină un armonios ciripit de păsări. Pe vârful unde coborîsem, adia un vînt pașnic.

Ieșii din carcasa metalică a aparatului. Contorul izbucni în semnale asurzitoare. Suna ciudat în liniștea fără griji a locului. L-am scos din funcțiune. Am făcut cîțiva pași. Încurajat, mi-am efectuat măsurătorile, am notat tot ce credeam că-mi va servi. Mă grăbeam, de teamă că prietenii mei, care așteptau, își vor pierde răbdarea și vor veni după mine.

Am cules din iarba uriașă o mică zburătoare. Era puiul bine dezvoltat al unei păsări cu capul triunghiular și golaș. Avea o piele albăstrie, bine întinsă, elastică și se mișca foarte vioi. Cînta subțire și se întrecea în triluri repezi. L-am adus cu mine și vreme de câteva zile a fost distracția noastră preferată. Creștea văzînd cu ochii și pe măsura dezvoltării se lungea și se ascutea. Colegii mei l-au bolezat pasărea-săgeată.

Programul serilor mele se schimbase. Înregistrările privind importanța mea persoană trecuseră pe planul al doilea, cedînd locul cercetării materialului cules. Aveam numeroase date noi, însă nici o concluzie nu se cristaliza.

De la întoarcerea mea trecuse mai puțin de o săptămînă. Cîteva nopți nedormite îmi scofilciseră fața, îmi încrețiseră pleoapele. Mă simțeam slăbit.

Am hotărît să revin la un program rațional. Drept prim pas, am încheiat ziua de lucru odată cu colegii mei și am trecut împreună cu ei să-mi vizitez protejatul, pe care-l neglijasem.

Mă aștepta o surpriză. Pasărea era de nerecunoscut. Din albăstrie, pielea capului i se înroșise, ochii își pierduseră vioiciunea, ca și mișcările. Coada îi atârna. Unde era pasărea-săgeată? Glasul i se schimbase cu desăvârșire, devenind un fel de scîrțîit întrerupt de o tuse răgușită. Respira greu și rătăcea de colo-colo prin marca colivie ce-i fusese pusă la dispoziție.

Am socotit că e de vină captivitatea. Am eliberat pasărea, dar ea nu-și luă zborul. Se mulțumi să rătăcească pe treptele intrării, unde o depusesem. Făcea eforturi vizibile pentru a se menține în picioare, mînată de o neliniște fără sens.

În seara aceea m-am întors la imprimările mele. Am constatat că, inconștient, îmi lipsiseră, și încă într-o asemenea măsură încît reîntîlnirea lor m-a înduioșat.

Curînd am încetat să urmăresc imaginile ce rulau în gol. Mă pierdeam în amintiri. M-am desprins în cîteva rînduri, spre a reveni la ecran. Ca niciodată, revederea fiecărui loc binecunoscut avea în mine un adînc ecou sentimental.

N-aș putea zice că incursiunea mea în trecut îmi făcea plăcere. Era în ea ceva extrem de necruțător, care zgîria fața delicată a nostalgiilor, opunîndu-le fotografii zguduitoare, însă prozaice. Aveam totuși o vitală nevoie de ele.

Colindam Bucureștii. Vechea clădire a Operei îmi apăru impresionantă, deși copleșită de ornamente, vetustă. Imaginea concretă păli în fața proiecției subiective, în care se vedea un teatru monumental, intim însă, cu familiarul meu loc de la ultimul balcon.

Eram zguduit. Spectacolul absolut care mi se păruse în adolescență că este opera lăsase în mine o nestinsă flacăra de recunoștință. Sub plafonul

aurit învățasem ce înseamnă să fii plin de sunete, să inspiri muzică așa cum inspiri aer, iar vibrațiile acustice să persiste în tine, apărute cu gelozie, săptămîni și luni de-a rîndul. Între pereții rigizi, armoniile se depuneau în fluide straturi, comunicante dar independente, sunînd fiecare și rezonînd la orice atingere, sonore pînă la a părea materiale, încît uneori aveam sentimentul că aș fi în stare să pășesc pe muzică.

Mă îndrăgostisem de operă. Mă trezeam nopțile dirijînd, în bezna și liniștea camerei mele, orchestrele imaginare care-mi populau visele. Neagra cortină de pluș a întunericului se ridica în fața decorurilor fastuoase, pe gustul vîrstei mele de atunci, și, cu o exaltare wertheriană, care-mi aducea sincere lacrimi în ochi, dădeam în fața neanlului un istovitor spectacol.

Am constatat cu un tremur că în tăcerea nemărginită a nopții spirale reeditam acele melodramatice lacrimi. O dulceagă, respingătoare duioșie mă copleșea, o suferință reală, dar neplăcută. Mă asaltau regretul trecutului, revolta egoistă față de trecerea timpului, adică tot ce nu putusem vreodată admite.

A fost un ceas al nostalgiilor dezlănțuite, scăpate din friu, o beție.

Cu un gest voluntar am întrerupt curgerea imaginilor. Trebuia să mă stăpînesc, să-mi revin. Aș fi vrut să-mi trag palme, ca la douăzeci de ani.

A fost destul să înregistrez comparația, că m-am și prăbușit, cu imensa forță sufletească de care dispuneam, asupra temei ce-mi oferisem. Nu mai aveam nevoie de nici un fel de înregistrări. Memoria afectivă mi se dezlănțui din nou și căzui într-o reverie fără sfîrșit în jurul romanticei categorii a tinereții.

Anii douăzeci constituie vîrsta viitorului. Devenirea, îmi spuneam, ne lansează în aspirații și peisaje anticipative. La douăzeci de ani eram un

receptacul de vieți viitoare, de biografii-proiect. Dețineam variante practice și poetice, constructive și exotice, probabile, posibile și imposibile. Aceste vieți îmi ocupau timpul, se lăfăiau pe întreg spațiul meu sufletesc. Încă netrăite, neînchegate ca lumea nici măcar conceptual, îmi coplesiseră memoria, încît acum, căutîndu-mă în jurul anilor douăzeci, nu mai prindeam decît imaginile pline de livresc ale vieților mele fantomă.

Fericite zile, gîndeam, trăite în cel mai edenic viitor, acela pe care nu trebuie să-l construiești și să-l aperi de întimplător și de tine însuți. Zile pure, cu desăvîrșire lipsite de egoism. Cine oare, în primii ani de facultate, are sentimentul că-și începe viața? Inginerul, medicul, profesorul plutesc în irealitate. Îi reține acolo poate și o conștientă amîinare a ieșirii din copilărie. Nici departe, peste ani, pe calea consacrării, nu credem în caracterul real al drumului ales, avem senzația că o mișcare la volanului ar fi suficientă ca să schimbăm.

Și nu totdeauna este adevărat. Viața pe care ne-am croit-o și care-i, poate, perfect și echilibrat construită nu mai are poezia proiectului, a arbitrarului: „Eu pot orice“.

Cumplit mi s-au gravat în memorie aberațiile acelei nopți neînțelese.

În zori eram lîngă mica pasăre, care abia își mai trăgea sufletul. După datele spiralilor, nu putea număra mai mult de două-trei săptămîni. Exemplarul din fața mea se afla însă la extrema bătrîneții! Am tresărit, cuprins de oroare. Găsisem. Nefericită descoperire! Această hidoasă decadență, prematură, bruscă, nu era decît acțiunea radiației nefaste! Înseamnă că și eu... Oboseala, fizionomia mea schimbată, deplasările psihice, între altele sentimentalismul atroce își găseau explicația: eram un bătrîn.

În noaptea următoare pasărea-săgeată se alinse. Am asistat la ultimele ei zbateri cu o curiozitate nesecată, bolnăvicioasă. Înregistram imaginea propriului meu sfârșit. Moartă, pasărea își regăsi profilul de săgeată ageră, suplă, ușoară.

Am petrecut câteva zile în camera mea. Trebuia să mă adun. Mă priveam în oglindă, încercam să descopăr noi urme vizibile ale răului. Eram furios și uneori mă cerca frica. Nu am stofă de erou și, de altfel, nimeni nu aleargă cu orice preț după situația de victimă. Consider inadmisibilă suferința pasivă. Ro îmi devenise un dușman personal. Aveam să-l urăsc tot restul vieții.

Curînd m-am împăcat cu imaginea trecutului meu. N-avea rost să mă privesc de ea, acum, cînd rămăsese puțin pînă la plecare. Ore tîrzii de noapte mă surprindeau cu mîinile pe butoanele aparatului. Liniștea din jur devenea materială, se cristaliza, uneori ajungea să-mi atragă, neplăcut, atenția. Aveam nevoie de ea, dar în doze prea mari mă copleșea, ca și singurătatea. Frecventam nesfîrșite ceasuri înregistrările, concentrat asupra locurilor pe unde trecusem, rătăcindu-mă adesea în oceanul imaginilor, căutîndu-mă inutil acolo unde mi se părea logic să mă fi aflat, descoperindu-mă din întîmplarea aiurea. Era o adevărată urmărire, o fugă după un personaj care-mi scăpa printre degete, ale cărui intenții și reacții se vedeau mereu imprevizibile. Aceasta mă supăra: aveam drepturi asupra lui, iar el nu mi se supunea. Eram preocupat de faptul că în curînd voi pleca, părăsindu-mi pentru totdeauna imaginea regăsită.

Nici acum nu mă recunoșteam. Dar se născuse în mine o duioșie față de necunoscutul de pe ecran. Existența lui mă interesa. Îmi inspira o familiaritate limitată, însă reală, o adevărată prietenie.

Sentimentul își avea puritatea sa, deși era minnat de suspiciune, de teama în fața surprizei pe

care fiecare moment părea că mi-o rezervă. Trecerea timpului, apropierea de ziua prezentă atenau însă ciudăţenia omului pe care-l analizam, îi sporeau legăturile sufleteşti cu mine, mă ajutau să-l intuiesc. Rămineau neconcordanţe de atmosferă între momente încă vii în memoria mea, prin aceasta involuntar modificate, şi imaginea reală. Dar şi asupra acesteia se răsfrîngea cu noblete aura de miraculos cu care încununăm clipele preferate ale trecutului.

Întoarcerea acasă este totdeauna tonică. Numai pe Pământ îşi regăseşte pămînteanul simţul proporţiilor. Privite de pe planeta noastră, lucrurile apar într-o lumină reală, se aliniază în noţiuni logice.

Acum pot nota cu o mare linişte, departe de orice senzaţional: da, spiralitul, în cantităţi care depăşesc o anumită masă critică, emite o radiaţie nocivă; da, radiaţia cu pricina provoacă o îmbătrînire prematură, concentrează ciclul vital într-un mod nefast; şi, din nou, da, am fost expus aceslei radiaţii şi suport consecinţele.

Nu-mi permit să regret nimic. Am veşnic la îndemînă copiile înregistrărilor de pe Spiros. M-am temut o vreme că reîntîlnirea lor îmi va submina tăria de caracter. Cu timpul, mi-am dat seama, dimpotrivă, că am nevoie de acel personaj adus din Cosmos, care nu mai sînt eu, dar care mi-e vasal. Îmi trebuie tinereţea, inconştienţa, indiferenţa lui provocatoare. El mă stimulează, îmi stîrneşte spiritul de contrazicere, vital în situaţia mea. Cu ajutorul lui studiez îmbătrînirea artificială provocată de spiralit. Dacă o anume radiaţie poate accelera îmbătrînirea, de ce o acţiune fizică de altă natură n-ar putea-o încelini? Este aici un extrem de fertil domeniu de cercetare. Cînd uneori scap frînele şi-mi las imaginaţia să vagabondeze, am viziunea unei lumi fără bătrîni, plină de viaţă, animată de generaţii optimiste, întrecîndu-se în

creație. Văd pieirea ritmurilor lente, a chipurilor
brăzdate de ani, a resemnării fataliste în fața im-
placabilului. Curgerea timpului nu va mai fi sino-
nimă cu succesiunea vîrstelor, dorința firească de
a accelera mersul vremii pentru a atinge ziua vii-
toare nu va mai fi contrazisă de năzuința egoistă
de a opri zborul planetelor pentru a nu apropia
bătrînețea.

Ne aflăm într-un stadiu primar al cercetărilor.
Pînă la marea descoperire ne așteaptă un drum
lung și sinuos. Aceasta nu mă sperie. Înțeleg din
privirile unora că interesul meu pentru problemă
pare deplasat. Le rid în nas. Ei bănuiesc în spa-
tele pasiunii mele nu știu ce speranțe absurde.
Sînt om de știință și-mi dau seama că ireversibilul
este ireversibil. Evident, nu voi putea profita de
succesul eventual al cercetărilor noastre. În orice
caz, nu voi trăi pînă atunci. Lupta mea are însă
o bază obiectivă: folosul unanim. Și dacă există
o latură subiectivă, dacă, în subsidiar, mă susține
și un mobil personal, acesta este răzbunarea. O
mare, virilă, totală sete de răzbunare mă face să
îndrept toate armele împotriva bătrîneții. Așa am
hotărît să celebrez victoria ei. Acesta e modul
meu de a capitula.

(Din vol. *Moartea păsării-săgeată*, Editura tineretului, 1966)

SUFLETUL

Mă aflu într-o încăpere aproape goală. Singurul mobilier este un fotoliu, în care conducătorul clinicii mă invită să mă așez. Mă scufund absentă în moliciunea lui. Peretele la care privesc are o parte metalică, prevăzută cu dispozitive similare celor ale unei mașini de calcul. Cel ce m-a însoțit s-a retras discret și mă pomenesc singură, față în față cu acea mașină ce începe să dea semne de funcționare. O lumină rece se aprinde și fasciculul ei îngust mi se plimbă fulgerător pe față și pe trup. Apoi fasciculul dispare. Pornește un zumzet abia auzit și o voce metalică îmi pronunță numele în șoaptă:

— Atalal Atalal Ata...

Glasul mașinii se pierde într-un șuierat. Mă cuprinde groaza. Mă reped la ușă, stăpînindu-mi un țipăt de oroare, și ies fugind în coridor. Ajung repede la ieșire. Lumea indiferentă a străzii mă trezește ca dintr-o transă. Șoapta mașinii, geamătul ei, cum îmi vine deodată în minte să-l numesc, capătă o ciudată forță de atracție asupra mea. Re-
intru în clinică și, încet, din ce în ce mai încet, mă întorc în camera din care fugisem.

Mașina e moartă. Mă așez în fotoliu și lucrurile se repetă. Fasciculul rece mă parcurge fulgerător, se stinge și mașina mă cheamă din nou cu o voce în care predomină tonurile joase:

— Atalal

— Da, sînt Atala, îi răspund cuprinsă de emoție, bîlbîindu-mă. De ce mă strigi? De ce m-au

adus aici? Știi ceva despre Antares? Ce legătură ai cu el?

— Atala! Atala!

Glasul mașinii abia se mai distinge. Pare că vine din mari depărtări. Am o clipă impresia că ceva cunoscut, foarte cunoscut, cunoscut dintotdeauna se află în preajma mea. Mașina continuă să mă strige în șoaptă, rar, metalic. Ce se petrece cu mine? Trăiesc o halucinație? Mă ridic de pe fotoliu cu ochii închiși și, încet, hipnotizată de voce, fac câțiva pași spre locul de unde răsună numele meu. Ating metalul rece. Tresar.

Mașina a tăcut. Mă reîntorc în fotoliu clătinându-mă, pipăind aerul ca o oarbă. E ceva de vis în toată întâmplarea aceasta. Simt oroare și duioșie. Îmi vine să fug țipând și, în același timp, să mîngîi mașina din care pornește acea voce răscolitoare. Să fie o înregistrare imperfectă a vocii lui Antares? De ce, atunci, acest timbru, care mă înspăimintă și mă cheamă? Antares e un echilibrat. El n-ar fi putut înregistra un asemenea mesaj decît, poate, în preajma morții. Și de ce nici un alt cuvînt? Doar Antares s-a întors acum două luni din expediție. E drept, nu m-au lăsat să-l văd („Trebuie ferit pînă și de cea mai mică emoție. Ori tu, Atala, i-ai provoca una mare” — mi-au spus), dar m-au asigurat că e viu și se află în afară de orice primejdie. Era ceva ciudat în privirile celor cu care am vorbit, o anume milă, bine mascată, față de mine, dar această nuanță mi s-a părut deplasată. E imposibil să mă mintă. El nu e în primejdie.

Un vuiet surd însufletește treplat difuzorul mașinii. Mă pregătesc să mă aud strigată din nou de vocea aceea tulburătoare. M-am liniștit. E o moleșeală a minții și a simțurilor în care cobor din ce în ce mai adînc, o indiferență absurdă față de tot și, în primul rînd, față de mine. Sînt parcă pe punctul de a adormi, cînd mașina vorbește din nou. Ceva s-a schimbat în modul în care îmi ar-

ticulează numele. Vocea este acum perfect metalică, nu-și mai modifică volumul, e egală și liniștită. E poruncitoare, mă domină. Apatia îmi dispare fulgerător sub imperiul voinței ce răzbate din acel glas ce-mi poruncește să-l ascult:

— Atala! Atala! Ascultă-mă!

— Te ascult, îi răspund sacadat, imitându-i, fără voie, felul de a pronunța cuvintele.

— Îți voi vorbi despre soțul tău.

Tac, privind hipnotizată locul de unde mi se pare că vin vorbele pe care le aștept de atîta timp. Podeaua și pereții încep să se clatine ritmic, ca puntea unui vapor. Ochiul rece al mașinii clipește scurt și fasciculul de lumină mă cercetează, oprindu-mi-se mai insistent la ochi. Este o lumină neutră. Nu mă obosește. Îi privesc fix sursa. Începe încet, pe nesimțite, să-și schimbe culoarea, se face verzuie, apoi violacee. Pînă la urmă, devine intens purpurie. Se stinge brusc. Se aude scurt vuietul ce prevestește vocea și glasul acela ce-mi trezea groază și duioșie începe să-mi povestească despre Antares.

— Călătoria a fost bună în primii doi ani. Nimic deosebit nu s-a întîmplat. Un singur lucru l-a mirat pe Antares, și anume faptul că în prima săptămînă de la start n-ai venit în nici o seară la Centrul legăturilor, unde se strîngeau toate rudele celor plecați pentru a vorbi cu ei. Dar faptul că în cea de a opta seară ai venit și ai fost atît de tandră și veselă l-a liniștit.

— Eram prea tristă. Plîngeam zi și noapte. N-am vrut să mă vadă astfel.

Mașina nu pare să fi luat în seamă șoaptele mele. Își continuă povestirea cu un fel de îndirjire.

— În luna a douăzeci și treia a călătoriei, nava a suferit o avarie. O forță necunoscută pricinuia penetrarea unor radiații dintr-o anume parte a învelișului ei. Fenomenul acesta a rămas neexplicat pînă astăzi. Antares a fost trimis să monteze

În exteriorul navei, în porțiunea ce permitea pătrunderea radiațiilor, un ecran protector. El a ieșit din navă, a făcut ceea ce era de făcut și s-a întors nevătămat. Călătoria a continuat apoi fără nici un incident deosebit. Punctul final a fost atins fără dificultăți, cercelările au decurs mulțumitor. În primele zile ale drumului de întoarcere a simțit Antares cele dintâi semne ale bolii. A pierdut treptat din greutate și, ceea ce-i neliniștea mult pe medici, a pierdut și câțiva centimetri din înălțime. Apoi...

Aici glasul metalic se poticnește, ezită parcă să continue. Se aud câteva silabe neînțelese și apoi glasul tace.

— E viu? Trăiește?

Mă cuprinde o ură neputincioasă împotriva aceluia mecanism lipsit de suflet ce mă terorizează cu relatarea lui cronologică. Îmi răcnesc întrebarea pe un ton din ce în ce mai înalt, isteric. Mă înec și lușesc. Mă prăbușesc apoi într-un plîns convulsiv, fără lacrimi. Mașina nu mai dă nici un semn. Mă apropii turbată de ea și o izbesc cu pumnii, sîngerîndu-mi degetele. Am răgușit, nu mai pot vorbi. Șoptesc anevoie, întrebînd-o dacă soțul meu trăiește. Fără să-mi dau seamă, schițez un străvechi gest de implorare, cad în genunchi, atîngînd cu fruntea metalul rece. Brusc, ochiul luminos se aprinde.

— Liniștește-te, Atala! Antares trăiește. Ascultă mai departe cum s-au întîmplat lucrurile cu boala lui ciudată.

Vocea și-a pierdut fermitatea cu care începuse să povestească. Nu mai este la fel de bine timbrată. Tonurile joase alternează cu cele înalte, anarhic. O bizară dereglare pare a se produce în organele mașinii. În alte împrejurări, lucrul acesta m-ar fi făcut să rîd în hohote. Roboții oferă adesea asemenea mostre de umor involuntar. Acum însă simt ceva ciudat insinuîndu-mi-se în suflet.

Vocea metalică îmi stîrnește ecouri vagi, cunoscute. Îmi amintesc deodată de senzația contradicției ce mă încercase cu ani în urmă, cînd mă apropiasem de cușca unui tigru. El dormea, unduindu-și din cînd în cînd blana. Se simțea un miros neliniștitor, de fiară. M-am apropiat de gratii, într-o năprasnică dorință de a-l mîngîia. Mi-am întins încet mîna, tremurînd. În ultimul moment, cineva dintre cei ce se aflau în preajma mea m-a prins și m-a tras brusc înapoi, cu un mic țipăt. Tigru! s-a trezit și a căscat leneș, arătîndu-ne o dantură monstruoasă. Am plecat tristă de lîngă el, cu sentimentul că am pierdut o unică ocazie a vieții mele. Multă vreme după aceea, întîmplarea m-a obsedat și, adesea, cu o perfectă lipsă de logică, mi-am spus că viața mea ar fi luat cu totul alt curs dacă atingeam blana tigruului. Acele cîteva clipe cînd mîna mi se îndrepta spre galbenul intens mi-au rămas pentru totdeauna în memorie. Trăisem atunci la paroxism un sentiment intermediar între frică și dorință. Fusesse extraordinar.

Nu știu de ce mi-a venit tocmai în clipa asta în minte întîmplarea cu tigru! Poate fiindcă ceva din cele ce trăiesc în prezent seamănă cu acea veche emoție. Și acum sînt dominată de ceva intermediar. Așezată în genunchi în fața ochiului aprins, ce-mi luminează fața cu nuanțe schimbătoare, sînt fulgerată de momente de maximă luciditate. Discern în ceea ce simt un amestec de sentiment al monstruosului cu blîndețea. Simt oroare și voluptate, o scîrbă, ca în fața năvalei absurde a unei mase de moluște umede și alunecoase, și duioșie. Îmi vine să izbesc mașina, s-o sfărîm, dar și s-o cuprind într-o imposibilă și ridicolă îmbrățișare.

Mă așez din nou în fotoliu, decisă să ascult relatările mașinii cu cel mai mare calm. Probabil că redă momente din memoria artificială a navei. Ea știe cel mai bine ce s-a întîmplat cu Antares.

În plus, mă va scuti de compasiunea pe care ceilalți membri ai echipajului au încercat atât de stingaci s-o ascundă.

— Bine că te-ai liniștit, Atala. Ascultă! Antares nu simțea nimic deosebit. Pierdea însă în mod constant din greutate și din înălțime. După cum îți spuneam, medicii navei priveau cu multă îngrijorare acest ultim fenomen. Nu se mai pomenise așa ceva. S-au încercat diferite tratamente: fără nici un rezultat. De fapt, Antares nu era bolnav. Își îndeplinea sarcinile bine, nu arăta nici o suferință fizică sau psihică. S-a presupus că bizară lui maladie a început atunci când ieșise în exteriorul navei pentru a monta acel ecran de protecție. Nava își continua drumul spre Pământ, nimic neprevăzut nu avea loc, dar Antares se micșora. Hainele îi rămăneau mari, vocea îi se subția. S-ar fi spus că se reîntoarce la starea de copilărie. Dar nu era așa. Un amănunt deosebea evoluția lui de o întoarcere de basm în copilărie. Creierul său nu era atins de această involuție, altfel generală. Continua să funcționeze la fel de bine. Cutia craniană nu se micșora; în schimb, trăsăturile feței începuseră să se estompeze. Copilul acela cu cap de adult nu mai semăna cu Antares. Când mai erau câteva săptămâni pînă la ziua cînd trebuia ca nava să atingă Pământul, Antares nu mai putu să vorbească. Încă puțin timp, și nu mai reuși să umble și să scrie. Medicii interveniră și Antares intra sub cupola complexului de animare. Aparatele îi înlocuiră pe rînd organele interne. Antares continua să-și îndeplinească atribuțiile însă. Sinistra lui maladie nu atingea materia superior organizată: creierul. Amplificatoarele de biocurenți îi transmiteau mesajele. Dispozitive create special îi furnizau date pe care simțurile lui distruse nu le mai puteau obține...

Glasul se oprește, de parcă mi-ar fi citit gîndurile. E și timpul. Amănuntele de coșmar ale bolii lui Antares m-au adus la limita nebuniei. Simt o

senzație de greață, ca aceea care precede un leșin. Mă las mult pe spate, în fotoliu. În minte mi se învălmășesc frânturi de vechi imagini ale lui Antares. Povestea mașinii începe să devină vizuală. Rememorez totul. Îl văd pe Antares, mare amator de sport și mai ales de înot, privindu-și descumpănit miinile ce își pierde forța. Mă închipui într-o situație asemănătoare. Treptat, alunec în vis.

Zbor în locul lui Antares. Totul decurge bine pînă în momentul cînd intervine acea avarie care mă obligă să ies în exteriorul navei. Mă întorc sănătoasă, dar cu o ciudată senzație de jenă, de vag dezechilibru al mișcărilor. Îmi spun că este ceva trecător, dar într-una din nopțile următoare mă trezesc brusc din somn, neștiind cine sînt și în ce loc mă aflu. Mă cuprinde o mirare puerilă la constatarea că mă aflu pe navă, am, un moment, certitudinea că eu, de fapt, trebuie să mă aflu în cu totul alt loc, că apariția mea pe navă este o întîmplare absurdă. Îmi revin repede. Adorm. Apoi, în zilele următoare, în săptămîinile și în lunile în care se transformă săptămîinile, constat că devin din ce în ce mai mică la trup, că trebuie să-mi micșorez tot mai mult îmbrăcămintea. Tovarășii de zbor se poartă cu mine ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, medicii mă consultă cu furia neputinței, dar cu toții parcă evită să mă privească în ochi. Surprinzînd în privirile lor, rareori, cînd reușesc să le copiez, un sentiment al fragilității mele, o prudență excesivă, dorința de a nu mă vătăma fizic sau psihic. Și, ciudat, sînt calmă. Mă privesc parcă din exterior, cum încelez într-un fel de a mai fi om, cu o curiozitate total nesubiectivă, rece, științifică. Apoi, nemișcarea. Totală, ca o moarte. Văd, aud, dar din nemișcare. Îmi fulgeră prin minte amintiri de la înot, salturi de la platformă, fugi prin păduri, chiote. Le privesc ca pe un film interesant, dar incompatibil cu mine, de neconceput...

Mă trezesc lin, ca revenind încet din adîncurile

unei mări limpezi. Ochiul mașinii îmi scaldă fața într-o lumină albastră. Glasul vorbește monoton. Continuă o frază. Am visat oare sau l-am ascultat?

— ...cumva similar cu ceea ce în vechime se numea iubire mistică. O senzație de barieră de nepătruns, o obsesie a unei vagi posibilități ce nu poate fi niciodată atinsă în formele ei concrete. Și totuși, tu, Atala... Atala...

Dar ce se petrece? Sînt nebună? Halucinez? El e... Eu... Antares!

•

În clinică se repercută răcnetul neomenesc al Atalei. Medicii veniră îngrijorați. Se opriră în prag. Pe fotoliu, Atala, cu fața udă de lacrimi, dar transfigurată de fericire, cu ochii larg deschiși, își chema încet soțul. Antares îi răspundea metalic. Glasurile lor se întretăiau într-o firoasă și dulce bucurie. Antares... Atala... Antares... Atala... Antares...

(Din vol. *Vocile vikingilor*, Editura Albatros, 1970)

ÎN CERC, TOT MAI APROAPE

Da, casele moarte stăteau în picioare. Cînd puținele spărturi căscate în pereți îngăduiau grinzilor să-și expună capetele zdrențuite, un pat plana imobil — fluture într-un insectar gigantic — un covor se înălța atunci, crispat ca un cort de tablă. Statuia desprinsă de pe frontonul crăpat căzuse în picioare și, pe jumătate înfundată în cenușă, femeia de smoală își mai întindea brațele într-o zadarnică rugă adresată firmelor mototolite și carcaselor metalice răsărind din uniformitatea cenușie. Dacă putea trece cu vederea geamurile pulverizate în care soarele țipase orbitor, în care se perindaseră chipuri, fațadele păreau de cele mai multe ori neatinse, deși invariabil îndoliate de o vopsea neagră, ieftină și lare veche, atît de veche încît crăpase pretulindenii. Dar, negre în adîncime, crăpăturile nu lăsau nici o speranță.

Ca niște hipertrofiate labe de curcan ridicate spre soare, lipsiți de frunze, copaci de zgură sprijineau un cer neverosimil, derizoriu de albastru în liniștea acum inutilă, din care flori și cactuși dispăruseră. Florile și cactușii erau de mult cenușă, ca gîndurile, păture sterpe, lințoliu peste cadavrul fără cadavre.

Simpla adiere stîrnea pulberea stratului de deasupra. Prefăcut brusc într-o coloană rotitoare crescută pînă la înălțimea celui ce respira acolo unde răsufălările fuseseră curmate, vârtejul mort începea să alerge cu iuțeală dementă. Dar, oprită curînd în fața unui obstacol inexistent, sfîrleaza verticală

intra în panică și țopăia pe loc, șovăia o clipă, se repezea buimacă la dreapta, la stînga, înapoi, febrilă ca și cum s-ar fi potrivit de pe un picior pe altul în vederea unui ultim și deznădăjduit asalt. Se răzgîndea însă tot atît de fără veste cum por-nise și gonea la fel de absurd îndărăt, jucînd sa-cadat în jurul lui de parcă s-ar fi străduit să-i transmită un mesaj ce nu mai putea fi exprimat decît prin totala incoerență a mișcării.

Ca gîndul unui copil, își spunea atunci, iar pri-virile-i lunecau descurajate de-a lungul străzii ucise. Vîrtejul se înșuruba în stratul de cenușă. Totul încremenea din nou sub cerul albastru și el mergea mai departe printre șirurile atît de fami-liare ale peretilor calcinați, în care se răsuceau cercevele negre și porți umflate ca trupurile unor înecați. Lemnul părea muncit dinăuntru, sub pu-terea unei drojdii malefice, dar drojdia întunecată venise din afară. Lemnul era nevinovat, s-ar fi putut face din el orice.

Aici fusese piața. Haosul din mijlocul ei, un călăreț de galopul încremenit al căruia se tociseră veacurile. O *treabă de rutină*, își spuse, o făcuse de nenumărate ori în săptămînile de practică și singura noutate consta în faptul că-și sfîrșise stu-diile, primind cea dintîi misiune. De ce se simțea neliniștit? Ca pentru a căuta răspunsul privi, pe rînd, clădirile monumentale ce închideau piața.

Dominînd-o de la înălțimea frontoanelor într-o nobilă succesiune de alegorii, femei și bărbați de piatră își păstrau cu încăpăținare iluziile, iluziile celor ce născoceau alegorii într-o epocă ce mai păstra iluzii. Epoca și iluziile dispăruseră, dar pia-tra era tenace. Pînă la urmă, nici nu greșea, poate.

Urcă scara largă, ocolind umbra frîntă a omu-lui așternută, ca un preș, peste trepte. Porțile des-chise atîrnau strîmb în balamale, praful și cenușa pătrunseseră între pereții masivi, îmbrățișînd pi-cioarele coloanelor de marmură. Cu mișcări egale, poruncite de o ciudată mirare căreia nu-i pricepea

obiectul, își scoase ranița, o lăsă peste stratul mort și se pregăti să recheine, ca de obicei, noaptea *dinainte*, ultima noapte. Își auzi răsuflarea. Stabili contactele. Semnalul cunoscut distilă sunetele de avertisment. Atunci împinse acul și se pomeni cufundat într-o beznă pe care o percepu îndată ca diferită. Dar nu prin absența luminii. Deși le aștepta, tresări auzind sunetele vieții și se repezi fără să vrea în dreptul unei ferestre, trecând imprudent pe lângă portarul adormit, care apăruse și el în ghereta lui.

Piața era luminată de globuri incandescente, călărețul încremenit în galop părea spoit cu aur. Lumini violente explodau și se stingeau pe fațadele clădirilor. Vehicule colorate foiau, miriiuau scurt, dar ceea ce-l tulbură într-adevăr fu mulțimea oamenilor străbătînd piața. Mergeau, vorbeau, rideau și gesticulau sub ochii lui, fără a vădi în nici un fel că bănuiau ce-i așteaptă a doua zi și îngăduindu-i să trăiască, alături de ei, risipa timpului scurs cu atît amar de vreme înainte, a timpului care nu exista pentru el. Era un timp furat, înviat din morți, timpul străin al unei lumi străine și totul părea un spectacol de felul celor pe care le văzuse de atîtea ori în facultate, totul fusese iremediabil și nu mai putea fi.

Ultima dată, pe Arhaura cotropită de apele care acoperiseră mărunta planetă, sufocînd-o, lumea artificial readusă la viață se afla angajată într-o sălbatică luptă cu apele și, alături de colegii de la Institutul de Intervenție, urmărise zadarnicele eforturi ale unor oameni condamnați, agățîndu-se pînă în ultima clipă de speranța că digurile febril înălțate aveau să reziste. Atunci asistase la zvîrcolirile omenirii condamnate și, deși le fusese neînchipuit de greu să nu sară în ajutorul celor ce se prăbușeau sub privirile lor în negrele ape vuitoare, deși profesorul fusese nevoit să le reamintească legea care interzicea o atît de masivă modificare a trecutului, izvor de complicații tempo-

rale cu urmări incalculabile, totul se înscria în ordinea tragică știută. Acum însă, viața pașnicei nopți de vară părea sinistă.

— Stel, spuse cineva, vorbindu-i la ureche. Stel!

— Da.

— S-a întâmplat ceva?

— Nimic, spuse Stel, dar își privi ceasul și văzu că, într-adevăr, era în întârziere. Încep îndată.

În celelalte orașe, trimișii fuseseră, probabil, mai punctuali. Îmbrățișă încă o dată cu privirea netulburata agitație a pieții, apoi se trase îndărăt cu o ușoară strângere de inimă și urcă scara. Pregătise totul în timpul mort al orașului pentru a regăsi instalația în timpul lui viu, dar nu se gândea la asta. Imaginea pieții luminate îi juca înaintea ochilor și din bucuria cu care primise cu câteva zile în urmă vestea că avea să ia parte la o lucrare de salvare nu mai rămăsese nimic. De fapt, bucuria naivă pălise încă de când începuse să pășească printre ciudat de cunoscutele fațade ale caselor vitriolate.

În lumina scăzută pe care piața o trimitea prin ferestre desluși, odată ajuns la etaj, pereții acoperiți de succesiunea tablourilor. Întunecate, formele statuiilor creșteau din podea. Vedea de ajuns pentru a se orienta, așa că se îndreptă fără șovăială către fereastra din colț. Îndărătul perdelei găsi capul transmitătorului. Coordonatele de recepție fuseseră stabilite și nu-i rămânea decât să plimbe pilnia strălucitoare prin dreptul fiecărei piese.

Absent, declanșă butonul. Tabloul imens, prins în ramă aurită, dispăru. Apăsă pe butonul alb, făcu doi pași, declanșă din nou. Forma răvășită în bronz se volatiliză. Obișnuit cu operațiile de salvare, nici nu încercă să-și închipuie drumul fulgerător al piesei dezintegrate și materializarea ei în sala identică, reconstituită din vreme în parcursul civilizațiilor defuncte din inima Telmadonului. De-

plăsiindu-se prin fața operelor de artă, se grăbea doar să ajungă în dreptul cîte unei ferestre, de unde trăgea cu ochiul la forfola din piața luminată, care-și trimitea pînă la el, înăbușite, ecourile. Ar fi vrut să le prelungească în timp, temîndu-se de clipa care avea să le împrăstie și de tăcerea prefigurînd cealaltă tăcere, definitivă. Dar nimeni nu părea să se grăbească în noaptea de vară, mereu alte perechi se iveau în piață și vehiculele se roteau în jurul călărețului, apărînd și dispărînd după legi necunoscute.

Așa înaintă prin întuneric, golind metodic sală după sală. În urma lui, pereții despuiați păreau străpunși de nenumărate ferestre oarbe și spațiul se amplifică. Pătrunsese într-o încăpere circulară și îndrepta pîlnia către singurul bărbat de marmură, înălțîndu-se în mijlocul ei ca un biet substitut al veșniciei, cînd o ușă se deschise și îndată fu orbit de lumina căzută din tavan.

O fată speriată. Spunea ceva și-și întinsese brațul către el și-i vedea degetele tremurînd. Mulțumi în gînd celor ce hotărîseră să îmbrace membrii echipelor de intervenție în hainele epocii unde aveau de îndeplinit o misiune și-și înălță, din buzunarul de la piept, minusculea capsulă a traducătorului.

— ... aici, la ora asta? auzi atunci sfîrșitul neliniștitei întrebări a fetei.

— Bună seara, spuse el calm, înclinîndu-se așa cum văzuse că procedau bărbații lumii ei în vechile pelicule proiectate în amfiteatrul din Telmadon. Ce noapte frumoasă!

— Dar muzeul s-a închis de trei ceasuri... Dacă vrei să admiri noaptea, e mai frumoasă în piață.

— Nu m-ai înțeles, spuse el. Noaptea e frumoasă pentru că mă aflu aici, printre opere de artă... și-n fața uncea vii.

— Ascultă, spuse ea (dar teama din priviri făcuse loc unei sclipiri vesele și glasul nu-i mai era

sever, pe cît l-ar fi dorit), ora nu-i de loc potrivită pentru ... Am crezut că ești un hoț.

— Sper că nu mai crezi, zîmbi el, fericit că încă n-a apucat să golească încăperea în care abia intrase.

— E totuși ciudat ...

— Faptul că admir operele de artă? Am să-ți spun un secret. Pînă la urmă, cred că-mi plac mai mult cele vii.

Un zîmbet, în sfîrșit, ca răspuns la zîmbetul lui chinuit. Și cît de cunoscute i se păreau toate!

— Ei bine, admiratorul nocturn, ai să pleci cu mine, chiar acum.

— Da? Spune-mi, te rog, fetele care se ivesc noaptea, pe neașteptate, în muzee sînt întotdeauna atît de severe?

— Ești nemaipomenit, rîse ea. Îți închipui într-adevăr că eu trebuie să explic pentru ce mă aflu aici?

— De ce nu? Poate că am venit în control ... Să văd, de pildă, cum funcționează sistemele de alarmă.

— Și nu funcționează? se neliniști ea din nou.

— Ei bine, nu. Ce zici de asta?

— Nu cred, șopti fata.

Era deodată fragilă și paloarea îi dezmințea cuvintele, dar ochii i se măriseră și Stel alungă gîndul că a doua zi, peste cîteva ore ...

— Am să-ți fac o mică demonstrație, spuse el.

Îndreptă capul transmițătorului spre statuia din mijlocul încăperii și declanșă butonul. Țipătul fetei însoți dispariția bărbatului de marmură, atît de falnic cu o clipă înainte.

— Ce ... ce-i asta?

— Exact ce ți-am spus, zise Stel, silindu-se să păstreze tonul de pînă atunci. Ai auzit cumva semnalul de alarmă?

— Dar statuial striga ea. Unde ...?

Uf, și el care se crezuse abil pomenind de sis-

temul de alarmă pe care-l demontase atunci cînd instalase transmițătorul.

— Linistește-te, spuse cît putea de convingător. E cu putință să nu fi auzit de noua metodă prin care se verifică sistemele de alarmă?

— Nu, n-am auzit și nu-mi pasă. Dar statuia. Unde-i statuia?

— O feliță speriată, rosti el pentru a cîștiga timp, nemaistîind ce să spună. Și cît de copilăroasă...

Se străduia febril să născocască ceva. De fapt, nici n-ar fi trebuit să mai zăbovească: colecția muzeului fusese pusă la adăpost, misiunea era încheiată. Urma doar să mai grăbească o dată curgera timpului pentru a recupera transmițătorul, dar simplul gest cu care avea să împingă acul pe cadranul temporal însemna uciderea celei ce se agățase de mîneca lui, rostind acum repede, cu glasul întretăiat:

— Nu te mai las să pleci! Cine ești? ... Unde-i Olimpianul?

— Ah, era Olimpianul, spuse el neavînd habar la cine se referea, dar fericit că-i oferă încă un prilej de a înșira cuvinte, deoarece știa că n-o va liniști decît vorbindu-i într-una, așa cum proceda cu animalele sau copiii. Ți-e teamă pentru el? Prostuto... Olimpianul se află acum la adăpost, acolo unde nici un hoț nu-l mai poate atinge. E tot atît de falnic și se întreabă de ce nu ne ocupăm de sistemul de alarmă... care nu funcționează. Și asta nu-i bine. Un sistem de alarmă trebuie să zbîrnie din toate soneriile, nu-i așa? ... Hai să vedem ce s-a întîmplat și să punem totul la loc. Soneriile au să zbîrnie din nou, le ascultăm nițel și plecăm acasă, doar s-a făcut tîrziu și vrem să ne culcăm și noi, să dormim, să visăm...

Glasul i se frînse. Totul va fi cenușă; și visele, și fata de lingă el, care-l privea acum cu ochii măriți, întrebînd în șoaptă:

— Cine ești?

Trase lung acru în piept și izbuti să zîmbească, un zîmbet mic, șters, contrazis de toate legile Universului.

— Mi se pare că ți-am spus, de cîteva ori...

— Nu, stărui ea, taci... Vreau să spun: cine ești, într-adevăr? Ce înseamnă toate astea?... Uite, m-am liniștit. Te rog să mă ierți pentru scena de adineaori.

— Eu trebuie să-ți cer iertare. Te-am speriat.

— Da.

— Îmi pare rău. Dar nu mai ești speriată.

— Ba da, sînt.

— Nu. Ca dovadă, uile, vorbim ca doi prieteni... Deși nici nu știu cum te cheamă.

— Maria.

— Maria Maria Maria, spuse el. Maria!

Bucuria și tristețea asta, regăsire și pierdere... De ce?

— Am crezut tot timpul că ești un hoț de rînd.

— Dar nu mai crezi.

— Nu. Ești ceva mai rău, așa-i?

— Poate... Sper că nu mă socotești, totuși, tîlhar de drumul mare.

— Nu. Cine ești?

— Nu-ți pot spune. Ești foarte frumoasă.

Maria își trecu palma peste față. Nu era pregătită. Totul venise prea repede și fusese nevoită să-și încordeze puterile pentru a întâmpina ceva peste puteri.

— Numai pentru că am întirziat în bibliotecă, șopti. Pregătesc o lucrare. Despre visele și coșmarurile secolului al XVIII-lea... Ușa pe care am intrat e ușa bibliotecii. Am auzit zgomot.

— Vise și coșmare... Iartă-mă. Trebuia să fiu singur.

— Singur pentru ce?

— Te conduc acasă.

Vorbeau în șoaptă, ochi în ochi.

— Da.

— Cu o condiție.

La capătul puterilor, izbuti să întrebe, totuși, printre lacrimi:

— Cine pune condiții?

— Eu. Să nu te miri. Să nu întrebi nimic.

Maria oftă.

— Nici cum te cheamă?

— Stel.

— Stel, repetă ea cu tristețe. Stinge lumina...
Stel.

Și trecură amîndoi pe lîngă pata mai deschisă ce însemna pe podea locul unde Olimpianul se înălțase cu cîteva clipe înainte, apoi intrară în cea dintîi dintre sălile pustii. Buzele Mariei tremurau. Stel o cuprinse cu brațul, simțindu-i în palmă ro-tunjimea umărului, și fata răbdă nodul care i se pusese în gît. Acum nu mai întorcea capul pentru a urmări ferestrele oarbe de pe pereții jefuiți. Cu fruntea plecată, cu ochii închiși, pășea ca un auto-mat și nă scoase o vorbă cîtă vreme trecură dintr-o sală într-alta, nici cînd începură să coboare scara. Portarul de noapte moțăia în ghereta de lîngă poartă, așa cum îl lăsase Stel.

— Noapte bună, șopti fata, simțind presiunea degetelor care-i strîngeau umărul, iar portarul tresări.

— Atît de tîrziu? întrebă, frecîndu-se la ochi.

Era un bătrînel rumen, cu chelia ca o poiană în mijlocul unei fînețe argintii.

— Am întîrziat, spuse gîtuit Maria. Am lucrat cu... cu specialistul de la institut.

— Doi lineril Păcat de tinerețe...

Și ridicînd din umeri, bătrînelul apucă inelul cu chei și le deschise.

— Noapte bună, spuse Stel.

— Pe mîine, spuse Maria, și vorbele ei îl izbiră în piept.

Atunci cînd poarta se închise în urma lor, nu se mai putu stăpîni și rosti încruntat, trăgîndu-și brațul de pe umărul fetei:

— Ai spus *pe mîine*. Chiar nu ştii nimic? Nu bănuieşte nimeni?

— Simt că înnebunesc, gemu Maria, ducîndu-şi pumnii la gură. Un sunet spart i se zbătu în gît ca o violetă mărunţă şi neajutorată, gata să îşi şnească. De ce mă chinuieşti?

— N-am să te chinuiesc niciodată...

Dar felul cum şoptise cuvintele o zgudui mai mult decît înţelesul lor. Faţa lui părea împietrită.

— Mi-ai cerut să nu întreb nimic...

Piaţa se golise acum şi singurătatea călăreţului din mijlocul ei o făcea şi mai goală. Cactuşi se înălţau diformi.

— Nimic, spuse el cu ochii la galopul împietrit, amintindu-şi cum avea să arate peste zi. Vino... Nu, nu pe acolo! strigă deodată, văzînd că dă să coboare treptele.

Acolo, în stînga, urma să se întipărească pentru totdeauna umbra frîntă a unui om. A bătrînului portar? Îşi muşcă buzele.

— Nu-mi închipuiam că am să trec pe nesimţite de la coşmarele secolului al XVIII-lea la coşmarul pe care-l trăiesc, spunea ea. Pentru că nu-i decît un coşmar... Nimic adevărat. Tu nu existi, muzeul nu e gol, sînt acasă şi am să mă trezesc îndată...

— Trezeşte-te! strigă Stel din nou, răsucind-o cu faţa spre el şi apăsîndu-şi buzele peste buzele ei.

Se muie toată în braţele lui. Îi simţi răsuflarea pe faţă, cînd şopti:

— Nu mă trezi. Coşmarul se prefăce în vis...

Îmbrăţişaţi se apropiară de călăreţul poleit cu aurul înşelător al becurilor şi începură să se rotească în jurul lui, păşind în neştiire. Capul Mariei se lipise de pieptul lui Stel. Fata răsufla egal, ca în somn. Nu voia să mai pună întrebări şi n-avea nevoie de răspunsuri, dar el ştia că fură minutele unui timp mort, în care nimic nu mai putea rodi

și, copleșit de o mare tristețe, de o mare duioșie, se lăsă învins de tăcere.

Cînd Dim se ivi lîngă el, tresări, dar nu se miră.

— Îmi pare rău, Stel.

Țeava scurtă strălucea în mina noului venit.

— Cine e? se neliniști Maria. Ce spune?

Stel o strînse mai tare la piept.

— Nu mi-ai făgăduit să nu pui întrebări?...

Vorbește, Dim.

— Totul se petrece pentru a doua oară, Stel, înțelegi? Ai mai încercat s-o salvezi... vreau să spun că prima dată ai și izbutit. Ai fugit cu ea pe Acn 6 și ați debarcat cu circa 1000 de ani în urmă... Saltul în timp era prea mare și, în ciuda antrenamentului, ai uitat. Dar cum ți-ai închipuit că ai pulea izbuti?

— Nu mi-am închipuit nimic. Am acționat, Dim... De asta mi se pare totul atît de cunoscut!

— Ți-ai amintit, totuși? se însufleși celălalt. Toți ziceau că-i cu neputință... Dar era limpede că aveai să fii readus aici, împreună cu ea. E condamnată, Stel. Nimeni nu mai poate schimba nimic.

— Cercul s-a închis, nu?

— N-avem încotro, știi bine. Sau o părăsești chiar acum și plecăm împreună, sau... țeava strălucitoare se înalță și Stel văzu gaura întunecată.

— De ce trebuie să moară, Dim? Ce s-ar întîmpla dacă ar rămîne cu mine?

-- Ar înțelege. Pînă la urmă, ar da alarma. Modificarea istoriei ar depăși limita îngăduită... Cunoști legea.

— Da, zise Stel și-și repezi piciorul, izbind mîna care ținea arma.

Flacăra orbitoare nimeri armăsarul de bronz, care se prefăcu într-un haos de forme fără nume. Maria strigă, dar cei doi se și încheștaseră, iar țeava strălucitoare, îndreptată cînd spre cer și cînd spre caldarim, zvicnea sub dubla apăsare a brațelor lui Dim și Stel. Neînțelegînd ce se întîmpla din

clipa în care deschisese ușa bibliotecii, asistă neputincioasă la lupta celor doi necunoscuți care-și vorbiseră într-o limbă necunoscută pentru a se rostogoli acum la picioarele ei. Dar unul dintre necunoscuți o sărutase și capul i se odihnisese pe pieptul lui, în dubla tăcere care-i apropiase mai mult decît ar fi putut-o face cuvintele. Ingrozită, se năpusti spre treptele muzeului, cu gîndul încă neformulat de a cere ajutor singurului om pe care-l știa în preajmă, bătrînul portar. Se și repezise pe primele trepte, cînd vîlvătaia pornită din țeava strălucitoare o izbi în plin și fata nu mai fu decît umbra frîntă, pentru totdeauna înlipărită pe piatra neștiutoare.

În piață, cei doi se descleșaseră și se ridicau acum, răsufîind scurt și repede.

— Nu era altă soluție, spuse vinovat Dim.

Stel privea pata ce păstra silueta Mariei, umbra peste absența căreia abia o împiedicase să pășească.

— Nu, nu era, repetă cu un glas stins ce venea parcă de foarte departe, apoi își repezi alit de neașteptat pumnul în bărbia celui alt, încît Dim nu apucă să se ferească și se prăbuși pe caldarîm.

Stel rămase o clipă încordat. Nu se auzea nici un sunet. Atunci se plecă și culese arma din mîna desfăcută fără vlagă, apoi se repezi pe trepte, ocolind umbra Mariei. În dreptul porții atinse cu țeava argintie broasca și închise ochii, cînd apăsă pe trăgaci. Poarta se căscă, neagră și umflată. O împinse, năvăli în clădire trecînd pe lîngă ghereta portarului încremenit și, lîngă piciorul uneia dintre coloane, își regăsi ranița, acolo unde o lăsase. Fără a-i da drumul, împinse îndărăt acul pe cadranelul temporal și se pomeni în încăperea circulară de la etaj.

— Maria Maria Maria, spuse el. Maria!

Și din nou îl încercă bucuria și tristețea, simțămîntul că regăsește și pierde ceva, dar nu se mai întrebă ce.

— Am crezut tot timpul că ești un hoț de rînd.

— Dar nu mai crezi.

— Nu. Ești ceva mai rău, așa-i?

Cuvintele. Fuseseră rostite și nu mai puteau fi schimbate, deși totul devenise îngrozitor și gîndurile i se ciocneau ca niște bile, pe rînd adunate, răvășite și din nou repezite unele împotriva celorlalte. Nefamiliarizată cu salturile în timp, fie și de scurtă durată, Maria nu-și amintea nimic și roslea cuvintele fără să-și dea seama că repetă un rol, că totul fusese, dar Stel știa că vremea le era măsurată. Puse jos ranița și, aproape imperceptibil, împinse acul înainte. Piața se golise acum și singurătatea călărețului din mijlocul ei o făcea și mai goală. Cactușii se înălțau diformi.

— Nimic, spuse el cu ochii la galopul încremenit, amintindu-și cum avea să arate, nu peste zi, ci curînd, mult prea curînd. Vino... Nu, nu pe acolo! strigă deodată, văzînd că dă să coboare treptele.

Acolo, în stînga, urma să se întipărească pentru totdeauna umbra frîntă a unui om. Dar nu a portarului, așa cum crezuse. Își mușcă buzele. Undeva trebuia să existe o spărtură, cercul nu putea fi lăsat să se închidă. Acum avea o armă și ei știau. Atîta vreme cît trăia, Maria avea să trăiască.

— ...decît un coșmar... Nimic adevărat. Tu nu exiști, muzeul nu e gol, sînt acasă și am să mă trezesc îndată...

— Trezește-tel strigă Stel din nou, răsucind-o cu fața spre el și apăsîndu-și buzele peste buzele ei.

(Din vol. *Capcanele timpului*, Editura Albatros, 1972)

**ELEGIE
PENTRU ULTIMUL BARLINGTON**

Dacă n-ați vizitat Noul Weimar, vi-l recomand: e un oraș fantastic! Luminile sale surprind, culorile intrigă, iar aerul — încărcat de straniețate a edificiului „Keops” și de gloria celui care a fost, ani la rând, „incredibilul Barlington” — e dens și se respiră greu. Totul pare neomenesc... Dar câtă artă (și cât inexplicabil) în fiecare incidență a Noului Weimar cu muzical Pe mine, mărturisesc, m-a fascinat încă din tinerețe. Poate unde am și încercat aici, prima oară, sentimentul (și logica) unui oraș acriminal¹, poate din cauza bătrînului Cib, profesorul, pe care l-am stimat sau l-am iubit, cine mai știe azi, și — de ce nu? — din cauza acelei ultime clipe în care, contrar evidenței, voiam să-l readuc la viață. Eh, Cib!

„Incredibilul” — S. K. Barlington, tatăl lui Cib — cel mai de seamă muzician al mileniului, murise încă înainte de terminarea Noului Weimar. Creația sa — dacă ați ascultat vreodată celebrul *Concert al Quasarilor* în interpretarea orchestrei „Pal-Keops”² — nu se întâlnește decît în planul unei mari elevații cu preocupările și geniul matematic al fiului său. (Organizatorii marilor turnee *Musica supernova* sînt liberi să-i confunde și în viitor pe cei doi creatori, pînă la a declara că ar fi vorba de una și aceeași persoană... E meseria lor!) Identificarea

¹ Vezi studiul *Muzica împotriva criminalității*, apărut în 12024.

² Cea mai renumită orchestră — „Mirifica” — a Palatului „Keops”.

abuzivă însă, ca și exploatarea la nesfârșit a așa-zisei „contradicții Barlington” (dintre părinte și fiu), nu are nici un temei. Pornind la edificarea aceluiastraniu „Keops”, în care timpul avea să descopere un simbol al devoțiunii filiale, Barlington Cib, savantul de formație riguros tehnică, voise să-și definească propriul său potențial creator, obsesiile și geniul.

Să-l acuzăm că fantasticele desfășurări componistice imaginate de Barlington (S.K.) ar fi justificat o construcție mult mai originală (mai piramidală în esență) decât obositoarea supraetajare, asemănătoare piramidei lui Keops? Dar Cib Barlington nu era un poet al mausoleelor, ci un cibernetician, poate, fără egal, chiar dacă în modestia sa a acceptat să afirme că epocalele dezvoltări cibernetice la care a ajuns își găsesc adevărata sorginte în desfășurările componistice ale părintelui său. Dar a dezvoltării publice corelația, mai puțin evidentă, „artă-tehnică” presupune din punctul lui de vedere supremul orgoliu... al lipsei de orgoliu. Ceea ce, fără să însemne încă o dramă, putea s-o declanșeze oricând...

*

Revenit la Weimar în primăvara aceluia an, n-am ezitat nici o clipă să-l vizitez încă din prima zi pe bătrînul meu profesor și prieten Cib Barlington — fiul. Ultimele sale scrisori, mă întristaseră. Omul care concepușe edificiul „Keops” (și Noul Weimar), în dorința de a relansa aspirația spre perfecțiune, constata — atunci cînd nu mai întrevădea nici o posibilitate reală de reconsiderare a operei — că întreaga idee a edificiului piramidal ascunde înlăuntrul ei o eroare.

Cib Barlington o intuise într-o anume măsură, îi întrevăzuse în timp consecințele, dar o acceptase ca

pe un risc inerent, aproape inevitabil, deși — în momentul acela — nu-i găsisese încă un nume.

— Dragă S.H.¹, ai putea să-mi aproximezi vîrsta lui Barlington?

.

Barlington ne rugase să asistăm la concert. În program: *Poemul simfonic al Stelei Interzise*, o lucrare foarte apreciată de inițiați, presupun, dar departe de a cîștiga adeziunea unor criminaliști de formația lui S. H. sau a mea.

Barlington însă insistase, afirmînd că ar fi vrut să ne consulte în privința unui fenomen simptomatic pentru activitatea întregului „Keops”, sesizabil *mai ales* în interpretarea acestui *Poem* (îl definise drept un fenomen de eroziune). În stilul său direct, Barlington ne atrase atenția asupra solistului (un reputat violonist), asupra harfei (la care avea să debuteze o tînă ră care cucerise de curînd titlul „Miss Musica”) și dirijorului, considerat pe drept părintele acestei apreciate orchestre.

Dar pentru a înțelege îngrijorarea și, într-un fel, aprehensiunile lui Cib Barlington, va trebui să insistăm asupra compoziției în sine a *Poemului*. Imaginat ca un studiu de virtuozație pentru vioară, poemul era interferat în puținele sale angajări lirice de fuga sinuoasă a unui exercițiu de harfă. Orchestra, cu o bine găsită discreție (voi reveni asupra elementelor care par să fi influențat drama Barlington), își propunea să puncteze raporturile melodice cvasi-incompatibile inițial dintre cele două instrumente, subliniind renunțările și revenirile viorii ca

¹ S.H. 12 — numele, evident prescurtat, al unui super-robot anchelativ, bazat pe principiul detectării imperfecțiunilor inerente actului criminal. Inițialele sale, care, în intenția creatorilor, urmau să particularizeze și să delimiteze acest nou tip selector (un selector heteroclit, „care se abate de la normele obișnuite, ciudat, bizar, diferit”) erau „acuzate” la timpul respectiv ca fiind inspirate de numele lui Sherlock Holmes (n.a.).

pe o afirmare a conștiinței de sine. Îndepărtat, de factură neobișnuită, motivul apelativ al harfei se dovedea a fi, într-un plan metaforic, tocmai chemarea Stelei Interzise (reperabilă prin calcul, dar refuzată percepției concrete). Or, Barlington nu era un naiv . . . El știa foarte bine că rolul orchestrei și al dirijorului, în această stranic țesătură de intenții melodice, era hotărîtor. Și totuși — poate de aici și acel prag de insatisfacție pe care-l sugerase Barlington — dirijorul făcea abstracție parcă de nevoia de comunicare a viorii. Privirea solistului — discordant față de partitură, dar riguros notabil pentru ceea ce avea să se întîmple — exprima o disperare totală și o nedumerire anticipînd demența. Harfista — corectă muzical (deși poate prea tehnică pentru gustul meu) — ar fi vrut, presupun, să manifeste un regret pentru lamentările viorii, dar orchestra venea să-i amintească, lucid, că Stelele Interzise sînt aprioric și inaccesibile.

Poemul devenise un fel de convulsie disperată, în care singurul surd și orb se demonstra dirijorul. Solistul (drama se apropia), obosit de toată această suficiență a replicii, avea un veritabil moment de sufocare. Vioara — întreruperi crispante. Într-adevăr, ceva nobil și demn (acesta era sentimentul) se eroda. Dar bagheta dirijorului nu voia să întrerupă eroziunea.

•

Chiar și pentru mine, un exersat al emoțiilor, se întîmplă în acel moment lucrul cel mai uimitor cu putință, unic în analele simfonismului: ca la ruperea unui resort interior, ca la o hemiplegie subită, solistul scăpă vioara din mînă. Harfa emise un sunet care păru un plîns, iar orchestra rămase ca paralizată în poziția în care o găsisse ruperea corzilor viorii. Publicul, cîteva mii de spectatori, părăsi sala. Fără indignare — în ultimă instanță știau foarte bine cu toții că atît soliștii, cît și membrii

orchestrei ascund în virtuozitatea lor un creier electronic, că accidentul, chiar și în lumea celei mai evoluate tehnici neuronale, nu poate fi exclus. Dar curiozitatea, evident, nu se mulțumea cu simpla acceptare a situației. Și la o descifrare mai atentă a zgomotului de fond, întrebările începeau să prindă contur:

Ascundea tot acest accident și o dramă umană? Animizitatea dintre dirijor și soliști era pur tehnică sau, inexplicabil cum, dobândise un fond afectiv? Și care era apoi rolul acelei tinere fete care debutase la harfă?

Neliniștite, privirile cercetau piramida, încercând să-i ghicească misterele. Un curent de aer turbionar, neobișnuit pentru acest Nou Weimar, se răsuci în jurul statuii lui S. K. Barlington. Ceva se eroda, ca la o frecare. piatră de piatră.

Ceasul mare din sala de concert, imortalizând prăbușirea solistului, se opri la orele 20,15.

*

Barlington ne aștepta la ieșire. Figura sa descompusă trăda una dintre acele prăbușiri fulgerătoare, mai grave decât îmbătrânirea. Rezistența și forța de resurecție vitală îi fuseseră inhibitate, amintindu-ne, ca manifestare exterioară, clipa care precedase prăbușirea solistului.

Evident, încerca să mascheze:

— Solistul m-a încântat — dar vocea lui Barlington nu mai izbutea să pară convingătoare. Cred că cibernetica, mai adăugă el, e chemată să reafirme în timp personalitatea umană.

Nu i-am răspuns și nu l-am compătimit. Priveam spre etajele superioare ale neobișnuitului „Keops” și încercam să-i ghicesc miile de fire nevăzute, condiționând funcționarea nenumăratelor sale orchestre. Știam doar că am în fața mea un laborator uriaș, nu o fonotecă inertă, și că fiecare etaj are o menire

specială în activitatea de concepție și de lansare a muzicii moderne.

— Explică-mi, te rog, Barlington; după câte am înțeles din scrisorile tale, fiecărui solist, fiecărui dirijor, fiecărui membru al orchestrei îi corespunde undeva, într-un etaj superior al piramidei, un girant al execuției fidele.

— Adevărat, recunosc Barlington. Dar girantul funcțional al solistului a fost electrocutat... o clipă chiar înainte de prăbușirea solistului.

— Și girantul dirijorului? Girantul fetei care cânta la harfă? Giranții aceștia ce spun? Unde sînt? Logic vorbind, sînt singurii care ne mai pot dezvălui accidentul De ce te-ai resemnat, Barlington?

Dar Barlington nu mai avea puterea să răspundă. Îmbătrînirea, *prăbușirea* sa continuau vertiginos.

M-am întors în clădire și, împreună cu S.H., am început să urc spre etajul întii al tot mai enigmaticului „Keops”.

*

Sala giranților, așa cum ne așteptam, era ermetic închisă. Accesul persoanelor străine de activitatea serviciului, refuzat din principiu în scriile de concert, era cu atît mai riguros refuzat de îndată ce un element imprevizibil altera fie și o simplă frază muzicală. Cu atît mai mult, ar fi fost o naivitate să presupunem că vom putea pătrunde aici în momentul întreruperii unui întreg concert, atunci cînd în-suși girantul principal al desfășurării solistice fusese victima unei electrocutări.

Perioada romantică a criminalisticii — în care anchetatorii invadau locul crimei cu lupe, praș special de amprente și dispozitive radiofotometrice — rămăsese în urmă, incredibilă pentru contemporani, precum geniul naiv al descoperitorului roții față de cel... al unui Cib Barlington.

În cele 4 minute și 20 de secunde care trecuseră

de la întreruperea concertului, dispozitivul automat de anchete al etajului de giranți realizase în schimb, din proprie inițiativă, o analiză echivalentă cu efortul însumat a circa 2 000 de criminaliști. Corelînd probabilistic și psihic intervențiile, deplasările, reacțiile și chiar intențiile netraduse în acțiune ale giranților implicați în desfășurarea concertului, automatul reținuse într-o veritabilă fișă-robot toate cele 14 momente calitativ distincte ale dramei.

Astfel, la orele 19,44 (deci cu 16 minute înainte de începerea concertului), girantul solistului -- în transcrierea cifrică a automatului anchetativ purtînd simbolul „S-021” — manifestă o primă aprehensiune tragică. Dialogînd cu „H-023”, giranta harfei, „S-021” se declară mai emoționat ca de obicei de acest „ultim” concert... În realitate, voise probabil să spună că se simte emoționat de acest „nou” concert...

La orele 19,46, „S-021” verifică din nou circuitele de comunicare în dublu sens cu solistul, sensibilizîndu-i la limita superioară acceptorul de valorificare tragică. Observînd surpriza lui „H-023”, se justifică: „Există zile, spuse el, cînd ai nevoie mai mult ca oricînd să te exprimi... Cînd redescoperi în tine o a doua partitură nescrisă încă, sau scrisă *altfel*, și ești chemat să alegi...” Apoi, înțelegînd că explicația e neconformă cu atribuția sa de girant răspunzător de interpretarea cît mai fidelă a partiturii: „Cred că am foarte multe lucruri să-ți spun...”

La 19,47, „D-064”, girantul conducerii orchestrale — în speță al dirijorului — realizează sensibilizarea pînă la autoexprimare a circuitului solistic. Din punctul lui de vedere, intenția lui „S-021” pune sub semnul întrebării rolul girantului orchestral. „D-064” nu-și amintește însă nimic similar, ca procedeu, de-a lungul celor cîteva mii de concerte pe care le-a girat, și nici un precedent care să îngăduie excepția. Sesizează totodată că giranta harfei,

„H-023”, ar putea fi atrasă de partea lui „S-021”, fără ca ea să vadă în acest act de indisciplină contestarea, în fond, a întregului sistem de giranți.

La 19,50, „S-021” și „H-023” anticipează desfășurarea poemului, imaginînd fiecare în parte tulburătoare interferări melodice.

La 19,51, „D-064”, într-o neașteptată revelare de personalitate, renunță la intenția sa de a sesiza etajul superior.

La orele 20,00 începe concertul.

La 20,07 — prima intervenție solistică. „S-021” constată că circuitele de acord orchestral sînt desincronizate față de circuitul solistic.

La 20,08, girantul dirijoral, „D-064”, îi cere girantului solistic să limiteze intervențiile acceptorului de valorificare tragică.

La 20,09, girantul solistului, „S-021”, are sentimentul interpretării ratate. Involuntar, comunică solistului o stare de spirit similară. Linia melodică inițială a poemului marchează și ea — involuntar de asemeni — un zbor frînt.

La 20,11, „H-023”, giranta harfei, introduce la rîndul ei, marginal partiturii, un acord eterat ca o ipostază a refugiului în dragoste.

La 20,12, girantul dirijorului amenință să acopere intervențiile solistice prin replica orchestrală, amplificată continuu.

La 20,13, girantul solistului are revelația partidei pierdute, a compromiterii, a proceselor de nesubordonare și de indisciplină care-i vor fi intentate. Circuitele de personalitate cu care a fost înzestrat — pentru că girantul e și el un robot — s-au demonstrat astfel inutile. În disperare, ca pentru a se răzbuna pe acel plus de personalitate care i-a determinat drama, „S-021” hotărăște să supună circuitul de personalitate unei supertensiuni. Odată distrus circuitul, va redeveni un simplu girant... Dar, odată cu supratensiunea, realizează paroxistic și disperarea. „S-021” se simte atras tot mai mult

de barele nimicitoare ale supratensiunii. Singurul care l-ar mai fi putut salva era girantul dirijoral. Dar „D-064” e surd și orb...

La 20,14 — într-o ultimă manifestare de personalitate — „S-021” vrea să-l acuze pe „D-064” de o amuzicalitate criminală. Dar orchestra acoperă chemarea disperată a viorii.

La 20,15 — prăbușirea solistului. Semnalizatorul de avarii anunță etajul superior al tehnicienilor. Sirena de alarmă solicită o intervenție rapidă, dar tehnicienii etajului superior, cei care proiectaseră de-a lungul anilor pe „S-021”, „D-064” și „H-023”, sînt prinși în propriile lor drame. Nu intervin și nici nu confirmă receptarea semnalului de alarmă.

*

Mulțumind girantului anchetativ pentru relatările sale, am pornit să urcăm spre etajul superior al tehnicienilor. Nu înainte însă de a ne fi informat asupra sistemului de alimentare electrică a barelor de supratensiune.

— Supratensiunea e direct proporțională cu amplitudinea și reverberația orchestrală, ni se răspunse prompt. Deci dependentă de actul dirijoral al lui „D-064”.

La cea de-a doua întrebare a noastră, și anume dacă „S-021” fusese construit cumva de reputatul tehnician Soringen, girantul anchetativ se feri să răspundă. După afirmația sa, giranții etajului I nu puteau furniza nici un fel de relații asupra activității etajului imediat superior.

*

Presupunerea mea se confirmă totuși. Soringen, constructor a cărui reputație depășise de mult sfera activității muzicale a edificiului „Keops”, era, într-adevăr, semnatarul și realizatorul propriu-zis al girantului „S-021”. O întâlnire cu el — recunoscutul

adept al individualizării totale a roboților — m-ar fi interesat chiar și în afara dramei la care asista-sem. Din păcate însă, așa cum aveam să aflăm la etajul doi, nu-i mai puteam vorbi...

În seara aceleiași zile, exact la orele 19,44, Soringen primise aprobarea superiorului său ierarhic de a părăsi definitiv piramida.

Aprobarea îl găsisese nepregătit. Soringen, e drept, afirmase în toate rapoartele sale că circuitul de personalitate și de independență progresivă a roboților le-ar extinde gama de utilizare-selecție-acțiune și că giranții ar dobîndi, mulțumită acestei perfecționări, neobișnuite virtuți inovatoare (ar fi în stare să soluționeze probleme aparent insolubile și ar deține, prin individualizare, un mod de interpretare diferențiat, subiectiv, al fenomenelor). Giranții aceștia, simțitor perfecționați, ar fi putut fi introduși, după opinia sa, în cele mai dificile zone ale activității umane. Mai mult chiar, Soringen se oferise să experimenteze oriunde și în orice condiții noul său tip de giranți. De aici, însă, și pînă la răspunsul laconic care-i fusese remis («prin prezența vi se acordă dreptul de a părăsi complexul „Keops”, în vederea experimentărilor pe care le aveți în vedere...») mai era un drum lung și, poate, chiar o răstălmăcire. Și Soringen știa că aprobarea aceasta echivala de fapt cu o înfrîngere: piramida nu mai avea nevoie de el. Firește, Soringen ar fi putut să retracteze, să afirme că a fost interpretat eronat și că refuză această exilare din „Keops”. Dar ar fi însemnat să renunțe la toate căutările lui, la vocația sa și, în primul rînd, la ideea cu care se identificase: independența progresivă a roboților.

În jurul orelor 19,46 mai privise o dată spre ecranul de urmărire a activității giranților. „S-021”, robotul său preferat, tocmai își sensibiliza acceptorul de valorificare tragică și Soringen se bucură că, plecînd din „Keops”, lăsa printre giranți un urmaș. Apoi stinse ecranul și începu să-și expedieze lucrurile pe care le avea în birou: cîteva prospecte

ale giranților cu care debutase, prospectul lui „S-021“, o fotografie apoi, el și cu „S-021“ plimbându-se prin parc... Alături de ei Hilde, una dintre colaboratoarele sale, muziciană de mare sensibilitate, o adevărată speranță tehnică și singura probabil care izbutise să învețe ceva de la el. Și nu întâmplător proiectul ei, „II-023“, avea un circuit de individualizare afectivă... Hotărît, Soringen regreta complexul „Keops“, iar exilarea sau autoexilarea — oricum ar fi vrut s-o numească — era de fapt o lovitură care-l nimerise în plin.

Soringen mai descoperi printre hîrtille sale o ilustrată: un dement din Antarctica îl invita să întemeieze acolo, în imperiul de gheață, o supercivilizație... În mod absurd, se simți o clipă tentat să se repeadă în biroul superiorului său, Dietrich, și să-l acuze de incapacitate. Ultimul robot-girant purtînd inițiala numelui său, „D-064“, era o dovadă concretă. Dar Soringen realizează imediat că n-ar fi putut să-l intimideze și nici măcar să se facă înțeles. Dietrich, tehnicianul care-l coordona, nu l-ar fi putut pricepe prin însăși structura sa, iar de limitele lui intelectuale nu era vinovat. Nu el inventase acest sistem de ierarhizare, desprins de principiul normal al reconsiderării valorice, singurul care... Soringen simți că începuse din nou să teoretizeze.

Hilde îl informă telepatic că aflase de concedierea lui și că regretă. Era o invitație discretă de a o lua cu el, dar Soringen se întrebă, cu totală sinceritate, dacă nu era mai bine ca Hilde să rămînă în „Keops“ și să persevereze...

Soringen termină să-și expedieze lucrurile personale. Era exact ora 20,07. „S-021“ declanșase probabil circuitul de intervenție solistică, iar de jos, din sala de concerte, parveniră primele efluvii melodice ale celui plecat în căutarea Stelei Interzise. Soringen realizează vag, din tonul interpretării, că „S-021“ încearcă unele ezitări și se gîndi o clipă că n-ar fi fost rău de loc să-l înzestreze și cu un

circuit de perseverență, de rezistență activă la denigrări și distorsiuni morale. Era însă prea târziu. Fusese concediat. Cel mult în Antarctica... Și Soringen, uitînd că cei care părăseau piramida n-aveau voie să ducă în afară idei neaplicate încă, își însemnă într-un carnet „necesitatea circuitului de perseverență”.

Era exact 20,13. Sistemul antifurt al etajului II sesiză greșala și informă simultan robotul anchetativ. Soringen încălcase o dispoziție clară și aceasta tocmai în ziua plecării lui. Robotul anchetativ declanșă un impuls și Soringen își pierdu cunoștința. În același moment, „S-021” era electrocutat, iar solistul se prăbușea... Ceasul din sala de concert indica 20,15.

Hilde declanșă simultan un apel spre etajul III, al experților. Silva, expertul care-l crease pe Soringen, era și singurul care ar mai fi putut interveni. Singurul care putea să înțeleagă totodată că Dietrich, technicianul care semnase concedierea lui Soringen, era de fapt un robot depășit, demodat, și că — anticipînd reacția lui Soringen și permanenta sa dorință de inovare — Dietrich prevăzuse intervenția sistemului antifurt și paralizarea lui Soringen... Dietrich premeditase crima!

Împreună cu S.H. am pornit spre etajul al treilea, reflectînd asupra straniilor consecințe. Trecuseră 21 de ani de la instalarea sistemului antifurt, suficient timp pentru ca bateriile sale de alimentare să fie descărcate. Și totuși, coincidența făcuse ca bateriile sistemului antifurt să fie revizuite chiar în aceeași zi.

Silva, marele expert Silva, cel care-l crease pe Soringen, ar fi avut toate motivele să cerceteze această stranie coincidență.

*

Silva se simțise în toată după-amiaza aceea dinaintea concertului extrem de obosit. Responsa-

bilitatea care dubla neîntreruptul efort de avizare a activității etajului II se conjuga la nivelul său, al experților, cu obligația valorificării totale a proiectelor emise de etajul superior — al patrulea — al creatorilor. Dar Silva, ca de altfel majoritatea experților, avea și o activitate proprie de concepție. O activitate care nu făcea parte din atribuțiile sale de drept (pe Soringen îl crease în răstimpul unui concediu de boală, dar care rămânea, nedeclarat nimănui, activitatea sa preferată și, într-un anume sens, justificarea existenței sale.

De la crearea lui Soringen însă, Silva nu mai avusese răgazul unei alte realizări, și această inactivitate prelungită îl obosise poate mai mult decât conflictele neîntrerupte care agitau etajul experților. E drept, conflictele acestea — încorporate în activitatea de fiecare zi a serviciului — nu îmbrăcau exteriorizări lamentabile. Ele se consumau tacit, telepatic, într-o continuă și mereu accelerată uzură a nervilor. În conflictele dintre experți nu interveneau nici măcar creatorii — specialiștii de la etajul IV; dialectica acestor conflicte, din punctul de vedere al piramidei, era însăși rațiunea de a fi a experților. Selecția argumentelor în interacțiune constituia un criteriu suplimentar. Din păcate însă, un criteriu tributar unui factor eminentamente subiectiv: rezistența nervilor. Pentru că nu o dată, în loc să se impună argumentul științific, se impunea argumentul celui cu nervii mai tari. Ceea ce fi și oferea de la bun început expertului-șef, Diserco, un avantaj hotărâtor în aproape toate conflictele.

Creîndu-l pe Soringen, Silva se dovedise partizanul tipului de robot plural, pentru care activitatea muzicală, deși cea mai importantă, nu se dovedea totuși unica. Combătînd teoria specializării limitate a roboților, Silva teoretizase chiar această pluralitate: aptitudinile muzicale ale unui robot presupuneau, după el, înainte de toate, un univers muzical, o totală libertate și înflorire a spiritului. Diserco evident protestase, afirmînd că acest nou tip de

robot, aspirînd spre umanizare, ne va întoarce în final de unde am plecat. Dar se înșela, dezvoltarea nu s-ar fi făcut pe un cerc închis, ci pe o spirală neîntrerupt ascendentă.

Honorin, prietena lui Silva, îl sfătuisese să renunțe la teoretizări și să creeze un nou Soringen, infinit perfecționat. Și mai cu seamă să nu lucreze decît în afara piramidei, acolo unde gîndurile nu i-ar fi fost urmărite în permanență de obiectorul mental al lui Diserco.

La 19,46, Silva află că Soringen fusese autorizat să părăsească piramida și bănuie că această hotărîre a lui Dietrich fusese influențată direct de Diserco (Dietrich, creat de Diserco, era lipsit de un circuit volitiv independent față de creatorul său). Această ultimă mașinație a lui Diserco, spre deosebire de toate cele precedente, avu asupra lui Silva un efect depresiv. Nu-l obosi și nici nu-l irită, așa cum se întîmplase de zeci și sute de ori. Mașinația lui Diserco, cu totul neloială și străină de corectitudinea specifică experților, îl întristă. Aparatul de urmărire a stării psihice a experților sesiză dereglarea și-i propuse lui Silva un antideprimant: un drog în stare să-i creeze pentru un timp iluzia unei deconectări, a unui concediu pe o altă planetă, într-o altă lume, într-un alt context de relații. Dar însăși necesitatea unui astfel de drog îl întristă și mai mult... Doza de antideprimant se cerea de bună seamă dublată și Silva înțelese că acesta e mecanismul oricărei drogări, iluzia creînd o sete de iluzii.

Silva ceru automatului doza maximă de anti-deprimant, știind foarte bine că soluția acestei false deconectări, cea mai periculoasă, echivalează cu un sfîrșit de partidă. Dar Silva mai știa că Protector, dispozitivul de alarmă al experților, va lansa în direcția etajului superior un disperat S.O.S. și că marele Singtown, creatorul său, va interveni.

Era ora 20,15. Silva se prăbuși, dar Protector nu declanșă semnalul...

Am pornit cu S.H. spre etajul IV — al creatorilor — întrebându-ne dacă marele Singtown autorizase sau nu intrarea în revizie, chiar în aceeași zi, a dispozitivului de alarmă. Dar Singtown, exact la 20,15, tocmai avusese un infarct.

•

1

La orele 19,46, Singtown, realizatorul lui Silva, se pomenise invitat — mai exact dus cu forța — în biroul lui Dirigman, creatorul șef al etajului V. Fără să mai apeleze la obișnuitele sale introduceri, cumplit de plicticoase, Dirigman îl făcu direct răspunzător de o serie de tulburări în curs de desfășurare la toate etajele inferioare ale complexului „Keops”.

Analizând informațiile diferitelor seismografe psihice, Dirigman ajunsese la concluzia că tulburările s-ar datora nemijlocit activității invederat anti-piramidale a lui Singtown. Ultimul său robot, Silva, demonstrase din plin — afirma Dirigman — înzestrarea lor cu un circuit de autonemulțumire. Dar Dirigman știa că acuzațiile sale sînt lipsite de acoperirea argumentelor. Așa că, treptat, schimbă tonul, invocă situația de forță majoră și ajunsese să afirme că numai din respect pentru părul alb al lui Singtown n-a luat încă decizia de a-l destitui și a preferat chiar să remită cazul său Tribunalului Suprem al Ideilor.

Singtown se întoarse în biroul său în jurul orelor 20,00. Încercă să asculte începutul concertului, dar nu izbuti să se concentreze. Acuzațiile lui Dirigman, cunoscut pentru prudența sa maximă, presupuneau o funcționare anormală a întregului „Keops”. O anormalitate discutabilă chiar și din punctul lui de vedere — discutabilă, dar totodată suficientă pentru a-i justifica decizia. Remiterea cazului său Tribunalului Superior al Ideilor venea să acrediteze această presupunere de anormalitate. Dirigman știa doar foarte bine că Tribunalul n-avea calitatea să-l judece pe propriul său creator... Pentru că înfiin-

țarea acestui Tribunal fusese ideea lui Singtown. Regulamentul de funcționare a tribunalului fusese conceput tot de el, de Singtown. Ar fi avut oare acest Tribunal competența să judece azi cazul său? Și încă: ficcare etaj putuse bănuî pînă atunci o dereglare la nivelul imediat superior. Dar deasupra etajului IV, al creatorilor, nu mai era decît biroul Selectorului unic. Piramida era construită sub un unghi precis, fără nici o legătură cu exteriorul, iar în vîrfurile ei era un singur om: cel care îl crease și pe Singtown. Or, dacă acest om care avusese pînă astăzi încredere în el îi îngăduia subit lui Dirigman să-l acuze, atunci omul de sus, selectorul unic, se dereglase și el... Sau se speriasse el însuși de propriul său ucenic vrăjitor și hotărîse să-l anihileze.

Lui Singtown i se făcu frică — sau îl străbătu ceva asemănător fricii; simți că nu mai are cui să ceară ajutor și — pentru prima oară, conștient de limitele sale organice, pentru că și el era un robot — se prăbuși. Nu, nu fusese un infarct miocardic, ci unul neuronal.

Ceasul din biroul lui Singtown se oprise și el la fatidicul 20,15.

Ceasurile noastre, acum, la terminarea descifrării fotogramelor anchetative, arătau 20,23. Deci trecuseră numai opt minute de la declanșarea propriu-zisă a dramei. Dacă Singtown avusese dreptate, iar dereglarea se produsese într-adevăr la nivelul Selectorului unic, ne mai rămîneau exact două minute pentru a lichida. Organizarea piramidei îngăduia o revenire la funcționarea normală, dacă avariile erau lichidate într-un răstimp de 600 de măsuri muzicale (echivalentul a 10 minute)!

•

Urcînd spre biroul Selectorului unic, pentru prima oară de la intrarea în „Keops”, mă acuzam. Cum de nu m-am gîndit pînă atunci că organizarea aceasta perfectă, piramidală, nu admite nici o eroare

care să nu fie justificată (și explicată) de o altă, la nivelul etajului imediat superior? Și că o eroare agravată din etaj în etaj nu putea să înceapă decât de acolo, din vârful piramidei?

Alergam spre biroul Selectorului unic... Și pentru prima oară, aproape de vârful piramidei, înțelegem că eroziunea se însuma și creștea în intensitate prin însăși logica acestei construcții, pe măsura apropierii de vîrf. Nu întimplător nici o piramidă nu și-a putut păstra prin timp vârful ei de săgeată, atît de sfidătoare inițial la adresa eternității...

Ultimele trepte ale scării erau din ce în ce mai strîns spiralate. Urcam tot mai greu. Mai aveam 90 de secunde și trebuia totodată, urcînd, să cîștig timp, imaginîndu-mi biroul Selectorului unic, invarianții și diferențialii afectivi, analizatorii neuronali și receptorii de intuiții. Iar printre ei un om, singurul om, singurul creier uman al piramidei, dar care din capriciu, sau din orgoliu, sau din oboseală greșise...

Dar nu greșisel!

În mijlocul panourilor pe care mi le imaginasem cu destulă exactitate, prăbușit peste butoanele de intervenție rapidă, singurul om abia mai respira.

L-am ridicat și, spre uimirea noastră, l-am recunoscut pe Cib Barlington, cel care mă inițiasese cîndva în secretele ciberneticii. Cib Barlington care înălțase acest uriaș edificiu piramidal în memoria părintelui său și care trăise aici retras, singur, în vârful ametoareii piramide, timp de aproape o mie de ani. Nu, Barlington nu mai putea fi salvat.

— Și omul de la intrare — celălalt Barlington? mă întrebă S.H.

— Un automat, un duplicat fidel, acționat tot de acest creier, singurul autentic, creierul lui Cib Barlington.

— Mai avem 48 de secunde, mă preveni S.H.

— Poate nici 48...

— Deci totul e pierdut?

— Și da și nu, stimatul meu S.H. Structurile piramidale, prin însăși drama lor constructivă, sînt pre-

destinate întru a deveni... monumente. Simbolul pietrificat al unor tentative splendide și al unor erori prin excelență umane. Ceea ce nu ne interzice, firește, să încercăm, cel puțin criminalistic, și verificarea ipotezelor noastre. Ajută-mă, te rog!

M-am așezat în locul lui Barlington. Am chemat la ordine analizatorii neuronal, am reaprins stabilizatorii de acțiune și am început, etaj cu etaj, să reactivez circuitele de comandă.

La 20,25 — exact după 10 minute de la declanșarea dramei — Singtown își reveni din infarctul neuronal, Silva se autoeliberează de efectul drogării, Soringen, scăpat din autodetențiune, reîncepu să lucreze, „S-021” se desprinsese din barele de autotensiune, iar solistul reîncepu să cînte în marea sală a concertelor.

— Și cît timp vei mai rămîne aici? mă întrebă S. H.

— Știu și eu... Pînă cînd domnul Singtown va fi apt să mă înlocuiască... Sau pînă cînd bunul meu prieten S.H. va fi construit un robot la valoarea lui Teo Celan.

— Și are sens... sacrificiul?

— Vezi, dragul meu S.H.... Este singurul lucru pe care n-am reușit și n-aș fi reușit niciodată să te fac să-l înveți! Necesitatea vechiului... happy-end.

(Din vol. *Ficțiuni pentru revolver și orchestră*, Editura Albatros, 1970)

Ieșise la pensie, nu avea copii și nevasta îl lăsase. Nu era bătrîn, dar nimeni nu-i cerea nimic și cînd nimeni nu-ți cere nimic, nimeni nu-ți dă nimic.

Așa că se hotărî să trăiască din amintiri.

Nu era o idee grozavă, dar era un impas și, pînă una alta, era singura idee.

Mergea pe străzi, habar n-avea pe unde, pe unde nu călcase poate niciodată. Doar el și amintirile.

Cel mai mult (ca să fugă de altele) le căuta pe acelea care îl legau de dosare. De terfeloagele cusute de mîna aprodului Elvir. Ce nume avea? Auzi nume de aprod bătrîn și nepricopsit: Elvir!

De 30 de ani tot căra la hîrtoage ferfenițite; le-a dus și le-a adus. Cafele. Țigăril Ehl cite nu se legau de Elvir... 30 de ani! Dar el tot se mai minuna. Cum dădea ochii cu Elvir, întîi îi repeta numele în gînd, se minuna și apoi începea să-și vadă de treabă.

Și treaba începea întotdeauna cu: Elvir.

„Elvir, dosarul 6 penal lasă-l dracului mai la coadă!”

Elvir intra în sala de ședințe cu muntele de terfeloage în brațe, care — 30 de ani! — i-a tot împins coastele scofîlcindu-i coșul pieptului; l-a cocoșat împingîndu-i omoplații uscați ca două aripi ciunte, săltate către un cer prea îndepărtat.

Arhanghelul Elvir! Ferfenițit, mucegăit. Un terfelog. Cu aripil

Cu degetele lui înțepenite de gută cususe, cu

tot felul de gheme și capete de sfoară înnodate, lipise, cu fișii rupte din poala cine știe căror cămăși, întotdeauna vărgate. Cosea, lipea Elvir, filă de filă, terfeloagele; destine, bani, vieți, morți, toate, acolo, de-a valma, între două foi de mucava jegoasă.

„Elvir, dosarul 6 penal lasă-l”...

Dar Elvir îl și rînduise în marginea mesei de judecată.

Țiganca țîșni ca din pămînt. Sălbatică! Ca un fulger din iad. Frumoasă! Ca o bucurie neagră.

Se despuia urlînd. Urla aruncîndu-se spre boxa acuzatului și nu părea goală, nu părea deloc, căci toate le avea la locul lor, ca un pom ce-și purta poamele.

Doar măregelele, chihlimbarii, le mai avea la gît și i se zbăteau peste sîinii întunecați, îmbrobodnați de sudoare. Cu fustele smulse, azvîrlise în el, în avocați, în procuror. Apoi, smulse și măregelele, împroșcînd cu ele și cu blesteme:

— Na! Na-vă! Luați-le, că mi-ați luat sufletul Pentru mine a furat! Pentru mine a omorît! A furat ca să-mi ia măregele, că mă iubea! A omorît ca să nu mi le ia altul! Că de aia mă iubea, ca să-mi ia măregele... Dați-mi-l! O să mi-l dați cînd s-o duce dragostea și o să-mi curgă țîțele...

— ..., „În numele legii... Tribunalul condamnă... pentru crimă de omor cu premeditare... 20 de ani! Pentru delictul...”

Atunci a tăcut. Curgea apa pe umerii ei băiețoși.

Părul negru părea că-i curge în ochi, în gură. Și-l mesteca, mușcîndu-l. Și-l bea. Șuvoaie negre.

Privea cu ochii uscați. Goi.

Un șuier ca un tăiș îi răzbi din gît și privirea îi era de vrăjitoare. Coclită. Putredă.

„Să dea Dumnezeu cînd îți avea apă să n-aveți fărină, cînd îți avea fărină să n-aveți sare, cînd îți avea sare să n-aveți ceaun și cînd îți avea ceaun

să n-aveți foc și să nu v-ajute Dumnezeu vreodată să puneți de mămăligă!"

Și a plecat, privind nicăieri, cu spatele drept, tinăr, băiețos.

— Elvir, dosarul 7 penal

Femeia era firavă și abia o auzea.

Cum putea avea cineva niște ochi atât de înfricoșăți?

— Cine spune că l-am robit? Cum, l-am robit! Eu?! Ei... Erau prieteni... Ce știu eu... Erau mereu împreună. Cum putea să-l omoare?! Eu?... nu eram nimic. Vorbe...

Firul de glas i se stinse în plîns.

Mătușile, două ciori jumulite, s-au apropiat și, unindu-și capetele cu flori de catifea la pălării, jeliră în trei. Apoi, una cotrobăi într-o poșetă și, scoțînd fotografia victimei, o lăsă pe masă.

— Era corpolent, spuse. A alunecat cu ochii la bătrînă. Era corpolent, nu se putea să-l omoare „el”. Nu se putea...

„El” era frumos ca o icoană. Cu ochii mari, albaștri și puri. Și un zîmbet stingher, pierdut. În inelar, un rubin. Mare. Roșu. Aprins. „El”...

— Beat? Eu? Nu beau... Soțul? Da, obișnuia... Chiar era bețiv. Violent... Oh! Ea... Ea îl iubea. Femeie...

Dosarul 7 penal: un infern!

Interogatorii. Depoziții. Expertize. Contraexpertize. Confruntări. Comisii. Apeluri. Recurs. Contestații... Apoi: Lipsă de probel Scoatere de pe roi.

Din fotografie îl priveau doi ochi mici, vicleni, iscoditori. Zdravăn și burduhănos: victima. Cu mîini mari grase, cu degetele răsfirate pe genunchii depărtați, grași.

Primul indiciu! Acolo era! Omor cu premeditare! O crimă urîtă! Urîtă... Găsise dovada! El o găsise. Acolo în fotografia cu degetele acelea grase, răsfirate pe genunchi.

Repunere pe rol.

„Șubredă fundamentarea juridică”...

Casat fără trimitere.

Dosarul 7 penal: Un terfelog! Dus, adus, cusut, lipit de degetele înțepenite ale aprodului Elvir. Ce nume avea!

Și ce-i un terfelog? Și ce-i când fugi de el? Când fugi de ochii lui Elvir? Ce-i când fugi, fugi...

Eh! Mizeriei! L-au scos la pensie: incompetență profesională. Nu-l mai întâlnea pe Elvir. Nu se mai minuna... Apoi l-a lăsat nevasta.

Ce-i un dosar?

Uite-ll Uite-ll Vrafuri! Uite-le cum se rostogolesc sub tîrnul măturătorului. Sfîșiate, rupte, mucegăite. Pete de cerneală lățite, scurse.

Ce-i un dosar? Mizerie. Umană. Pe care mințea „umană“ crede că o pricepe. Sau n-o pricepe.

Și ce-i o minte? Ce-i un creier? Oameni buni, ce-i un creier?

Ce se ascunde „acolo“, în încîlceala aceea de neuroni, dendrite, axoni? Dendrite. Ce nume avea!

Bună ziua, domnule Necunoscut! Bună ziua!

O încîlceală fără capăt.

Izbi cu piciorul într-un morman de hîrtii putrede, murdare.

Mizeriei! Uite-i cum mișună! Ies din terfeloagel Criminali! Hoții! Escrocii! Victimele! Păgubașii! Neîndreptățiții! Mișună! Șoarecii! Oamenii! Creierul *Quot capita...*

Cum o chema pe țigancă? Ștluse..

Dar cine-i?

Se întoarce.

Se loviră piept în piept.

• Roba! Roba lui. Croită din cea mai rezistentă fibră de in. Răcoroasă. Amplă. Impunătoare.

Îi era urît acasă. Acasă: un cui în care stătea ea agățată. Nu-i plăcea. Bine. Dacă-i așa vino și tu.

Dar ce poate ști o robă? Tot procese. Tot rechizitorii. Tribunale, pledoarii. Dosare. Sentințe...

Chiar și amintirile ei cele mai pure, cele mai virginale, reci: tăișul unui foarfece. Apoi ac, ață...

Că fusese cîndva o floare, albastră, ca un cer peste capete, albastru, uite ceva ce nu-și amintea nicicum, oricît i-ar fi povestit el despre cer, despre un lan, albastru... Habar n-avea!

O robă de judecător! Și atît de impunătoare! Mergeau împreună. Ce să facă?!

Garoafal Așa o cîntema pe țigancă.

„...și să nu v-ajute Dumnezeu...” Eh! Mizerie...

Se porni un vînt și niște plopi fremătau pe deasupra lor. Pe cer alergau nori albi. Uneori negri. Uneori ploua. Ea, roba, își ridica atunci gulerul. El își strîngea gulerul în jurul gîtului.

Nu, așa nu mai merge. El ca el. Dar se strica roba.

Dar nici acasă! Nu voia nici el, nu voia nici ea, în cui.

Și au început să caute.

Străzi. Trotuare. Ferestre. Balcoane. Iar străzi. Iar trotuare. Ferestre. Balcoane.

De fapt ce trebuiau să caute? Ce trebuiau să găsească, și-au răspuns. Și găsiră: „De închiriat”, scris cu litere de două clase primare. Și, pentru că știau, *parcă* știau că mai trecuseră pe acolo, închiriară. Și, din moment ce mai trecuseră pe acolo, înseamnă că au găsit ce căutau. Și era și logic că mai trecuseră pe acolo, din moment ce căutaseră. Simplu.

Totuși, li se părea că umblaseră ca într-un păienjeniş. De altfel și gîndurile...

Era o masă de mijloc. Un fotoliu mare. Un scaun. Ba nu. Mai erau două scaune de o parte și de alta a bufetului. Era și un balansoar. Și atît. Și o fereastră.

Dar ce să faci cînd ești numai tu cu roba?

Pui roba pe un fotoliu. Cel mai larg, mai confortabil. E roba ta, dar nu ești tu. E mai curînd un oaspete și, oricum, reprezintă o oficialitate:

Curtea. Instanța. O idee. Da! De fapt, asta era ea mai mult: o idee. Nobilă... Îi plăcea să se gîndească așa la ea.

El? Nu, pe el nici nu se punea la socoteală. Putea sta și pe pervazul ferestrei. Era chiar foarte bine. Era mai aproape de albastrul de afară. El, care încă nu uitase că mai era și cerul.

Ea habar n-avea! Timbre. Pledoarii.

Avea toată camera în fața lui. Nu era prea vesel, da...

Bufetul era în stînga. Roba în dreapta. Își trase balansoarul sub picioare. Și le întinse.

Ba nu. Era chiar foarte bine. Privi tavanul. Oricum era, nimic nu va mai amenința nobila idee. Pentru că, de fapt, ceea ce voia el era ca ea să se simtă cel mai bine. În definitiv, ea nu avea nici o vină. Și apoi, nu era numai așa, o nobilă idee și atât. Mai reprezenta și justiția.

Dar chiar cu justiția, oricît ar fi ea de nobilă idee și de oarbă, tot nu poți sta, așa, numai tu și ea, între patru ochi. Perfect echilibru și perfectă puritate și perfect adevăr *in aeternum!*

— Lipsește ceva.

Nu la vreo cazuistică se gîdea. Dar parcă scaunele, masa, liniștea, ea, însăși ea, roba, acolo, lăsată pe o mîneacă peste brațul fotoliului, creau o atmosferă... Nu voia să-și mărturisească, dar adevărul era că totul părea puțin cam șubred, cam insolit...

Da. Lipsea ceva...

Așa că se hotărî să aducă o sticlă.

O ascunse în buzunarul justiției, ca să nu-i vadă portăreasa.

Bahl săltă din umeri. Unde se poate ajunge!

Dar băutura nu se cheamă neapărat beției!

Apoi, cu însuși sprijinul justiției, scoasă din chiar buzunarul ei secret, e altceva, cu totul altceva.

E așa, ca un iepuraș alb, scos dintr-un joben negru.

Dar roba nu bea.

El nici atît.

Şi sticla stătea la mijlocul mesei, fără speranţa vreunui suflu de viaţă.

Şi iepuraşul?

Scoase pahare, le aburi, le lustrui, rîndui scaunele cum i se păru că e mai bine şi puse în faţa fiecăruia cîte un pahar.

Un scaun lingă peretele din fund, lingă măsuta de pasienţe. Mai era şi ea.

Fotoliul, lingă masă, în mijlocul camerei. Şi în faţa lui un scaun. Unul singuratic, în colţul din stînga, mai întunecos al bufetului.

Umplu paharele, ascultînd gîlgiitul, ca un suflu de viaţă.

Îşi propti picioarele de balansoar. Apoi lăsa totul în plata domnului.

Oricum, se chema că era casa plină.

Şi roba nu mai stătea agăţată în cui. Şi nici n-o ploua.

Ba chiar părea să se simtă foarte bine. Avea un aer demn şi preocupat. Chiar dacă habar n-avea de vreo floare albastră şi de vreun cer.

Stătea puţin lăsată într-o parte, de parcă trăgea — demn — cu coada ochiului.

Oftă, aproape mulţumit.

El, cu ale lui. Privea în jur şi nu se mai minuna de nimic. Există ceva ce te poate ului pe lumea asta? Absurd! Nu, viaţa nu-i un drum care merge mereu doar înainte. Ca să spui mereu: a-a-a!

Nu ştii nimic şi te pomeneşti că ai făcut cale-ntoarsă. Doar că acum păşeşti în *line*. Şi nu te mai miri de nimic.

Tresări, simţind cum îi fuge balansoarul de sub picioare.

Luneca singur şi uşor spre măsuta de pasienţe. Acolo se opri se întoarce, aşa ca să nu stea în drumul nimănui, şi începu să se legene. Se mai oprea puţin, aplecat înainte, apoi se lăsa pe spate şi iar o pornea potolit, înainte, înapoi...

Dar nu pusese el roba pe fotoliul cel mare? Unde s-o fi dus?! A! bun, bun — și o bătu prietenește pe mîneca stîngă. O avea pe el.

Fotoliul se adînci dintr-o dată! Vedea cum se lăsau arcurile. Vedea dedesubt chinga curbată la maximum. Un arc scăpat din noduri tremura. Încă unul! Apoi fotoliul parcă icni, lunecînd de-o palmă, greoi, hîrșîind parchetul și adunînd sub picioarele scunde covorul. Ciucurii vișinii se clătinară. Se mai clătinau încă. Și încă un arc scăpă din noduri.

Scaunul din față stătea neclintit. Țeapăn, pe toate picioarele, puțin tras într-o parte. Acum s-a mișcat. Abia. Încă puțin. Și iar.

Balansoarul se legăna. Se oprea, iar pornea... Apoi scaunul din fața lui s-a apropiat mult, foarte mult. S-a aplecat pe cele două picioare curbate, din față. Balansoarul s-a aplecat și el, cît a putut, săltîndu-și coada întortocheată a tălpilor.

De pe masă, unul din pahare, cel din fața scaunului, se înălță și rămase așa, fără nici un tremur — un timp. Apoi, se înclină puțin pe spate și se goli dintr-o dată. Cel din fața lui se înălță și el, se aplecă înainte și, cu smucitură scurtă, împrôscă tot vinul. Apoi, zbură peste masă, nimerind geamul din stînga bufetului, risîpind o ploaie de cioburi.

Balansoarul săltă scurt, înțepeni o clipă, apoi își luă iar vînt și un timp se mai legăna, mărunt și ușurel.

Ușa se crăpă, se deschise de-un lat de palmă, se mai deschise puțin și se închise repede.

Fotoliul cel mare se trase violent într-o latură. Ciucurii vișinii se agitară într-o parte și alta. Se izbi de balansoar, apoi lunecă și se opri în masă.

Ușor, ca un fulg, scaunul din dreptul fotoliului sări în aer, se dădu peste cap și rămase cu picioarele în sus. Încremenit.

În colțul bufetului, scaunul singuratic se lipi de perete, cît putu.

Scaunul din aer se smulse, zbură și nimări în plasa balansoarului.

Învelitoarea de pe masă se adună într-o parte, sticla se clătină nesigură și săltă, lunecă pieziș și iar săltă.

Scaunul singuratic își făcu vînt și alunecă de-a lungul peretelui.

Sertarele bufetului începură să se tragă, să se închidă, cu furie.

Sticla sări în sus, se înfipse cu gitul într-o latură și începu să se zgîlție, să se izbească. O dată și încă o dată și încă o dată! Vinul spumega, curgînd.

Fotoliul cel mare se afundă greoi, arcurile răzbiră, sfîșiind chinga. Se lăsă într-o parte și se răsturnă.

O jumătate din sticlă zbură prin aer într-un curcubeu fulgerat.

Învelitoarea de pe masă se îngrămădi la picioarele fotoliului.

Totul a încremenit.

Stătea acolo, pe pervazul ferestrei, și privea. Privea cu brațele încrucișate peste faldurii adunați ai robei.

Deodată însă ceva îl izbește în plin, împingîndu-l, strivindu-l aproape. Un nasture îi sare și o minecă i se sumete.

Fereastră se deschide brusc, se izbește de muchia zidului și ochiurile de sticlă sar, fărîmițîndu-se.

În mijlocul camerei, masa se răstoarnă, covorul lunecă și iar ceva îl îmbrîncește, gata să-l dea peste cap. Întinde mîinile, cît poate, și încearcă să scape de greutatea care îl apasă, îl sufocă; împinge din răsputeri, cu amîndouă brațele, pînă cînd și le simte ușoare, atîrnîndu-i în gol.

În balonașul de peste drum, bătrîna, cu fața strîmbă de groază, cu ochii sticloși, își duce mîinile la gură și rămîne așa.

Sare de pe pervaz. Sare în mijlocul camerei și întepenește cu picioarele desfăcute.

— Nimeni nu mișcă! Nimeni nu atinge nimic!

Nu-și poate stăpîni o poftă nebună de rîs. Și rîde. Cu plăcere. Cu voluptate. O bucurie uriașă se năpustește în el. O bucurie neagră.

— Elvir! Dosarul 7 penal!

Se apleacă și ridică de jos nasturele sărit. Apoi își netezește mîneca robei.

— Grefier! Consemnează! Scurt!

Ciorile: s-au legănat în balansoar, au făcut pa-sența și au pălăvrăgit. Deodată au ridicat capul speriate. Cineva le-a amenințat: „El”. Pentru că... Pentru că au pălăvrăgit și victima a tras cu urechea.

Atunci, repede, „el” a ridicat paharul, dar vic-tima i l-a golit pe al său în față.

„El” a ridicat scaunul

— De ce mă priviți atît de înfricoșată?!

V-ați temut cînd scaunul i-a fost smuls și i-a zburat peste cap! Nu v-ați gîndit la sticlă, nu! Dar „el” s-a gîndit. Dumneavoastră i-ați fi dat cuțitul! Pe care l-ați luat din sertar. Lăsați-l pe masă...

Deci: „El” a izbit cu sticla. O dată. De două ori. De trei ori.

Victima: s-a clătinat gata să cadă, mîna i s-a încheștat de învelitoarea mesei. S-a împieticit, a îngenuncheat, dar, cu disperare, cu o forță încăpă-țînată, se ridică și se năpustește cu amîndouă brațele întinse în fereastră.

Nu „el”! Dumneata ai avut ideea! Te-ai repe-zit! Ai răsturnat masa! Te-ai împiedicat în covor...

Iar dumneata, deschide pumnul!

Încă n-ai apucat să ți-l pul în deget! Dovada mea! Fotografial!

Nu, nu era șubredă fundamentarea juridică, nu! Martoră! Ce-ai văzut din balcon?

— Am văzut! Da, am văzut! Începu să strige

bătrîna cu o fărîmă de glas ascuțit. Am văzut. Tu l-ai omorît! Tu l-ai împins! Cu amîndouă mîinile! Ea i-a săltat picioarele... Oh! avea fruntea năclăită de sînge. Și fața. Și ochii. Și gura... A căzut cu capul în jos. Cu o mîină întinsă înainte. Una o avea la spate. „El” îi smulgea inelul...

Privea în ochii aceia sticloși, îngroziți.

Nu. Nu-și putea stăpîni pofta nebună de rîs.

Privea în ochii aceia sticloși îngroziți. Și rîdea.

Nu-și putea stăpîni bucuria care se năpustise în el. O bucurie uriașă. O bucurie neagră.

Se întoarse, repezindu-se în jos, pe scări. Gonia cu roba fluturîndu-i pe umeri.

— Dar eu am murit! striga bătrîna, cu fărîma ei de glas ascuțit. Chiar atunci. M-am speriat și am murit. Am apucat să-mi duc doar mîinile la gură...

Ieși în stradă. Mai făcu un pas. Încă unul.

Aici, șopti și se aplecă.

Un fior înghețat îl străbătu. Își strînse brațele, să se cuprindă mai bine în robă.

Dar unde-i? Unde-i?! Roba!

Se răsucea în loc, privind în jur, nedumerit.

— N-ați văzut-o? Roba... Roba mea! N-ați văzut-o? O floare mică, albastră. Ea habar n-are! Roba...

Apoi își aminti că el mai știa și cerul.

Și începu să alerge în calea lui.

(Din vol. *Conlac „3 secole”,* Editura Aibetros, 1970)

OAMENI ȘI STELE

Conferința de presă fusese lungă și monotonă. Surprinși de plecarea precipitată a *Albatrosului*, reporterii răsfoiseră în grabă vechile colecții de ziare, în căutarea unor întrebări mai neobișnuite pentru interviul din după-amiaza aceleiași zile. E adevărat că entuziasmul confrăților din generația trecută le-ar fi putut oferi destule resurse. Cum avuseseră toți aceeași idee, întrebările semănau ca două rachete gemene.

Un englez, uscățiv, care-și scutura mereu câte un imaginar fir de praf de pe reverul hainei, se străduia să fie mai original:

— Cum veți rezolva problema curățeniei corporale? Îmi închipui că rezervele de apă abia vă ajung pentru alimentație.

— Domnul Harris poate să fie liniștit, răspunsese Matei Cincu. Cu ajutorul dușului ultrasonic ne vom înfățișa în chip civilizat marțienilor.

Și cum Harris nu părea convins, Bill îi pusese sub nas miinile sale imaculate:

— Efectul dușului de dimineață. Mai tare ca orice săpun englezesc!

Mustat din ochi de profesorul Gromov, Bill rămăsese tăcut în timpul celui de-al doilea „incident” al conferinței de presă. În drum spre Viena, însă, răbufnise:

— Teribil imberbul, dom'le! ... Aș putea să jur că se ocupă de *Colțul pescarului amator* și că l-au trimis pe el, ceilalți fiind în vacanță.

„Imberbul”, un tânăr reporter al unui obscur ziar franțuzesc, se apucase să polemizeze cu Gromov în

problema motoarelor atomice. Reluind argumente vechi de mai bine de douăzeci de ani, susținuse că „astfel de mijloace sînt periculoase” și că „savanții ar face mai bine să se ocupe de perfecționarea motoarelor clasice”.

— „Cataracta”, murmurase profesorul, potrivindu-și ochelarii. Și cum ziaristii voiau să afle cu orice preț semnificația acestui cuvînt, le spusese, cu un surîs ironic în colțul gurii: La sfîrșitul secolului trecut, un confrate al stimatului meu oponent vizita Expoziția Universală. Pe-atunci făceau mare vîlvă noile lămpi cu incandescență... Știți ce-a scris jurnalistul? Vă redau textul cuvînt cu cuvînt — merită să fie memorat: „Este neapărat necesar să ne opunem dezvoltării invenției, care va fi primul izvor al multor neplăceri, ca, de pildă, cataracta; dimpotrivă, avem tot interesul să sprijinim singurul sistem de iluminat pus la punct, iluminatul cu gaz...”

Imberbul se făcuse nevăzut, într-un hohot general. Profitînd de această clipă de deslindere, Larsson le strecurase colegilor care stăteau lîngă el, la tribună:

— Ce-ar fi să ne repezim pînă la Viena? În seara asta e premiera baletului *Robotul îndrăgostit*.

— Ai reținut bilete? îl întrebasese Matei, sceptic.

— Bilete?... Mă subapreciezi, tinere! Direcția teatrului ne-a pus la dispoziție o lojă.

— Direcția sau directoarea? intervenise Bill. Iar Matei intrase imediat în joc:

— Probabil că ai luat legătura prin video-telefon... ca s-o convingi mai ușor.

— Ia lăsați-vă de prostii!

Dar îndărătul acestui protest se ghicea o undă de orgoliu satisfăcut.

. . .

Larsson privea neclintit spre cortina care nu se ridicase încă. Nu răspunse la o întrebare directă și Matei îi atinse brațul, ca să-l facă atent. Sub stofa subțire, mușchii încordați tremurau.

— Sven, ce-i cu tine?

Inginerul tresări.

— Cum? ... A, nimic. Mă gîndeam la ceva.

Stînjedit fără rost, Matei se pregătea să închege o discuție neutră. Îl salvă foșnetul greu al cortinei. Apoi uită și de Larsson și de ceilalți, în fața spectacolului straniu de pe scenă.

Pe un schelet de oțel erau prinse foi subțiri de aur, argint și platină, lucind stins în lumina difuză a sălii. Deodată, un reflector se aprinse undeva, în stînga. Trezite parcă de raza lui puternică, foile porniră să vibreze mărunț, lovindu-se una de alta. Întregul schelet se aplecă într-acolo, cu un freamăt aspru ...

Matei simți nevoia să-și audă glasul:

— Un truc ingenios. Celulele fotoelectrice ...

— O aiureală! îl repezi Bill. Am văzut o chestie asemănătoare pe Broadway. Nu face să-ți pierzi timpul nici pe gratis!

— În orice caz, nu-i un spectacol prea potrivit pentru relaxare, murmură Gromov, atent ca întotdeauna să nu rănească pe nimeni.

Larsson nu încercă să se dezvinovățească pentru ideea lui nefericită. Coșmarul metalic părea să-l fi răscolit mai adînc și altfel decît pe ceilalți. Cu chipul crispat, se ridică brusc și ieși din lojă. După un scurt moment de ezitare, colegii săi îi urmară pilda. În acea ultimă seară petrecută pe Pămînt trebuiau să rămîină împreună.

Larsson îi aștepta pe culoar, trăgînd nervos dintr-o țigară cu miros de miere proaspătă. Avea o figură atît de posomorîtă, încît Bill propuse, în obișnuita lui manieră explozivă:

— Ce-ar fi să mergem în Prater? ...

. . .

Cabina se prăbușea pe panta mult înclinată a toboganului. Imaginea ei, răsfrîntă în oglinda lichidă, îi venea fulgerător în întîmpinare. Matei se cramponă de speteaza scaunului din față.

„Acum...” Imaginea se sfărîmă și pieri. Continuînd să lunece pe șinele de metal, cabina deșpica straturile fluide cu botul său ascuțit. Așezați pe stîncile de pe fund, îndrăgostiții făceau semne prietenești cosmonauților, clătîndu-și căștile globulare. Mai departe, într-un colț rezervat lor, copiii se jucau de-a prinselea, încălecați pe mici velomotoare subacvatice...

Înainte de a intra în barul automat, profesorul privi peste umăr lacul în care se cufunda o altă cabină.

— Accelerația e mult mai mică decît la centrifugă și totuși mi s-a tăiat răsufllarea, spuse el.

— Și mie, mărturisi Matei. Pesemne fiindcă aici sîntem în „civil”.

Larsson le aruncă o privire plictisită și intră în bar. Cînd îl ajunseră din urmă, era așezat la o masă cubică, în mijlocul căreia lucea claviatura distribuitorului automat.

— Ce bem? întrebă Bill.

— Am auzit că s-a lansat un nou cocktail: căpșuni, ananas și lapte de cocos, sugeră Matei.

— Te rog să mă slăbești cu inovațiile tale! se burzului Larsson. În seara asta vreau un pahar de „propergol”!

Și, odată cu ultimul cuvînt, apăsă furios pe una din clape. Trapa se deschise și un flacon de me-len își făcu apariția pe masă. Alcoolul dinăuntru avea o splendidă nuanță violetă.

— Un singur pahar, Sven, spuse încet profesorul. Mîine noapte pornim.

//

Cosmonava îi aștepta, cu botul ațîntit spre stele. Dacă nu i-ar fi fost teamă de ironiile tovarășilor săi, Matei ar fi mîngîiat ușor, cu vîrfll degetelor, carcasa ei lucitoare. De pe platforma ascensorului îmbrățișă cu privirea cerul opalin, clădirile cos-

modromului, rachetele poștale și de pasageri... Într-o străfulgerare, înțelese că părăsea toate aceste lucruri și altele, încă mai apropiate, pentru multă vreme — poate pentru totdeauna. Trăise pînă atunci mirajul neînterupt al mării plecări. Probele din ce în ce mai grele la care fuseseră supuși, miile de pagini acoperite cu scheme, formule și ecuații — totul se topea în imaginea *Albatrosului* țîșnind spre cer într-o erupție de flăcări. Și acum, în clipa despărțirii, ochii îi întîrziu asupra frumuseților peste care lunecaseră de atîtea ori cu nepăsarea obișnuinței.

Megafoanele își lansară din nou chemarea imperioasă: „Părăsiți împrejurimile rampei de lansare! Ultimul electrocar se retrage peste cinci minute!” Vrînd parcă să dea mai multă greutate cuvintelor, fasciculele de lumină ale reflectoarelor încetară să mai măture terenul, concentrîndu-se asupra grupului dominat de statura înaltă a lui Sven Larsson. Erau acolo reporteri care nu se îndurau să-și părăsească „prada”, admiratoare cu brațele încărcate de flori...

Inginerul zîmbi încă o dată în fața telecamerelor Terravisionului, se smulse din cercul vînătorilor de autografe și se îndreptă spre ascensor. Zîmbetul îi stăruia pe buze, dar era un zîmbet mecanic, contrastînd cu neliniștea care-i împăienjenea ochii.

„Nu-i nimic, o să-i treacă, gîndi Matei. Avem destul timp pentru asta.”

Ascensorul se opri fără zgomot. Dinspre crîngul de mesteceni veni o adiere abia simțită. Matei o sorbi pînă în adîncul plămînilor și păși peste prag, încercînd să-și oprească tremurul buzelor.

. . .

Strîns în combinezonul *anti-g*, Matei era neputincios ca o crisalidă în leagănul ei de mătase. Brațele, picioarele, corpul întreg îi era strivit sub povara crescîndă a accelerației. Fiecare inspirație îi cerea un efort dureros.

Cadranele de deasupra lui pluteau parcă în ceață. Își spuse, întâi, că e fumul unui incendiu care mocnește în pîntecul cosmonavei. Vru să strige, dar nu izbuti să scoată nici un sunet. Nu era în stare nici să-și coboare pleoapele.

Își pierduse aproape cunoștința, cînd vibrația uriașului proiectil își schimbă ritmul și apăsarea începu să se micșoreze. Peste cîteva minute, motorul tăcu. Încă amețit, Matei auzi vocea pilotului:

— Mister Gromov!

— ...

— Profesore! De ce nu răspunzi?

Gromov rîse încet — un rîs fără vlagă, ca un ecou depărtat:

— Te-ai speriat, Bill? Abia m-am dezmeticit...

— Cum te simți? Să viu la dumneata?

— Nu, nu! Ai destulă bătaie de cap cu aparatele. Sven și Matei sînt mai aproape.

— Dar tac amîndoi! ...

Matei izbuti să rupă cercul de fier care-i strînsese gîtlejul.

— Astronomul e la post, șopti el. Să vedem ce-i cu Sven.

Bill răsufală ușurat:

— Dacă ți-ai revenit și tu...

Pe Pămînt, în timpul probelor speciale, Larson se arătase a fi cel mai rezistent la creșterea bruscă a vitezei. Acum zăcea nemișcat, cu fruntea acoperită de broboane mari de sudoare. Bill smulse un bisturiu din trusa medicală, tăie cu mișcări febrile crusta elastică de crilon și-și lipi urechea de pieptul inginerului. Inima bătea — abia auzit, ca aripile unui fluture, dar bătea.

III.

În această etapă a călătoriei, rolul pilotului era mai mult de a supraveghea bunul mers al aparatelor. Măiestria lui avea să se arate mai tîrziu, în

timpul operațiilor complicate ale „amartizării”, când aprecierea complexului de factori interni și externi nu putea fi lăsată doar pe seama creierului electronic.

Cu toate acestea, nici pilotul și nici ceilalți membri ai expediției nu-și petreceau zilele într-un „dolce farniente”. Spațiul restrâns neîngăduind imbarcarea tuturor specialiștilor necesari, echipajul fusese nevoit să-și însușească într-un timp record cunoștințe care ar fi necesitat ani de studiu. În chip firesc, învățătura continua și pe cosmonavă. Matei, de pildă, doctor în astronomie, își completa cunoștințele de botanică — în special de floră polară și din pustii, care se dezvoltă în condiții oarecum asemănătoare celor de pe Marte. Înainte de a deveni specialist în comunicații la mare distanță, Larsson urmărea medicina. În virtutea acestui fapt, i se încredințase sarcina de a supraveghea starea sănătății colegilor săi. Iar profesorul Gromov, o somitate în domeniul construcției de cosmonave, umpluse rafturile dulapului lui din perete cu tratate de mineralogie, asupra cărora stătea aplecat zile întregi.

Necesitățile unei conviețuiri îndelungate ceruseră și altfel de specializare. Înainte de a părăsi Pământul, hotărâseră că mesele zilnice vor fi pregătite de fiecare, prin rotație. Urmaseră chiar un curs rapid și sumar de artă culinară. Dar orice artă presupune măcar o fărîmă de talent, și eșecurile tovarășilor săi îl convinseseră pe Matei să-și asume funcția de bucătar unic.

E drept că sortimentul limitat de materii prime nu-i prea îngăduia să-și dea frîu liber fantaziei, pe care o folosea însă din plin pe ecranul miniatURAL al cineciberului cosmonavei.

• •

Fiind vorba despre o invenție foarte recentă și pentru a tempera exagerările din unele articole de așa-zisă popularizare, ne vom îngădui să descriem

pe scurt cineciberul, mai ales că el a jucat un anume rol în declanșarea dramei de pe bordsul *Albatrosului*. Ideea de „colaborare” între spectatori și complexul cibernetic, idee lansată de unii gazetari prea entuziaști, nu are nici un temei real. Cineciberul nu este decît o mașină perfecționată. Caracterul ei absolut inedit constă în faptul că spectatorii sînt în același timp scenariști, regizori, pictori-decoratori și actori ai spectacolului. Așezați comod în fotolii, ei determină mișcarea personajului pe care l-au „creat” și-i furnizează textul. Spectacolul poate fi întrerupt și rulat după dorință, complexul cibernetic păstrîndu-l întipărit în circuitele memoriei sale. Și cum spectatorii nu știu cine se ascunde îndărătul fiecărui personaj, acțiunea se desfășoară multă vreme sub semnul neprevăzutului și al fanteziei fără limite spațio-temporale.

Cineciberul se afla încă în faza experimentală, dar cosmopsihologii ceruseră cu insistență ca *Albatrosul* să fie înzestrat cu unul dintre primele aparate. „Zborul spre Marte nu seamănă cu cele de pînă acum, spuneau ei. Prăbușirea îndelungată în genunile cosmice poate genera o stare de neliniște perpetuă, sau, dimpotrivă, o inerție a proceselor nervoase, datorită scăderii tonusului de excitabilitate a scoarței cerebrale. În ambele cazuri, cineciberul constituie un remediu de neînlocuit. El oferă cosmonauților cea mai eficientă destindere activă.” Și cosmonauții își petreceau, într-adevăr, o mare parte a timpului liber în fața ecranului.

Ezitaseră îndelung înainte de a trimite primul impuls către ansamblurile de celule moletronice. Simțeau că nu pot încheia o poveste banală și nici o aventură cu lovituri de teatru în cascadă.

Într-un tîrziu, Matei crezu că a găsit soluția și schiță un fundal de nisipuri roșietice. Cîneva despica imediat pustiul cu un canal pe care-l făcu să se piardă la orizont. Un al treilea întunecă bolta și o împodobi cu două Luni de cleștar.

Aparatul fusese încercat în prezența echipajului imediat după instalare. Dar specialiștii se mulțumiseră să-și imagineze câteva elemente izolate și statice — un om, o casă, o floare... Acum, iluzia vieții era desăvârșită. Nisipurile împrumutaseră lumina sateliților marțieni, pe fundul canalului sticlea un fir de apă și memoria sonoră a complexului cibernetic, stimulată de gândul cuiva, sublinia tăcerea cu un murmur îndepărtat de vînt. Apoi apăru primul personaj.

Stațiunile interplanetare automate nu izbutiseră să dea un răspuns categoric la întrebare: există sau nu viață pe Marte? Aceasta era, de altfel, îndatorirea supremă a expediției internaționale. Și totuși, Marțianul se apropia încet de canal, plutind parcă pe deasupra nisipurilor. Era o făptură umanoidă, de statură potrivită, cu o față triunghiulară pe care luceau doi ochi imenși, ca două petale de aur. De-a curmezișul pieptului său îngust era petrecută o eșarfă cu sute de broderii strălucind în toate culorile curcubeului. Se apropia încet și degetele-i alergau pe broderii, umplînd văzduhul cu un freamăt melancolic.

Prezența Marțianului făcea și mai dezolantă pustietatea dimprejur. Matei reacționează energic. Pe cer se ivi o coloană de flăcări și o cosmonavă semănînd cu *Albatrosul* coborî nu departe de canal. Ușa metalică se deschise și... Cineva i-o luă înainte astronomului. În pragul ușii apăru o siluetă subțire.

„Asta-i Sven, își spuse Matei. Nu poate fără... Și nici măcar n-a îmbrăcat-o în costum spațial!”

Înciudat, proiectă imediat personajul pe care-l concepușe. Era Bătrînul Lup de Spațiu, care o trase înapoi pe Cosmonaută și-i întinse costumul. Dar ea ridică din umeri („Încăpățînatul de Sven!”) și inspiră adînc aerul cu miresme necunoscute.

Cei doi pămînteni așteptară o clipă, nehotărîți, dar în prag nu se mai ivi nimeni. Cel de-al treilea membru al expediției nu fusese zămislit. Sau poate

că ultimul personaj nici n-avea să fie membru al expediției...

Ascensorul îi depuse pe solul roșietic. De pe celălalt mal al canalului, Marțianul îi privea neclintit. Doar degetele îi alergau parcă mai repede pe broderiile multicolore și în freamătul melancolic se strecurase o undă de mirare.

Fata îi surise. Surise și el, cu o gură ciudată, fără dinți.

— Semenii cu un personaj dintr-o carte, îi spuse în chip de salut Bătrînul Lup de Spațiu.

Și spectacolul se întrerupse din pricina unei alerte meteorice.

. . .

— Șahl rosti Matei cu o voce nesigură, speriat parcă de perspectiva neașteptată a victoriei. Și cum era înzestrat cu o bună doză de autoironie, se asemui acelui amator de șah din Vasiuki, căruia nu-i venea să creadă că l-a învins pe „marele maestru” Ostop Bender.

Larsson așteptase mutarea cu ochii ațintiți în gol. Pe fața lui mare, acoperită pînă sub ochi de barba nerasă de o săptămînă, nu se puteau citi decît oboseală și indiferență. Privindu-l mai stăruitor, Matei băgă de seamă că părul inginerului, frumosul lui păr blond lucind odinioară ca o cască de aur, căpătase o nuanță ternă, cenușie.

— Șahl repetă Matei, ridicînd glasul.

Larsson tresări și își întoarse privirea asupra tablei pe care piesele erau prinse ca niște gîze în insectar. Nu-i trebui mult ca să înțeleagă că matul era veritabil. Strînse fără vlagă mîna lui Matei, își desfăcu centura care-l ținea legat de fotoliu și vîsli prin aer spre ușă.

Matei îl privea fără nici o urmă de entuziasm. I se părea că înfrîngerea lui Larsson — prima înfrîngere de cînd jucau împreună — are o semnificație îngrijorătoare.

Sven Larsson urcase vertiginos treptele con-

sacrării oficiale, cucerind într-un an titlul de maestru internațional. Printre succesele lui se număra și câștigarea cu un punctaj record a concursului Euroviziunii. Matei își amintea fotografia în care o italiancă suplă, cu bust lollobrigidian, înmîna cununa de lauri învingătorului. O cunună ale cărei simbolice frunze fuseseră înlocuite cu bancnote răsucite în chip deosebit de artistic.

Lăsînd la o parte asemenea exhibiții discutabile, Larsson era într-adevăr un șahist remarcabil. Lăudîndu-i tenacitatea și prudența, specialiștii îi pronosticau un viitor strălucit. Un gazetar scrisese chiar că dacă marțienii joacă șah („și niște flinte inteligente trebuie să joace șah, indiferent de originea lor planetară”), atunci pămîntenii vor fi reprezentați cu cinste.

Fără să aibă cunoștințele teoretice și forța de joc a suedezului, Matei îi ținuse adesea piept în orele libere ale programului de pregătire cosmonautică. Izbuțea să-i smulgă două, trei remize și ar fi fost fericit, dacă malițiosul de Bill Ramsay n-ar fi susținut că Larsson îi dăruise aceste mici satisfacții ca să nu-i taie cheful. „Doar tu ai fi singurul partener, pînă s-o întîlni cu marțienii”, spunea Bill, făcîndu-i cu ochiul profesorului.

Pe cosmonavă, lucrurile se schimbaseră într-un mod surprinzător. Larsson câștiga duelul deschiderilor, datorită acelui reflex pe care-l dă cunoașterea temeinică a variantelor principale, se pierdea în jocul de mijloc și era silit să se întrebuinteze serios ca să termine la egalitate. Iar acum...

Matei se uită la ceasul prins în perete și se ridică. Venise vremea să-l înlocuiască pe Ramsay la postul de comandă.

IV

— Mă întreb dacă Larsson... murmură Gromov, pe gînduri.

— Să lăsăm întrebările pe altă dată! îl întrerupse

Bill. Iartă-mă, profesore, dar acum trebuie luate măsuri grabnice — altfel va fi prea târziu!

Tăcură, amintindu-și înfiorați lucruri cărora nu le dăduseră destulă importanță. Căci purtarea lui Larsson ar fi trebuit să-i neliniștească mai de mult.

După cum se știe, echipajul *Albatrosului* era alcătuit din voluntari, aleși dintre cei mai buni cosmonauți ai centrului internațional de cercetare a spațiului cosmic. Ar fi fost deci de așteptat ca fiecare să pună întreaga lui capacitate în slujba reușitei expediției. Dar Larsson își îndeplinea obligațiile în silă și se refugia în cușeta lui, unde se trîntea cu fața la perete și stătea ore întregi într-o ciudată amortire. Doar cinesciberul mai reușea să-l învioreze.

Profesorul Gromov căută o explicație:

— Poate că suportă mai greu ca noi căderea liberă...

— Larsson? se miră Matei. Cel mai rezistent în timpul antrenamentelor? Primul om care a petrecut două săptămîni în laboratorul orbital?...

— Nu uita șocul de la decolarea interveni Bill.

— ...și faptul că ne aflăm în cosmos de o lună, adăugă profesorul.

Chiar de a doua zi, în programul cotidian fură introduse exerciții menite să desăvîrșească adaptarea la viața în condițiile imponderabilității. Erau, de fapt, primele jocuri cosmonautice — chiar dacă modelul lor terestru putea fi ușor recunoscut. Primul era un fel de înot aerian. Cosmonauții se așezau la un capăt al cabinei și porneau să vîslească cu brațele prin aer, plutind spre capătul opus. Supleul și dinamicul Bill trecea mai totdeauna „linia de sosire” înaintea celorlalți. Al doilea joc — un fel de luptă liberă — cerea și el mai mult îndeminare decît forță. Pornind de la controlul cabinei, combatanții se străduiau să-l facă pe adversar să atingă unul din pereți. Revelația turneului o constitui Gromov, care-și mai aducea aminte de

isprăvile copilăriei petrecute într-un sat pe malul Donului.

Din păcate, exercițiile nu avură nici un efect asupra lui Larsson. După câteva încercări făcute fără tragere de inimă, se înfurie: „Ați dat în min-tea copiilor!” Și refuză categoric să mai ia parte la întreceri, însingurându-se mai vădit ca pînă atunci.

Hotărîră că inginerul trebuie antrenat în activități care să-l smulgă din plasa gîndurilor întunecate. Matei declară că va fi nevoit să se dedice mai mult studiului fenomenelor cerești. „Aparatele semnalează o intensitate a bombardamentului cu radiații cosmice și schimbări în compoziția spectrului astrilor în constelația Lebedei”, explică el. Și, în concluzie, îl rugă pe Larsson să-l înlocuiască la îngrijirea instalației hidroponice.

După o vreme, profesorul se plînsese că-l dor ochii.

— Nici nu-i de mirare! pufni Larsson. Dacă stai toată ziua cu nasul în cărți!

— Ai fi vrut să stea cu nasul în pernă, ca tine? ripostă Bill.

Ar mai fi spus și altele, dar Matei îl opri cu un semn. Chirurgia nu-i întotdeauna cea mai potrivită metodă de vindecare...

Ca să-și îndeplinească planul de studiu, profesorul îl rugă pe Bill să-i citească măcar un ceas, două pe zi. Pilotul se afla însă într-o perioadă de verificare a motoarelor, așa că lectura căzu tot în sarcina lui Larsson. Acesta încercă să opună rezistență, dar era cel mai puțin ocupat și pînă la urmă închină steagul.

. . .

Al patrulea personaj nu întîrzie să descindă dintr-o astronavă sferică. Venea din sistemul planetar al lui Sirius și avea misiunea să studieze

formele superioare de viață din sistemul solar. Întimplarea i le scosese de la început în cale — dar el nu se bucură, pentru că nu știa să se bucure. Era un robot.

După câteva tentative infructuoase, Matei renunță să mai ghicească identitatea ascunsă a celorlalte personaje. Înțelese că acțiunile și tiradele lor contradictorii se datoresc unei reguli elementare a jocului, pe care o urma și el, de altfel, cu tot mai multă îndemnare. Căci farmecul cineciberului consta, printre altele, în posibilitatea de a lăsa personajele să evolueze oarecum liber, potrivit și cu logica fiecărei împrejurări. Așa că Bătrînul Lup de Spațiu admiră vestigiile civilizației marțiene prezentate de trubadurul cu ochi de aur, se îndrăgosti de Cosmonaută și se certă cu Robotul pe tema superiorității respectivelor civilizații. Încercă chiar să-i învețe șah, sperînd că, totuși, Larsson se va trăda. Dar Marțianul își flutură degetele prelungi prin aer, începînd o nouă poveste despre vremea cînd planeta era acoperită cu păduri și orașe. Cosmonauta declară că preferă tricotajul, iar Robotul îl ascultă cu o politețe încremenită, ca să-i spună pînă la urmă că releul inutilității n-a lăsat să treacă nimic spre memoria lui electronică.

Între timp, *Albatrosul* își continua drumul spre Marte. Pe marea hartă planetară, punctul luminos care indica poziția cosmonavei se deplasa imperceptibil, urmînd făgașul însemnat cu roșu aprins. Prin hublourile de borazon, transparente pînă la senzația de inexistență, astrele scînteiau nemișcate, ca o profuziune de pietre scumpe țintuite pe perna de catifea neagră a bijutierului. Albastrul înșelător al oceanului atmosferic dispăruse. De jur împrejur stăpînea întunericul dens, apăsător, palpabil — un ocean și acesta, dar un ocean în ale cărui ape insulele se află risipite pînă la depărtări pe care mintea nu le poate cuprinde. Iar cosmo-

nauților li se părea că totul e neclintit în jur, că ei înșiși au încremenit pe veci, într-un punct eliberat de tirania binefăcătoare a legilor Universului...

V

Creatorul *Albatrosului*, profesorul Gromov, căutase multă vreme cea mai rezistentă armură cosmică și se oprise la un aliaj de cadmiu și beriliu, topit în vid și turnat într-o atmosferă de argon. Dispus în straturi succesive, acest aliaj avea să reziste grindinei particulelor mărunte. Cît despre particulele mari, trupul cosmonavei era împănăt cu antene radar, care semnalau creierului electronic apropierea lor și determinau astfel o ușoară abatere din drum, pentru a le evita. La încercările făcute pe Pământ, mecanismele funcționaseră fără greș. În inimile cosmonauților stăruia însă un fior de nesiguranță, acum, înaintea verificării hotărâtoare: întîlnirea cu un roi de meteoriți. Cum dimensiunile lui nu îngăduiau să poată fi ocolit în întregime, *Albatrosul* avea să execute un dans cu figuri complicate printre particulele mari, expunîndu-se totodată bombardamentului celorlalte.

În preajma întîlnirii, Larsson îi surprinse încă o dată. Era cel mai calm dintre toți, destins și surizător, cum nu-l mai văzuseră decît pe Pământ.

— Ce i s-o fi întîmplat? se miră Matei, urmărind din ochi silueta inginerului care se îndrepta fluierînd spre cabina de comandă. Dacă am avea alcool pe bord...

— Și n-avem? îl întrerupse Bill, bătaios. Cheia de la dulapul cu medicamente se află totdeauna în buzunarul lui!

Gromov schiță un gest de nemulțumire, intervenind în discuție:

— Mergeți prea departe, băieții! Asta sună puțin a invidie.

Bill ar fi vrut să riposteze, dar Larsson se înapoie și le aminti că e ora cineciberului.

— Să nu întârziem, spuse el. Peste două ceasuri...

Peste două ceasuri aveau să întâlnească roiul de meteoriți.

Spectacolul începu într-o notă de ușoară neliniște. Marțianul își înmulțise gesturile șerpuitoare. Cosmonauta vorbea mai mult ca de obicei, Bătrînul Lup de Spațiu privea mereu la ceas... Numai Robotul rămăsese același. Se mișca pe ecran cu pasul lui greoi, scoțînd diferite obiecte bizare din astronava sferică.

«Ce faci?» îl întrebă Cosmonauta.

«Vreau să păstrez imaginea chipurilor voastre.»

Ceilalți se întoarseră spre el.

«De ce tocmai acum?» se miră Bătrînul Lup de Spațiu.

«Pentru că abia acum sînteți voi, cei adevărați.»

«Nu înțeleg», susură Marțianul, mîngîind broderiile sonore.

— Ba înțelegeți prea bine!

Era vocea lui Larsson. Inginerul își scosese călota psihoconvertizorului și-i privea cu un suris sfidător.

— Ce te-a apucat, Sven? se încruntă pilotul.

— Nimic deosebit, Bill; vreau să trăiesc. Gloria după care alergăm costă prea scump!

Larsson apăsă butoanele situate pe brațele fotoliului său. Eliberat din strînsoarea brîurilor elastice, se înalță brusc spre tavan, cu capul în jos.

— Ce-i cu dumneata, Sven? Ce vrei să faci? se alarmă profesorul.

— Ce trebuia făcut mai de mult! răspunse inginerul, pornind spre ușă. Am ajuns la capătul liniei și întoarcem. Dacă vrea cineva să coboare...

Dezmeticindu-se, Bill și Matei se aruncară asupra lui, aproape în aceeași clipă. Dar suedezul, care-i pîndea cu coada ochiului, se răsuci pe ju-

mătate în aer și scoase mîna din buzunarul drept. Se auzi o bubuitură. Bill păli și-și duse mîna la umăr. Matei șovăi o clipă — destul pentru ca Larsson să închidă ușa pe dinafară. Se repezi atunci la butonul de comandă al micului servomotor, dar mecanismul nu voia să asculte. Ușa era blocată. Erau, toți trei, prizonierii inginerului.

. . .

— N-are rost să căutăm explicații alambicate! exclamă pilotul, iritat de durerea pe care o simțea în umăr. Lași au fost și au să fie cît lumea!

Gromov clătină din cap:

— Simplifici, Bill.

— Dacă zborul nostru ar fi putut fi urmărit pe ecranele televizoarelor, spuse Matei, din colțul său, Larsson ar fi rămas același. Curajul lui, atît cît îl avea, se hrănea din lumina reflectoarelor și a flashurilor, din admirația pe care o citea în ochii tuturor.

— Mi-e teamă că n-ai să poți comunica nimănui subtilitățile astea, mormăi Bill.

Tăcură o vreme, apoi Matei gîndi cu voce tare:

— Ar fi un mijloc de a-l împiedica...

Profesorul și pilotul tresăriră. Își bătuseră capul pînă atunci, fără să găsească o soluție. Ca să-și croiască drum prin ușa metalică, le-ar fi trebuit un aparat oxihidric, sau un exploziv — și n-aveau la îndemînă nici măcar un ciocan și o daltă.

Situația era într-adevăr desperată. Larsson se afla în cabina de comandă, efectuînd, desigur, calculele necesare pentru a întoarce cosmonava spre Pămînt. Aceasta însemna nu numai spulberarea tuturor nădejdlor care însoțeau expediția. O greșeală infimă ar fi avut drept urmare primejduirea vieții întregului echipaj. Părăsind ruta calculată cu minuțiozitate în birourile Centrului internațional,

Albatrosul putea să ajungă la cheremul forțelor oarbe ale Cosmosului. Și atunci...

Matei reluă, cu mai multă hotărîre:

— Dacă aş ieși prin camera-ecluză...

— Ei, poftim! bombăni pilotul. Dumnealui îi arde de plimbări spațiale!

În ochii profesorului licări însă o luminiță de înțelegere.

— Continuă, Matei.

— E numai o ipoteză. Mă întreb dacă nu s-ar putea pătrunde în interiorul cosmonavei printr-una dintre duzele motoarelor auxiliare.

— Nu-mi amintesc exact diametrul duzelor, spuse Gromov.

— Și dacă Larsson a isprăvit calculele și pune în funcțiune motorul? interveni Bill.

— Un risc există, desigur, recunosc Matei, înfiorîndu-se. Dar mai bine să mori într-o frîntură de secundă, decît...

— Îți faci iluzii, dragul meu! Costumul spațial e rezistent, iar jetul de vaporii te-ar azvîrli departe de cosmonavă. Agonia ar dura mai puțin decît a noastră, dar ai îndura-o singur... SINGURI!

Bill tăcu, istovit, și încercă să desfacă un pachet de țigări. Cu o singură mîină era greu. Profesorul îl ajută și-i întinse apoi bricheta aprinsă. Flacăra pîlpîi o clipă, se strînse într-o mică sferă palidă și se stinse.

Abia atunci își dădură seamă că uruitul aproape imperceptibil al ventilatoarelor încetase. Scoțînd din funcțiune servomotorul ușii metalice, Larsson defectase pesemne, fără să-și dea seama, circuitul de aerisire artificială a cabinei. Și fără asta, în absența gravitației, nu numai flacăra, ci și oamenii se înăbușă, după un timp.

Ultimele ezitări ale lui Matei se spulberară.

— Am să încerc, spuse el, încet. Ajutați-mă să mă îmbrac.

Pompele fixate în pereții camerei-ecluză înghițiră ultimul strop de aer. Trapa exterioară se deschise. Matei făcu un pas, încă unul și tăpile sale magnetice se lipiră de trupul *Albatrosului*.

Autorii *Manualului de cosmonautică* nu uitaseră să arate cum trebuie să acționezi când picioarele îți sînt legate de un vehicul interplanetar prin invizibilul flux magnetic, iar restul corpului pluteste liber în spațiu. Dar ceea ce părea foarte simplu se dovedea acum din nou a fi nespus de complicat. La fiecare mișcare, Matei se legăna într-o parte și într-alta, nesigur ca un copil care abia a învățat să meargă. Despre orientare nici nu putea fi vorba, atîta timp cît poziția îi era nestabilă — lăsînd deoparte faptul că orbecăia într-o beznă pe lîngă care cele mai întunecoase nopți pămîntene par adevărate orgii de lumină.

Hotărî să înceapă prin a-și regăsi echilibrul și se întinse încet, cu precauție, de-a lungul cosmonavei. Apoi aprinse becul de pe cască și încercă să descopere una dintre duzele motoarelor auxiliare. Zări, nu prea departe, un capăt de cilindru și porni într-acolo. Înainta centimetru cu centimetru, respirînd din ce în ce mai greu, acoperit cu un giulgiu de sudoare înghețată. Printr-un ciudat proces de dedublare, se vedea de sus, lunecînd pe suprafața lucioasă a *Albatrosului*, ca o omidă uriașă cu excrescențe informe.

Ajuns la gura duzei, trebui să-și acorde un răgaz de odihnă. Era stors de puteri și o sete cumplită îi ardea buzele. Se strădui să-și alunge din minte viziunea obsedantă a unei mîini care se apropie încet de butonul triumphiular... „Ce-or fi făcînd Bill și profesorul? De nu s-ar infecta rana...”

Întîrzie cu bună știință clipa verificării lărgimii cilindrului. Poate că tentativa lui desperată avca să se năruie încă de aici. Și unde va mai găsi

energia necesară să se întoarcă la camera ecluză? ...

Cilindrul era însă destul de larg. Ajutându-se cu mâinile și cu picioarele, Matei se tiri ca într-un coșmar fără sfârșit, pînă ce se izbi cu casca de un obstacol neașteptat. La lumina becului, văzu cu groază că deschizătura prin care vaporii ajungeau în duză n-avea decît cîțiva centimetri diametru — un cerculeț întunecat în mijlocul unei plăci masive de metal.

Toate eforturile lui păreau zadarnice. Și atunci, pierzîndu-și o clipă mințile își făcu vînt și se năpusti, cu capul înainte, asupra obstacolului.

Placa de metal cedă. O lumină roșie, violentă — semnalul de alarmă — începu să pulseze în camera de comprimare a vaporilor. Matei rămase o vreme nemișcat, neînțelegînd ce se întîmplase. Pe urmă văzu un fel de capac prins numai într-o parte, și comandat de un resort puternic.

Lăsînd să se închidă în urma lui trapa înșelătoare, își spuse că dacă inginerul ar apăsa butonul triumphiular, presiunea vaporilor l-ar strivi, cu toată rezistența costumului spațial. „Cel puțin nu voi cunoaște supliciul agoniei în singurătate.”

Trebuia să se pregătească acum pentru ultima încercare. Nu-și făcea nici un fel de iluzii asupra modului în care avea să decurgă întîlnirea cu Larsson. Singura lui șansă era să-l surprindă și să-l imobilizeze. O loterie cu un singur număr cîștigător.

Dîndu-și seama că încordarea nervoasă care-l susținuse pînă atunci e aproape stinsă, Matei hotărî să isprăvească într-un fel. Clătinîndu-se pe picioare, se îndreptă spre camera de control și începu să caute mecanismul de declanșare a trapei metalice. Nu-l găsisese încă — ochii îi erau răniți de pulsațiile roșii, degetele îi tremurau — cînd trapa se deschise și Larsson apăru, îmbrăcat și el într-un costum spațial.

Dezmeticîndu-se cel dintîi, inginerul făcu un

pas înainte, întinse brațele și-l apucă pe Matei de umeri, strângându-l ca într-o menghină. Pătruns de oboseală pînă la ultima fibră, arstronomul nici nu încercă să-i opună rezistență.

Larsson îl sili să îngenuncheze și, ținîndu-l cu o mîină de fier, se pregăti să-i desprindă casca de pe umeri. Privind placa rotundă îndărătul căreia pîndea ventuza opacă a abisului cosmic, Matei înțelese ce pieire înfricoșătoare îi hărăzise fostul său partener de șah. Cu o tresărire supremă, se smulse din strînsoare, străbătu împleticindu-se cei cîțiva pași pînă la camera de control și intră prin trapa rămasă deschisă. Mai avu putere să închidă și să blocheze trapa și se prăbuși în negurile care-l chemau de atîta vreme.

...Tocl Tocl Tocl

Ciocanul profesorului desprinde așchii dintr-o stîncă purpurie, brăzdată de vine subțiri, argintii. Cad încet, rotindu-se ca frunzele copacilor de pe Terra și, cînd ating solul marțian, se prefac în omizi uriașe, care se tîrăsc lăsînd urme strălucitoare.

Tocl Tocl

Unde a dispărut profesorul?... Lîngă stîncă purpurie nu mai e decît Bill Ramsay. Se lovește cu pumnii în piept și strigă: „Singur în spațiul cosmic!... Singur! Singur!...” Iată-l și pe Larsson, în spatele unui tun minuscule. Aprinde fitilul cu o brichetă-revolver și rînjește: „Șah-mat!” Obuzul zvîcnește fără zgomot din țeava scurtă. Lovit în umăr, Bill descrie o traiectorie ciudată. Silueta lui se dizolvă parcă în lumina sîngerie a văzduhului. I se mai aude doar vocea îngînînd ca o părere: „Singur... Singur... Singur...”

Tocl Tocl

Matei gemu încet. Fiecare bătaie îi răsuna dureros în creier. Întredeschise ochii și văzu chiar lîngă obrazul lui podeaua acoperită cu un strat

gros de melen. Vru să se ridice, dar amorteala îi prinsese încheieturile în brăţări de puf căptuşite cu milioane de vîrfuri de ac.

Toc! Toc! Toc!

Bătăile veneau din camera de comprimare a vaporilor... Larsson!

Amintirile proaspete se învălmăşiră deodată în capul lui Matei: „Bill şi profesorul mă aşteaptă... sau poate nu mă mai aşteaptă. Ventilatoarele s-au oprit...”

Izbuti să se ridice, dar toropeala îl cuprinse iar, ca o apă înşelătoare din îmbrăţişarea căreia abia putu să se smulgă. Cu un gest copilăresc, îşi lipi urechea de peretele despărţitor şi-şi ţinu răsuflarea. Nimic. Doar duduitul ritmic al singelui în artere. „O fi leşinat... Să deschid!... Dar dacă stă la pîndă?... ”

Se întoarce şi cercetă camera, căutînd parcă un răspuns. Privirea îi alunecă asupra panoului comenzilor auxiliare şi se opri, atrasă de luciul mat al unui buton triunghiular. În mod reflex, din adîncurile memoriei ţîşniră frazele învăţate pe de rost: „În cazul defectării comenzilor principale de la postul de pilotaj, cosmonauţii se pot folosi de comenzile auxiliare aflate în camera de control. Pe panou, ordinea este aceeaşi: 1) maneta de cuplare a motorului atomic, 2) butonul triunghiular care pune în funcţiune motoarele auxiliare...”

Matei tresări: „Un singur gest şi... N-ar suferi deloc: presiunea vaporilor l-ar strivi într-o clipă!”

Îşi smulse privirea de pe butonul triunghiular şi se trezi parcă dintr-o halucinaţie. Gîndul de dinainte îi apăru monstruos. Revăzu fruntea calmă a inginerului aplecată asupra tablei de şah, degetele lui prelungi tremurînd pe măsuţă în timp ce el, Matei, se căznea să găsească ieşirea dintr-o situaţie desperată. Îşi aminti de o noapte pe care o petrecuseră amîndoi pe terasa observatorului astronomic, visînd la straniile peisaje marţiene...

Matei începea să fie furios pe propria sa nehotărâre: „În primul rînd, trebuie să-i eliberez pe ceilalți! Vom hotărî împreună ce-i de făcut cu Larsson!“ ... „Și dacă nu-l mai găsești în viață? murmură un glas în adîncul inimii lui. Poate că soarbe acum ultimele molecule de oxigen“ ... „N-are decît! se încrîncenă Matei. Toate se petrec din vina lui!“ Dar la sfîrșitul acestui dialog tăcut, mîna i se întinse parcă fără voie spre mecanismul de declanșare a trapei.

Panoul de metal porni să se mistuie în locașul din perete, în timp ce aerul din camera de control se năpustea în camera vaporilor. Împotrivindu-se șuvoiului nevăzut, Matei îl zări pe inginer cu o frîntură de secundă prea tîrziu. Capacul rotund al duzei era ridicat și din costumul spațial al lui Larsson nu se mai vedeau decît casca și brațele diforme. Iar la capătul brațului drept strălucea un revolver al cărui ochi întunecat privea în ochii lui Matei. Acesta aplecă instinctiv capul, apăsînd totodată pe butonul de închidere a trapei. Ochiul întunecat scăpără amenințător. Undeva, în spate, glonțul se ciocni de un corp metalic.

Matei se trezi din nou pe podea. Pereții încăperii se aplecară parcă spre el și aerul se preschimbă într-un înveliș de plumb, paralizîndu-i mișcările.

Glonțul lovise butonul triumghiular.

EPILOG

La lumina becului de pe cască, Matei zări o așchie lucitoare înfiptă în trupul *Albatrosului* — amintire a trecerii cosmonavei prin roiul de meteoriți. O smulse și o puse cu grijă în buzunarul costumului spațial. Profesorul Gromov avea să-i mulțumească pentru această primă piesă a colecției sale de minereuri extraterestre.

Readus pe orbită, *Albatrosul* își urma drumul spre Marte. De jur împrejur stăpînea întunericul dens, apăsător, palpabil. Undeva, în întunecimea fără de început și fără de sfîrșit, se afla trupul lui Larsson. Jetul de vapori pe care-l declanșase glonțul destinat lui Matei îl aruncase departe de astronavă. Iar ceilalți nu mai avuseseră posibilitatea să-l caute; pilotul automat preluase comanda *Albatrosului*, călăuzindu-l prin roiul de meteoriți.

Inginerul rămăsese singur sub astrele care scînteiau nemișcate. Avea să rătăcească de-a pururi pe cărările cosmice, sau avea să fie spulberat de-o stea căzătoare, risipindu-se în abisul de-a cărui nesfîrșire se înspăimîntase...

Matei suspină și porni spre camera-ecluză. Cîrînd, trapa exterioară se închise și prin fante începu să năvălească acru dătător de viață. Apoi panoul metalic lunecă fără zgomot și în dreptunghiul de lumină se iviră siluetele familiare ale celor care-l așteptau.

(Din. vol. *Oameni și stele*, Editura tineretului, 1963)

ERETICUL CARDINAL COLLARMINO

În chilia sa elegant mobilată, dar avînd sobrietatea necesară reculegerii și aprofundării scrierilor sfinților părinți, cardinalul Collarmino se plimba cu mîinile la spate ascultînd lectura monotonă a secretarului său, fra Ambruogio. Lîngă un crucifix simplu din lemn de cedru era suspendat pe perete un *Michelangelo* din epoca de maturitate, reprezentînd Madona alăptînd pruncul. Cardinalul, care era un bărbat de aproape șaizeci de ani, văzuse multe picturi pe aceeași temă, dar aceasta i se părea cea mai reușită. Nu înțelegea cum puteau pictorii abstracționiști să esențializeze într-atît ideea, încît credincioșii să nu mai recunoască unde-i pruncul și unde-i sînul binecuvîntat.

Era o calmă zi de vară și în chilie domnea o atmosferă plăcută. Dacă nu l-ar fi bătut la cap Ambruogio, cardinalul s-ar fi așezat cu plăcere la armoniu sau ar fi citit o pagină din *Aristotel*. Dar datorită înainte de toate Cardinalul juca un rol important în cercurile influente ale sfîntului imperiu și numai unele adversități inspirate de diavol au făcut ca fumul alb înălțat deasupra Vaticanului să anunțe alegerea unui alt Papă.

Era ora la care secretarul îi prezenta, ca în fiecare zi, spicuri din presă. Collarmino ținea să fie la curent cu tot ce se petrece în lumea în care, după cum obișnuia să susțină cu umor în conciliile secrete, „biserica universală trebuia să fie prezentă, dacă nu voia să fie absentă”.

Fra Ambruogio avea o minte ascuțită și o ure-

che sensibilă care deosebeau cu finețe toate nuanțele subtile ale complicațiilor externe cu implicații interne, ca și pe cele interne cu implicații externe. Gîndirea sa pătrunzătoare și-o disimula în spatele unor citate din cărțile teozofilor, iar privirea sa pătrunzătoare în spatele unor lentile fumurii, montate într-o ramă modernă.

Cardinalul îi aprecia calitățile, plăcîndu-i punctualitatea sa de formație germanică, rafinamentul său de formație galică, fervoarea sa de formație iberică, sobrietatea sa de formație britanică, ca și ceea ce se putea numi deformația sa „profesională” de formație teologică.

Cele treizeci de minute rezervate întrevederii zilnice de lucru se apropiau de sfîrșit. Cardinalul dădea chiar unele semne de oboseală.

— Ce prostie și povestea asta cu *Călugărița* lui Diderot! Cînd facem eforturi uriașe pentru a ține pasul cu lumea modernă, niște meschine interese electorale încurcă lucruri mult mai importante.

Fra Ambruogio tocmai îi citise ecourile nefavorabile pe care le avusese în rîndurile opiniei publice franceze interzicerea de către cenzură a ecranizării după opera celebrului enciclopedist.

Secretarul își îngădui o observație:

— Exces de zel, sanctissime. Dacă măicuțele franceze nu s-ar fi ostenit atîta pentru a-și apăra rasa!

— Politica nu e pentru femei, dragul meu, chiar cînd e vorba de sfintele noastre surori, observă cardinalul cu un zîmbet.

— Iar știința nu e pentru toți sfinții noștri confrați, spuse meditativ fra Ambruogio.

Collarmino îi aruncă o privire cercetătoare.

— La ce te referi?

Ambruogio își scoase ochelarii și începu să-i șteargă cu multă atenție.

— Eminență, e vorba de o informație de presă care scapă oricui la prima vedere.

Collarmino îl întrerupse ironic:

— Oricui, dar nu pătrunzătorului meu secretar!

— Sanctissime..., țină Ambruogio să se apere, cu o plecăciune smerită. Își puse ochelarii pe nas, potrivindu-și-i cu degetele sale nemăsurat de lungi, despături ziarul și citi: „Aflăm că un teolog, reverendul Marton, a demonstrat printr-o analiză semantică realizată cu ajutorul calculatorului electronic că cele 14 epistole ale apostolului Pavel n-au putut fi scrise de o singură persoană...”

Chipul cardinalului, pînă adineaori liniștit, se schimbă fulgerător.

— Cum?!

Ochii îi scăpărau mînioși, buzele îi fremătau într-un tremur nervos. Uriașul efort de a ține pasul cu lumea modernă ajunsese la limită.

— Să citesc mai departe, eminentă? întrebă aproape în șoaptă Ambruogio, satisfăcut în sinea lui de efectul obținut.

— Citește! ordonă Collarmino, încercînd să se stăpînească.

— „...ci de șase autori diferiți”.

— Șase! repetă cardinalul. Cifra n-are nici o noimă! Toată povestea asta miroase de departe a erezie.

— Lucrurile însă nu s-au oprit aici, strecură Ambruogio. Să citesc mai departe, eminentă?

— Citește!

Cardinalul se străduia să-și înfrîngă oboseala. De vreo trei decenii nu mai era tînăr. Dar se simțea din nou chemat să apere ceea ce după atîtea veacuri biserica stăpînea tot mai greu.

— „Aplicînd aceeași metodă analitică lucrărilor publicate de reverendul Marton — urmă secretarul — un alt eclesiast, reverendul Ellison, a demonstrat că acestea...”

— Care acestea? îl întrerupse nedumerit cardinalul.

— Subiectul logic, sanctissime, *lucrările*. Să citesc mai departe?

— Citește!

— Deci aceste lucrări „n-au putut fi compuse toate de autor”.

Pe fața cardinalului apăru o expresie de satisfacție:

— *Caeli enarrant gloriam Dei* Așa-i trebuie păcătosului! Mai departe e ceva?

— Mai e, eminență.

— Citește!

— „În felul acesta — își încheie secretarul lectura — creierul electronic a dovedit că reverendul Marton nu există.”

— Cum adică, nu există?

— Din punct de vedere logic, sanctissime, șopti Ambruogio.

— Ahal Dar în realitate există, nu-i așa?

— Firește, de vreme ce a scris.

— Ei vezi, acesta e și argumentul Aparent reverendul Ellison, țintuindu-l la stîlpul infamiei pe Marton, apără dreapta credință. Dar demonstrînd inexistența lui Marton, implicit confirmă inexistența apostolului Pavel. Și de vreme ce Marton a scris — deci există — și sfîntul Pavel există! Cred că cel mai nimerit lucru ar fi pentru început ca lucrările lor să fie puse la index.

Ambruogio se ridică de pe scaun și, împreunîndu-și mîinile, vorbe alegîndu-și cu grijă cuvintele:

— Eminență, ...însuși Papa a binecuvîntat cîteva calculatoare electronice pentru a demonstra că biserica merge în pas cu progresul.

— Firește, firește... Lui Torquemada i-a fost mult mai ușor. Să-l fi văzut acum...

— Mi-aș îngădui..., se înclină Ambruogio.

Cardinalul îi făcu semn să vorbească.

— Trebuie să dăm un răspuns în această problemă. Dacă vom afirma că nu am luat cunoștință de cele întîmplate, vom lăsa impresia că discuțiile acestea au aprobarea noastră...

— Așa e, Ambruogio. Nu trebuie să permitem ca viermele îndoielii să pătrundă în inimile drept-credincioșilor. Să nu uităm că deocamdată mulți dintre ei privesc la televizor transmisia meselor și-și fac rugăciunea de seară odată cu preotul crainic. Și care ar fi răspunsul?

Cardinalul se așează în fotoliu. Oboseala pusese din nou stăpînire pe el.

— M-am gîndit, vorbi fra Ambruogio, că noi înșine, cu înalta autoritate a forului pe care-l reprezentăm, să repetăm această analiză. Să dăm Cezarului ce-i al Cezarului și lui Dumnezeu ce-i al lui Dumnezeu.

Cardinalul clătină capul aprobator.

— Excelent, fiule, excelent! Îngrijește-te ca totul să se facă precum spui... din ordinul meu. Vom publica apoi rezultatul în ziarul curiei.

— Eminență, gîndul vostru e lege pentru mine.

Se înclină, își adună hîrțile și ieși din chilie.

Cardinalul rămase pe gînduri. Da, problemele acestui secol nu puteau fi rezolvate nici cu ex-comunicări și nici cu bule. Trebuiau căutate alte arme. Armele secolului. Dar era el în stare să le minuiască?

Ambruogio se îngriji, cu zelul care-l caracteriza, de punerea la punct a analizei epistolelor sfîntului Pavel. Urmări personal modul în care a fost elaborat algoritmul necesar și se informă cu multă discreție dacă matematicienii solicitați nu manifestă, pe față sau pe ascuns, simpatii pentru concepții materialiste.

Totul se desfășură cu o precizie matematică. Dar rezultatul era departe de a-i da satisfacție cardinalului. Calculatorul folosit stabilise la rîndul lui existența a 6 ± 1 autori. Cardinalul se înfurie:

— E nemaipomenit! Iată unde duc aceste idei eretice!

Ambruogio ținu să evite orice echivoc:

— Cred că nu puneți la îndoială buna mea credință, vreau să spun, dreapta mea credință.

Cardinalul făcu un gest cu mîna de parcă ar fi alungat o muscă. Acum îl enerva tipicăria prusacă a secretarului său.

— Ai înțeles prea bine, Ambruogio, la ce mă refer. Mașinile astea de o mie de ori eretice! Într-o bună zi ne vom pomeni că pînă și parabolele au un colectiv întreg de redacție. Unde vom ajunge?!

— Sanctissime, murmură secretarul, operele orale nu pot fi analizate. Decît cele înregistrate pe bandă de magnetofon...

— Alîta mai lipseal! În schimb, dragă Ambruogio, și în ochi i se aprinse o sclipire șireată, am soluția care ne trebuie.

— Sanctissime, sînt fericit să vă ascult.

— Calculatorul acesta păcătos a dat un răspuns eretic, vorbea rar Collarmino, pentru simplul motiv că nu e dreptcredincios.

Ambruogio îl privi uimit. Tăcu însă, așteptînd să vadă unde țintește cardinalul.

— Binecuvîntarea, după cîte se vede, nu e suficientă. Trebuie să-l aducem pe calea credinței, fiule. Să-l convertim. Ce bază putem să punem pe afirmațiile unui ateu? Nici una! Ne trebuie o mașină dreptcredincioasă.

Ambruogio își dresese glasul, semnalînd că-și ia îndrăzneala să vorbească:

— Eminență, dar cum putem să convertim un calculator? Dacă-l stropim cu apă sfințită, i se oxidează conexiunile și nici nu mai funcționează.

— Ești încă tînăr, fiule. Nu-ți sînt încă desluite căile Domnului pe care noi, slujitorii săi, avem datoria să le cunoaștem. Să dăm Cezarului ce-i al Cezarului, firește. Dar s-o facem cu pricepere.

— Eminență, sînt fericit să sorb înțelepciunea chiar de la izvor.

Cardinalul zîmbi. Era mulțumit să dea o mică lecție acestui tînăr care credea că vechea generație nu înțelege corințele secolului.

— Nimic mai simplu, Ambruogio. Vei introduce în memoria calculatorului principalele dogme ale preasfântului părinte al bisericii Toma d'Aquino și scrierile sfântului Ignazio de Loyola, întemeietorul ordinului nostru. Sfântului Ignazio arhangelii i-au încredințat sabia cu care a apărât dreapta credință. Un asemenea calculator poate fi socotit fără grijă la fel de credincios ca noi înșine, și-i vom acorda întreaga noastră încredere.

— Sanctissime... Tînărul secretar se apropie de cardinal și-i sărută inelul care exercita asupra lui o deosebită atracție.

— Ridică-te, fra Ambruogio, spuse cardinalul cu blîndețe. Am apreciat întotdeauna serviciile pe care le-ai adus bisericii și mie personal. Grăbește-te să împlinești cele hotărîte.

Secretarul pusese mîna pe clanță, cînd Collarmino îl opri. Scoase din bibliotecă un volum într-o somptuoasă legătură de piele neagră și i-l întinse:

— De data aceasta, înaintea analizei care ne interesează, vom proceda la o verificare hotărîtoare. Analizează un capitol din această lucrare a mea despre viața sfintei Tereza.

— Prea bine, eminență.

Ambruogio lucră o săptămînă încheiată pentru a pregăti experiența în cele mai mici amănunte. Printre altele, lăsă intenționat să transpire o informație care apăru într-un ziar de centru-dreapta. Întîi procedă la verificarea pur tehnică a calculatorului. Funcționa normal. Apoi, sub supravegherea sa, i se introduseră în memorie textele de bază din scrierile lui Toma d'Aquino și Ignazio de Loyola. De așemeni, pregăti un capitol plin de vibrație din cartea cardinalului Collarmino despre viața sfintei Tereza, transpusă în limbaj matematic.

Cardinalul își anunță intenția de a asista personal la ceea ce trebuia să fie, de fapt, nu o experiență, ci o ceremonie. Primise chiar și un telefon de la cancelaria curiei cu sincere felicitări pentru

lupta neîmpăcată pe care o ducea cu atita strălucire împotriva ereziei.

În sfârșit, sosi ziua și ora hotărîtă. Ziua era chiar a sfîntei Tereza, sub auspiciile căreia cardinalul înregistrase numeroase succese. Calculatorul fusese montat în capela destinată înalților prelați. Cardinalul oficie o scurtă slujbă și vorbi cu elocvență despre importanța pe care biserica trebuie s-o acorde invențiilor tehnice, care, de fiecare dată, nu fac altceva decît să confirme „cit de nemărginită e creația divină, și-i descurajează pe cei care afirmă că Universul poate fi cunoscut”.

Apoi făcu un semn și textul extras din cartea sa fu introdus în calculatorul electronic.

Cardinalul nu avu nici timpul necesar pentru a-și împreuna mîinile și mașina își expedie răspunsul matematic. Pater Antonio apăsă cu pioasă reculegere pe butonul transcriptorului literal. Și în acordurile grave ale orgii, pe ecranul calculatorului începură să se alcătuiască necruțătoarele cuvinte:

— *Eretic! De o mie de ori eretic! Să fie îmbrăcat în cămașă de penitent, uns cu catran și tăvălit în fulgi. Și, după ce va fi purtat pe străzile orașului într-o cușcă pentru fiare sălbatice, să fie dus în piața cea mare și ars pe rug. Flăcările iadului să-l mistuie pentru totdeauna, iar numele său să fie pe veci hulit și blestemat. Amin!*

Collarmino se clătină sub biciul de foc al inchiziției.

Secretarul său, Ambruogio, simțea cum îl trec fiori de gheață. Doar lucrase și el la cartea cardinalului.

(Din vol. *Mister la —170°C*, Editura tineretului, 1967)

UN DERBEDEU ÎN CRONOSPAȚIU

Inepuizabilul docent venea de la cinematograf. Drumul său de asfalt era presărat cu funigiei. Soția docentului era foarte elegantă, iar filmul văzut, seara molcomă și berea care-i aștepta alcătuiau un meritat răgaz. Totuși, docentul nu era foarte vesel. Se uita uneori pe furiș la ceas, pînă cînd soția observă că timpul de odihnă nu se cade să fie cronometrat. Dar docentul știa că numai el e inepuizabil, timpul nu.

— Îmi mai trebuie un document, draga mea! spuse. Sint nervos.

— Și fără nu se poate? întrebă ea.

— Nu! zise el, apoi explică mai relaxat: Ba s-ar putea, căci eșafodajul meu e inatacabil, de n-ar fi vorba de...

Fraza nu se sfîrși. Își aduse aminte de ultimul obiect găsit în așezarea de curînd săpată. Iată cum a fost: după un număr de obiecte de ceramică, în general bine conservate, de sub periuța care curăța cu mișcă pămîntul ieși ceva lucios. Mulți arheologi folosesc la săpături localnici vag instruiți, care de obicei nu sparg prea multe vase. Unul din aceștia zise: „Asta ce naiba o fi?” ca să audă răspunsul sigur al docentului: „Un obiect de cult, dar vom vedea!” Curățat și mai bine, obiectul de cult începu să semene perfect cu o chcie pentru destupat sticlele de bere. Se săpa o așezare din neoliticul timpuriu, obiectul paradoxal era cam ruginit și asistentului nu i se îngădui să-l ia la analiză. Mai încolo, asistentul remarcă pentru sine că din

lucrarea magistrului său lipsește descrierea obiectului de cult și lucrurile rămaseră baltă. Abia acum ciudata cheie cu care omul neolitic ar fi trebuit să-și destupe sticlele de bere se recontură în mintea arheologului. Nu era nimic altceva decât un simbol probabil din zorile bronzului și nu din neolitic, fiindcă așezarea arăta intactă, nu fusese răscolită anterior de nimeni...

Și docentul chemă un taxi.

Dar între timp, asistentul începuse să sape în secret și pe socoteala sa alte așezări. Știa că magistrul s-ar face foc să afle, totuși acest asistent iubea arheologia ca pe o femeie. La liceu se îndrăgostise îndeosebi de chimie și de fizică, ca să-și surprindă profesorii și părinții înscriindu-se după bacalaureat la arheologie. Acum era sigur că această știință îl interesa. În arheologie se întâmplă câteodată și așa: dacă magistrul, care nu mai are mult de trăit, și-a ales printre săpăturile viitoare cutare munte de peste două mii de metri altitudine, iar deocamdată lucrează la clasificarea unor așezări unde se poate ajunge cu troleibuzul, muntele ascuns rămîne nesăpat, fiindcă este muntele magistrului. Asistentul trebuie să asiste, definiția e clară. Cu toate acestea, asistentului despre care vorbim i s-a părut de la o vreme că magistrul său nu mai e chiar atât de nepuizabil și că anumite lucruri trebuiau descoperite și studiate urgent. Fără știrea magistrului, asistentul lucra cu un prieten geolog care l-a și ajutat să nu claseze printre obiectele paleolitice niște fantezii sculpturale ale unei ape curgătoare. El de fapt căuta niște vestigii certe ale civilizației strămoșești. Dar izbuti să descopere, iarăși fără să fi dorit, într-o necropolă din cutare epocă, un bidon gol din material plastic ori din altceva similar, purtând o inscripție indescifrabilă, care nu se putea raporta la nici una din scrierile popoarelor antice sau moderne. Asta încă n-ar fi fost nimic dacă, în timp ce examina obiectul împreună cu geologul cu care

era prieten și cu o studentă care îi însoțise la săpături, unul din tinerii localnici angajați la lucru și care i se cam păruse suspect mai demult, atât datorită figurii sale cam hieratice și miinilor aproape transparente și subțiri, cât mai ales îndemînării colosale de a pricepe tot, nu i-ar fi suris enigmatic, pornind spre niște tufe, unde nu mai putu fi găsit după cîteva secunde.

Fenomenul era ieșit din comun. După un lung zbucium lăuntric, asistentul își sugrumă dorința de a se mărturisi magistrului său și rămase noapte de noapte cu bidonul în față, înconjurat de maldăre de tratate lingvistice vechi și noi și de felurite dicționare, pînă cînd își dădu seama el însuși de zădărnicia acestui efort. Ar fi săpat tot teritoriul limitrof ca totodată să-l caute și pe lucrătorul dispărut în împrejurări misterioase, dar aceasta însemna să se dea în vileag în fața magistrului, plus niște mari cheltuieli financiare cărora singur nu le putea face față.

Totuși îi fu greu să renunțe. El învățase la o universitate străină. Tocmai cînd se căznea să uite iritantele întîmplări, primi o scrisoare de la un fost coleg de la acea universitate străină, care îi descria o brichetă engleză alimentabilă cu gaz, găsită de acela într-un tumul celt. Era deci prea de tot! Fostul coleg îi trimitea și fotografia șantierului deschis pe care era făcut un cerc alb și fotografia brichetei, informîndu-l amical și că un coleg italian care săpa împreună cu un vestit arheolog arab din Cairo în ținutul Assuan descoperise în sarcofagul unui oarecare faraon, sub șezutul mumiei, două bancnote emise pe la sfîrșitul secolului al XIX-lea de Banca națională a Suediei. Dacă el însuși n-ar fi avut propriile sale mirări, poate ar fi considerat că colegul străin glumește. Dar aici nu mai era vorba de o glumă a colegului. „Cineva se joacă!...”, își zise tînărul asistent, însă nu îndrăzni să cugete mai departe.

Docentul se cufundase în problemele sale și

lucra ineputabil, iar întâmplarea ciudată nu-l mai ispită, el disprețuind tot ce nu intra în clasoarele sale și era așadar numai speculație mistagogică. Asistentul însuși era deocamdată ocupat să-i explice studentei care-l însoțise la săpături că ea singură l-ar putea ajuta, dându-i mai mult curaj în activitatea arheologică, dacă s-ar mărita cu el.

Iar între timp (altfel nu putem spune și cititorul va vedea imediat de ce), altă persoană dăduse curs zbuciumului sufletesc și se pregătea de o nouă călătorie.

Persoana de care vorbim ajunsese la sfârșitul adolescenței. Era un tânăr zvelt, cu aceeași puritate a privirii ca la toți tinerii de vârsta lui, dar cu o neliniște perpetuă în afecte, care, la început, nu îngrijorase pe nimeni, apoi fusese motivată ca o excepție posibilă încă în sistemul atât de bine verificat al educației biopsihice a tineretului. Se conchise că viața socială va corecta ceea ce greșise într-o anumite fracțiune de secundă un releu defect.

Nici după fugă, instalațiile psihologice consultate nu dădură semne de îngrijorare, iar psihologii educatori care de câteva milenii țineau locul străvechilor părinți își ziseră că o călătorie, chiar riscantă, nu poate strica în atare caz.

Lucrurile s-au întâmplat în toamna aurie a anului 9966.

Tinărul Vis 91 077 Indigo $\frac{1}{2}$ n* ieșise din ultima clinică școlară abia de o zi. Trebuie amintit că în vremea aceea învățătura nu mai era administrată în școli cu profesori nervoși sau blajini,

* Nu vom repeta pentru contemporanii noștri acest nume numai aparent complicat, fiindcă nu am dori să le ostenim memoria. Populația fiind imensă în toamna aceluia an, chiar așa existau opinii că sistemul onomastic e învechit. Am preciza doar că toți tinerii purtau la sfârșitul numelui litera n cu diferite fracții, în raport cu gradul de incertitudine asupra dezvoltării viitoare. Asta, desigur, până la maturitate.

nici măcar cu roboți stabiliizați sau autoperfectibili, ei în clinici speciale, unde, la anumite răstimpuri, școlarilor li se făceau ușoare trepanații în stare de narcoză hipnotică și li se injectau, după înclinațiile lor native, științele și artele necesare sub formă de acizi nucleici sintetizați în laboratoare și continuând memoria ramurii de învățămînt ce le era destinată; în același mod li se inoculau bunele deprinderi sociale. Fără îndoială, nu totul era previzibil, în om rămînînd și o cîtime de necunoscut. Dar la cincisprezece ani tînărul avea cam tot ce îi trebuia ca să fie matur. În perioadele lungi dintre internările în clinici se făceau călătorii, excursii sportive, antrenamente practice la științele și artele memorizate, se asculta muzică sau se rezolvau cele mai elegante probleme matematice, odihna tineretului bizuindu-se pe toate acestea, cum și pe multe alte voluptăți superioare.

Într-o zi, lui Vis i se păru că vremea sa îl plictisește. Era la vîrsta cînd în lumea lui începeau specializările, adică fiecare om trebuia să-și aleagă din informația globală, dobîndită în clinicile școlare, zece meserii. Nu era prea greu, de vreme ce toată latura tehnologică sau — cum mai zicem încă — toată bucătăria profesiei o făceau instalațiile autonome, iar adaosul de informație se transmitea bineînțeles tot prin fiolele de acizi nucleici sintetizați. Abia după aceea, omul era adult și pornea să se folosească activ de tot ce se înmagazinase în el, adică începea să gîndească și să creeze prin sine însuși.

Între disciplinele sportive ale clinicii sale școlare, Vis îndrăgise cel mai mult călătoria în timp. Dar nu degeaba se adăugase numelui său expresia $\frac{1}{2} n'$. Colegii săi aveau aproape toți același n , dar în paranteze, ceea ce însemna că incertitudinea lăsată e numai o formalitate administrativă. Gai care nu obținuseră parantezele aveau fracții totuși mult mai mici, numai el posedea ca un soi

de stigmat această rușinoasă doime. Dar nu-i păsa. Lui îi plăcea să umble haihui prin timp. Există posibilitatea să se specializeze în istorie și atunci școala ar fi putut să-l trimită în epoca dorită sau, pe rînd, în mai multe epoci, spre a studia nemijlocit. Aceasta se făcea însă numai cînd informația era completă și cînd organismul se maturiza total. Trebuie să recunoaștem că unui om plecat înapoi din mileniul X nu-i venea ușor să trăiască de pildă în epoca banilor sau a războaielor. De aceea, mulți tineri renunțau la studiul istoriei antice, această disciplină încredințîndu-se tot mai mult sondelor temporale automate. Lui Vis nu-i plăcea însă atît istoria, cît plimbarea prin timp. Deplasările cronospațiale nu se făceau nici prin mijloace mecanice, nici prin sisteme biochimice ca în epoca științelor primitive, ci numai prin autoimpulsuri concentrate după o anumită metodă psihofizică, ce necesita mai ales un foarte mare antrenament. Tocmai de aceea, călătoriile școlare și competițiile sportive se efectuau în tovărășia automatelor și a unor instructori cronospațiali cu veche practică sportivă. La nevoie, instructorul putea acționa telepatic pentru a readuce la loc pe tînărul care ar fi greșit măsura concentrării ori și-ar fi pierdut o clipă echilibrul temporal.

Într-o zi din toamna aurie a acelui an, Vis ieși să se plimbe pe niște alei vegetale ce îi aminteau un peisaj vizitat în mileniul II. Atunci i se făcu poftă de spațiu-timp. Se gîndi atent la epoca dorită. Cînd făcuse o excursie în anul 2000, întîlnise o fată care i se părușe mai atrăgătoare decît fetele din epoca lui, arhispecializate în cîte zece științe sau arte. Ținea minte destul de bine teritoriul numit în acel an străvîechi țară, așa că încercă să-și regleze impulsul cronospațial direct într-acolo. Trupul său se concentrează într-o secundă numai la particulele elementare fără masă, care erau de fapt totul în organism. Știa oricine că această esență își găsește numaidecît, oriunde s-ar opri,

materia necesară spre a recompune trupul cu toate atributele lui, conform codului din momentul plecării. Și astfel, Vis dispăru din timpul și spațiul său. Dar tinerețea lui fragilă și lipsită de suficientă experiență îi jucă un renghi, ducându-l într-o epocă necunoscută și, după primele aparențe, mult mai veche. Era limpede că entuziasmul adolescentin exagerase în Vis doza de concentrare...

Puțin buimac în primele minute, Vis se trezi de tot și privi în jur. Arșița soarelui, atât de bine filtrată în timpul său, aici era din clipă în clipă tot mai insuportabilă. Vis se reconstituise pe coama unei măguri dintr-un ținut arid, fără nici un fel de plante. În zare se ridicau de undeva niște nori gălbui și străinului îi trebuiră mai multe minute ca să deducă compoziția lor nisipoasă. Vânt însă nu se simțea. Călătorul cronospațial așteptă să vadă ce va fi. Deocamdată îl ațîța curiozitatea. După vreo jumătate de oră, niște făpturi metalice așezate pe alte făpturi mai mari și cu patru picioare apărură în raza privirii, făcînd larmă și lucind în soare. Puțin mai tîrziu, Vis își dădu seama că erau oameni, mai ales după strigătele lor care păreau totuși a fi limbaj aproape articulat. După aceea, văzu că făpturile purtătoare îi aminteau imagini cunoscute vag de undeva, pînă cînd înțelese în cele din urmă că semănau cu niște animale simplice din rezervații despre care robotul-ghid spunea că se folosiseră odinioară ca vehicule și că se numeau cai. Asociativitatea gândirii tînărului Vis funcționa precar, nefiind antrenată pînă la capăt, așa că el nu pricepu prea ușor de ce, pe asemenea căldură, oamenii aceia se acoperiseră cu atîta metal și pentru ce purtau în mîini piloni metalici ascuțiți care nu păreau să folosească la ceva. Iată însă că din sensul potrivit se iviră alții, aproape la fel, doar că făcuseră economie de veșminte metalice și aveau cai mai mici. Interesat, nepoftitul oaspete se așeză pe nisipul măgurii și așteptă. Caii alergau unii spre alții, ridicînd praful. Ambele

grupuri de oameni zbierau sălbatic, cum știa Vis că fac uneori maimuțele din rezervații. Abia acum, Vis înțelese și rostul pilonilor, amintindu-și de o scenă sportivă dintr-un film din arhiva istorică: erau prin urmare sulite sau lănci, greu de știut care din ele. Dar aceste lănci sau sulite fură aruncate de oameni în oameni, ceea ce lui Vis i se păru curios. Ba mai mult, unii oameni se prăbușeau însingerați și probabil mureau. Ar fi vrut să-i ajute să nu moară, însă nu îndrăzni să se bage în absurda învălmășeală. Două ore de spectacol, apoi grupurile se potoliră și se retraseră. Cei foarte metalizați rămăseseră încă destul de mulți, și ei și caii lor. Cîțiva se urcară pe măgură, fără să-l ia în seamă pe Vis. El nu se feri, știind că în orice clipă poate dispărea în timp.

Un bărbat viguros și cu barbă întrebă răstit din înălțimea calului său:

— În ce lună sîntem?

Vis înțelese. Avea puțința să înțeleagă orice conversație istorică orală prin captarea directă a fluxului ce îl produceau vorbitorii, cînd gîndeau, iar aceștia de aici gîndeau prea puțin ca să-i mai facă și dificultăți.

Altcineva, care descălecuse, își ridică fruntea spre bărbos și spuse:

— În iulie: Și adăugă: Constantinopolul va fi la picioarele noastre!

Vis pricepu că numele rostit era al unui teritoriu, nu știa dacă țară sau oraș; ceea ce nu înțelese era cum putea să fie acesta la picioarele lor. Să fi însemnat asta că vor descăleca și vor atinge pămîntul Constantinopolului chiar cu picioarele lor?

Ascultă gîndurile celor care vorbeau acum și izbuti să afle că toți acești călăreți metalizați vin de departe, din occident, că au trecut peste niște munți numiți Balcani, după cum ziceau ei pentru a elibera în cu totul alt loc geografic un mormînt al cuiva care nici măcar nu era în acel mormînt.

Înțelese că bărbatul cu barbă se numește Godefroy de Bouillon, dar conversația ciudaților oameni care stăteau imobili deshidratându-se la soare sub grelele lor haine metalice deveni tot mai plictisitoare. Vis regretă că plecase, însă nici înapoi nu s-ar fi întors deocamdată. Îi păru rău că nu se amestecase măcar în bătaie, apoi se gândi atent la dozajul necesar al concentrării, căci la urma urmei ce avea el cu acest Godefroy de Bouillon, când, de fapt, nu voise decît să-și caute fata din anul 2000! Își și făcuse planul de a se însoți cu ea, spre a deveni — vai, ce amuzant ar fi fost! — propriul său strămoș. Prost era că uitase nuanțele dozării și se căznea să-și amintească nuanța care-i trebuia. Își ridică ochii sub impulsul unei presimțiri și văzu că era prea tîrziu pentru deliberări, căci chiar în clipa aceea însuși Godefroy de Bouillon îl zări și îndreptă asupra lui un obiect lung și plat de metal, se pare tăios, care sclipea la soare. De sub viziera căștii, Godefroy îl privea cumplit. Întîi, Vis întinse brațul spre el, începînd să zîmbească, dar deodată înțelese riscul, și el nu era un spirit aventuros, așa că se concentrează la întîmplare și dispăru imediat din fața cruciaților, a căror stare sufletească trecu numaidecît de la minie la groază. Godefroy ceru apă, convins că arșița începuse să nască vedenii. Alții văzură în asta un semn ceresc.

Vis se trezi recompus într-un ținut rece, în plină ninsoare, pe o stradă a unui oraș ce se numea Uppsala. Aflase cu totul întîmplător numele orașului, care nici nu-l interesa, căutîndu-și un adăpost. Dîrdîia de frig și era cam îngrijorat de această trecere bruscă de la arșiță la ger. Altminteri, lumea i se părea aici foarte liniștită. Dintr-o clădire masivă și cenușie ieșeau foarte mulți tineri veseli cu obiecte pașnice sub braț (călătorul recunoscuse aproape îndată cărțile și caietele de hîrtie văzute adesea prin muzeele de antichități culturale), discutînd lucruri diverse. Costumul simplu, din bluză și pantaloni, al lui Vis atrase atenția

citorva dintre ei. Dacă cruciații îl luaseră în seamă tîrziu și îl crezuseră cine-știe-cine, aceștia de aici, mai tineri, mai civilizați și mai iscoditori, erau gata să-l ia cu asalt. Nu păreau dornici de violență, însă lui Vis nu-i convenea un contact neprevăzut. Încă nu dorea să părăsească timpul în care abia sosise, așa că se strecură pe după niște clădiri mici, văzu o ușă deschisă și, deprins din vremea lui să poată intra oriunde era deschis, intră acolo nepăsător, pomenindu-se deodată față în față cu un bătrîn care așeza în stive niște dreptunghiuri de hîrtie (căci Vis cunoștea destul de bine hîrtia din muzee), ce păreau foarte multe; iar alături de ele, bătrînul alcătuia coloane din mici discuri argintii de metal. Vis se opri zîmbind, dar omul bătrîn își întinse repede brațele peste teancurile și coloanele sale, izbutind să și le răstoarne în timp ce se uita cu spaimă la musafir. Privindu-l intens drept în ochi pe bătrînul caraghios, fără să vrea, Vis reuși să-l tulbure, căci bătrînul deschise gura încordîndu-și tendoanele gîtului ca să strige, însă nu scoase nici un sunet. Tînărul călător socoti că aceste hîrtii sînt de mare folos, de vreme ce bătrînul le apăra cu atîta ardoare, așa că, fără să se gîndească prea mult, luă două, le privi amuzat, apoi le băgă în buzunarul bluzei și se întoarse să plece, bănuind că tinerii de pe stradă se împrăștia-seră. Dar cum părăsi întunecoasa încăpere, simți o mișcare în spatele său și auzi țipete. Revenindu-și, bătrînul alerga după el răcnind:

— Hoțul! Mi-a furat banii, derbedeull...

Vis era acuma în stradă; reținuse cuvintele fără să le cunoască sensul: hoț, derbedeu, bani — noțiuni fără înțeles. Nu le dăde importanță și merse mai departe. Strada se golise și era parcă și mai frig. Văzu niște haine groase, iar el își dădea seama că în această epocă primitivă haina groasă era singurul mijloc de a te apăra de frig. Îi trebuia una. Hainele pe care le zărise erau așezate în fereastra largă a unei clădiri. Vis vru să intre ca

să-și ia una, căută o ușă, n-o găsi nicăieri, iar în spatele său se stîrnișe altă larmă. Privi curios și își dăte seama că iarăși ceva se încurcase, căci bătrînul alerga însoțit de mai mulți bărbați și cu toții repetau cele trei cuvinte neînțelese, precum și altele cîteva. Momentul devenea nostim. Grupul de oameni îl ajunse și-l înconjură pe Vis, care se oprise și privea liniștit. Bătrînul gesticula bombănind, apoi sări pe neașteptate spre Vis și îl apucă de bluză, începînd să-l zgîlție. Tînărul străin încercă să-și facă loc și să treacă mai departe, căci, dacă tot nimerise aici, voia să vadă această Uppsala rece despre care nu auzise niciodată nimic și unde-l uimea abundența vieții sociale și universitare, în ciuda unei temperaturi în care altădată crezuse că n-ar putea trăi decît numai anumite microorganisme. Dar cercul urmăritorilor se strînse și, înșfăcat de umeri de cineva, zgîlțit mereu de bătrînul a cărui înfățișare ruinată îi producea dezgust, Vis renunță la planul său turistic și se descompuse imediat, cu tot ce avea la sine.

Nu mai avusese răgaz să-și dozeze impulsul nici măcar atîta cît credea el că e în stare. Acum istoria cercetată direct și în detaliile ei ciudate începea să-l înspăimînte și îi era deocamdată indiferent unde ar fi ajuns. Se trezi iarăși în plină arșiță, dar spre seară: era o seară de culoare violetă, pe un șes albicios de lîngă malul unui fluviu larg cu ape roșcate.

Descompunerea organică a lui Vis, ca a oricărui alt om, se făcea de fiecare dată după un program riguros, dictat de codul impulsului. Oprit la capătul celălalt al duratei, el se recompunea integral și, firește, în același costum cu care plecase și cu tot ce avea asupra sa, chiar în buzunare. Totuși, fie lipsa de antrenament, fie naivitatea juvenilă îl făcu de astă dată să-și pipăie bluza și pantalonii, ca să vadă dacă plecarea precipitată din Uppsala nu-l lăsase cumva gol. Liniștindu-se, aruncă o privire în jur. În preajma lui, o procesiune purta o ladă

lungă înspre deschizătura unei clădiri de o geometrie frumoasă. Pentru a nu-și mai crea încurcături, călătorul cronospațial se strecură înaintea celorlalți în clădirea întunecoasă și aici îi plăcu o răcoare înmiresmată pe care n-o mai gustase. Procesiunea intră în clădire și coborî agale treptele interioare. Fură cîntate niște melodii monotone, apoi cineva — un bărbat smead cu capul ras și îmbrăcat cu o cămașă lungă, albă, strînsă într-o cingătoare de aur — care părea cel mai important din tot convoiul, rosti niște cuvinte despre altcineva foarte puternic ce se numea Ra și avea o anumită legătură cu soarele, fiind în același timp fratele și părintele celui din lađa de alabastru, adică din sarcofag. Sarcofagul fu depus pe un pedestal, pesemne anume pregătit, iar Vis nu se putu stăpîni să nu ridice puțin capacul: cît îi îngăduia semi-obscuritatea din sala subterană, zări în sarcofag un om. Nu știa dacă e viu. Socotind însă că în năravurile acestei istorii paradoxale a îndepărtărilor strămoși s-ar fi putut îngropa oamenii și de vii, Vis se gîndi ce ar putea să bage sub capacul sarcofagului ca să-i împiedice etanșeitatea. Își aduse aminte de cele două hîrtii luate de la bătrînul din Uppsala și vru să le îndoiaie ca să le poată vîrî sub capac, însă chiar atunci oamenii din incintă se mișcară precipitat, iar Vis, nemaifiind atent la ce făcea, băgă mîna în sarcofag cu totul ca să pipăie omul și să-și dea seama dacă e viu sau e mort.

— Cine a mișcat capacul? tună o voce.

Speriat o clipă, Vis scăpă din mînă cele două hîrtii acolo sub trupul omului și-și retrase mîna din sarcofag: capacul căzu și se închise cu zgomot ușor, iar omul smead cu capul ras rosti solemn:

— Este Ka, sufletul celui veșnic care își cercetează trupul...

Apoi procesiunea ieși din clădire. Niște zgomote surde și dispariția treptată a luminii îi sugerară lui Vis ideea că poate intrarea se astupa definitiv. Atunci el izbucni în rîs, cum nu se obișnuia

prea des în mileniul său, și risul său se ridică și se dezlănțui din ce în ce mai mult. De la o vreme, Vis băgă de seamă că cei de afară strigau înfricoșați, silindu-se să zidească intrarea mormîntului cu cît mai mare grabă. Izbuti totuși să audă clar prin zid aceeași voce dominantă, care zise:

— Este risul celui veșnic întors cu bucurie la sînul părintelui său Ral

Bineînțeles, cu toată mireasma încă plăcută a aerului dinăuntru, aici, în societatea faraonului defunct, nu mai era de stat, așa că, fără să mai ezite, Vis se concentrează și dispăru din mormînt și din epocă.

Dar acum i se deschisese pasiunea călătoriei în sine, făcută ca un simplu sport. Și cui nu-i place sportul fie și fără atît de trebuinciosul antrenament! Vis începea să regăsească în memoria sa tot mai exact informațiile injectate prin acizii nucleici și mai ales să le folosească din ce în ce mai elastic în gîndirea curentă. Și el începu astfel să se perinde prin timp fără nici o țintă, fără nici un plan, numai de dragul simplei treceri de la o epocă la alta. Cunoscu deci alte cîteva epoci, chiar dacă numai fulgerător, iar durata totală a șederilor, oricît de scurte, acumula în cele din urmă cîteva ani de viață, pînă cînd adolescentul Vis ajunsese un tînăr bărbat de 20 de ani, zvelt, frumos, cu privire ușor hipnotică și cu chip enigmatic. Apucase să cunoască felurite imagini vii din istoria planetei, se alesese cu porecle, iscase mituri, mutase obiecte mărunte dintr-un timp în alt timp. Acum însă știa să intuiască zonele sociale prin care trecea și să li se adapteze măcar în aparență. Începuse chiar să aibă preferințe și poftă de activitate.

Tocmai părăsea după cîteva săptămîni de plimbare Europa de sud-est, unde într-o mînaștire de lîngă orașul sîrbesc Pecs se amestecase în picturile murale ale meșterului Giorgio, alăturîndu-se acolo ucenicului Nicola și luîndu-și numele local de Dobroslav. Nimeni nu putuse bănuî cine era

acest Dobroslav și, de altfel, pe vremea, aceea obîrșia lui nu interesa pe nimeni. Vis aflase în sfîrșit că în aceste epoci primitive lucrurile nu aparțineau tuturor oamenilor laolaltă, ci fiecăruia în parte, și că ele se mutau de la o persoană la alta, prin mijlocirea caraghioaselor discuri mici de metal numite bani sau, în epocile ceva mai tîrzii, prin dreptunghiurile de hîrtie care se numesc bancnote. Așadar el nu mai fura cum făcuse fără să știe la Uppsala.

Meșterul Giorgio sfîrșise de pictat zidurile interioare ale bisericii, dar sus pe schelă se temea să se suie. Cum nici Nicola nu era mai îndrăzneț, de plictiseală, Dobroslav se oferă să zugrăvească el ceva. I se explică ce anume ar trebui să facă, iar Giorgio și chiar marele arhitect fra Vita îi povestiră despre înger, despre zborul lor și despre alte bazaconii legate mai ales de personalitatea incertă a celui pentru mormîntul căruia înfruntase zările sub ochii lui Vis însuși viteazul Godefroy. Ciudatul Dobroslav, pe care starețul mănăstirii îl îndrăgise, temîndu-se puțin de el, zugrăvi acolo sus ceva ce plăcu mult privitorilor de sub schelă, mai ales că nu deslușeau mai nimic; pe tencuială apăruseră două eclipse cu cîte un ins în fiecare, și ele se deplasau prin spațiu cu ajutorul unor jeturi de gaze, ca primele nave din istoria astronauticii omenești. Dobroslav se amuză el însuși de această ispravă și, cînd coborî și fură strînse schelele, observă criteriul laudelor primite: de pe dușumeaua bisericii, cele două nave spațiale păreau niște nou-rași zburători. Deci nu în zadar meșterul Giorgio îl bătuse pe umăr, glorificîndu-i sfînta inspirație divină.

Ca intermediu distractiv mersese, dar prea mult nu mai putea rămîne aici în preajma mănăstirii, și pentru că genul de activitate i se păru agasant, însă și fiindcă o încercare de cucerire erotică stîrni furia geloasă a cîtorva bărbați mustăcioși care alergară după străin, agitîndu-și lataganele.

Iată pînă unde ajunsese cu aventura: ştia chiar şi numele armelor! Asta se întimpla pe la 1350.

Cu o sfortare minimă, Vis se mută într-un secol vecin. Nu ştia unde ajunge, dar se informă de la un preot pe care-l recunoscuse după sutana neagră şi află că e în anul 1460, geografic vorbind puţin mai la răsărit.

Trecu printre lume, se uită la oameni şi priveşti şi, deodată, fu cuprins de uimire şi spaimă. Ajunsese într-un oraşel numit Tîrgovişte. Să opriască şi asista şi el, în mulţimea încremenită, la o scenă stranie: un număr mare de bărbaţi graşi, în haine greoaie şi abundente, ţipau zvîrcolindu-se cînd erau înşfăcaţi şi înfipţi de vii cu spinarea în nişte stîlpi ascuţiţi, care în grai local purtau numele de ţepi. Perforaţi astfel, bărbaţii aceia mureau probabil destul de repede. Vis întrebă pe oamenii de lîngă el ce se petrece. I se explică limpede, însă cu teamă, că stăpînul ţării voia să scape populaţia de hoţi (ol acum el ştia ce înseamnă a fi hoţ, după ce el însuşi fusese...), precum şi de ucigaşi sau de alte lifte. Explicaţia părea şi nu părea clară. Văzînd un om cu o privire mai scînteietoare, Vis se apropie de acesta şi îl întrebă:

— Dar altfel nu se poate?

— Altfel, cum? întrebă la rîndul său acel ins.

Vis se strădui să găsească o formulă lexicală. Zise nesigur:

— De pildă printr-un şoc de voinţă teletransmis...

Insul îl privi lung, îşi lipi primele trei degete ale mîinii drepte, le puse pe rînd pe frunte, pe burtă, pe umărul drept şi pe umărul stîng apoi, clătînd din cap, se pierdu discret în gloată. Vis cugetă atent, pricepînd în fine oarecît necesitatea pedepsei exemplare, dar dorind să găsească pentru aceşti oameni o modalitate mai civilizată de a muri, dacă rezultatul final trebuia să fie totuşi decesul. Vis era niţel în derută. Încredinţat că hoţia, în rigorile acelei societăţi unde alimentele şi obi-

ectele uzuale nu se produceau în cantități suficiente, nu era pricinuită totdeauna numai de pasiunea de a fura, el înțelese că acolo unde abundența de bunuri acoperă nevoile nu se mai poate gândi nimeni să ia mai mult decât îi trebuie. Și totuși ce era de făcut? Oamenii aceștia vioi din gloată, mai toți cu ochi negri și priviri iuți, îi deveniră simpatici. Aproape că le dădea dreptate să practice pedeapsa cumplită și, pe furiș, își pipăia spinarea uitându-se la muribunzii sîngerînd în țepi. Dacă și-ar fi putut regla mai corect impulsurile cronospațiale, s-ar fi dus îndată la mormîntul faraonului de lîngă Nil și apoi îndărăt în nord, ca să restituie cele două bancnote furate din Uppsala. Dar nu era cu putință așa ceva. Și Vis se posomorî, cunoscînd din ce în ce mai acut consecințele plecării sale în spațiu-timp, fără o pregătire completă.

Într-un foișor al palatului domnesc, voievodul Vlad scormonea mulțimea cu privirile sale ca două raze de laser, izbucnite din ochii mari și negri, de sub sprîncenele arcuite dens, deasupra nasului lung și drept, perpendicular pe mustața dreaptă și neagră. O stea în opt colțuri fixată pe tivul de pietre prețioase al căciulii conice parcă lumina și mai mult privirea ascuțită a voievodului implacabil. Vis îl privi cu multă simpatie și ar fi stat de vorbă cu el, dar numai pădurea de țepi însîngerate îl făcu să-și schimbe dorința. Hotărî să se plimbe însă în jurul acestui palat destul de modest pentru un conducător așa de aspru, iar cînd trecu prin mulțime, uitându-se curios pretutindeni, cineva îi puse o mîină grea pe umăr și răcnî:

— Iacă iscoada turcească unde-mi ful

Vis își pierdu o clipă cumpătul, uitînd cine e și de unde vine. Apoi își dete seama de primejdie. În fracțiunea de secundă care-i mai rămăsese pentru deliberare, se gîndi că e totuși destul de trist să vii dintr-o lume atît de evoluată și să nu ai alt mijloc de apărare decât dispariția lașă în spațiu-timp. Putea să se facă nevăzut oricînd, fără conse-

cințe, dar nu i se mai păru interesant, ba dimpotrivă, acum ar fi dorit o convorbire chiar cu voievodul Vlad Țepeș. Pricepuse că, în astfel de împrejurări, țeapa acestui om cu ochi fierbinți nu putea fi un fapt involutiv, de vreme ce urmărea un progres. Voievodului poate că nu i se recomandaseră alte mijloace sau nu le avea nici măcar epoca...

Vis se întoarce zîmbitor spre cel care-l apucase de umăr și poate că privirea sa tînă ră și curată îl înduplecă pe voinicul suspicios, care îl lăasă. Vis făcu cîțiva pași prin mulțime către pridvorul palatului. Țepeș îl zări și-i făcu semn să vină. Vis se apropie de voievod. Oamenii trași în țeapă probabil muriseră.

— Ești iscoadă? îl întrebă Țepeș privindu-l tăios, apoi adăugă, rîzînd rece: Nu prea pari.

Vis nu știa ce înseamnă iscoadă; intui că e ceva rău, ceva ce nu place oamenilor cinstiți. Răspunse cu greutate, creînd iluzia că vorbește:

— Nu.

— De unde vii? zise Țepeș.

Se gîndi să spună adevărul, dar renunță numaidecît și comunică alt adevăr, mai recent:

— Am zugrăvit biserici sîrbești.

Voievodul clătină din cap, cercetîndu-i îmbrăcămintea nefirească, și Vis pricepu, dar acum nu mai era nimic de făcut. Trecu la alt subiect.

— Mă gîndeam, zise Vis, că se pot schimba obiceiurile rele și fără omor... fără *asta* și arată o țeapă.

Țepeș ridică din umeri, sugerîndu-i că s-a plictisit, și făcu un pas în lături, ca să se miște. Era un temperament stăpînit, deși nervos. Cineva de lîngă el, probabil un consilier, zise în locul lui:

— Îndrăzneala ta e primejdioasă, străinel!

— Încercați o dată și fără omor, zise Vis. Poate izbutiți...

Țepeș se supără, iar sfetnicul, înțelegînd lucrurile în felul său, făcu un semn și doi bărbați se

năpustiră asupra tînărului pelerin și-l apucară de brațe.

— Este o țeapă nefolosită, doamnel zise sfetnicul.

Dar Vis nu mai voi să riște. El știa că, ucis ori unde, nu s-ar mai fi putut întoarce în timpul său și ar fi murit în timp străin. Se încordă și se topi în mîinile paznicilor uluiți. Un murmur străbătu gloata. Boierii din pridvor se cruciră. Numai Vlad Tepeș zîmbi.

— Al naibii drac! zise voievodul, apoi se gîndi la pericolul turcesc.

Vis se recompuse într-un mare oraș cu coloane și statul. Nu-i fu greu să recunoască țara pe care o mai vizitase, deși în alt secol: Egiptul faraonic. Află că în limba unui grec, cu care se întîlnise chiar de la început, orașul se numea Memphis. Localnicii îi spuneau însă altfel, cine știe cum. Greul îl privi țintă și deodată sări la el și îl cuprinse în brațe, spunîndu-i că îl cunoaște. Vis își aminti de pe cînd fusese în insula Creta, de unde abia scăpase de furia mulțimii, că, după o încercare a sa de hipnoză, soldată cu două victime nedorite, mulțimea îl blestemase numindu-l vasilisc.

— Tu ești vrăjitorul care ucide cu privirea! îi spuse grecul rîzînd cu intimitate. Mă bucur că ai scăpat de cretani. Atunci l-ai omorît chiar pe dușmanul meu, așa că te voi sluji.

Vis rămase contrariat. Ce putea să facă pentru el grecul acesta?

— Cum să mă slujești? îl întrebă Vis.

— Simt, zise grecul, că vrei să rămîi la Memphis. Aici e bine de noi: lumea iubește vrăjile și ghicitul. Tu știi multe. Eu am aur și o casă. Stai la mine, eu alerg pentru toate, tu tălmăcești vise...

— Cum să tălmăcesc vise? întrebă Vis.

— Nu te preface, pe Apollon! Oamenii îți mărturisesc ce li s-a arătat în vis și tu tălmăcești. Tu ești omul ales de zei. Cum te cheamă?

Vis se gîndi să spună că-l cheamă Vis 91 077 Indigo $\frac{1}{2}$ n, dar renunță numaidecît și, surîzînd, zise într-o doară primul nume auzit în Creta:

— Rhino.

— Foarte bine! strigă grecul, îl luă de mînă și-l trase după sine pe niște ulicioare strîmte, printre case de lut cu pereți orbi, pînă îl băgă într-una mai înaltă și mai încăpătoare, care era a sa. Grecul chemă un sclav și-i porunci să scrie frumos pe o scîndură niște semne ciudate de păsări, șerpi, chei, frîngîl și alte asemenea, apoi admiră scîndura cîteva clipe și i-o dete sclavului s-o atîrne deasupra porții. Vis se duse să vadă ce este, iar grecul îl citi plin de satisfacție:

— „Eu, Rhino din Creta, la porunca zeilor, tîlmăcesc vise.”

Apoi îi arătă un scaun sculptat, acoperit cu o blană de animal în care Vis socoti că recunoaște leopardul, și-l pofti să se așeze. Și astfel, viața lui Rhino începu amuzant la Memphis.

Trecură zile și săptămîni sau luni. Rhino era respectat, grecul era mereu plin de încîntare și aur, Rhino nu dorea aur și mîncă puțin. Dar, de la o vreme, Rhino se plictisi și redeveni iarăși Vis. Plecă din Memphis și făcu un salt de 28 de secole pînă în insula cețoasă locuită de un popor numit englez. De astă dată, se hotărî să-și păstreze autonomia absolută și să se dedice științei, atîta cît l-ar fi ținut răbdarea. Își procură chiar haine de epocă și o locuință. Meditînd la destinul său secret, se numi Petru Pelerinul și se apropie dintre toți de un singur om, pe care îl chema Roger Bacon, om învățat și plin de forțe intuitive, în care lui Vis i se păru că deslușește un contact poate incidental, poate periodic, cu niște rațiuni din afara planetei. Se scurseră ani fructuoși și plăcuți, iar Petru Pelerinul fu de mai multe ori gata să uite de persoana lui Vis. Simțea că pe altă cale decît generația sa, o cale grea dar interesantă, o cale primejdioasă și

nesigură, dar atrăgătoare, se apropiase de maturitatea abandonată în toamna aurie a anului 9966.

Venind o dată în vizită la învățatul său prieten Roger Bacon, se opri în anticameră, căci acela vorbea cuiva despre el.

— Nu vi se pare misterios acest Petru? întreba vocea necunoscută. Tace cam mult, e retras. Ce poate gândi? ...

— Petru, zise Roger Bacon cu admirație, nu se preocupă de cuvântări și bătălii verbale; el se consarcă lucrărilor înțelepciunii, în care-și găsește liniștea.

„Adevărat, se gândi Vis, ca să nu stau degeaba le-am arătat câte am putut să-mi aduc aminte. De pildă, magnetismul ...”

— Totuși, cine poate fi el? spuse vocea necunoscută. Și de unde vine?!

— De la Maricourt!, repetă Roger Bacon ceea ce auzise și el. Dar pentru noi mai însemnată este *Scrisoarea despre magnet*, pe care a publicat-o acum trei ani, în 1269.

— Și credeți, sir, că nu ascunde gânduri tainice în învățătura lui sau este într-atît de învățat cît pare? spuse vocea necunoscutului trecînd la un ton mai perfid.

— El, zise Roger Bacon cu glas liniștit, cunoaște din experiment științele naturii, precum și medicamentele și alchimia și toate lucrurile din cer sau de pe pămînt ...

Vis zîmbi. Anticamera era goală, așa că putea zîmbi în voie. Ce știa el la urma urmei, dacă nu era în stare nici măcar să-și dirijeze precis impulsurile elementare pentru a nimeri fie și în secolul dacă nu chiar în anul dorit? Plecase prea devreme în această călătorie riscantă, fusese pe rînd vasilisc și ghicitorul Rhino, hoț involuntar la Uppsala și zugrav de biserici sirbești, scrib în legiunea romană a XIII-a Gemina care cucerea teritoriul dacic, martor al nebuniei cruciaților, asistase la înmormîntări de faraoni și vorbise cu voievozii

dunăreni, trecuse de la asin la elicopter și de la limuzină la cvadrigă. Din toate câte puțin, adică mai nimic. Iar acum se sălășluia pe furiș în sufletul său teama că nici nu va mai ști cum să se întoarcă în acea toamnă aurie din care plecase. Așadar va fi sortit sau să-și sfârșească zilele aici, printre acești medievali pentru care orice fleac este înțelepciunea și oricare fenomen natural un fapt diavolesc, sau să colinde pînă la istovire spațiul-timp, mereu la întîmplare și mereu ca un hoinar fără căpătii și identitate (ah, el care era Indigo, fie și $\frac{1}{2} n \dots$), pînă se va consuma substanța cea mai nobilă din existența sa.

Dar auzi din nou vocea lui Roger Bacon, care sfîrșea tot despre el altă frază:

— ... a cercetat magia și ghicitul babelor, farmecele lor și ale tuturor magilor, ca și trucurile și iluziile la care se pricep scamatorii. (Vis rîse în sinea sa de candoarea acestui bătrîn prieten, în care paradoxul mai amesteca superstiția cu știința.) Cum însă onorurile și recompensele l-ar stingheri în munca lui experimentală măreață el le disprețuiește mai zise învățatul englez.

Vis se rușină. Bineînțeles că onorurile erau ridicole și inutile, iar recompensele nu ajutau pe nimeni să fie mai înțelept. Dar el n-a făcut nimic altceva decît să se plimbe prin vreme, înainte și înapoi, fără nici un fel de rost.

Petru Pelerinul puse mîna pe ivărul ușii. Dar n-o deschise, părăindu-i-se absurd să intre tocmai acum la omul care, în ciuda obiceiurilor lumii lui medievale, lăuda cu atîta patimă dezinteresată un îns despre care nu știa nimic. Vis împrumută de la Petru Pelerinul rușinea umilă a omului străvechi. Lăsă brațul în jos, încă nesigur dacă va intra sau nu, și își aduse iarăși aminte de fata zărită în anul acela, care dansa ca o flacăra pe comori. Și îi fu necaz, întîia oară în lunga sa aventură cronospațială, pe doimea necunoscutei ata-

șate numelui său. Sau dacă acest *n* ar fi fost măcar între niște paranteze...

În clipa aceea, Vis renunță la Petru Pelerinul.

O secundă (era prima secundă), crezu că zărește fata într-o cofetărie: era la fel ca atunci, mînca un amestec rece și semisolid din care instructorul nu le dăduse voie să guste, dar Vis gustase pe furis, plăcîndu-i alimentul dulce și înghețat. Totuși, cînd intră în cofetărie, acum văzu altă fată și, după calendarul din perete, alt timp. Îl despărteau de ea trei decenii, atît de puțin greșise de astă dată! Vru să se așeze la o măsuță, dar două lucruri îl izbiră numaidecît: privirile oamenilor asupra-i și banii. El rămăsese Petru Pelerinul după haine și în buzunar avea bani britanici din veacul al treisprezecelea. Ieși îngîndurat. Putea să dispară din nou, dar timpul în care intrase era prea aproape de anul căutat, în preajma căruia i se păru că se simte bine. Văzu un gang gol, intră și își scoase îmbrăcămintea greoaie, rămînînd tot în bluza și pantalonii lui de care nu se despărțea, iar hainele lui Petru și banii cîștigați în numele lui vru să-i arunce acolo în gang, pînă cînd o idee nouă îl luminează: rămînînd aici, îi vor trebui banii vremii. Și, după un minut de nehotărîre, cu vechile veșminte pe braț, întrebă un trecător unde e muzeul de antichități. Ducîndu-se apoi într-acolo, se gîndi că învățase pînă și cum să-și procure bani. Vai, cît de mult decăzuse!

Muzeul îi cumpără și costumul vechi și pumnul de monede medievale, fără să-l întrebe nimic. Așa era mai bine. Scîrbit, se întoarse în cofetăria știută și mîncă absent înghețata. Se uită în jur, ascultă conversații străine, ieși să umble pe străzi, privi cerul și orizontul marelui oraș în care posise. Orașul era frumos, chiar dacă tot la suprafața pămîntului, încă în bătaia soarelui și a ploii, dar pe cerul lui zburau vehicule iuți, afișele anunțau aselenizări de oameni, lumea folosea automa-

tele. Și Vis înțelese că, blestemat să rămână cu acel sinistru $\frac{1}{2}$ n, el nu va mai putea fi aici vasilisc, Rhino din Creta sau Petru Pelerinul.

După o săptămână de umblet, în care-și cheltui toți banii căpătați la muzeu, se hotărî să se ducă la un institut academic. Ajunse ușor și pătrunse greu, pînă cînd, sfîșiat de îndoieli și sfială, vorbi cu o somitate a matematicii. Spunîndu-i fățiș adevărul, somitatea zîmbi:

— Dacă sînteți autor de anticipații, e mai bine să vizitați o editură literară. Numai dacă doriți sfaturi științifice, vă putem ajuta...

Și vestitul matematician, altminteri om foarte amabil, îl concedie cu destulă răceală.

Vis plecă să se plimbe amărît prin niște parcuri, stătu în fața unor havuzuri, șezu pe o bancă citind în lectură fotoconcentrată niște reviste uitate de cineva și mirînd o bătrînă cu viteza lecturii sale, pînă cînd bătrîna spuse cuiva fără să greșească prea mult: „Ăstuia nu-i prea arde de citit!” apoi prinse curaj și se duse la o instituție pentru el incertă, unde se declară naufragiat de pe o farfurie zburătoare, dar fu transportat numaidecît cu un vehicul alb la un sanatoriu de neuropatologie.

Așadar trebuia să dispară din nou, fiindcă lumea nu-i credea nici minciuna, nici adevărul. Și ca într-o beție, intră iarăși în vechiul său du-te-vino prin timp, alungat parcă de un demonism neînțeles sau ademenit de cine știe ce himeră. Stătea cel mult cîte o zi în fiecare secol unde nimerea și pleca tulburat, oamenii considerîndu-l cînd hoț, cînd derbedeu, cînd filozof mistic, fugar cu vederi neadmise, nebun sau șarlatan.

Ajuns apoi fără veste în mileniul 100, tînărul acesta pentru care prezentul murise, lăsîndu-l pribeag între viitor și trecut, nimerit rușinat într-o rezervație zoologică. O vreme se împacă și cu această situație ridicolă, fiindcă avea totuși fericierea să cunoască pe omul viitorului, perfect el

însuși nemaitemîndu-se că va trezi bănuiele, așa cum era amestecat printre animale. El, făptura fără nume de sub cupola străvezie a rezervației, nu se mai gîndi la sentimentul demnității, care pe un Petru Pelerinul l-ar fi răscolit dureros. Timpul însă trecea și minunata ființă a viitorului, ale cărei fapte aveau să umple lumea, nu i se arătă. Sau nu avea el mijloace s-o vadă? Înțelese atunci că el, a ajuns antichitate. Și o stare necunoscută lumii sale îl năpădi, biruindu-i pînă și voința. Vis se pomeni plîngînd, cum nu făcuse nici măcar Rhino din Creta.

După aceea, liniștindu-se, făcu un efort pînă la ultima limită și, înspăimîntat sau aproape îngrozit de primejdia mare, izbuti să se destrame cu o secundă înainte de a muri. Se trezi însă spre mirarea sa chiar în orașul și în anul în care mîncase neuitata înghețată. Nu avea de ales. Își aminti totul și se duse la o editură propunînd o carte de călătorii aventuroase prin spațiu-timp. I se ceru cartea, dar el minți că vrea să dea un manuscris curat. Nu se miră nimeni, ba i se puse la dispoziție o dactilografă și un contract. Șezu în fotoliul unei camere străine zece ore pe zi, iubindu-se sau cîntîndu-se cu dactilografa după orele de dictare. De la o vreme, nici măcar nu se mai prefăcea că se uită în niște notițe imaginare, povestind de-a dreptul toate așa cum și le amintea. Manuscrisul fu gata. Cartea apăru. El era fericit că, în fine, se descărcase de adevăr.

Apoi se feri de lumea care-l căuța și de dactilografa care sperase să se mărite cu el. Se feri și de sine însuși. Un timp, cartea lui trecu neobservată, pînă cînd cineva se trezi să-i închine un studiu, de la care se trecu rapid la organizarea unei sărbătoriri publice. Șezînd derutat la prima parte a elogiilor, Vis se gîndi o clipă să se stabilească în acest secol. Acum văzuse că diferența de concepții și de biostructură, destul de mică dacă nu vrei s-o observi, nu mai deranja pe nimeni. Firea lui ce

părea stranie îl făcuse simpatic. Pe de altă parte, se simți însă plictisit de veșnicele sale travestiuri și eforturi de acomodare. Călătorise prea mult și era, în sfârșit, sătul de atita cronospațialitate. Și totuși, trebuia să mai încerce o dată să-și întâlnească fata dorită. Acolo, numai acolo avea poate să se stabilească definitiv. Și iarăși începu să guste plăcerea speranței de a deveni propriul său strămoș.

Aplauzele sălii îl treziră din reverie. Privi în jur și răsufală ușurat: se făcuse pauză. După douăzeci de minute, festivitatea reîncepu. El asculta flegmatic, acoperit de vasul mare cu trandafiri, și, la un moment dat, fu cuprins de silă și dor. Ezită o secundă apoi se risipi în marea timpului, lăsându-și scaunul gol. Organizatorii se uitară buimăciți unul la altul, trimiseră să-l caute la bufet, în birouri, la toaletă, pe stradă...

Dar aproape în aceeași secundă, el ședea pe malul mării, alături de fata lui, în mijlocul anului 2000, și începea să-i povestească istoria lui ciudată, iar fata îl săruta, rizind cu voioșie de fantezia atât de cutezătoare. Așa gândea ea: o fantezie cutezătoare!

Lui Vis nu-i mai trebuia nimic. Avea totul, tocmai când crezuse că n-o să mai aibă nimic. Fata visată era lângă el. În spatele lor era nisipul, în față marea. Ascultând cu întârziere strigătul unui mare poet, clipa se opri în loc.

Dar în fața lor, din mare sau numai de lângă ea, ieșiră doi inși. Vis îi văzu și se cutremură. Auzi clar gândul primului dintre ei:

— Vis 91 007 Indigo $\frac{1}{2}$ n, ai fost lăsat să te joci cât n-ai primejduit cursul istoriei.

— Sînt vinovat, gîndi el.

— Ești vinovat! gîndiră cei doi inși. Cele cîteva obiecte încurcate de tine în timp sînt un joc infantil care nu modifică istoria. Cel mult sperie sau antrenează pe arheologi. Dar acum ești gata să

produci un fenomen neîngăduit: vrei să fii propriul tău strămoș.

— Și ce s-ar întâmpla, dacă?... gîndi Vis.

— Pleci, gîndi al doilea dintre cei doi inși, pleci cu noi pe Planeta Exilului.

Vis se ridică în picioare apucînd fata de mînă.

— Desprinde-te de eal îi ceru gîndul primului dintre cei doi inși.

Cu voința înfrîntă, Vis își descleștă mîna de pe mîna fetei. Marea vuia.

. . .

— Cum ai ajuns aici? îl întrebă alt exilat.

Vis, care se împrietenise cu acesta, îi povesti.

Planeta Exilului avea aproape tot ce era necesar unei vieți plăcute. Aici se putea recupera în laboratoare învățătura pierdută. Există puțină activității celei mai complexe, era muzică și algebră, erau sporturi subtile, rezervații științifice de animale și plante, existau instrumente desăvîrșite pentru cercetarea universului. Numai călătoriile prin spațiu-timp erau interzise.

— De ce ești trist, Vis Indigo? îl întrebă prietenul, scurtîndu-i numele în chip intim.

— Preferam să pierd totul, dar să rămîn o săptămînă pe țărîm cu ea.

— Dal zise prietenul. De aici ai să te întorci cîndva pe planeta natală, în timpul tău, însă...

— Nu mă mai interesează! îl întrerupse Vis. Am greșit.

— De ce? întrebă prietenul.

Vis rupse un fir de iarbă. Zise:

— Dacă eram mai serios, mai tenace și mai informat, cu temperamentul meu aș fi putut să mă consacru cronoplastiei, dar nu am răbdare să corectez istoria și nici nu știu dacă e bine...

(Din vol. *Povestiri ciudate*, Editura tineretului, 1967).

GLASUL DIN PULBEREA AURIE

Ajungînd la gura peșterii, se opri brusc, clătîndu-se, de parcă o mîină nevăzută i s-ar fi proptit în piept...

Din roca de culoarea lerbii de mare, care boltea gura peșterii, țîșneau spre el nenumărate stalactite, orbitor de strălucitoare în lumina soarelui portocaliu, creîndu-i senzația că se află între colții unui monstru, senzație pe care o mai încercase și *atunci*... Și, ca și *atunci* — paradoxal — teama căpătă confururi abia cînd — dorînd să se liniștească — își zise: „Noroc că monstrului i-au paralizat fălcile de milioane de ani!”

De fapt, era o frază ce nu-i aparținea, erau cuvintele lui Phil rostite *atunci*...

Ochii începură să-i alerge febril pe șirurile de stalactite, într-o mișcare semicirculară, și astfel, după un timp, i se creă iluzia că uriașii colți verzi prind să se apropie... să se apropie... Spaima, devenind brusc acută, îl dădu puterea să se smulgă din loc.

Pătrunse în peșteră cu trupul aplecat înainte, pășind cu un deosebit efort, de parcă ar fi luptat împotriva unei forțe ce i se opunea, îndrîjită. Cînd se opri, privirea i se înecă într-o lumină fosforescentă, de un verde lăptos, într-o lumină pe care începu să o simtă ca pe un lichid puțin vîscos, călduț, ce pătrundea prin costumul de protecție și-l îmbia trupul. Încercă senzația că limitele corpului său au dispărut, că s-a risipit în lichidul verzui, o senzație ce-ar fi trebuit poate să-i înspăimînte, dar

care avu un efect cu totul opus; îi potoli surescitarea nervoasă cu care pătrunsese în peșteră, îl făcu să încerce chiar o ușoară stare de euforie...

„Dulcea beție a luminii de smaragd.”

Această denumire voit pompoasă aparținea lui Phil, o rostise *atunci*, cu puține clipe înainte de a-și pierde cunoștința.

Își aminti cu o precizie uluitoare nu numai fraza, ci și timbrul cu care fusese rostită, glasul șters și totuși malițios, și ritmul cuvintelor, sacadat de o respirație întretăiată...

Euforia se risipi subit, simțurile percepură iarăși limitele trupului și ușoara încorsetare a costumului de protecție. Lichidul cald, vâcos, în care i se păruse că se cufundase, redeveni ceea ce era în realitate: o lumină fosforescentă risipită din belșug, deși fără intensitate, de roca tuturor pereților peșterii, de boltă și de podea, în așa fel încît roca nici nu se putea distinge.

Toate senzațiile pe care le retrăia acum persistaseră aproape nealterate în amintirea lui mulți ani terestri, căci mulți ani trecuseră de cînd pătrunsese în peștera aceasta împreună cu Phil...

Phil

Își întoarse privirea peste umărul drept și încercă să străpungă lumina vîscoasă prin care părea că ar fi putut să înainteze la nesfîrșit. Știa însă, în urma experienței de atunci, că doar după cîțiva pași s-ar fi lovit de peretele peșterii. Privi spre stînga, apoi în sus, căutînd să refacă ușoara stare de euforie pe care o încercase la intrare. Nu reuși însă. Simțurile sale erau în alertă și refuzau să se mai lase amăgite. Cu toate că nu vedea bolta de piatră, știa aproape precis la ce înălțime se află, așa cum știa precis unde se află peretele din față, spre care întîrzia să-și arunce privirea, peretele spre care se îndreptase *atunci*, sprijinindu-l pe Phil, și unde...

Convingerea că și peretele acela n-o să-i apară decît tot ca o pată de lumină, convingerea impusă

printr-o repetare îndrjită a ideii, îi dădu curajul să privească înainte prin pleoapele abia întredeschise. Simți o mare ușurare: pîcla de lumină fosforescentă părea și aici atotstăpîitoare. Pe urmă însă, undeva în fund, spre podea, apăru o pată întunecată, care căpătă contururi tot mai clare.

„Acolol”...

Strînse pleoapele pînă la durcere, ca să nu mai vadă spărtura neagră din zidul luminii verzuu. Dar bezna din spatele pleoapelor deveni, după scurt timp, la fel de insuportabilă. Hotărînd să se ia de piept cu spaima, își fixă privirea pe pata întunecată. I se păru, de data aceasta, gura unui tunel, prin care începu parcă să se prăvălească.

Era o prăvălire în timp, o prăvălire în amintire, de fapt, o întoarcere, o revenire pe o mică planetă vizitată o singură dată, cu mulți ani în urmă...

. . .

Cînd coborîse cu Phil pe cea mai îndepărtată planetă a stelei R.Y. 140, toate iluziile pe care le nutriseră, îndreptîndu-se spre acel sistem solar, fuseseră sfărîmate...

Era epoca de început a mării campanii pentru descoperirea vieții pe planete îndepărtate.

El și cu Phil formau echipajul uneia dintre multele nave pornite în cercetare de la bazele cosmice special amenajate. Exploraseră cinci planete ale stelei R.Y. 140. Teoretic, două dintre ele prezentau condiții pentru dezvoltarea vieții și totuși pe una singură Phil descoperise în rocă microorganisme în stare fosilă. Era prea puțin, mult prea puțin pentru aspirațiile lor. Pe ultima planetă, pe cea de-a șasea, coborîseră numai pentru ca să poată consemna în raport că au cercetat întregul sistem solar. De acea mică planetă nu-și putuseră lega vreo speranță. Și sentimentul că fac un lucru inutil devenise acut cînd pășiseră pe solul cu as-

pect dezolant. O mare nesfîrșită de praf albicios acoperea stîncile rotunjite și micile podișuri circulare ce se înșirau ca verigile unui lanț.

Și mortul fu învelit în giulgiul alb ca laptele... rostise Phil. Erau poate niște versuri străvechi, sau poate niște versuri născocite chiar atunci, dar se potriveau perfect: într-adevăr, praful părea un giulgiu azvîrlit peste un cadavru.

Convinși că planeta aceea nu le poate oferi vreo descoperire cît de cît interesantă, se apuaseră să îndeplinească o obligație elementară: începuseră să recolteze în grabă mostre de roci.

În timpul acestei îndeletniciri, curățind praful cu un aspirator de mare capacitate, descoperiseră un fel de membrane uriașe, aurii, făcute dintr-o țesătură netransparentă, deosebit de elastică și de rezistentă.

Două întrebări deveniseră capitale pentru ei: de ce origine erau „membranele” și „ce se afla dincolo de ele”?

Socotind că răspunsul primei întrebări depindea de cel de-al doilea, hotărîseră să perforeze una dintre „membrane”. Singura metodă care se dovedise eficientă fusese tăierea țesăturii cu ajutorul unui pistol laser. Aparatele înregistraseră o scurgere de gaze prin spărtură. Ieșea din adînc un amestec de heliu și bioxid de carbon. Spărtura se micșorase apoi din ce în ce, pînă ce dispăruse cu totul, în locul ei rămînînd doar un fel de cicatrice bombată. Repetaseră tăierea ultraelasticei „membrane” și proiectaseră razele unui reflector prin spărtură. De la suprafață observaseră doar un fel de puț săpat vertical în stîncă. Fundul nu era prea depărtat. Se părea însă că din pereții „puțului” porneau galerii laterale. Coborîseră cu ajutorul centurii lor antigravitice și se avîntaseră printr-o galerie. Înainteau precauți cu pistoalele laser în mînă, sfîșiiind bezna cu razele reflectoarelor fixate pe căști.

„Gangsterii secolului XXIII în căutarea comorii necunoscutel” comentase Phil în surdină.

Străbătuseră destul de ușor o parte din galeria tăiată într-o rocă cu reflexe aurii. Apoi înaintarea le fusese oprită de o „perdea” făcută din același material ca „membrana”. Folosiseră iarăși pistoalele laser ca să-și croiască drum. Dincolo de „perdea”, galeria căpătase un aspect inedit, prin apariția unor noi elemente, sau, mai corect spus, a aceluiași element repetat: un fel de pete, un fel de băltoace de culoarea coralului, ce se aflau pe podea, la o distanță aproximativ egală una de alta.

Nu apucaseră să le cerceteze deoarece „petele” începuseră să-și schimbe brusc înfățișarea. Trezită parcă de razele reflectoarelor, ciudata materie sîngerie se înălțase de la podea, fiecare „pată” transformîndu-se într-un fel de „fuior de fum”. Se ridicaseră pînă la o anumită înălțime, tremurătoare, fragile, cu forme nedefinite, apoi începuseră să-și precizeze contururile, pînă ce căpătaseră aspectul unor siluete decupate dintr-o mătase roșie. Erau în număr de opt, patru cîte patru identice între ele, toate amintind cu precizie de siluetele unor oameni, ale unor astronauți.

Celor doi pămînteni le fusese necesară o bună bucată de vreme ca să-și dea seama că arătările acelea copiaseră propriile lor contururi, respectînd întocmai statura și grosimea fiecăruia.

Phil comentase, ca de obicei, primul situația: „Iată ce frumusețe de umbre ne-am găsit aici! Și încă patru de fiecare”.

Siluetele sîngerii ținuseră parcă să confirme denumirea de „umbre” ce li se dăduse, repetînd întocmai mișcările pămîntenilor și deplasîndu-se odată cu ei, fiecare grup de cîte patru imitîndu-și „stăpînul”. Avusese atunci loc în porțiunea aceea de galerie, limitată de „perdele aurii”, un straniu balet regizat de Phil, care își obligase „umbrele” să facă, într-o perfectă sincronizare, cele mai năstrușnice mișcări.

După ce se convinseseră pe deplin de caracterul pașnic al roșiilor „umbre”, hotărîseră să lase pe mai tirziu cercetarea lor amănunțită și să exploreze în continuare galeria. Își croiseră o porțiță printr-o a doua „perdea” ce le bara calea și trecuseră mai departe.

În noua porțiune a galeriei nu mai exista ciudata materie sîngerie. Plimbaseră lumina reflectoarelor de-a lungul pereților și a tavanului. Roca cu reflexe aurii, strălucitoare, în care era tăiată galeria părea aici stropită cu mii și mii de picături negre. Nu apucaseră să se apropie de perete ca să cerceteze mai îndeaproape „picăturile”. Acestea se desprinseseră de piatră cu sutele și începuseră să se învîrtă în jurul lor, cînd într-o horă unică, cînd în zeci de cercuri ce se întretaiau în puncte diferite. Zburau cu o viteză fantastică, provocînd un sunet înăbușit, straniu, un fel de amestec între vaietul îndepărtat al unei sirene și cele mai înalte note scoase de o violină electronică.

Phil își dăduse primul seama că „ploaia neagră” nu făcea doar o gratuită demonstrație de dans colectiv, atunci cînd, în lumina reflectoarelor, începuseră să strălucească sute și sute de firisoare aurii, firele din care fuseseră țesută „membrana” de la gura puțului și „perdelele” din galerie.

„Să o luăm din loc, pînă ce nu ne transformăm în mumii!” exclamase Phil.

Se repeziseră (pe cît le îngăduiau de repede firele țesute în jurul lor) spre „perdeaua” aurie pe unde intraseră și care își astupase spărtura aproape cu totul. Se apucaseră să taie iarăși o porțiță de trecere. Între timp, „picăturile negre”, și mai numeroase, începuseră să se învîrtă tot mai aproape de trupurile lor, tot mai repede.

Trecuseră prin gaura tăiată, trăgînd după ei cine știe cîte fire care aveau capetele prinse în diferite puncte ale pereților galeriei. Firele, extrem de elastice și de rezistente, se opuneau înaintării lor, cu o forță crescîndă. Făceau fiecare pas cu un

efort din ce în ce mai mare. Trăseseră cu pistoalele laser în „roiul negru”, dar fără un efect deosebit. Apoi renunțaseră la această încercare de a se apăra pentru că „picăturile negre” zburau atât de aproape de trupurile lor, încât riscau să se auto-rănească. Încercaseră să înainteze tăind firele cu cuțitul, străvechea armă pe care o mai purta încă fiecare cosmonaut. Dar plasa aurie se țesea în jurul lor cu mult mai repede decât o puteau ei distruge... La un moment dat, Phil rostise gîuit de efort: „Cel puțin o să avem un sfîrșit cu totul deosebit... Cîți oameni se pot lăuda că s-au transformat în mumii de aur?!”

Erau aproape de capătul puterilor și nu reușiseră încă să străbată nici jumătate din distanța pînă la cea de a doua „perdea”.

Ceea ce urmase li se păruse o halucinație înaintea morții. Ajunseseră în dreptul „băltoacelor corali”, prinzîndu-le în lumina reflectoarelor. Concentrați, cu ultimele puteri, asupra efortului de a se desprinde din capcana firelor, nici nu observaseră cînd „băltoacele” se prefăcură iarăși în opt „umbre roșii”, care, în grup de cîte patru, le imitau zbaterea. Își dăduseră seama de ceea ce se petrece abia cînd numărul „picăturilor negre”, care țeseau în jurul lor, scăzuse brusc. „Picăturile” fuseseră atrase de arătările cu contur omenesc și încercau acum să le prindă și pe ele în plasa firelor aurii.

Profitînd de noua situație, reușiră să taie firele care îi țineau prizonieri și să iasă la suprafață.

Cu toate că abia mai tîrziu realizaseră pe deplin în ce chinuri ar fi murit dacă ar fi rămas prinși în plasele aurii, tentația de a se întoarce în galerie fusese prea mare ca să-i reziste.

„Trebuie neapărat să vedem ce s-a întîmplat cu «umbrele» noastre roșii”, hotărîse Phil și adăugase, jumătate în glumă, jumătate în serios: „Dacă sînt încă vii, ne-or fi socotind niște lași. Am fugit și le-am lăsat pe ele în încurcătură!”

Regăsiseră „băltoacele coralii” așa cum le știau, și acestea, vrînd parcă să dovedească pămîntenilor că se aflau într-o dispoziție perfectă, se prefăcuseră în „umbre” mai repede decît în cazurile anterioare.

Exploraseră apoi și alte galerii.

Părea că „ploaia neagră” și „petele roșii” sînt singurele forme de viață de pe planetă, niște forme de viață cu totul inedite, cărora, prin mijloacele de cercetare pe care le aveau la bordul navei, nu le puteau dezlega taina. Phil reușise să creeze două capcane ingenioase. Într-una capturase cîteva „picături negre”, în cealaltă o „umbră coralie”. „Capcanele” erau un fel de camere făcute dintr-un plastic transparent, în care se afla combinația de heliu și bioxid de carbon ce se găsea în tunele și care părea a constitui și „hrana” ciudatei materii vii.

Se întorceau la nava-bază cu acele forme de viață necunoscute, convinși că vor face senzație. Dar numai după cîteva zile de zbor, „picăturile negre” dispăruseră pur și simplu, fără să lase în camera de plastic o urmă măcar.

În schimb, „pata roșie” părea că se simte perfect. Phil își petrecea cea mai mare parte a timpului lîngă pereții locuinței „ei” și „pata” ajunsese să se transforme în „umbră” lui cu o viteză uimitoare. Phil dăduse „umbrei” și un nume: *Fecioara de purpură*. Sperau că *Fecioara* va ajunge cu bine la Bază, că vor avea cu ce se mîndri. Și probabil că ar fi ajuns chiar, dacă...

. . .

— A murit *Fecioara de purpură*! Poți să te bucuri, Phil. A murit! Era prea îndrăgostită de tine ca să mai trăiască fără să te vadă. Degeaba mă apropiam de camera ei... Nu voia să se transforme în umbră mea... Te aștepta pe tine... Și pentru că n-ai mai venit... M-am întors la Bază cu mîinile goale! N-am făcut nici cea mai mică

senzație... Despre galeriile din cea de a șasea planetă a lui R.Y.140 n-am spus nimic... Chiar dacă m-ar fi crezut, ar fi trimis cu mine înapoi pe planeta aia un savant, un „specialist“, și la întoarcere meritul ar fi fost al lui, eventual l-ar fi împărțit cu tine. Eu aș fi rămas în umbră... eu, pilotul... eu, cărașul... banalul pilot de astronavă... Poți să te bucuri, Phill N-am avut parte de nici un fel de glorie!

Cu privirile fixate pe pata întunecată din baia luminii verzui, cosmonautul, întors de pe neagra potecă a amintirii, striga frazele cu îndârjire, cuvintele înăbușindu-se în pereții căștii și trecând dincolo de ei, în atmosfera rarefiată din peșteră, doar ca un murmur.

— În legătură cu tine, am inventat o întreagă poveste, Phill O poveste foarte emoționantă, din care reieșea că ai murit pe cea de a treia planetă a lui R.Y.140, în timp ce făceai niște cercetări îndrăznețe... Era o poveste emoționantă. Am fost un băiat cumsecade, poți să recunoști. Aș fi putut spune, pur și simplu, că ți-a căzut un bolovan în cap, dar eu te-am aureolat cu o moarte eroică. E mai mult decât te-ai fi așteptat, nu-i așa?

Rise scurt, gîjîit, apoi avu brusc senzația că lumina fosforescentă se transformă într-un mîl verde, gata să-l înghită. Aprinse la intensitate maximă reflectorul, pînă atunci nefolosit. Lumina căzu ca o fulgerare pe pata întunecată care spărgea zidul fosforescent și pata se prefăcu într-o strălucire argintie. Dar, întorcîndu-și brusc capul, reflectorul prins pe cască proiectă fasciculul de raze în altă direcție. Lumina artificială tăie o cărare prin lumina verzuie. Pe o porțiune de cîteva palme putu să distingă roca peșterii, roca aceea aproape albă. Lumina reflectorului începu apoi să lunece pe perete, apropiindu-se încet, încet de tot de pata întunecată. Deodată, în liniștea peșterii, netulburată, ca apele unui lac subteran, se auzi un glas, o șoptă marcată, un fragment de frază:

„... înțelegi... altfel... tot...”

Prin trupul omului trecu parcă un puternic șoc electric. Făcu un pas înapoi, gata să o ia la fugă. Șoapta încetă la fel de brusc cum începuse. Așteptă într-o încordare dureroasă să audă iarăși cuvinte rostite în surdina. Așteptă să le audă din direcția petei întunecate... Dar tăcerea rămase netulburată... Șoapta îi persista însă în creier. O reascultă astfel de câteva ori. În cele din urmă, își spuse: „Nul Nu e vocea lui!” Și totuși vocea îi era cunoscută, bine cunoscută... Reuși să-și stăpânească, într-o oarecare măsură, nervii. Lumina reflectorului începu să lunece din nou pe peretele peșterii și când ajunse aproximativ în același punct — limită a drumului străbătut anterior — liniștea se tulbură iarăși.

„... Altfel... tot... în locul meu... la fel...”

Recunoscînd poate mai mult frînturile de frază decît glasul, cosmonautul izbucni brusc în rîs — un rîs icnit, dureros, în care exploda parcă toată surescitarea nervoasă prin care trecuse. Erau propriile sale cuvinte rostite *atunci*... Atunci vorbise, stînd în imediata apropiere a porțiunii de perete pe care se oprise acum pata luminii reflectorului... Și roca peretelui îi înregistrase cuvintele... **Da! Asta era! Îi înregistrase glasul!**

„... proceda... înțelegi... altfel... în... urmă...”

Cuvinte... frînturi de cuvinte... silabe...

Omul juca pata de lumină pe perete, mișcînd-o în ritmuri diferite, făcînd-o să smulgă rocii cuvinte... frînturi de cuvinte... silabe...

În creierul său, frazele rostite atunci se reîncegau însă pe deplin:

„... înțelegi că altfel tot ce-am realizat în această călătorie s-ar pierde fără urmă... În locul meu, sînt sigur că ai proceda la fel...”

— Vorbe, Phill! Vorbe goale! Încercam să-mi justific gestul față de mine însumi...

... Străbătuseră mai mult de jumătate din distanța pe care o aveau de parcurs de la steaua R.Y. 140 pînă la Bază, cînd nimeriseră într-o capcană cosmică, o stranie zonă magnetică care frînase enorm de mult viteza navei. Parcurgerea acelei zone ceruse un timp îndelungat, un consum uriaș al energiei de propulsie. Rezervele de oxigen, necesare supraviețuirii lor, deveniseră, de asemeni, insuficiente pentru întoarcerea la Bază.

Prima grijă pe care o avuseseră după ce scăpaseră din „capcană” fusese aceea de a căuta un asteroid sau o planetă capabilă să le furnizeze materia din care să poată fabrica combustibilul și oxigenul necesar. În urma analizelor spectroscopice, aflaseră că a doua planetă a Soarelui Portocaliu le putea oferi ceea ce căutau. Ghinionul se ținea însă lanț de ei! Fiind nevoiți să facă o coborîre directă, aleseseră un platou a cărui rocă părea destul de rezistentă. Dar după ce nava se fixase pe sol, un prim strat superior cedase și nava se cufundase cu aproape un metru în roca doar aparent solidă, plecîndu-se chiar puțin pe o parte. Accidentul n-ar fi avut urmări — lansarea se putea face și din această poziție — dar prăbușirea primului strat de rocă spongioasă provocase o avalanșă de stînci care lovise nava, avariind porțiunea în care se aflau foarte puținele rezerve de oxigen rămas și distrugîndu-le. În acest fel, nici aerul din cabină nu mai putea fi împrăștiat... Atunci suferise Phil șocul care îi strivise pieptul. Înainte de a-și pierde cunoștința, mai apucase să rostească: *Fecioara purpurie*...

Fecioarei nu i se întîmplase însă nimic, „camera” ei rezistase șocului...

Cînd Phil își revenise, ieșiseră din navă, după ce dăduseră roboților indicația de a fabrica oxigen cît mai urgent posibil. Roboții se apucaseră

imediat de prospecții, ca să depisteze materiile prime necesare. Lucrau cu maximă viteză, totuși exista pericolul ca rezervele portative de gaz vital pe care le aveau oamenii — singurele cu care mai rămăseseră — să se termine înainte ca roboții să obțină primele cantități de oxigen.

Cosmonauții zburaseră cu centurile antigravitate pînă la gura unei peșteri. Căutau adăpost, ca să mai scape de căldura pe care o degajau razele Soarelui Portocaliu. Intrarea peșterii părea botul larg deschis al unui monstru, din pricina numeroaselor stalactite, ca niște colți uriași, ce țîșneau din rocă. Atunci rostise Phil, care își revenise în oarecare măsură: „Noroc că monstrului i s-au paralizat fălcile de milioane de ani!” Intraseră în peșteră și lumina fosforescentă, învăluindu-i, le crease o ușoară stare de euforie.

„Dulcea beție a luminii de smaragd.”

Fuseseră ultimele cuvinte ale lui Phil, care se prăbușise apoi, avînd într-un colț al buzelor o suviță subțire de sînge. Îl trîrise lîngă zidul din fund al peșterii și se așezase alături de el. Stătuse acolo, cu privirea ațintită la Phil, așteptînd să primească comunicarea unui robot care să-i confirme găsirea materiilor prime necesare fabricării oxigenului. Dar comunicarea întîrzia... întîrzia... În clipele acelea făcuse toate eforturile ca să se convingă că Phil murise, sau că era, în orice caz în comă și nu mai avea de trăit decît puțin, foarte puțin timp... Și pentru că nu se putuse convinge pe deplin, începuse să vorbească, deși era sigur că Phil nu-l auzea, sau poate tocmai de aceea:

„Se pare că roboții n-or să reușească să fabrice oxigenul la timp... Am muri amîndoi dacă... Și tot ce-am realizat în această călătorie s-ar pierde fără urmă... În locul meu, sînt sigur că ai proceda la fel...”

.
.
.

„... viață ... tu ... dacă ai ... răspunde ... dreptate ...”

Făcînd mici salturi, fasciculul de raze al reflectorului smulgea din rocă alte frînturi de frază, alte cuvinte răzlețe. Dar în creierul omului care le asculta, frazele se completau, căpătînd deplin înțeles:

„De altfel, tu n-ai ținut niciodată prea mult la viață, Phil. Dacă ai putea răspunde, sînt sigur că mi-ai da dreptate...”

Omul stinse brusc reflectorul. Cîteva clipe, liniștea redeveni atotstăpîitoare. Cîteva clipe doar, căci strigătul trecu apoi dincolo de casca de protecție:

— Vorbe, Phill Tot ce ți-am spus atunci erau vorbe goale! Căutam să-mi fac curaj, ca să pot juca scena cea mare! Eram îngrozit la gîndul că n-o să ne ajungă oxigenul pentru amîndoi, pînă ce roboții vor putea obține alte rezerve. Voiam să trăiesc, atunci mai mult decît oricînd... Îmi făceam socoteala că dacă mă voi întoarce singur cu *Fecioara purpurie* la Bază voi avea, în sfîrșit, și eu parte de acea glorie pe care, în calitate de simplu pilot, n-aș fi dobîndit-o niciodată... E omenesc să visezi la glorie, Phil, nu-i așa?! Și pentru că epoca în care piloții cosmici deveneau ușor eroi a trecut de mult, pentru că noi sîntem astăzi simpli cărăuși, iar gloria vă încununează numai pe voi, savanții descoperitori, m-am gîndit că aș putea să mă aureolez și eu cu această glorie... Și aș fi putut dacă *Fecioara purpurie* n-ar fi murit, tînjind de dorul rău... În clipa cînd a pierit arătarea aia roșie, te-am urît! De fapt, te invidiam de mult, Phill Căutam însă să-mi înăbuș acest sentiment, căutam să mă conving chiar că țin la tine, așa cum trebuie să ții la un tovarăș de zbor. Încercam să mă mint. De aceea ți-am spus atîtea înainte să ... Da, te invidiam, Phil... Poate te uram chiar... Mai ales după ce apăruse la bază Aada. Ție ți-au mers toate din plin. Spuneai că nu-ți pasă

de moarte pentru că socoteai că moartea te va ocoli în orice împrejurare; spuneai că nu te interesează gloria pentru că erai convins că o poți dobîndi cînd vrei; n-o iubeai pe Aada pentru că ea te iubea prea mult... Sau poate că o iubeai?! Și poate că erai, într-adevăr, un om generos și eu caut acum să-ți găsesc defecte, așa cum căutam atunci argumente pentru gestul pe care mă pregăteam să-l fac?!... Da, cred că ai fost cu adevărat un generos, un om deosebit... Poate de asta te și invidiam... Și pentru Aada, pentru dragostea pe care ți-o purta... Pe care ți-o poartă încă, Phill! Aada...

. . .

Se aflau amîndoi, împreună cu alți tovarăși de la Bază, în fața „camerei de carantină“, din care trebuia să apară un nou sosit, un necunoscut.

Conform unei vechi tradiții, fiecare „gazdă“ făcea în cuvinte un scurt portret imaginar al viitorului tovarăș. Phil era cam indispus în ziua aceea și, cînd îi venise rîndul să spună cum crede că arată noul sosit, bombănise: „Are barbișon și două coarne-n frunte, copite lustruite și o coadă pe care-o ține lipită de șira spinării...“

Vorbele lui stîrniseră hazul, dar cînd, după puțin timp, ușa „camerei de carantină“ se deschisese, reacția tuturor fusese aceeași: uimirea, o plăcută uimire pusese stăpînire pe „gazde“, văzînd că apare o fată foarte tînă, cu fața ușor alungită, pe care tronau, sub baldachinul sprîncenelor de abanos, doi ochi imenși, de un albastru incredibil de pur. Părul, de un negru intens, lucitor, scotea și mai mult în evidență albul marmorean al feței, albastrul pur al ochilor. Trupul zvelt, perfect proporționat, avea mișcările precise, potențial viguroase ale unui sportiv, dar își păstrase în același timp toată grația feminității. Comandantul Bazei

îl tachinase pe Phil: „Ai făcut o eroare cam mare, dragul meu, prezentîndu-ne portretul imaginar al noii noastre tovarăşe. O croare asemeni celei pe care ai face-o afirmînd că Paradisul e Iadul”. Phil nu rămăsese însă dator. Replicase prompt: „N-ar fi primul caz cînd diavolul ia chip de înger numai ca să aprindă inimile ușor inflamabile și să le învrăjbească”.

Previziunea lui Phil se adevărase, în parte. Nu erau puțini cei care se îndrăgostiseră de Aada. Totuși, nu apăruse nici un conflict între ei, deoarece fata îi trata pe toți în același fel: cu o caldă afecțiune camaraderească, dar atîta tot.

Nu trecuse însă mult timp și membrii Bazei își dăduseră seama că Aada se îndrăgostise de Phil. O atrăsese fama lui de savant, poveștile originale pe care le auzise despre comportarea sa, inteligența scăpărătoare pe care o degajau cuvintele lui, sau poate ochii, de un verde tulbure, în care ardea o veșnică neliniște?! Cine ar fi putut spune? Fapt era că fata se îndrăgostise de Phil cu toată pasiunea țîșnită dintr-o tinerețe explozivă. În schimb, el nu-i acorda prea mare atenție, ba parcă o evita chiar, ceea ce mai lăsa o urmă de nădejde numeroșilor admiratori ai Aadei. Fusesse însă o nădejde brusc spulberată de o neașteptată aventură pe care numai un om ca Phil o putea pune la cale. Într-o zi, toți membrii Bazei se alarmaseră de dispariția lui Phil și a Aadei. Aflaseră ce se petrecuse cu ei abia după cîteva ore, cînd un robot le transmisese un mesaj laconic, lăsat de Phil: „Facem un voiaj printre stele cu Haimanaua Vișinie”.

„Haimanaua Vișinie” era numele unui asteroid care revenea în apropierea Bazei după un ciclu de aproximativ patruzeci și opt de ore.

Astfel făcuseră Phil și Aada „călătoria de logodnă”.

. . .

— Poți fi fericit! Aada nu te-a uitat. Nu te poate uita. Ce ușor cucereai inimile oamenilor, Phil! O idee năstrușnică, și Aada a rămas sufletește a ta pentru toate zilele pe care le mai are de trăit. Oare e drept așa ceva? Doar tu n-ai iubit-o niciodată cum am iubit-o eu, cum o iubesc încă! Și Aada mi-a mărturisit că fusese întotdeauna conștientă că legătura dintre voi se născuse și supraviețuise mai mult prin marea ei pasiune, decât prin dragostea pe care i-o purtai tu. Totuși era fericită că te poate iubi și că tu, stăpînul, fascinantul, irezistibilul stăpîn îi accepți iubirea. Mi-a mărturisit toate acestea, Phil, pentru că, după ce m-am întors *atunci* la Bază, ne-am împrietenit. Aada voia să-i povestesc mereu despre tine, despre peripețiile noastre, sau, mai bine zis, despre peripețiile *tale* pe planetele stelei R.Y. 140, despre moartea ta. Și i-am vorbit despre tine cum nu se poate mai frumos. Te-am făcut în povestirile mele eroul unor întâmplări extraordinare, la care n-ai participat niciodată, numai pentru că în felul acesta o puteam reține pe Aada mai mult lângă mine. Amintirea ta făcea ca această legătură să aibă limitele ei precise... Și totuși, după vreo doi ani, am început să cred că Aada se obișnuise atît de mult cu mine, încît aș fi putut încerca să fac din ea femeia mea... Dar m-am temut, Phil. M-am temut că amintirea ta îi va împietri mîinile cînd va încerca să mă îmbrățișeze, îi va goni sîngele din buze cînd o voi săruta. Și asta n-aș fi putut suporta pentru nimic în lume!... Apoi mi s-a strecurat în inimă o altă spaimă: de la o vreme, Aada mă punea să repet povestea morții tale. Insista să-i povestesc totul detaliat, și am început să mă întreb de ce? Oare îi trezisem vreo bănuială prin neconcordanța unor amănunte în repetata povestire a morții tale „eroice”?! Poate că acest gînd e o tîmpenie, sînt sigur că ai rîde în hohote aflînd de ce mă temeam, și totuși gîndul nu-mi dă pace! De asta mă aflu aici, Phil. Ca să-mi

spulber o teamă absurdă! Și am s-o spulber!

Își fixă brusc privirea pe pata întunecată din zidul luminii fosforescente. Pata scînteie, apoi se distinse clar un costum de astronaut, un costum argintiu, aidoma celor ce se purtau cu ani în urmă. Lumina lunecă de-a lungul costumului, spre cască, în timp ce inima omului încerca să spargă colivia pieptului. Apoi inima își încetă parcă orice bătaie și de pe buzele celui ce dirija reflectorul țîșni un strigăt scurt, ca un strigăt de durere.

Din spatele căștii transparente îl fixau doi ochi nefiresc de măriți, în care lumina se reflecta ca în două cioburi de cristal. Fața avea reflexe de marmură, iar gura, încremenită parcă într-un hohot de rîs, își contura pregnant buza de jos, datorită unor pete roșii, ce fuseseră cîndva pete de sînge, și care păstraseră culoarea sîngelui proaspăt, dar păreau acum plăcuțe de rubin lipite pe marmura feței.

Omul privi îndelung arătarea de la picioarele sale, cu creierul golit de orice gînd, incapabil să schițeze o mișcare măcar. Într-un tîrziu rosti încet, cu cel mai firesc ton posibil:

— Salut, Phill De la tine trebuia să mă aștept și la așa ceva! ... Știu că dacă ai putea să vorbești, mi-ai da niște explicații rigurose științifice despre cauzele care ți-au conservat trupul și te-au transformat în statuie... Atmosfera peșterii, sau nu știu ce radiații... Dar sînt convins că dacă eu aș fi murit aici, nici ciolanele nu mai rămîneau pînă astăzi din mine... Numai tu puteai să faci una ca asta, Phil... Numai tu puteai să te preschimbi în statuie... Sau bănuiai că mă voi întoarce și-ai vrut să-ți bați joc de mine?! ... Să-ți bați joc! ... Să-ți bați joc!

Tonul, de un calm desăvîrșit, se sparse în aculele ultimelor două fraze.

Omul amuți iarăși un timp, ca apoi să comande scurt:

— Rix! Capsula!

După ce dădu acest ordin, își fixă sfidător, privirea în ochii cu sclipiri de rocă ai cadavrului lui Phil, convins că dacă va reuși să-i privească pînă la venirea robotului pe care îl chemase va dobîndi ceva foarte prețios, n-ar fi putut spune ce... Dar numai după cîteva clipe își întoarse privirea, gemînd neputincios. Nu suporta absurda senzație că și ochii săi încep să împietrească. Odată cu mișcarea bruscă a capului, lumina reflectorului săltă pe porțiunea de zid de deasupra trupului lui Phil. În clipa aceea se auzi o frîntură de cuvînt: „...oara...” apoi alte silabe, cuvinte... Omul mîinii reflectorul încet, căutînd să stoarcă din rocă fiecare sunet, să lege sunetele între ele, să renască vorbele, frazele... Proceda cu un calm și o minuțiozitate pe care numai uriașa dorință de a înțelege toate cuvintele imprimate în rocă i le impunea.

Era vocea lui Phil, erau cuvintele lui Phil, pe care le rostise atunci, după ce el îl părăsise. Își revenise, desigur, pentru scurt timp, și pentru că aerul care se afla în costum îi dăduse posibilitatea să mai trăiască o vreme.

Frînturi de cuvinte... Cuvinte întregi... Fraze... Lumina le smulgea rocii, creierul le ordona... le ordona... Și iată că, într-un tîrziu, cuvintele devinîră fraze coerente, fraze scurte, așa cum le rostise Phil *atunci*, cînd își revenise din leșin, *atunci*, cînd îl credea pe el alături:

„Ascultă... Oxigenul n-o să ajungă pentru amîndoi... Ia și rezerva mea... Să nu protestezi... *Fecioara purpurie* trebuie dusă la bază... Fii atent! Am să-ți spun cum s-o îngrijești ca să ajungă cu bine... Ascultă...”.

Apoi trei cuvinte, rostite cu o voce mai ridicată: „Lașule! Laș neghiob!” Phil rostise probabil aceste cuvinte cînd își dăduse seama că rămăsese singur, că i se luase rezerva de oxigen.

„Lașule! Prostule!... *Fecioara purpurie* o să...”.

Cîteva horcăituri... Clipele sufocării...

Omul reconstitui în minte frazele lui Phil, le repetă chiar de cîteva ori mecanic, fără să le perceapă sensul. Apoi, ca într-o străfulgerare, înțelese... Phil îi oferise rezerva lui de oxigen... Phil voise să-l învețe cum să ducă, cu bine, *Fecioara purpurie* la Bază... Phil, cu ultimele forțe, voise...

— Nul! Nul urlă omul, făcînd să vibreze casca de protecție. N-am nevoie de generozitatea ta, Phill Nul

Cu mîinile crispate de încordare, luă capsula atomică adusă de robotul numit Rix și o așează în apropierea cadavrului mumificat, continuînd să șuiere cuvinte printre buzele uscate ca iasca:

— Nu vreau să fii generos cu mine, Phill Nu vreau... O să aduc eu o altă *Fecioară purpurie*... Spre ea mă îndrept acum... O nouă *Fecioară purpurie*, care va fi numai „umbră” mea! Și Aada va fi femeia mea... Va fi... N-am nevoie de generozitatea ta! N-am nevoie...

Rostise cuvintele acestea și după ce ieșise din peșteră și se depărtase la circa trei kilometri. Comandă, de la distanță, explozia capsulei atomice.

Zări cum o întreagă porțiune a muntelui, în care se aflase peștera pe care o părăsise cu cîteva minute înainte, se spulberă, se prefăce într-o trombă de praf roșu-auriu.

Totul se petrecea într-o liniște atît de desăvîrșită, încît în clipa cînd șopti: „Adio, generosule”, șoapta i se păru bubuit de tunet. Tromba de praf deveni nor. Nici nu-și dădu seama cînd norul ajunsese deasupra sa și cînd praful roșu-auriu începu să se aștearnă în jurul lui și pe costumul de protecție...

Apoi, deodată... șoapte... frînturi de cuvinte... Vocea lui Phil... cuvintele lui Phil pe care le auzise în peșteră, multiplicat la nesfîrșit, țîșneau parcă din fiecare fir de praf...

„Ia... rezerva mea... *Fecioara* ... s-o îngrijești... lașule...”

Omul țîșni din loc, gemînd:

— Nul Nu vreau! Nul

Alergă în navă... Conectă motoarele... Nava se avîntă spre Soarele Portocaliu...

„Laș neghiob... Laș neghiob...”

Vocea lui Phil... Șoapta lui Phil...

„Praful de pe costum!”

Biciuit de acest gînd, se dezbracă cu o viteză uluitoare. Costumul de protecție dispăru printr-o trapă de evacuare...

„*Fecioara*... s-o îngrijești... Laș neghiob...”

Vocea lui Phil...

De unde?! Probabil de pe planeta pe care o părăsise. Șoaptele mai ajungeau pînă la el... Să se depărteze cît mai repede, cît mai repede... Deconectă pilotul automat și accelerează viteza navei... Șocul îl făcu să-și piardă cunoștința.

Trezindu-se din leșin, își aminti imediat tot ce se întîmplase mai înainte.

Șoapta? Pîndea șoapta. Dar în cabină era acum liniște, liniște desăvîrșită. Încet, încet îl cuprinse o moleșeală plăcută, de parcă ar fi intrat într-o baie caldă, după zeci de kilometri de marș. Se lăsă în fotoliu, repetînd în gînd, ca pe un dulce cîntec de leagăn: „Liniște... Liniște... Liniște...”

„Ia rezerva mea... Laș neghiob.”

Șoapta! Vocea lui Phil... O șoaptă stinsă... stinsă de tot... totuși... șoapta!

Trupul i se chirci, de parcă ar fi așteptat o năprasnică lovitură. Șoapta! De unde?!... Nu... Nu venea dinafara navei... De unde?!...

„Laș neghiob!... Laș neghiob!...”

Sări brusc în picioare și rămase împietrit, cu gura larg deschisă, cu respirația oprită, încercînd să asculte în el însuși... Da, șoapta părea că vine de undeva din trupul său! Poate din piept?!

Praful de pe costumul de protecție!... Inha-

lase praful cînd dezbrăcase costumul și... Gînd absurd! Absurd! Și totuși...

„Laș neghiob... Laș neghiob...”

— Doar tu puteai să faci asta, Phill strigă omul.

Apoi izbucni într-un rîs ce i se oprea în gîtlej, îi clocotea în gîtlej, îl sufoca...

Semnale roșii... Semnale de alarmă... Pericol... Viteza navei se apropia de limita maximă admisă... Semnale roșii... Semnale de alarmă...

„Laș neghiob...”

În gîtlejul omului, rîsul clocotea... clocotea... neputînd să se elibereze... să ajungă pe buze...

Semnale roșii... „Laș neghiob...”

Un rîs încătușat, un clocot de rîs...

Undeva, între Soarele Portocaliu și una dintre planetele sale, apăru pentru cîteva clipe un bulgăre de foc... o limbă de foc... apoi... *nimic*.

(Din vol. *Glasul din pulberea aurie*, Editura Albatros, 1972)

MIRAJE PE MĂRILE SUDULUI

— O, Leonidas!!! mă întâmpină, pe terasa cu palmieri și coloane de porfir, Bătrînul Căpitan Inglesias. Îmi pare bine c-ai apărut!!! Avem a ne spune lucruri foarte interesante!!! Yvonne!!! Gheață și *găgoya*!!!

Vorbirea lui e presărată din abundență cu semne de exclamare. N-am să pot suprima decît o mică parte din ele. Ce rost ar avea? El însuși e un semn de exclamare. Nu ne-am văzut cam de cincisprezece ani, totuși mă întâmpină de parcă am fi deșertat împreună ultimul pahar acum un ceas. La prima vedere pare un ins de-un stil cam pompier, lăudăros, extravagant; și, totuși, puține minți pe pămînt ca a lui. Știe tot ce se poate ști despre băuturi. De aceea nu folosește nici una dintre cele cunoscute și consacrate, ci-își prepară singur licorile, între care *găgoya*, un lichid albăstriu-verzui, ocupă locul prim.

Știe totul despre uragane și naufragii. Cunoaște locul și condițiile în care s-a dus către abisuri pînă și ultima pirogă, începînd din anul zero, vreau să zic din clipa cînd omul a descoperit navigația; ar putea vorbi la nesfîrșit despre *Thalamagos*, palatul plutitor al lui Ptolomeu Filopator, sau despre *liburnele* generalului roman Agrippa, mai mult și mai cu bucurie decît despre banalul naufragiu al *Titanicului*, subiect facil, la îndemîna oricui... Memoria sa colosală a înregistrat imagini oribile, sau picante, din toate dezastrelor con-

semnate în cronici sau rămase sub mister, știe în amănunt cum au pierit convoaiele Flotelor Hansei sau navele de linie, cuirasatele, submarinele în cursul războaielor de pe toate meridianele.

Cu atât mai straniu e faptul că nu poate cîrîi măcar o vorbă despre dispariția cuirasatului *Narce*, al cărui comandant a fost pînă în patruzeci și cinci, an în care amintita navă s-a topit pur și simplu în cursul unei patrulări de rutină, în vreme ce căpitanul se afla, reținut de treburi, la țarm. Numai că mă înșelam. Trecuse multă vreme de la ultima noastră întîlnire, iar între timp Inglesias avusese revelații.

Urcărăm, cu pași în care pulsa fatalitatea, cele douăzeci și două de trepte ale Postului de Veghe. Aici spațiul nu era strîmt și vîntul bătea, aducînd o răcoare destinată doar zburătoarelor de înălțime. Barometrul, pus la vedere și sclipitor, arăta invariabil vreme bună. Luna, complet albă, împunea în plină zi luciul verde halucinant al golfului Passo-Bako. Perspective amenințătoare nu se prea întrevedeau. Un catarg supăra orizontul către sud. Cîteva grade spre vest nălucea fumul unui pachebot. Bătrînul Căpitan Inglesias, după ce-și topi în larg privirile, înlătură dintr-o mișcare vraf de hărți și la un colț al mesei rotunde* ieși la iveală butonul albastru pe care apăsă de cinci ori. Știam ce înseamnă asta (dacă între timp nu o fi schimbat codul): „Trezește-te, puturoasol!! Cafea și *gagoyall*!”.

Creola Yvonne străbătu distanța dintre *patio* și Postul de Veghe repede ca o furnică, purtînd în vîrfurile degetelor imensa tavă de argint, urcă scările mișcîndu-și ritmic fundul rotund ca o emisferă, mă salută în dulcea ei limbă pe care numai Inglesias o cunoaște, aranjă paharele și tot ce trebuia și dispăru lăsînd parfumuri feminine în urmă-i și

* Masă rotundă cu colți Ciudat! (L. N.)

o coloană străvezie fosforescentă în spațiul dislocat mai înainte de tînăru-i corp. Inglesias, ridicînd paharul, zise:

— Cînd ziua-i pe sfîrșite, *gagoya* e tocmai băutura potrivită!

De-ar fi fost dimineață, ar fi pretins cu aceeași convingere că nu există băutură mai nimerită ca să începi o nouă zi decît *gagoya*.

Acum n-am să mă apuc să descriu pe larg această licoare. Suficient să spun că e răcoroasă, amăruie și că, dacă nu ai ști că e *gagoya*, ai zice la prima vedere că e cerneală. Acest ultim amănunt își are și el rostul său. O să vedeți care.

Venisem la Bătrînul Căpitan Inglesias în oșpeție pentru o perioadă nedeterminată. Mizantropiile aici mă alungă, pe micul său domeniu străjuit cu atîta ceremonie pe Postul de Veghe. Inglesias nu întreabă de ce vii și pentru cîtă vreme. Puțini oameni ajung pînă aici peste zi, doar cîte un pescar obosit sau marinari definitiv debarcați, vechi cunoștințe de-ale Căpitanului, a căror conversație e odihnitoare ca un cîmp înverzit. Am lăsat fără nici un regret timpul să curgă și nu aveam impresia că mă aflu în pierdere. Yvonne ne pregătea mîncăruri bune.

Căpitanul de obicei se trezește dis-de-dimineață și, cu o țigară Papastratos neaprinsă între dinți, se cațără în Postul de Veghe să descopere — zice el — ce mai e nou. Mai speră să zărească oare, într-o bună zi, profilul cenușiu al crucișătorului *Narce*? Știu că-l chinule amintirea navei pierdute, a echipajului dispărut. Nu evită, cum ar face alții, să vorbească despre asta, totuși e un subiect pe care personal evit să-l abordez. Ca orice comandant care nu se află la post, în vreme ce nava sa era supusă unor încercări, are și el remușcări teribile. E convins că, dacă s-ar fi aflat la bord, *Narce* și astăzi ar fi brăzdat oceanul. Dimineața, cînd se dă jos din pat, Inglesias are grijă să răstoarne ceva, un vraf de cărți, un scaun, o

ladă; asta de obicei mă trezește; mă ridic, mă iau încetișor după el. Răminem în Postul de Veghe cam un ceas, două, tăcuți, pînă ce ne răzbește foamea; atunci Căpitanul apasă pe butonul albastru semnalizîndu-i creolei că dejunul trebuie să fie gata într-un sfert de oră. Mîncăm pe terasă, la umbră. În orice moment al vieții, Inglesias are oceanul, întreg golful Passo-Bako sub ochi.

A fost nevoie să treacă mai mult de o săptămînă ca să pricep că în viața Bătrînului Căpitan s-a petrecut, sau mai bine zis se petrece un lucru fundamental. În acest interval am ieșit zilnic în larg cu agilul său cuter, a cărui velă dublă el o manipulează tinerește. Oceanul ne legăna cu simplitate, nepăsător, ascunzînd în adîncimi taine. Se întîmpla să și pescuim, numai de dragul de a desfășura complicatele năvoade și scule cu care era prevăzută ambarcațiunea, fiindcă, altfel, toți pescarii cu al căror drum ne încrucișam prin dimineață aruncau în semn de omagiu în cuterul Căpitanului mari dorade argintii, thoni, cafilene, pești-phitis, care în cele din urmă ajungeau sub mîinile pricepute ale Yvonnei.

Într-un amurg, pe cînd ne ameteam încetișor cu pahare răcoroase de *gagoya*, simții că Inglesias se pregătește să spună ceva deosebit. Și spuse:

— Știi!!! Am revăzut crucișătorul *Narce!!!* Nava mea!!! Plutea sub lună, cu tot echipajul la bord!!!

Am crezut că e simplă boscorodeală de bețivan, însă a doua zi Căpitanul adăugă:

— N-am glumit!!! Ce ți-am spus e foarte adevărat!!! Și-mi aruncă un teanc de ziare vechi, de prin patruzeci și cinci, foi îngălbenite care, frunzărite în grabă, îmi amintiră de unul din cele mai stranii evenimente ale civilizației noastre. De altfel, puțini sînt, cred, cei care nu cunosc faptele, de aceea mă voi mărgini doar să le enumăr în treacăt. Totul începe cu inexplicabilul dezastru al celor patru avioane de vînătoare tip Pell-Starr ale Flotei aeriene de coastă care, pe-o zi ideală, absurd de

liniștită, patrulau în largul golfului Passo-Bakō, cam la cincizeci de mile de țărm. Turnurile de control înregistraseră obișnuitele mesaje scurte, liniștitoare, când, la ora amiezii, comandorul Dewan, aflat în fruntea micii formațiuni, transmise cu glas aproape neomenesc:

— *Nu știu ce se întâmplă! Nu mai zăresc nimic! Nu mă pot orienta...*

Toate turnurile de control de pe țărmul acela captară mesajul; două hidroavioane de salvare fură îndreptate în grabă către locul presupus al dezastrelui. De notat că pe o întindere de sute de leghe nu era semnalat nici un fenomen meteorologic cît de cît important. Un ceas mai tîrziu, unul dintre hidroavioane transmise acest mesaj halucinant:

— *Probabil ne prăbușim! Cîmp vizual zero! Am intrat într-o zonă fără...* (Fără ce, oare?)

Imediat au fost alarmate toate navele aflate în preajmă: două submarine, dragorul *Clementine* și crucișătorul *Narce* (al lui Inglesias).

Pe seară, bilanțul era următorul: patru avioane Pell-Starr dispărute fără urmă; două hidroavioane la fel; de asemenea, în jurul orei patru se pierduse legătura cu submarinul PL-01 și cu *Narce*, crucișătorul care pornise în acțiunea de salvare sub comanda secundului Elvis (căpitanul Inglesias aflîndu-se la țărm).

Legătura cu aceste două nave n-a mai fost restabilită vreodată; ele au dispărut la fel ca și avioanele; forțe importante aeriene, navale brăzdară oceanul în săptămînile ce urmară, dar rezultatul, sau, mai bine zis, lipsa de rezultat a cercetărilor abia mări confuzia. Nu fu pescuită o rămășiță cît de mică a presupuselor naufragii și dezastre. Nici un cadavru nu fu cules din ocean. Oceanul înghițise totul. Unii, însă, altfel au zis: *cerul a înghițit totul*. Pur și simplu a „supt” în sus navele și avioanele... (S-a trăncănit mult despre antigravitației!)

Rememorînd aceste inexplicabile întîmplări, pe

care de altfel nu le uitasem, i-am înapoiat lui Inglesias vechile ziare și m-am stăpînit să pun întrebări.

În următoarele două sau trei zile singura sa frază notabilă a fost: „Există, o Leonidas, mari taine, pe care nici nu le bănuim!!! Chiar la un pas de noi!!!”.

Iar în noaptea ce veni, somnul îmi fugi fără motiv. Cadranul fosforescent al ceasornicului arăta unu. După ce mi-am adunat gîndurile, am înțeles ce mă trezise: nu mai auzeam sforăitul Bătrînului Căpitan Inglesias. Un gînd mă furnică, precum o mie de volți: Inglesias nu mai sforăie, deci nu mai respiră, deci nu mai e viu...

Dormeam amîndoi într-o încăpere lungă, îngustă, prevăzută la fiecare capăt cu cîte un baldachin-hamac; draperii semi-transparente fereau aceste culcușuri de orice privire indiscretă, ca și de țîțari. Prin tavanul de sticlă, în clipa aceea, luna trimitea un iatagan roșu. Dînd la o parte perdelele ce ascundeau baldachinul Căpitanului, mai așteptam să văd un cadavru. N-am descoperit însă nici măcar o maimuță. Inglesias ieșise pe nesimțite, asta îmi dădu de gîndit. După o ezitare, am sărit în papuci și m-am prelinș elastic și prevăzător. O privire aruncată pe fereastra deschisă a cămăruței în care locuiește Yvonne mă asigură că aceasta e singură în patul ei. O altă privire mă lămuri pe deplin; Inglesias se afla sus, în Postul de Veghe. Ar fi fost de presupus că, de vreme ce nu mă trezise, dorea să rămînă singur; totuși am călcat acest consemn tacit. Bătrînul Căpitan mă întîmpină cu următoarele cuvinte, cele mai de necrezut din cîte auzisem în viață:

— Acum un sfert de ceas mi-am revăzut nava!!!
Încercăi s-o dau pe glumă:

— În vis?

— De celll Ți se pare că dormlll Nici vorbă de vislll În realitate!!! Dar, într-o anumită realitate!!!

— Ai văzut crucișătorul *Narce*?

— Da, a virat prin fața golfului, cu tot echipajul la bord!!!

Oare vechiul meu amic să-și piardă mințile?

Urmară alte zile lenevoase, în timpul cărora nu se întâmplă nimic (cu excepția micului amănunt că o telegramă îmi dădu de știre despre moartea subită a unchiului meu din Transvaal, care-mi lăsa o moștenire fabuloasă, fapt ce abia mă neliniști).

Inglesias sforăia ca totdeauna în hamacul său. Ziua, conversația îi era cam dezlinată. Îmi vorbi foarte pe larg despre marea zăpăceală a Yvonnei, care e în stare să confunde chiar și o stridie cu un Colt. Mult mai târziu însă am înțeles că exista o anumită logică, bine ascunsă, în cuvintele lui. S-ar părea că el voia să mă pregătească pentru *eveniment*.

Îmi vorbi apoi, iarăși prea pe larg, așa mi se păru cel puțin, despre sepie și despre proprietățile cernelii de sepie, din care el avea o colecție întreagă. Aminti apoi, în treacăt, că într-o zi băuse, din vina Yvonnei, o înghițitură de cerneală de sepie, în loc de *gagoya*. Fata confundase sticlele, culoarea celor două lichide fiind mult asemănătoare.

— Ce gust avea? întrebai. Ce gust avea cerneala de sepie?

— Oh!!! Gustul nu are importanță!!!

Dar ce are importanță? îmi zisei în gând. Aveam să aflu, dar cu mare încetineală. Dacă mi-aș fi dat osteneala să fiu atent cât de cât, poate aș fi observat că în cursul acestor lungi săptămîni, fără urmă de grabă, totuși metodic, Bătrînul Căpitan Inglesias făcea *pregătiri*. Astfel, într-o bună zi l-am găsit mormăind și învîrtindu-se împrejurul unui foc. Era ocupat să ardă un maldăr uriaș de scrisori și hîrtii.

Am încercat să fiu glumeț:

— Îți distrugi trecutul?

Mă privi cu maximă seriozitate:

— Ce este de rîs aici? Chiar asta și faci!!!

În altă zi, un automobil Rambler trase la scară

și scui pă un gentleman în robă neagră și învăluit într-un aer oficial. După ce insul plecă, abia pe înscrute, Inglesias mă lămuri:

— Asta era notarullll

— Un prieten de-al tău?

— N-am prieteni printre notarii!!! Mi-am făcut doar testamentullll

— Heil am exclamat. Totuși nu pari pe cale de a răposa!

Inglesias își potrivi între buze o țigaretă Papas-tratos, o aprinse cu bricheta sa fabricată dintr-un cartuș, relicvă din cine știe ce conflagrație, mondială sau nemondială, și, privindu-mă în ochi, făcu observația că există tot felul de plecări... Și moartea este, în ultimă instanță, tot un fel de plecare, însă el nu se pregătea să moară. Totuși nu mă lămuri dacă are de gând să călătorească, și încotro. Socotii nimerit să-l întreb dacă nu cumva prezența mea îl deranjează; el răspunse:

— Nu, de fellll Și adăugă: Dimpotrivă!!!

Pe seară trāncāni cu detașare despre evenimentul anului patruzeci și cinci, dispariția avioanelor și a celor două nave, printre care crucișătorul *Narce* — de sub comanda sa — și adăugă, aparent fără nici o legătură, că și sepiile trăiesc în ocean. Sepii a căror cerneală o gustase, din vina Yvonnei...

Noaptea aceea, ca și nopțile următoare, Bătrînul Căpitan Inglesias nu se mai culcă. Bănuiam că și le petrece în Postul de Veghe, dar, de teamă să nu devin agasant, nu mai îndrăzneam să-l urmăresc, cu toate că neliniștea îmi creștea. Ziua, Inglesias avea un chip răvășit și mormăia într-una, de unul singur. Mi s-a părut că surprind cuvinte ca „hotărîre decisivă... ireversibilă...”, sau: „nu pot lăsa echipajul fără comandant...”

Mă întrebam dacă e cazul să cer avizul unui medic.

Într-o dimineată, Căpitanul îmi zise că timpul — ohlll — e numai o aparență, o înșelătorie, o convenție și, totodată, o *realitate înfricoșătoare*. Îmi

spuse că numai cu o secundă în spatele nostru își duce existența o lume cu totul diferită, oribilă și măreață în același timp. Aceste cuvinte mă impresionară, chiar dacă-mi spuneam că vin din gura unui om pe cale de a-și pierde echilibrul rațiunii.

Trebui să treacă aproape o lună (în care interval nu se petrecu iarăși nimic demn de semnalat) pentru ca Inglesias să-mi spună, pe neașteptate și direct, ca și cum ar fi continuat o conversație:

— Știi, am greșit; de fapt, da, am greșit. Trebuia să zic: o secundă în fața noastră.

După alte zile, în care duserăm traiul obișnuit, Bătrînul Căpitan, care ajunsese o umbră, îmi comunică, pe același ton firesc, ceva cu totul straniu, aproape de neînțeles:

— Există în largul golfului Passo-Bako, hm, o zonă!!! Nu e fixă!!! Are un fel de mișcare de rotație, însă pentru acel timp mișcarea de rotație e cu totul altceva decât pentru timpul nostru!!! Prezentul acelei zone e cu ceva mai mult de o secundă în fața prezentului nostru... Știu că n-ai să pricepi!!!!

Am râs, ca un neghiob.

— Cerneala de sepie... mormăia, confuz, Inglesias. Hm, hml Probabil sepiile trecuseră prin vecinătatea zonei... Sau chiar o străbătuseră?! Iată o întrebare!!! Eu, în orice caz, continuă Căpitanul, am băut din cerneala acelor sepii. Din vina Yvonnei!!! Acum știu!!! Am descoperit mijlocul prin care... (???)

În seara aceea, în vreme ce Căpitanul se plimba singur pe faleză, i-am telefonat doctorului Crecho, din Pandares.

El sosi a doua zi dimineața cu automobilul. Era un vechi amic de-al lui Inglesias. Mă găsi citind și recitind, năuc, câteva rînduri aruncate în grabă pe o foaie de hîrtie.

— Unde-i Căpitanul? întrebă Crecho, aranjîndu-și pe nas ochelarii.

— Unde?! repetai ca un ecou, întinzîndu-i hîr-

tia pe care se lăfăia ortografia mare, abruptă și energică a Bătrînului Căpitan Inglesias.

— „O, Leonidas!!!” citi Crecho, dar, dintr-o dată, tresărirăm. Ceva invizibil ne atinse pe amîndoi. Se auzi un oftat. Și totuși nu era nimeni... Doar o perdea, la una din ferestre, fîlfii, *fără motiv*.

Încremeniți, așteptarăm minute și minute...

— „O, Leonidas, reluă într-un tîrziu medicul. Trebuie, oh!!! trebuie să mă întorc pe navă!!! Nu pot lăsa echipajul atîta vreme fără comandant!!! Cînd vei citi aceste rînduri, vei fi încă alături de tine, făcînd ultimele pregătiri, însă nu mă vei vedea, fiindcă, dragă prietene, *zidul unei secunde* este tot atît de nepătruns ca și zidul abstract și cumplit al unei ere!!! Pentru totdeauna, adio!!!

Vechiul tău amic, Inglesias, căpitan!!!”

P. S.

Am găsit ceva mai tîrziu sticlele în care Căpitanul ținea cerneala de sepie. Erau răsturnate și goale... Pe creolă n-am mai văzut-o. O luase oare și pe ea?

(Din vol. *Blondul împotriva umbrei sale*, Editura Albatros, 1973)

FIGURINE DE CEARĂ

Cred că nimic nu mă putea indispuce mai mult, aveam impresia că în clipa aceea totul fugise de lângă mine, se îndepărtaseră și pereții de sticlă, și fișierele, și luminile care, pe un panou de mari dimensiuni, punctau harta stelară. „Ar fi cazul să vezi ce se mai întâmplă pe Bactriana, îmi spuse șeful. Oricum, tu ai încurcat lucrurile acolo, n-am uitat. Și a trecut destul timp ca să se mai așeze...” De ce eu? mi-am zis. De ce să mă întorc eu acolo? „Să mergă altul, am propus. Să mergă unul din ăștia mai tineri.” Șeful m-a întrebat dacă nu cumva am obosit, dacă am de gând să dau în primire. Mă ironiza, vulpoiul roșcat — și, ca să nu-i văd începutul de zîmbet în colțurile gurii, își mușca buza de sus și mă privea întrebător, din dosul pupitrului pe care își odihnea mâinile. „Să mergă ăștia mai noi”, am repetat și i-am vorbit de unul care se plîngea în stînga și în dreapta că nu-i dăm de lucru decît mărunțișuri. Se plîngea de inactivitate. Că, zicea, nu alesese profesiunea asta ca să înțepenească la bază, la un loc cu calculatoarele. „Uite, ăsta abia așteaptă o sarcină, am spus. Trimite-l pe Bactriana, dar nu singur. Să-l însoțească încă doi-trei...” „Bine, o să reflectez”, a mai zis șeful, dar încă nu știu în ce măsură l-am convins să mă lase în pace, să nu mă scoată din treburile în care m-am vîrît în ultimii ani pînă peste cap.

— În orice caz, a adăugat, sînt hotărît să cer reînscrierea Bactrianei între problemele noastre curente.

N-are decît! Îmi ziceam, încercînd să mă conving că asta nu mă mai privea, că eram scos din cauză, indiferent ce s-ar fi întîmplat cu Bactriana sau cu institutul. Bactriana reprezentase pentru mine ceva, demult, cînd abia descîlceam alfabetul profesiei, și nu numai eu abia îl descîlceam, ci toți ceilalți, inclusiv șeful. Dar m-au delegat pe mine să mă deplasez pe Bactriana, iar alegerea nici măcar n-a stîrnit vîlvă, fiindcă nimeni nu se grăbea să zboare în constelația Leului, spre o planetă obscură. Așa că am zburat eu. Planeta era înscrisă și atunci în planul de cercetări, mai pe la sfîrșit, din inspirația nu știu cui. Eu aveam însă anii la care viața sub cupolele de sticlă îți pare o neîntreruptă lîncezeală, deci promisem misiunea cu firescul entuziasm al vîrstei și îmi făcusem fel de fel de planuri. Doi frați mai mici (unul a murit curînd după plecarea mea, într-un accident, iar celălalt și-a văzut de treabă, făcînd o frumoasă și comună carieră ca instalator de trasee subterane) fuseseră atît de entuziasmați de aventura mea, încît m-au însoțit o vreme la bordul navei speciale de care ne serveam în asemenea împrejurări. Și m-ar fi însoțit pînă la capăt, ceea ce n-ar fi fost rău, spun eu acum; dar misiunea era individuală, era numai a mea, așa că ei trebuiseră să se întoarcă pe Pămînt, resemnați, în timp ce eu înghesuit în interiorul cabinei spațiale, mă prăbușeam în interiorul constelației Leul.

Șeful spusese: ai încurcat lucrurile acolo. Și prețindea că, dacă le încurcasem, tot eu trebuia să le descurc. Ușor de zis! Dar aș fi vrut să-l văd pe acela care, în locul meu, nu le-ar fi încurcat, aș fi vrut să-l văd. Bactriana — ce știusem eu despre Bactriana?

Și alții, ceilalți, ei ce știau? „Ai o sarcină ușoară, mă asigurase șeful, atunci, prevenindu-mă: Să nu-ți faci iluzii!” Chiar așa îmi spusese, să nu-mi fac iluzii. Calculele ne conduceau spre imaginea unei planete pustii și, ce e drept, calculele nu erau greșite. Planeta, la data apariției mele, fusese pus-

tie. Îmi amintesc că, amorțit în poziția incomodă la care mă obligase zborul, m-am trezit cu destulă greutate din somnul acela comparabil cu un leșin fără capăt, sau chiar cu moartea. Mă dezmeticisem anevoie, deși cabina spațială se odihnea de mai multă vreme pe solul Bactrianei, trecuse aproape o lună terestră de când mă aflam acolo. Dar nu fusesem în stare să-mi recapăt mai departe simțurile și inteligența. Eram slăbit, amețit, încît am zăcut, de când îmi amintesc, ore în șir cu ochii întredeschși și mi-au trecut pe dinainte atîtea lumini și umbre. În orele acelea, că multă vreme, apoi, nu mi-am putut da seama dacă percepușem imaginile lipsite de consistență ale altei lumi, sau dacă nu cumva trăiam halucinațiile minții mele chinuite. Mai degrabă așa. Halucinasem pe parcursul lentei mele desprinderi de o existență inconștientă, întrînd treptat în realitatea spațiului străin care mă absor-bise.

„Ai încurcat lucrurile acolo, eu n-am uitat!” spusese șeful. Și aștepta ca tot eu să le descurc. Și unde? Tocmai pe Bactriana, o lume a nimănui, un mediu păstos în care pașii mei lăsau, întipărite într-un pămînt elastic și nesigur, *primele* urme. Cer îngreunat de valurile leneșe ale norilor. O lumină difuză, parcă rece și grea, strămutîndu-se neverosimil de încet dintr-un orizont în altul, după soarele pitic, mai tot timpul ascuns, care o producea. Asta era Bactriana, așa am găsit-o în prima zi a șederii mele acolo. Un spațiu al liniștii, aș fi fost tentat să cred.

Eram slăbit și amețit, abia îmi venisem în fire, dar locurile îmi păruseră atît de calme și atît de nepericuloase, încît am riscat o ieșire, o plimbare scurtă, de orientare numai, după ce parcursesem în grabă un rezumat al observațiilor făcute de aparate în timpul somnului meu. Nu m-am îndepărtat prea mult, mergeam în așa fel încît să am tot timpul cabina spațială în spate și din cînd în cînd întorceam capul s-o văd și să nu pierd direcția. Coborîsem

Într-o regiune nu foarte, dar destul de accidentată — departe zăream pante dezgolite, poate versantul ondulat al unui vulcan stins. În altă parte am observat câteva bălți murdare și solul devenea acolo mai noroiu decât cel pe care îl călcam cu atenție, de teama unor capcane ascunse. Aparatele cercetaseră mediul, știam că pericolul începea doar la o anumită distanță de bălțile sau lacurile acelea. Dar solul era prea elastic și uneori prea alunecos, ca să-mi pot învinge imediat prudența dictată de simțul conservării.

Apoi am văzut cabina spațială în față, la numai câțiva pași, și m-am oprit nedumerit, neînțelegînd cum se întîmplase de pierdusem direcția fără să observ. Fiindcă, îmi ziceam, mersesem în linie dreaptă, cu cabina în spate, ca să constat că ajungeam pe neașteptate în punctul de plecare, unde, după toate cunoștințele teoretice cu care mă înarmase Pămîntul, nu se ajungea decât descriind un cerc.

Instinctiv am întors capul, dar în spatele meu o piclă groasă crescuse dinspre bălți, dinspre lacuri, reducînd vizibilitatea, încît n-am putut deosebi nimic. Iar cabina rămînea în față, neclintită, bine prinsă de sol cu ancorele ei. Am observat totuși ceva schimbat, fără să pricep de la început ce anume. Ceva părea în neregulă și încercam, de la câțiva pași numai, să înțeleg ce se întîmplase în puținul răstimp cît lipsisem. În sfîrșit, mi-am dat seama că lipsea scărița. La ieșire, coborisem cele patru trepte ale scării metalice, lăsînd-o așa, atîrnată, nu avusesem nici un motiv s-o ridic, atîta vreme cît rămîneam afară. Or, cabina spațială n-avea scăriță. Cineva, sau ceva, o retrăsese, așa mi s-a părut atunci.

M-am smuls din loc și din uimire, firește; uitînd de prudență, m-am apropiat. Era cabina mea, nu încăpea nici o îndoială recunoșteam pînă și detaliile, urmele de metal topit rămase de la trecerea prin atmosferă. Ca să ajung la ușă, al cărei contur

abia se distingea pe suprafața oxidată, nu aveau neapărată nevoie de scăriță; baza cabinei se ridica, pe picioarele cu ancore, cam la înălțimea umărului meu. Am încercat să deschid ușa spre ecluză și n-am reușit. Părea imobilizată, înțepenită în rama ei, nici măcar n-am clintit-o din loc, cu toate eforturile mele, deși îmi aduc aminte că, enervat, de la un timp izbeam în ea cu pumnii. Era de-a dreptul straniu că butonul care trebuia să comande deschiderea automată părea că face corp comun cu învelișul cabinei spațiale. Nu înțelegeam de ce se înțepenise butonul, de ce se înțepenise ușa (și ea făcea corp comun cu învelișul) și n-aveam să lămuresc lucrurile acelea decât mai târziu, pentru că atunci mă credeam într-adevăr ajuns lângă vehiculul meu, nu-mi putea trece prin minte o altă presupunere. Amenințat de perspectiva sumbră a unui prizonierat în exterior, forțam în continuare ușa, sau ceea ce părea să fie o ușă. Și n-am încetat să lovesc ușa decât atunci când, aplecându-mă să caut o piatră potrivită, privirile mi-au alunecat printre picioarele de metal ancorate în solul cleios și, de parte, sub un mal măcinat de vreme, am văzut cu uimire, cu stupefacție, cu năuceala produsă numai de o apropiată blocare a minții, am văzut, spun, *o altă cabină spațială!*

Era doar una dintre ele. Altele, în grup, șase la număr, ancoraseră în josul pantei, unde o vale strîmtă și tot atît de steepă ca platoul își începea curgerea sinuoasă. De fapt, greșit spun „ancoraseră”; erau pur și simplu așezate, împlîntate acolo. Recunoșteam în fiecare modelul cabinei mele spațiale și, în zăpăceala momentului, nu știusem ce să mai cred. Aproape că aș fi admis orice, bunăoară aș fi fost în stare să accept că, imediat după mine, o flotilă întreagă își luase zborul spre Bactriana, dar cine s-o trimiță și în ce scop? mă întrebam, revenind cu greu la realitate, și cred că tot atunci mă nedumerise faptul că toate cabinele erau închise, că nici un semn de viață nu venea dinspre

ele. Nu găseam nici o explicație pentru apariția lor, pentru însăși existența lor, dacă Bactriana era într-adevăr nelocuită, iar eu — singurul pămîntean lansat în spațiul acela pustiu.

Între timp, pîcla se retrăsese spre lacuri, deasupra lacurilor chiar (aveam să mă conving mai tîrziu că exista o periodicitate în răsuflarea aceea a adîncurilor planetare, solul și lichidul vîscos contribuiau probabil în egală măsură la declanșarea fenomenului) și, în urmă, sub lumina difuză a soarelui pitic (ea însăși înceată și cleioasă), am recunoscut cabina mea, *adevărata*. Însă alături, foarte aproape, apăruseră încă două, de aceeași mărime, de astă dată cu scărița lăsată pînă aproape de sol. Nedezmeticit, am alergat într-acolo, temîndu-mă de o nenorocire și mai ales temîndu-mă că, dacă mai întîrziem, aveam să mă pierd la înapoiere într-o pădure de mici nave spațiale, între care mi-ar fi fost imposibil s-o recunosc pe cea originală. Am ajuns acolo, gîfîind, și am nimerit, am reușit de la prima încercare: butonul pentru deschiderea ecluzei funcționa, ușa aluneca fără nici o greutate din cadrul ei și țin minte că, ajuns înăuntru, m-am zăvorît și am rămas închis o vreme, pînă cînd spaima mi-a trecut și m-am liniștit și am început să înțeleg cîte ceva din tot ce se întîmpla în jurul meu; să accept lucrul acela incredibil și cu neputință în mediul Pămîntului, să accept că Bactriana, planeta obscură spre care nimeni nu se grăbise să zboare, fiind trecută în coada programului de cercetări, avea proprietatea inexplicabilă de a reproduce și multiplica obiectele cu care venea în contact.

„Nu ești în toate mințile?! Vrei să compromiți instituția?” strigase la mine șeful, cînd, la întoarcere, îmi făcusem raportul de activitate și enunțasem ipoteza, care nu mai era ipoteză decît, poate, cel mult pe Pămînt. Pentru mine fusese realitatea în care mi-am trăit calvarul pe Bactriana. În birourile de sticlă ale șefului, vehiculele multiple n-aveau cum să pătrundă și nici celelalte

creaturi, desigur. Ce n-aş fi dat atunci, cînd bună-credinţa îmi era pusă la îndoială, să fi avut lăîndemînă măcar un exemplar, unul singur, făcut după tiparele mele de ceară. Dar aveam suficiente înregistrări, iar colegii le-au tot sucit şi le-au tot analizat, cu figuri dintre cele mai uluite. Pînă la urmă, au trebuit să accepte că aveam dreptate, să recunoască probele mele drept dovezi. Şeful, încăpăţînat cum îl ştiu, s-a lăsat convins cel din urmă de existenţa unor proprietăţi atît de surprinzătoare în mediul Bactrianei şi arăta încă destul de nehotărît în ziua cînd trebuia să contrasemneze raportul şi să dea drumul informaţiilor în fişier. „Te-ai cam jucat acolo!” mi-a spus, ca un reproş pentru toate, dar a semnat şi, cu asta, Bactriana a fost scoasă din planul cercetărilor curente. Şeful se aştepta să protestez (am aflat mai tîrziu), dar mie nici prin gînd nu-mi trecea, răsuflasem uşurat fiindcă nu mai trebuia să mă întorc acolo de unde abia scăpasem cu fuga.

Stînd aşa, ghemuit în interiorul cabinei spaţiale, şi regăsindu-mi treptat liniştea, mi s-a părut că înţeleg manifestările bizare ale Bactrianei, ale mediului în care pătrunsesem. Însă ideea era prea nouă şi prea anemică, era argumentarea întocmită din probe pe care le extrăgeam, prin analogie, din realitatea de acasă, aşa că intuirea fenomenului n-a fost urmată imediat şi de o revelare a mecanismului care îl producea. Făcusem însă o legătură între pîcla revărsată dinspre lacuri şi apariţia ultimelor două copii ale cabinei spaţiale, după retragerea valurilor murdare, care erau de fapt o suspensie densă, opacă, lipicioasă judecînd după stratul alunecos de pe sol, rămas în urma ei.

Lucrurile se petrecuseră cam aşa: eu ieşisem din cabina protectoare, mă îndepărtasem, avînd grijă să menţin o direcţie şi să observ cît mai mult, întipărindu-mi în minte toate reperele care îmi puteau servi la o bună orientare în momentul întoarcerii. Între timp, pîcla părăsise lacurile, pe

suprafața cărora se tîrîse greoi — îmi aminteam că, din cauza asta și din cauza soarelui slab, zona bălților se vedea mai toată vremea neclar, nu i-aș fi putut preciza conturul. Suspensia înaintase spre terenul lăsat de mine în urmă și, la un moment dat, trecuse peste cabina spațială, iar eu, dacă n-aș fi întâlnit-o atît de neașteptat pe cealaltă, aș fi putut-o crede ascunsă vederii de o ceață obișnuită. Dar suspensia „înghițise” cabina și, dacă ar fi să folosesc termenii curenți pentru a explica, fie și în linii aproximative, ceea ce cred eu că s-a petrecut în momentele acelea, aș zice că suspensia pipăise contururile și suprafața navei mele, analizase și memorase, pentru ca să reproducă alături modelul în două copii precise. Termenii sînt, totuși, improprii, pentru că în mod obișnuit îi legăm de acțiuni realizate conștient, pe cînd mediul Bactrianei, cu toate ciudățeniile lui derutante, nu mi-a inspirat niciodată convingerea că aveam de-a face cu manifestările unei rațiuni. Dimpotrivă, cred că mediul se manifesta spontan, inconștient, în virtutea unor disponibilități mimetice conținute, existente în însăși structura intimă a materiei sale. Firește, nu e vorba aici de niște materializări vagi, inconsistente, repede destrămate, de tipul celor pe care întîmplarea le poate produce și în alte medii. Produsele planetei Bactriana erau o refacere perfectă și durabilă a obiectului cu care suspensia venea în atingere.

Nu se poate mi-am zis de nenumărate ori. Și, ca să mă conving că greșeam, am ieșit din nou, trebuia să verific. Ipoteza mea mă rupea de tot ce cunoscusem într-un sistem perfect încheiat, al elementelor terestre, dar îmi permitea să intru pe drumul cel mai sigur în lumea Bactrianei. Îmi trecuse prin minte că era, totuși, prea mult, prea din cale-afară de necrezut ca mediul să copieze identic totul în scurta trecere peste lucruri a suspen-

siei. Am coborît treptele scării și m-am îndreptat spre cabinele spațiale învecinate, le-am dat ocol, cercetîndu-le în lumina întărită a zilei.

Amîndouă aveau scara lăsată spre sol, pentru că suspensia găsise în această poziție nava mea, cu o jumătate de oră în urmă, și o multiplicase identic. Atunci am priceput că toate celelalte cabine spațiale, răspîndite pe platou, la intrarea în vale și mai jos, înspre lacuri (am numărat mai tîrziu peste douăzeci), se modelaseră mai înainte de a coborî eu pe solul planetei, în vreme ce zăceam în cabină, revenind la viață din somnul hipnotic. Nici unul dintre vehicule nu avea scara lăsată — ultimele două ies din discuție, desigur — și, astfel, n-am mai avut nici o îndoială că toate celelalte erau rezultatul trecerilor anterioare ale suspensiei peste cabina mea. Mai mult, înțelegeam că suspensia, prin care mediul acționa în virtutea principiului mimetic conținut, avea limitele ei, avea o putere limitată, vreau să spun, deși la prima vedere posibilitățile exprimate în acțiunea modelatoare, cu totul ieșită din sfera de înțelegere a pămînteanului, păreau de-a dreptul fantastice. Și tocmai asta m-a hotărît să încerc să domin forța străină, s-o canalizez în sensul dictat de voința mea.

Pentru început, planul meu era să controlez rezistența uneia dintre cabinele spațiale recent create. Dar, înainte de asta, am fost tentat să verific funcționarea scării și am constatat că articulațiile ei reacționau prompt la pliere. Doar butonul care ar fi trebuit să declanșeze deschiderea ușii, deși avea jocul său, nu reușea nimic, orice apăsare se dovedea zadarnică. Apoi, lovind cu călcîiul unul din picioarele cabinei spațiale, am simțit suprafața cedînd, afundîndu-se, ca și cum ar fi fost făcută dintr-o cocă în curs de solidificare. Am apăsat, m-am lăsat pe el cu toată greutatea și piciorul s-a îndoit, apoi s-a rupt, iar cabina s-a înclinat periculos și abia am avut vreme să fac un

salt în lături, înainte de a se răsturna peste mine. Căzuse alături, cu trenul de aterizaj mutilat, ridicat spre cer, iar eu am cercetat în voie ruptura și, dacă analiza aceea superficială nu mi-a lămurit necunoscutele existente în substanța Bactrianei, mi-a oferit, în schimb, certitudinea că obiectul modelat în copie, după originalul terestru, nu fusese pe deplin structurat la retragerea suspensiei pîcloase. Suspensia palpase nava originală, „citi-tise” amănuntele, dar numai pe cele accesibile, de suprafață, expuse atingerii. Înregistrase (în ce mod, oare?) date privitoare la volume, suprafețe, compoziție chimică, densități. Apoi trecuse la modelarea spațiului după toate aceste date și rezultaseră noile cabine. Totul într-un șir de operații mecanice, extrem de subtile însă. Că scara se putea plia era o dovadă că mediul palpase bine exteriorul cabinei spațiale, mai bine ca altă dată. Iar ușa nu funcționa fiindcă mediului așa-zis mimetic îi fusese interzis interiorul vehiculului, acolo fiind și circuitele de blocare sau de deschidere a trapei. El palpase și, apoi, reprodusese la scară normală numai butonul, fără nici o utilitate în cabinele spațiale copiate.

Mi-am extins cercetările și asupra navei, care, răsturnată, se alungise și se turtise, parcă ar fi fost modelată într-o cocă sură. Secționînd-o cu laserul, aveam să descopăr un interior plin, fără spațiul cavernos și fără aparatele complicate care îmi stăteau la îndemînă în cabina originală. O dovadă în plus, mi-am zis, că mediul nu poate palpa interiorul și, în consecință, umpluse cu substanță densă întreg corpul cabinei. Probabil că toate celelalte copii fuseseră modelate la fel. Numai că în cea pe care o disecasem substanța încă nu-și fixase proprietățile, nu și le stabilise definitiv; evolua încet, într-un spectaculos proces de transmutație, spre starea metalică a originalului pămîntean.

Nu degeaba se înfuriase șeful și strigase că vreau să-i compromit, să-i ruinez instituția! Am

umblat mult, de atunci încoace, am cunoscut rapoartele altora, nenumărate rapoarte, dar nicăieri n-am constatat să existe ceva asemănător; nici o lume extraterestră, din câte știu, nu posedă capacitatea de a multiplica astfel obiectele, automodelindu-se, ca Bactriana, dar numai în funcție de un model oferit. Iar dacă, pînă la sosirea mea, potențialul planetei rămăsese nepus în valoare, din lipsa vreunui model, totul s-a schimbat în puținele zile petrecute de mine acolo. „Ar trebui să te sancționezi!” îmi spusese șeful cîndva, la puțină vreme după ce semnase raportul și radiase Bactriana din planul de cercetări. Îl obsedau încă observațiile mele, concluziile și ipotezele, îl obseda mai ales gîndul că mi-am permis să mă joc, dereglînd astfel echilibrul unei lumi străine, în cea mai mare parte necunoscută. Asta s-a întîmplat în special după ce am descoperit o cale eficientă de a influența suspensia, de a-i dirija acțiunea.

— Ți-ai permis ambiții prea mari, observa șeful. Ți-ai permis să te consideri un adevărat Creator și să acționezi după bunul tău plac, încît ai instaurat acolo haosul deplin. Pentru asta ar trebui să te sancționez, dar încă nu s-a prevăzut o sancțiune potrivită culpei tale. Să nu-mi spui că ai vrut să faci din Bactriana un laborator al formelor, sau mai știu eu cel Pur și simplu ți-a plăcut să te joci și ai dus jocul pînă aproape de ultima lui limită. Acum nu mai avem ce face, trebuie să abandonăm totul, deocamdată, pînă se liniștesc lucrurile, pînă se mai așază... Vom vedea mai tirziu ce se alege dintr-o lume pe care cineva, la bunul său plac, o întoarce pe dos.

Cam așa îmi vorbise și părea mîniat, dar eu cred că nu fusese. Cred că, în ascuns, ce făcusem eu pe Bactriana îl interesa. Și era curios să afle ce avea să rămînă din lumea pe care o creasem, după fantezia mea, profitînd de proprietățile unice ale acelei planete neînsemnate din constelația Leului. Ce să spun? Și eu sînt curios, mi-ar plăcea

să știu cum au evoluat raporturile dintre numeroasele mele creaturi, dar nu mai am curajul nebun de atunci, și mi-ar trebui un curaj croit pe aceeași măsură ca să revin la Bactriana.

Uneori eram sigur că șeful greșea. Că nu avea dreptate când mă învinuia și mă amenința cu sancțiunile. La urma urmei, mă întrebam, încercând să mă dezvinovățesc, care era vina mea? Făcusem un experiment științific în condițiile planetei Bactriana, într-o lume nepopulată și, prin urmare, deschisă tuturor libertăților. N-am pulverizat-o. N-am aruncat-o dincolo de marginile Galaxiei. Dar am smuls-o dintr-o existență pasivă, deschizând acolo o evoluție biologică uluitoare. Și nu prin eforturi deosebite, nici prin acțiuni contrare evoluției normale a planetei. De fapt, Bactriana și-a creat singură formele, într-un timp record. Capacitatea mimetică a substanței sale părea făcută anume pentru asta. Eu n-am alt merit decât acela de a fi sugerat suspensiei ce anume să modeleze și cum. Aș fi putut spune că planeta, cu uimitorile ei surse și posibilități latente, mă așteptase dintotdeauna. Eram cel chemat să dea un sens potențialului nefolosit al Bactrianei. Mediul acela extraordinar lucra numai după model, iar modelele nu puteau ieși din senin într-o lume pustie, stearpă, unde viața nu apăruse și era puțin probabil să apară. Asta făcusem eu: oferisem modele.

Ideea mi-a venit la câteva ore după ce stricaseam una dintre navele false. „Ia să văd, mi-am zis, ia să văd dacă mediul mai știe și altceva. Dacă *mai poate* și altceva!” Eram sigur că nu avea să se limiteze la reproducerea în serie a cabinelor spațiale, dar ceva mă îndemna să încerc, să verific. Deasupra lacurilor, picla se umflase și am bănuit atunci că era iminentă o nouă revărsare, o nouă trecere a substanței vâscoase peste platou. Și nu mă înșelam. Trebuia să mă grăbesc, așa că am urcat în cabină și, în propria mea instalație de supraviețuire, am sintetizat un bulgăre mare de

ceară. Pentru timpul cât mai rămânea, era materialul cel mai ușor de modelat. Frământînd ceara în palme, am potrivit-o în grabă în așa fel încît figurina rezultată semăna vag cu un cățel. Un bibelou grosolan, nu mai mare de cîtiva centimetri. Coborînd din nou, am lăsat figurina de ceară lîngă scara cabinei spațiale, apoi m-am zăvorît înăuntru și, desigur, am așteptat.

Nici un alt vehicul nu mai apăru după trecerea valului de ceață. În schimb, nenumărați căței galbeni, de dimensiunile modelului meu, apăruseră din loc în loc pe platou. Erau cu toții de ceară. Și m-am gîndit atunci să fac altceva, să fac un ciine în mărime naturală; acum aveam timp suficient, iar modelul putea fi executat de instalația care sintetiza totul la cerere, dacă o puneam în legătură cu micul calculator de bord. Așa am procedat, iar ciinele a fost gata curînd un dulău solid, musculos, sculptat cu grijă într-o enormă bucată de ceară, de la care primise și el culoarea galbenă, ca și figurina care îl precedase. L-am scos afară și în vreme ce mă întorceam, îmi trecu prin minte că mediul planetei, de o sensibilitate ieșită din comun, putea fi influențat mai mult decît printr-un simplu model. Ce-ar fi, mă întrebam, să-i comunic cumva informații suplimentare, bunăoară cele despre mișcare? Am apelat la casca mea de amplificare a biocurenților și la transformator, am conectat sursa de energie a cabinei spațiale (pe cea de rezervă) și am așteptat. De data asta, cînd mica navă fu acoperită iarăși de suspensia aceea grea, tîritoare, m-am concentrat, imaginîndu-mi ciinele galben și mișcările pe care le face orice ciine, umblînd, alergînd. Cînd s-a retras ceața, i-am văzut. Erau doi, se priveau nedumeriți, apoi pășiră leneș, alături, spre cel oferit mediului ca model. Îl mirosiră îndelung, apoi se îndepărtară în fugă, hîrjonindu-se.

Cred că am trăit o bucurie imensă, atunci. Dacă

nu cumva creasem viața, făcusem ceva asemănător: simulasem. Mediul recepționa comenzile mele și acționa în conformitate cu ele. Aproape că îmi era frică să mă gândesc la posibilitățile pe care mi le deschidea această constatare. Începusem să mă îmbăt cu visuri și, pînă să hotărăsc ce aveam să fac mai departe, am observat că modelul meu se topise, pătruns de căldura zilei; dulăul etalon se pleoștise, botul i se strimba caraghios, îi căzuseră urechile și zăcea într-o rînă, aproape turtit.

Unde să fi fost ceilalți, umblătorii? I-am căutat cu privirea, neliniștit, dar abia într-un târziu l-am văzut pe unul, singur, se țira pe malul lacului și înțelegeam, din felul jalnic cum arăta, că i se înmuiaseră labele și nu-și mai putea susține pe ele corpul. De altfel, a și rămas acolo, blegit, lățit, o pată galbenă pe fondul cenușiu.

Sfîrșitul experienței m-a făcut să înțeleg că reproducerea după ceară, produse de mediul Bactrianiei într-o substanță cu proprietăți identice, nu era cea mai fericită soluție. Și mi-a venit în gînd să transmit mediului informații privitoare la structura și compoziția formelor de viață ale Pămîntului. Dacă tot e să le modeleze, îmi ziceam, de ce să nu le execute întocmai? În orice caz, proba era hotărîtoare pentru afirmarea deplină a resurselor mimetice în Bactriana. Mi-au trebuit cîteva zile pînă cînd să pun la punct un program, cu înregistrări conținînd informațiile necesare. Planeta urma să primească acum tot ce-i trebuia pentru a produce, după model și după informațiile conținute de înregistrările mele, exemplare din fauna reală a Pămîntului. Între timp, marea cleioasă ieșise de mai multe ori din zona bălților și îmi înmulțise considerabil grămăjoarele de ceară galbenă rămase pe platou. Le-am adunat și, rînd pe rînd, le-am transportat în interiorul cabinei spațiale.

„Te-ai vrut un Creator!” mă acuza șeful la întoarcere. De cîte ori îmi amintesc cuvintele lui,

o căldură și o plăcere, cum rareori îmi este dat să simt, îmi inundă ființa. Nu numai că m-am vrut, dar acolo, pe planeta nelocuită din constelația Leului, eram Creator! Mentea și voința mea declanșaseră și dirijaseră un act de creație, probabil unic în univers, pentru că făcea abstracție de organisme primordiale și de etapele intermediare și, în fond, de timp, de evoluția însăși. Ceea ce natura nu înfăptuise pînă atunci acolo, iar în alte părți ale universului ceruse perioade incomensurabile în același scop, eu voiam să realizez în durata neglijabilă a vizitei mele pe Bactriana. În mod normal, speciile, odată apărute, își exersează vitalitatea într-un nesfârșit lanț de indivizi perfecționînd o zestre biologică, eliminînd și modificînd genuri, clase, încrengături; peste acest efort colosal eu trecusem. Eu realizasem pe Bactriana, cu concursul mediului său, firește, specii de ultimă oră, indivizi superiori în compartimentele biologice de care ar fi aparținut pe Pămînt, dar fără trecut acolo, într-o lume, ea însăși, fără istorie. Aș fi ipocrit dacă n-aș recunoaște, în ciuda tuturor greșelilor care mi s-au reproșat, că nu pot și nici nu vreau să-mi înfrîng mîndria de a fi fost cîndva, sub constelații străine, creatorul vieții și dirijorul formelor într-un concert prin care depășisem natura.

Ce n-am făcut, oare, atunci? Am început cu un alt cîine și platoul s-a umplut de hămăituri; vreo douăzeci de potăi, nici una asemănătoare cu alta, se strînseseră grămadă, ca să latre în direcția mea. Apoi s-au împrăștiat care încotro și nu le-am mai văzut o vreme, iar eu am modelat încă vreo cîteva animale mici: o rață, un șarpe de casă, un iepure, un păun. Așezam în apropierea cabinei spațiale bucățile de ceară sculptate cu grijă, introduceam înregistrarea potrivită în memorator, făceam legătura cu exteriorul și, ghemuit în cabină, așteptam revărsarea cețoasă dinspre lacuri. Am avut grijă de fiecare dată să închid ermetic

intrarea, știind că astfel suspensia coloidală a mediului nu putea pipăi și analiza și nici nu putea reproduce decât ce-i ofeream eu pe platou. Am umplut platoul cu iepuri, șerpi au ieșit mai puțin și, cu toții, s-au pierdut prin crăpăturile alunecoase ale solului. Apoi am vrut să fac animale mai mari, pentru care nu mi-ar fi ajuns ceara: bivoli, struți, cerbi, cămile. Am reușit, totuși, înregistrând informații despre dimensiunile lor reale și comunicându-le mediului detaliat, în așa fel încît din figurinele mele de ceară să ia în considerare forma animalului, jocul volumelor, proporțiile reduse la scară, dar materializarea să respecte întocmai dimensiunile naturale ale exemplarelor de pe Pământ. Și m-am trezit înconjurat de bivoli, de cămile, care cercetau platoul în căutarea hranei, și abia atunci mi-am dat seama că turmele mele de rumegătoare erau amenințate de spectrul foamei, dacă nu le-aș fi procurat imediat vegetația de care aveau nevoie. Platoul și coastele învecinate erau complet lipsite de vegetație; probabil asta era situația pretutindeni pe planetă. Așa că am produs o cantitate oarecare de iarbă, dar prima tranșă n-a reușit prea bine, animalele o mîncău în scîrbă și unele o refuzau, rătăceau de colo-colo aiurite, înfometate. Trecuseră cîteva zile și fiecare nouă revărsare de substanță coloidală îmi surprindea un număr oarecare de vietăți, înzecindu-l însutindu-l, după capriciile materiei cu proprietăți mimetice ale planetei Bactriana.

La un moment dat nu mai știam ce să mă fac cu atîtea spinări negre și coarne și copite, cîte umpleau și frămîntau platoul clisos. Iarba nici nu apuca să apară, că era smulsă și roasă cu rădăcină cu tot. În îmbulzeala aceea, cîtiva bivoli și-au turtit, și-au spintecat adversarii cu coarnele, dar golurile făcute de ei în masa mișcătoare a ierbivorelor erau prea neînsemnate ca să conteze într-o foarte necesară echilibrare a raporturilor. Ba mai mult, riscam ca o altă maree venită dinspre

lacuri să înmulțească la nesfârșit hoiturile pe platoul suprapopulat. Atunci mi-a venit ideea să introduc în arenă carnivorele mari, fiindcă de la cîini, care erau tot atît de hămesiți, dar fără putere în fața cornutelor, nu puteam spera nimic. Devenise periculos chiar și pentru mine să cobor din cabina spațială, taurii încercaseră să mă ia în coarne de mai multe ori, pe cînd îmi așezam în locuri mai ferite figurinele. O dată, unul dintre rinoceri trecuse pe alături, frecîndu-se de cabină (altele erau deja răsturnate), și cred că nu mult i-ar fi trebuit ca să frîngă picioarele trenului de aterizaj.

Oricum, îmbulzeala ierbivorelor flămînde mă exaspera, așa că am modelat cu grijă cîtiva lei, un tigru de Amur și doi crocodili grețoși, mai ales după ce mediul îi materializase la dimensiunile normale. La retragerea pîclei, a început măcelul și panica. Leiul se înmulțiseră erau vreo treizeci, crocodilii cam tot pe atîția — singur rămăsese doar tigrul, însă se dovedea extrem de activ și feroce, apărea cînd în spînarea cerbului, cînd, țîșnind în saltul lui uriaș, încolțea gîtul neapărat al vreunei cămile. Crocodilii, cu boturile lor hidoase, frîngeau picioarele taurilor, prăbușindu-i, leii băgaseră și ei spaima între vite și le goneau fie spre lacuri, fie spre pantele accidentate ale vulcanului. Chiar lîngă cabina spațială, unul sfîșia un porc și era un vacarm de nedescris, un muget și un urlet continuu, ieșit din toate gîtlejurile. Apoi platoul s-a golit, rămăseseră doar leșurile și, deasupra lor, fiarele flămînde, clămpănind din fâlci, smulgînd, sfîșiind.

Zguduit de oroare, dovadă că îmi amintesc scena în atîtea amănunte, am asistat la masacru, apoi la ospăț și vedeam cu neliniște cum fiarele sătule își căutau culcuș prin apropiere, leii în grupuri sau însingurați, cît mai departe de locul unde își odihneau spinările la soare crocodilii. Ierbivorele fugiseră, cele care nu căzuseră sub colții car-

nivorelor, iar acestea din urmă nu arătau prin nimic că ar fi intenționat să dispară. Mișcările le-neșe ale felinelor (unele se tolăniseră chiar în vecinătatea navei) îmi dădeau de înțeles că, deocamdată, nu le păsa de tovărășia mea, se simțeau foarte bine acolo.

Prezența lor nu-mi era însă cu nimic mai agreabilă decât a cornutelor și, temîndu-mă ca nu cumva o nouă maree să le însutească numărul, mi-a trecut prin minte să ies din cabina spațială înarmat și să-mi distrug eu însumi ultimele creații, desăvîrșind astfel masacrul început de fiare. Apoi mi-a venit o idee de-a dreptul amuzantă. Dacă fiarele făcuseră prăpăd între ierbivore, ia să pun, îmi ziceam, un ierbivor să le alungel Dar nu rinocerul, care se învîrtise mult timp în loc, înnebunit de spaimă și furie, gata să se repeadă cu forța de șoc a numeroaselor lui tone asupra oricui, însă nu îndrăznise și, în cele din urmă, se prăvălise ca o furtună spre gura văii, pierind din cîmpul meu vizual. Nu, îmi trebuia altceva, îmi trebuia ceva de comedie de bufonerie, și atunci m-am gîndit la cal.

Am așteptat următoarea revărsare, pregătind figurina care înfățișa un cal și înregistrînd, pentru mediul cu proprietăți mimetice, informațiile necesare în noua mea experiență. Sub protecția armei, am părăsit cabina spațială și am depus figurina la o bună distanță, ca să nu am nici o surpriză mai tîrziu. Leii nu m-au atacat, erau sătui și, de altfel, am avut grijă să-l ocolesc să nu-i provoc. M-am întors la navă pe cînd pîcla de deasupra lacurilor reîncepea să se agite, să se umfle.

Întîi a bubuit nechezatul acela de tăria tunelului, încrețindu-mi pielea pe cap, deși îl percepeam prin intermediul aparatelor, nu direct în timpane. Deasupra valurilor cenușii, frămîntate ca într-un cazan enorm, în clocot, a țîșnit năluca. Era un cal monstruos numai prin dimensiuni, putea rivaliza cu cel mai temut dinozaur, altfel linia

corpului său era suplă, elegantă; un exemplar frumos, cu coama ca o împletitură de funii zbătîndu-se pe un gît neverosimil de lung, cum stătea ridicat în două picioare, într-o splendidă atitudine sculpturală, iar de pe pielea roscată scutura în toate direcțiile bucăți de gelatină și stropi enormi. Apoi calul uriaș a recăzut în pîcla fremătătoare, producînd acolo o vînzoleală greu de imaginat.

Cutremurul s-a făcut simțit direct, prin sol și prin picioarele trenului de aterizaj al cabinei spațiale. Încă ascuns în substanța care îl materializase după dimensiunile cerute de mine, calul zvîrlea din picioare și sforăia ca turbat, iar eu abia îmi țineam echilibrul și la fel nava, din cauza efectelor produse de agitația lui. Cînd ceața se destrămă, lăsînd calul pe platou în toată splendoarea alcătuirii lui, vedeam lei și tigru și crocodilii retrăgîndu-se arcuiți, cu spaima morții întipărită în ochi, alături de o bruscă și enormă nedumerire. Calul necheză iarăși, bubuit, apoi izbi cu copitele lui, mari cît niște butoaie, în solul elastic al planetei. Bactriana vibră repetat, cum calul uriaș alerga dintr-un capăt în celălalt al platoului, ca închis într-un țarc, oprindu-se scurt și nechezînd, încît prin simpla lui apariție băga spaima în fiare și le obliga să se retragă în salturi. Era formidabilă această nouă creație a mea! În cîteva minute, crocodilii se aruncaseră în bălți, iar felinele, ca niște pisici speriate, dispăruseră dincolo de creste.

Constatasem, așadar, că mediul mimetic al Bactrianei recepționa și informații care completau modelul pămîntean în sensul dorit de mine. Îmi amintesc că m-a cuprins o adevărată febră a creației, după ce platoul rămăsese liber prin plecarea în pripă a carnivorelor și, ceva mai tîrziu, a calului uriaș. Mă trezise, noaptea, un cutremur teribil, iar la ziuă aveam să constat dispariția calului, probabil că animalul trecuse munții. Am modelat o mulțime de forme, permițîndu-mi de astă dată cele mai năstrușnice idei, cele mai neașteptate ex-

travagante în materie de zoologie. Întii niște hiene tricefale, cu care am asanat platoul, curățindu-l de resturile numeroase și mereu multiplicat, rămase de la ospățul felinei. Apoi am gonit hienele și am creat o specie de păsări mari, acvile cu aripi de pterodactil și coadă de pește, care vreme de câteva zile s-au tot rotit pe deasupra lacurilor, încăierându-se. Am modelat o girafă cu cap de șacal și solzi cornoși pe întreg corpul, o veveriță de dimensiunile unui vițel, un melc înzestrat cu picioaroane ca de păianjen, o rimă care în exemplarele finale depășea lungimea de patruzeci de metri și mai multe variante de fluturi carnivori, pe trunchiurile cărora aplicasem copilele unor măști văzute cîndva într-un muzeu de istorie a civilizațiilor. Și toate aceste figurine de ceară, lucrate de mine minuțios, în detalii, suportaseră acțiunea modelatoare a mediului exterior, acțiunea suspensiei coloidale, care le materializase în forma și la dimensiunile cerute, înmulțindu-le însă după criterii în care, nepricepîndu-le, n-am putut interveni.

În jurul meu colcăia o lume fără trecut, fără evoluție, o lume de forme vii, inexistente pînă la sosirea mea pe Bactriana și, probabil, de neîntîlnit în univers. Devenisem din ce în ce mai îndrăzneț. În efortul meu de a dirija creația spre cele mai fantastice specii, anulasem calea naturală, a selecției, intervenind în virtutea unui principiu al arbitrarului și ridicînd artificul la rang de normă universală. Spuneam că am cunoscut o adevărată febră a creației și încercam senzații date de conștiința unei puteri fără limită pe care o aveam acolo, pe o planetă obscură din constelația Leului. Eram om și, totuși, mă văzusem dintr-o dată dispunînd de resurse prin care puteam face concurență naturii. Și cine știe cît timp ar fi durat jocul meu, odată dezlănțuit, cine știe cîte forme noi, uluitoare, aș fi continuat să propun, să impun Bactrianei, dirijîndu-i spre tipare din ce în ce mai

complicate, incredibile, latențele multimilênare, dacă o întâmplare nu m-ar fi oprit în plin elan creator, dovedindu-mi că, în ciuda aparențelor, nu mai eram stăpîn pe situație.

Poate că a fost o greșeală, sau poate că totul a fost greșit, de la început pînă la sfîrșit; un lanț de greșeli, cum susținuse șeful la întoarcerea mea pe Pămînt. Dar acolo, singur pe Bactriana fiind, e ușor să cazi în demența creației, cînd vezi cum primele forme și, mai ales, primele forme vii îți apar de sub mînă. Ultima dată făcusem din ceară o mulțime de figurine și eram interesat, întii și-ntii, să urmăresc materializarea broscoiului într-un fel de Stegocefal supradimensionat. Îl cream anume pentru o viitoare înfruntare cu calul gigant; era imposibil să nu se întîlnească, pînă la urmă, undeva pe planetă, niște coloși cu o viteză de deplasare formidabilă. Aș fi vrut să fiu de față la confruntare și, poate, la anihilarea unor forțe uriașe, pe care eu însumi le eliberasem. Anticipam o luptă de proporții, în care broscoiul ar fi atacat fulgerător, iar calul s-ar fi apărat cu dinții lați care îi umpleau botul, un bot confundabil, cînd era deschis, cu intrarea într-o peșteră. Da, voiam să-mi văd creaturile, pe cele mai viguroase dintre ele, înfruntîndu-se. Nu m-ar fi necăjit dispariția nici uneia. Planeta era departe de a-și epuiza resursele și puteam oricînd să modelez alte forme în locul celor dispărute. Eram stăpîn pe viață și pe moarte, dar atunci totul depindea de broscoi și de mediul cu proprietăți modelatoare, dacă acesta din urmă avea să-mi amplifice figurina de ceară pînă la dimensiunile dorite de mine.

Fusesem prea absorbit de gînduri, cum traversam platoul spre lacul unde hotărisem să provoc modelarea unui Stegocefal supradimensionat. Prevăzînd un nou cutremur, sub salturile și sub greutatea broscoiului uriaș, am transportat figurina-model departe de cabina spațială, la numai cîțiva pași de intrarea în vale. Greșeala mea a fost că nu

fusesem atent și nici nu apreciasem corect timpul de care dispuneam, fiindcă eram încă departe de cabina spațială când lacurile își începură iar vinzoleala. Am simțit pericolul, dar era prea tirziu și pîcla atît de cunoscută mie, căreia îi exploatasem fără nici o ezitare posibilitățile, se revărsa, urcînd peste marginea platoului. Am încercat să evit întîlnirea, dar frontul suspensiei coloidale era atunci foarte larg, îmi tăia și drumul spre navă, și retragerea în vale. Am fugit spre pantă, alături de cîțiva centauri mici și sprinteni, însă panta era prea dulce acolo, iar înălțimile mai ferite se conturau la o distanță inaccesibilă, dată fiind viteza de înaintare a mareei. Alergam, iar marea avansa din urmă și, cu tot efortul meu, chinuitor pe un teren alunecos, n-am reușit să mă desprind și mi-am simțit la un moment dat picioarele năclăite, imobilizate într-o pastă cleioasă. Am căzut cu fața în jos, sub agitația străină, sub apăsarea aceea care nu-mi permitea măcar să mișc brațul din cot. Și m-a cuprins o spaimă nebună, știind ce se întîmpla în jur și ce se întîmpla cu mine atunci. Nu mă mai interesa nici broscoiul și nici centaurii, mă gîndeam cu groază că, în acele momente, eram eu însumi pipăit, „citit“, descifrat. Dar mă temeam mai mult de ceea ce avea să urmeze. Și nu mă înșelasem.

Ridicîndu-mă, cînd marea își retrăsese de lîngă corpul meu tentaculele lipicioase, mi-am rotit neliniștit privirile și am văzut alături cele cîteva corpuri îmbrăcate în costume de protecție, trei într-un loc și altele ceva mai departe. O clipă am mai sperat că mediul modelator nu pătrunsese sub costum, că puterea lui de copiere se oprise acolo, la suprafață dar corpurile de pe care se scurgea gelatină se mișcau, dădeau să se ridice. Îmi amintesc că unul venea deja spre mine, căl-cînd nesigur în clisa lipicioasă, umbla ca amețit. Și, într-o fracțiune de secundă, cu toată spaima care se cuibărise în sufletul meu, m-am întrebat

cine putea fi insul acela. Nu-i vedeam fața, îi era umbrită de vizieră și casca lui era tot atât de murdară ca și a mea. Apoi, luptînd cu teroarea care îmi blocase nervii și aproape că mă paralizase acolo, m-am smuls din loc și am pornit în direcția cabinei spațiale. Am pornit, spun, deși aș fi vrut să parcurg distanța despărțitoare în fugă, chiar aveam impresia că alerg, însă picioarele mi se înglodau în mocirla gelatinoasă, care se scurgea încet spre lac, iar efortul îmi părea de-a dreptul epuizant în raport cu deplasarea. Din urmă, celălalt îmi înțelesese intenția și grăbea pasul, simțeam că vrea să mă ajungă și am avut mare noroc că insul a alunecat, a căzut pe spate și, pînă să se echilibreze, am luat avans. Apoi am ajuns la cabina spațială și, tremurînd tot, i-am urcat treptele, m-am zăvorît înăuntru.

Șeful îmi propune să mă întorc acolo, asta mi-ar mai lipsi, să intru între creaturile mele și între ființele pe care le-am părăsit fără să știu măcar, fără să aflu ce se ascunde sub căști și sub costume. Uneori, parcă văd siluetele lor murdare, așa cum se mișcau atunci în jurul cabinei spațiale, încercînd s-o deschidă. Unul se agățase de scăriță, alții cercetau ancorele trenului de aterizaj și le auzeam mișcările, ciocăniturile în metal; dar spaima prinsese acum să se risipească, eram la adăpost și nu-mi rămînea altceva de făcut decît să pornesc motoarele pînă cînd nu mi le stricau aceia, de ne-
caz că nu puteau să intre în navă. Am făcut manevrele de plecare și, înțelegînd că nu au nici o șansă, cei de afară s-au retras la o bună distanță, pe platou, martori nemișcați ai decolării mele. I-am părăsit acolo, pe Bactriana, laolaltă cu toate făpturile create de fantezia mea, fără să știu măcar cine erau și ce voiau de la mine. Iar șeful zice că înscrie din nou Bactriana în planul de cercetări și mă întreabă dacă nu vreau să văd ce s-a mai petrecut și cum s-au așezat lucrurile acolo. Să merg să văd, cu alte cuvinte.

Nu, nu vreau să văd cum s-au așezat sau cum nu s-au așezat lucrurile acolo. Mă gîndesc la indivizii pe care i-am părăsit pe Bactriana, într-un univers artificial și neverificat în timp — pentru că *timpul*, totuși, aduce în lucruri și între ființe echilibru, armonie — mă gîndesc cu groază dacă nu cumva, scoțîndu-și căștile, făpturile acelea ar fi purtat pe umerii lor cu urme proaspete de gelatină propriul meu cap.

(Din. vol. *Noaptele memoriei*, Editura Albatros, 1973)

ALTARUL ZEILOR STOHAȘTICI

Om uitător, ireversibil...

ION BARBU

*Descoperim după ani de
luptă că nu noi condu-
cem o călătorie, ci că
ea ne conduce pe noi.*

JOHN STEINBECK

Totul a pornit dintr-o uitare. Pașămite Homer, nu știuse că apele placide ale Lethei își au încă în lumea noastră izvorul. Și fiindcă orice efect se ivește dintr-o cauză, care ea însăși este o consecință, nu-i exclus ca uitarea să fi apărut odată cu germeii vieții, ca și negarea acesteia, moartea.

Homer Hidden stătea melancolic în cabina bolidului său, în care avea să străbată întregul stat Alabama, de la Mobile, portul sudic, pînă la Huntsville, aproape de granița cu Tennessee. Homer stătea cu privirea pironită pe indicatorul vitezeometrului ce oscila nervos în jurul a 950 km/oră, dar gândurile lui gravitau aiurea, la viața-i de pînă atunci, mizerabil de agitată, la viața și mai cîinească pe care avea s-o îndure acolo, la Houndsville, cum răsbotezase zeflemitor numele orașului spre care gonea. Și, deși gândurile îi erau sumbre, prin mintea lui Homer nu trecu nici o presimțire a teribilului *thrill* ce-l aștepta în următoarele patru minute. De fapt, cum ar fi putut slaba-i minte umană, ce-și înțelegea atît de puțin propria alcătuire, să se îndoiască de agerimea cu care minusculul creier electronic al bolidului îl conducea, menținîndu-l deasupra pernelor de aer, de-a lungul superautorutei din rășini aliate cu titan? De ce a fost nevoie să plece din Mobile, să abandoneze viața de pînă atunci,

să se certe cu Barbara? Viteza vertiginoasă a existenței... Homer rămase cu gura căscată. Abia atunci realizează el că mașina lui zboară cu 970 km/oră și că, în același timp, parcă stă pe loc. Asta era murdăria (unii spun „paradoxul”) vitezei. Oricât ar fi de mare, te obișnuiești îndată cu ea și n-o mai sesizezi. Ceea ce te face să mărești iuțeala, chiar asta i-a stricat viața: neconținută, nebuna accelerație.

Homer se uită la ceas. Mai avea destul până la destinație, gîndi, destul ca să i se facă lehamite. Nu bănuia că-i mai rămîneau trei minute. Progresul mormăi ca o sudalmă. Și Barbara invoca progresul, deși n-o interesa decît standingul... Altă iluzie, de vreme ce te scoate din minți și te duce de ripă. Apăsă distrat pe butonul care comanda vizibilitatea carcasei. Înaintea lui se deschise priveliștea exaltată a unei estacade brăzdate de mii de aeroglisoare, dar totul îl lăsa acum rece, ba chiar îi provoca un fel de greață. De altminteri, regulamentul circulației pe benzile ultrarapide recomandă celor cu nervii slăbiți să nu privească traiectoriile bolizilor. În stînga, se distingeau zecile de culoare cu diferite viteze — pete policrome rămase în urmă, pe măsură ce gravitau spre exterior. În dreapta, se întindea o faleză, sub care curgeau apele tumultuoase ale lui Tombigbee River. Înaintea lui Homer și îndărăt se vedeau, parcă vibrînd pe loc, vehiculele avînd aceeași viteză ca mașina lui. Uneori, aeroglisoarele se apropiau la cîțiva decimetri unul de altul. Nu se puteau atinge, deoarece exista un fel de telepatie între creierii electronici ai mașinilor de pe șosea, o interconectare grație căreia vitezele se reglau reciproc. De obicei, în caz de accident, ejectarea se făcea vertical. Totuși, Homer se îngrozi o clipă, gîndindu-se la nebunia iscată de o singură ciocnire.

Nu-i mai rămînea decît 1'50" pînă la momen-

tul fatal și, cu forța pe care un viitor năprasnic o exercită asupra spiritului nostru, în conștiința lui Homer începu să bolborosească neliniștea. Brusc, își dădu seama de ireparabilul rupturii lui de Barbara și, aproape simultan, parcă tocmai din pricina acestei eliberări de sub imperiul necesității de pînă mai ieri, se simți din nou rob de iubirea vastă și degravifiată de contingente. Ochii, părul — verzi, castaniu... 42", 42/... gura, ceafa — carmin pal, pufoasă... 38", 37" ... sînii, umerii, genunchii — plini de nevinovăția lucrurilor smulse din timp... 29", 28" ... și iarăși părul ei în cascadă, ba nu, strîns ghem și recăzînd în cascadă... și gura ei, care cerea ceva neauzit... 23", 22" ... și din nou ochii ei, tot mai mari, tot mai adînci... întregul ei chip, mișcîndu-se în diverse poziții, ca într-un joc și totodată cu gravitatea unui ritual... 17", 16" ... era ca și cum o și vedea dincolo de o apă neagră, de netrecut... 13", 12" ... Nu! gemu, deznădăjduit. Nu se poate! I se părea că unul dintre ei moare pentru celălalt... 9", 8" ... Barbara, vino înapoi! zbieră, deși el era cel ce plecase... 5", 4" ... Dar el era de pe acum neant și numai formidabila inerție a dorinței lui i-a mișcat, ca în transă, brațul... 3" ... și mîna... 2" ... și degetul care voi să apese butonul „întoarcere" ... 1", 5..., dar nimeri pe cel de „acelerație" ... 1" ... și, fulgerător, dîndu-și seama de greșală, comandă absurd oprirea... „zero"! ...

Comanda manuală a unui hovercraft în plină cursă era în acea vreme la fel de rară ca tragerea alarmei în epoca trenurilor străvechi. Puteai cere schimbarea culoarului sau parcare, ambele manevre efectuate prin țîșnirea verticală a bolidului; oricum, ordinele trebuiau să nu fie confuze sau contradictorii. Pe majoritatea drumurilor, nici nu era posibilă intervenția pasagerului: călătoria putea fi programată la început, iar în caz de forță majoră, sistemul tuturor vehiculelor ejecta mașina accidentată. Megaruta, pe care circula Homer, era

însă o arteră privilegiată, datorită numeroşilor tehnocraţi ce deţineau palate pe fundul Golfului Mexic. Iată de ce sistemul automat, primind o comandă nelogică, a încercat în prima clipă să satisfacă dorinţa clientului. Apoi a urmat al doilea ordin fără sens...

Cîteva inime fracţiuni de secundă, creierii electronici de pe sute de kilometri de autorută dădură semne de nebie. Încercară din răspuieri să înţeleagă stupidele manevre, să li se împotrivescă, să le atenueze efectele, să localizeze catastrofa... Pe sute de kilometri, tablourile de bord au dat alarma... Cei mai surprinşi au fost pasagerii din capul giganticei coloane, supuşi, fără de veste, unor cumplite suprasarcini. Ordinatoarele de la bordul primilor bolizi, primind comanda, accelerară viteza. Unele după altele, maşinile izbucneau în rafală înainte. Cîteva piloţi ai reacterelor care zburau deasupra convoiului înregistrară uimiţi fenomenul. Aproape simultan interveni stopul cerut de Homer. Excedat de aceste ordine sau dîndu-şi în sfîrşit seama de lipsa lor de noimă, sistemul megarutei hotărî ca maşina lui Homer să sară în aer.

Treaba s-a petrecut aşa: în timp ce cabina era catapultată vertical, restul vehiculului se prefăcea în pulbere.

Abia atunci s-a dezlănţuit acea înlănţuire de fapte ce aveau să-l prefacă pe Homer într-un caz celebru.

În mod normal (fireşte, e vorba despre o normalitate a accidentului), cabina lui Homer, proiectată vertical, ar fi devenit un mic aparat de zbor, suficient de puternic ca să străbată cîteva kilometri. Dar lucrurile s-au întîmplat altfel. Supuşi grozavei presiuni, bolizii dindărătul lui Homer au trebuit şi ei să sară în aer. Celor care înaintau pe celelalte benzi li se părea că incongruentul culoar al vitezei maxime explodează la un moment dat, expectorînd pe rînd o mulţime de coleoptere. De

fapt, toate au aterizat cu bine în exteriorul megarutei. Doar cabina lui Homer s-a izbit de aceea țîșnită în urma sa. Impactul a fost teribil. Ochii Barbarei ieșiră din orbite, apoi se întunecară. Min-tea care o invocase avu fulgerător senzația dez-agregării. În coliziunea celor două aparate, avari-
riată a fost capsula lui Homer: spre nenorocul său (dar nenorocul e relativ), i se frînse o aripă. Veni în picaj peste botul unui bolid de pe banda vitezelor maxime. Șocul îl făcu pe acesta să se preschimbe la rîndul său într-o cabină zburătoare. Lovită ca pucul de crosă, sfera inertă a lui Homer fu re-proiectată în văzduh. Depăși linia falezei și se avîntă deasupra fluviului, peste care tocmai bîzîia plăcut un uriaș elicopter. Nu trecuse încă un mi-nut de cînd se declanșase demențialul spectacol, că ordinatorul de la bordul autogirului și fusese alertat. Aparatele lui de televiziune se și îndreptau spre extraordinarul unghi al megarutei, transmițînd cîtorva canale de televiziune chiar momentul în care capsula lui Homer se năpustea spre ecrane.

Spre norocul său (dar și norocul este relativ), Homer se afla încă în nesimțire cînd sfera lui a fost tăiată, ca un măr, în două, de una dintre imensele elice ale elicopterului.

Milioane de telespectatori priveau cu gura căs-cată la omul care pica din cochila lui, ca un zar din două boluri întoarse.

De undeva, pesemne chiar în momentul în care uriașa pală pătrundea în corpul străin, autoprotec-ția elicopterului crease deja o perdea de aer pen-tru a-l feri pe Homer de un șoc mortal. Hazardul a fost însă mai dibaci decît perfecțiunile tehnice. Una dintre emisfere despică în cădere perdeaua, iar omul fu proiectat în gol din fotoliul cabinei și, totodată, din pricina turbionului iscat, își recăpătă cunoștința. Mai să leșine din nou!

Era ca un coșmar această deșteptare în picaj spre o țintă care se năpustea informă și bolboro-sindă. Zburau în viteză pe lîngă el o sumedenie de

aparate, a căror iscusință era de această dată să se ferească din calea bietului trup omenesc. În tumele lui teribile și bizare, descrise în văzduh, Homer văzu sau crezu că vede, deoarece în acele citeva clipe de cînd își venise în fire mintea lui se agita ea însăși febril în gol, cerul împletindu-se amețitor cu pămîntul, iar în adînc, ape învolburate, ce-l sugeau parcă inexorabil.

Înainte de a fi atins valurile, Homer, care nu știa să înoate, avu prezența de spirit să-și tragă peste cap gulerul hainei, ca pe un fel de glugă, iar manșetele minecilor, ca pe niște mănuși. Știa că aceasta îl va salva de la înec. Într-adevăr, de cum atinse zona lichidă, trupul său fu acoperit de o peliculă care pe de o parte îl izola, iar pe de alta îi extrăgea din apă oxigenul.

Violența cu care Homer se prăvălise în fluviu a fost totuși atît de mare, încît bietul om s-a pomenit din nou *groggy*. Poate că acolo, în adînc, s-a lovit de ceva (niciodată n-o să cunoaștem exact împrejurările), cert este că pojghița de protecție i-a fost sfîșiată, pe cînd el se mai afla pe trei sferturi amețit.

Aici, însă, a intervenit încă una dintre aceie șanse uluitoare ce aveau să-l facă pe Homer ilustru: pe fundul fluviului se afla o uzină, iar accidentatul căzuse tocmai în apropierea ei. Curentul l-a împins peste o trîmbă de noroi radioactiv deversat pe unul dintre maluri.

.

Cînd și-a recăpătat cunoștința, Homer zăcea pe un pîvnîș de nisip; un fel de dinte de beton îi oprise corpul să se rostogolească într-un bazin, pe care un val țîșnit din fluviu îl umplea cu o mîzgă neagră-verde-vinată.

Homer se tîri pe faleză. Departe, în stînga lui Tombigbee River, scăpărau fascinant benzile con-

tinue ale bolizilor. Și mai departe, soarele apunea maiestuos deasupra acestor curcubeie întoarse.

Omul se simțea singur și zdrobit, deși nu-l durcea nimic. Frumusețea pe care o vedea cu ochii împăienjeniți îl lăsa aproape indiferent. Își continuă drumul, împleticindu-se, ținându-se de balustrada de marmură ajurată. În creier, parcă, îi zvicnea un mic soare ce i se lichefia în artere. Nu-și puna nici o întrebare. Mergea înainte, cu un fel de înverșunare timpă, îngăimînd sunete poate numai pentru el cu înțeles.

Cînd ajunsese în fața Lojei stohastice, era la capătul puterilor. Întră ca într-un azil. Uitase cu totul de ironiile pe care nu le precupețise la adresa zeilor acelor altare cibernetico-statistice. Tinerii turbați scorniseră de cîtiva ani un soi de roboți ai destinului, alcătuiți din memorii formidabile și din circuite diabolic de complexe. Și le risipiseră prin toate orașele continentului.

Homer se sprijinea de pereți. O răcoare plăcută îl întîmpină. Aerul era pur (condiționat), cu miros de zăpadă, de ozon, de flori de primăvară. Barbara veni spre el, zîmbitoare. Era încă îmbujorată de partida de tenis pe care o jucase...

O suavă muzică electronică îi tulbură imaginea. Apoi se auzi un bizar țcănit de ordinator în funcțiune și un glas metalic rosti:

— Hai, vino mai aproape!

Și dinspre „altar“ se aprinse o lumină de zirconiu. Homer schiopătă într-acolo. În fund se înălțau trei ferestre, cu vitralii verzi, acvatice, acoperite de niște ecuații elegante ca arabescurile unor covoare persane. Sub ogiva fiecărei ferestre se găsea cîte un mare paralelipiped de cristal, cu sextilioane de celule moletronice. Doi ochi, două urechi, două nări și o gură dădeau celor trei divinități stohastice o stranie fizionomie antropomorfică. Păreau trei monștri simpatici și grotești. Homer îi privea însă cu spaima superstițioasă a unui animal căzut în cursă.

— Reazemă-te de bara de lângă tine, îl invită binevoitor paralelipipedul central, al cărui soclu purta pe o placă, înscrise fosforescent, cuvintele: ZEUL NEANTULUI.

— Spune-ne tot ce ți s-a întâmplat, ceru paralelipipedul din dreapta: ZEUL CONCENTRĂRII.

Homer scoase câteva sunete guturale, ca un plins, ca un strigăt strangulat.

— Destul! spuse zeul. Din firimiturile memoriei tale și din informațiile pe care le-am cules pînă la venirea ta, ți-am reconstituit aproape în întregime povestea. Dă din cap, dacă înțelegi...

Omul își clătină capul, dar privirile îi erau ră-tăcite.

— E un caz unic, pronunță cu o încîntare șuierătoare paralelipipedul din stînga: ZEUL VITEZEI. Propun ca vestigiile minții lui să fie amplificate, traduse și exprimate de vocea umană.

Un piezodifuzor roșu de deasupra lui Homer gîfii:

— Ce se întîmplă cu mine? Ce vrei de la mine?

— Foarte bine! rîse Zeul Concentrării. Vei primi răspuns la toate întrebările pe care ni le vei pune și chiar la acelea pe care nu vei ști să le pui.

— Nu vrem nimic de la tine, luă blînd cuvîntul Zeul Neantului. Sau nu mai vrem nimic. Venind aici, ne-ai dăruit tot ce există mai de preț pe această planetă: o improbabilitate absurdă, devenită realitate. Recapitu-lăți faptele.

— Pe mii de parseci cubici, Pămîntul este un fenomen rar, re-luă cutia gînditoare din dreapta. Caracteristici solare extrem de speciale dau o probabilitate de 10^{-5} pe o galaxie. Dar o planetă locuită de ființe raționale impune un nou șir de restricții; o distanță potrivită de astru, un cîmp magnetic care să rețină radiația nocivă, un gigantic bulion lichid în care să răsără viața, o atmos-

feră prielnică și atâtea alte condiții care ridică improbabilitatea la 10^{-10} .

— Tîm-pe-nii... tîm-pe-nii... tîm-pe... nii.... se auzi vocea lăuntrică a lui Homer, amplificată; părea un clopot nebun, care dă alarma într-un sat cuprins de flăcări.

— Intr-un fel ai dreptate, rosti hîrîit și grav divinitatea centrală. A fost nevoie de acest singular concurs de împrejurări ca să vă iviți voi, viermii acestei Terre. A fost nevoie de experiența giganticelor reptile ca să apară stirpea măruntelor mamifere. Cele cîteva mii din zorii timpurilor s-au prăsit, ca să acoperiți acum Pămîntul cu miliardele voastre de trupuri terminate cu o gămălie puțin cugetătoare.

— Ce caut aici? Ce vreți de la mine? se lamenta ciudat glasul lui Homer; părea că sufletul i se dezlipise de trup.

— Te-a adus probabilitatea care tinde spre zero, urui liniștitor și cu o umbră de admirație zeul din mijlocul altarului. Ești un caz cu totul extraordinar!

— Coliziunea a doi bolizi în traficul rutier actual poate avea loc o dată la zece ani, explică amabil Zeul Vitezei. Coliziunea unui bolid cu alți doi, în decurs de cîteva secunde, se poate întîmpla o dată la un secol. Probabilitatea ca același vehicul să se ciocnească în clipele următoare cu un alt aparat zburător nu poate surveni decît o dată la un mileniu, iar tăierea capsulei tale de elicea elicopterului reprezintă un miracol ivit numai la zece milenii. Împrejurarea că emisfera cabinei a perforat perdeaua de aer protectoare — un milion de ani. Hazardul că n-ai fost ucis — zece milioane. Revenirea ta din leșin în timpul căderii — o sută de milioane. Faptul că ți-ai putut trage pelicula de protecție — un miliard de ani. Șansa că ai căzut în apă și nu pe uscat — zece miliarde... •

— Ai și atins existența unui sistem solar, comentă Zeul Concentrării.

— Norocul să fii proiectat de jetul din fundul fluviului, — o sută de miliarde...

— Cît viața unei galaxii.

— Și probabilitatea să ajungi viu pînă la noi — o mie de miliarde de ani...

— Cît suflul universului! murmură ca o încheiere Zeul Neantului.

În acest timp, Homer care, la început, de bine de rău, se ținuse de bara din fața altarului, atîrna acum moale, ca o marionetă, cu picioarele rășchirate grotesc și cu brațele bălăbănindu-i-se, de la subțiorile proptite de sulul metalic.

— Nu ești dumneata Barbara Hamilton?

— Ba da, răspunse un glas mirat de femeie. Dar de unde știi?

— Era amplificatorul care reproducea „pista sonoră” a memoriei lui Homer.

— L-am auzit odată pe Adrian Gord vorbind despre dumneata. Și mi-am închipuit că așa trebuie să fii...

— Nemaipomenit!

— Așadar, corespunzi întru totul ideilor mele preconceptuate despre dumneata.

— Ce drăguț!

— Nu înseamnă oare asta că-mi ești predestinată?

— Oare?! făcu vocea ei adîncă și puținel speriată.

În ochii tulburi și injectați ai lui Homer, vitraliile deveniseră luminile îndepărtate ale metropolei, iar cele trei altare — un vesel carusel infinit.

— Analiză în undele delta! ceru Zeul Concentrării.

Două brațe metalice coborîră de undeva și, cu precizie și indiferență, prinseră de subțiori ghemotocul uman rătăcitor cu gîndul prin cosmoparcul tinereții lui.

„Oare n-ar putea încremeni pentru totdeauna această clipă fugară? Ca un serafic țipăt de viori... Ca insolita dulceață a unui fulgurant fe-

răstrău de senzații de-a lungul întregului trup..."

— Mai ai de trăit încă cinci secunde, începu să rostească, pe tonul tehnic al comenzii unei lansări spațiale, Zeul Vitezei, în timp ce raze detectoare, unele policrome și altele invizibile, se încrucișau averse pe corpul lui Homer.

„Vocea umană”, care reproducea glasul interior al omului crucificat pe brațele metalice, nu mai avea nimic dintr-o voce umană; era ca o bandă magnetică desfășurată vertiginos. Ea reprezenta o întreagă existență. Dacă ar fi fost incelinată, ar fi ținut, probabil, cât o viață.

— Homer Hidden, hîrîi Zeul Neantului, ești o făptură cum nu se ivește decît o singură dată într-un cosmos. Bucură-te de unica ta apariție!

— Amplificatoarele integratoare comandă Zeul Vitezei.

Pinza viziunii se întinse nemărginit și întreg firmamentul se preschimbă pentru Homer în surîsul Barbarei. Apoi omul tresăltă sub sensibilele brațe de metal, care, consternate parcă, își descleștară strînsoarea. Homer se prăbuși la picioarele altarelor stohastice și un firisor de sînge îi izvorî din colțul gurii.

— Ce bizare fixații pot avea chiar muritorii cei mai rari! exclamă Zeul Concentrării. Totuși, ce eveniment splendid!

Fasciculele luminoase, care palpaseră pînă atunci corpul lui Homer, se retrăgeau cu ezitări repulsive.

— Ți-am mai spus că ești viciat de sentimentul deșart al frumuseții, rosti fără patimă Zeul Neantului.

(Din „Almanahul literar”, 1970; distinsă cu Premiul special EUROCON-1, Triest, 1972)

IPOSTAZĂ PENTRU NARCIS

Se trezi în cele din urmă. Nu se putea mișca. O greutate enormă, nedureroasă, îl lega în continuare de solul acesta cu o densitate incertă, pustiu și necunoscut.

Mult timp, nici un sunet nu pluti spre el, și nici o imagine, cât de efemeră ori iluzorie, nu-i fulgeră văzul.

Crezu că e orb, surd, poate mort... dar nu, nu murise. Era doar încorporat într-o beznă fluidă, stranie, aparent fără viață, care — încet, încet — își imprima asupra-i substanța inefabilă, trezindu-l. O simți ca pe fluxul unui ocean, i se infiltra lent și ritmic prin spărturile costumului spațial, urca și cobora în el ca o respirație egală, îi pătrundea porii, nervii, trupul, îi deștepta percepții și gânduri confuze, uitate, învălmășindu-le, întrovertindu-le.

În gând îi sună o frază banală, învățată demult: *Cogito ergo sum!* Uitase numele celui ce-o spusese. Cu siguranță un filozof care a trăit pe Pământ, cu mult înainte de zborul și accidentul său. Pe Pământ... pe Terra... *Cogito ergo sum.* Da, gândesc, sînt... Dar ce înseamnă oare Terra, Pământul? Terra... Ce nume familiar, oarecum tandru, înspăimîntător de departe și atît de aproape... Gîndi din nou cuvîntul *Terra*, ca și cum ar fi fost un demiurg și l-ar fi rostit atunci întîia oară, dîndu-i contur național și existență în sine. *Pământ*... Instantaneu, sfîșietor îl năpădi o senzație multiplă, halucinantă. Văzu, simți, gustă

cuvîntul ca pe o rodie amară, cu miliarde de sim-buri sîngerii, o rodie celestă gravitînd pe oîrbita unui Soare gălbui, undeva la marginea Căii Lactee, la mii de parseci de nucleul acesteia.

Terra... Termenul se întrupa tot mai intens și mai pregnant în el, rodia crescînd imensă pînă la dimensiunea planetei natale, se impregnă de vibrații, frecvențe, culori, imagini și impresii delirante, creîndu-i niște cenestezii absurde, vertiginoase, și totuși resimțite într-o aceeași secundă dilatată și parcă fixă.

Simți apoi că e tras tot mai afund în vârtejul unor demult uitate trăiri; alerga prin iarbă, copil, în munți, descoperind cu uimire mișcarea stelelor, zborul fluturilor, fazele Lunii, asculta glasul dulce al mamei, rîsul aspru al tatălui său, un aviator cam bețiv, din care făcuse cîndva un idol, se văzu la școală și facultate învățînd și rezolvînd ecuații, zburînd cu elicopterul și supersonicul, iubind, suferind, rîzînd, alergînd mereu spre noi plăceri, spre necunoscut, spre împliniri, alergînd spre uitări, spre dăruiri, alergînd, orgolios de bărbătesc, spre aventura Cosmosului. Se simți din nou una cu motoarele ce-l ascultau, beat de viteză și aventură. Se văzu de mii de ori într-o aceeași egală clipă, catapultat cu nava spre stele, despîcînd tenebrele, căutînd ceva insolit, alergînd într-una spre necunoscut... Credea că știe multe și totuși atît de puține erau, straniu de puține... Mai ales despre sine. Cine era el în definitiv?

Vârtejul amintirilor îl purta mereu. Își rememora parțial și accidentul ultim, aci, pe această neexplorată planetă. Nu mai știa dacă se întîmplase de cîteva zile, sau abia de cîteva ore, avea doar certitudinea lumii de unde venise, nu a timpului, a lumii din care pogorîse aci, în zbor, cu siguranță în zbor...

Or poate visa? Visa... Visează, bineînțeles că visează, căci, iată, bezna fluidă din preajmă-i e săgetată de o lumină violetă, cu franjuri albe de jur-

Împrejur. Respirația din el se opri de spaimă, oceanul straniu avu și el un recul, ca un reflux mirat; lumina violetă stă acum înaintea lui, pe o axă verticală, franjurile (ori poate minuscule și multiple aripi) palpită alb, luminos, în jurul unui prelung nucleu violet. Nu e nucleu. E o făptură fusiformă, dacă nu se înșală... Un umanoid înalt, de-o structură imprecisă, abia i se vede conturul și aura... Și simte o imensă mirare și milă nu izvorînd din el, ci din celălalt...

Apoi din nou se face beznă. O beznă fluidă și blîndă. Și rămîne mirarea. De ce nu se mișcă? De cînd stă așa? Ce s-a întîmplat cu el? A murit? Trăiește? Și cum îl cheamă? Și, mai ales, cine e? Cine e el? Cine?

Simți că înnebunește. Sigur că trăia, din moment ce gîndea... De n-ar fi fost beznă, beznă, beznă asta necunoscută... Și tăcerea, și nemișcarea...

Își aminti fulgurant un basm pe care-l citise în copilărie, o poveste naivă despre o ființă cu aripi de piatră, despre un extraterestru în întregime de piatră, alcătuit dintr-o materie imens de grea, trăind într-o galaxie închipuită. Poate că el a devenit aidoma acelui muritor de piatră? Și-ar dori aripi, neapărat aripi, fie cît de grele, numai să le poată mișca, să se poată ridica în zbor...

Încercă să-și miște membrele — amorțite de lungă-i călătorie, ori paralizate de accident... Încercă în zadar, efortul îl epuiză dureros și-și pierdu din nou cunoștința.

Cînd se trezi iarăși, noțiunea de timp dispăruse total — frunză terestră luată de un suflu cosmic. Dispăruseră și tenebrele din jurul său; fluiditatea în care era scufundat în continuare nu-i mai păru ocean, ci — simplu — atmosferă. O atmosferă ușor de respirat, dar altfel, particulară, străbătută de niște curenți vii, pare-se palpabili, cu vibrații ce-i

mîngiau nervii și auzul, plină de culori difuze, precum o auroră boreală ce-și prelinge și răsfrînge nuanțele delicate în zăpezi.

Se gîndi firesc la zăpezi și lumini polare, ca acolo pe Pămînt, căci imediat în fața ochilor săi se iscaseră niște pereți imenși, sau niște munți, asemeni ghețarilor la primul aspect, însă cu o transluciditate neterestră, aproape de transparență. Și, sigur, materia lor nu era apă cristalizată, congelată, nici carbon dur, diamantin. Era o structură nemaivăzută, diafană, un fel de cristal gazos, care-i atrăgea curiozitatea cu forța unui magnet gigantic.

Ce se afla dincolo de munții translucizi, transparenți, reflectînd atmosfera crepusculară, nu putea zări. Ei închideau, ca un brîu elipsoidal de dimensiuni geologice, restul peisajului, realitățile de dincolo.

Planeta îi păru deodată un fel de miș și luminos Saturn: un asteroid alcătuit din munți, și în jurul căruia gravita, abia sesizabil, un inel — o platformă minerală, poroasă, albăstruie, pe care modulul său căzuse. Distanța pînă la munți oscila; era cînd foarte neînsemnată, cînd uriașă, ca și cum brîul-satelit se apropia și se depărta de globul său central, ori ca și cum aici spațiul ar fi ieșit uneori din rigorile tridimensionale. Curiozitatea, sau o stare mai presus de ea, în care acest uman sentiment se transforma neconținut, îl ardea ca o flacără.

„De-aș putea zbura pînă dincolo, la munți, de-aș putea măcar să mă mișc — gîndi pămînteanul — să mă tîrăsc pînă acolo, să știu, să văd" ... Și, fără a-și da seama ce face, întinse brațele, vrînd să fie vultur.

Îi invadă brusc o senzație de fericire uluită. Brațele, sărmanele lui cioturi arse în accident, se puteau mișca ușor, lin. Sesiză abia atunci că nu-l mai leagă nici o greutate de solul poros, de care mai înainte se simțise strivit. Uimit, își mișcă un braț, aducîndu-l ca pe o aripă în dreptul ochilor. Îl privi și se cutremură. Nu era brațul său, deși

era al său; îl simțea, simțea ușor și urma arsurii din dermă. Își mișcă apoi celălalt braț, și pe urmă pe amîndouă odată, și-și privi îndelung, neputînd să creadă ceea ce vede. Erau mîinile lui, două — numai că erau niște mîini albastrii, străvezii; vedea prin ele, vedea și în ele, ca printr-o structură devenită străină, cum curge sîngele prin vene, un sînge roșu, doar ceva mai palid. Și erau întregi, viguroase, delicate, de o frumusețe fără seamăn, n-aveau arsuri, nici jupuieli, nici vechile cicatrice de la încheieturi, acolo unde se strîngea într-o chingă mînușa costumului spațial. Gîndi automat că nu mai poartă combinezonul opac, de zbor; habar n-avea cînd îl dezbrăcase, ori poate i-l dezbrăcase cineva? Da... Pesemne făptura, ființa aceea violetă... care trăia cu siguranță dincolo de munți, și care venise noaptea trecută pe platforma din marginea înșolitelui său astru. Venise să-l întîmpine, poate? Era un soi de paznic? De medic? Sau cine era?

Nu resimțea nici o umbră de teamă față de acesta, nici o ezitare. Intuia că e o ființă evoluată și știa că o va vedea din nou. Gîndul că s-ar putea întîlni foarte curînd cu acel aborigen, sau cu alți semeni de-ai lui, de aci, îi dădu un fior de bucurie, cum nu cunoscuse de mult, poate nicicînd.

Fără efort, se ridică însuflețit, cu o neliniște crescîndă, o clipă se gîndi că-l atrage ceva în afara voinței lui, apoi uită totul și începu să alerge ca în vis sau ca prima oară, pe Lună, levitînd, împleticindu-se, zburînd aproape.

O singură dată privi înapoi spre locul unde căzuse și se împlîntase vehiculul său spațial. Sarcofagul metalic se înclinase puțin și lucea ușor, fosforescent, scăldat în lumina acelei dimineți noi. În jurul aparatului, din solul poros și albastrui, răsăriseră și creșteau vizibil, cu rapiditatea plantelor prinse de un film accelerat, niște liane trandafirii.

Cînd pămînteanul ajunsese la marginea platformei cvasisaturnine, față în față cu unul dintre pereții

strălumiñoși, modulul său se și scufundase în hățișul lianelor.

Lui nici nu-i pășă, nici nu se mai uită la aparatul avariat cu care descinsese, și așa inutil de-acum înainte. Pentru el nu mai exista gândul întoarcerii, nu mai exista nimic decît peretele straniu, translucid, din fața lui. Se apropie de acesta cu un simțămînt de surescitată așteptare. Voia să descifreze ce e dincolo de el, acolo unde probabil începea realitatea acestei planete necunoscute, mirabile, acolo unde se afla ținta spre care deliberat zburase, ținta pentru care mașinile cibernetice îi calculaseră demult traiectoria și anii de goană.

Se găsea așadar față în față cu o misterioasă lume, încă neexplorată. Era ultima lui aventură, poate cea supremă. Ajunsese aici grav rănit, cu amnezii și spaime; nu mai știa de pildă cum îl cheamă, cîți ani are, sau cît a durat zborul. Îi era frică, nu de ce era în jurul lui, ci de reacțiile sale la mediul înconjurător. Se trezise aici fără unelte și aparatele ce-i prelungeau firesc intelectul, fără computerele ce calculau firesc în locul lui. Se temea că ochii săi tereștri nu vor putea vedea decît deformat și incomplet, că simțurile lui omenești vor prinde numai crîmpeie din viața asta stranie, și nu complexitatea ei. Se înfricoșa mai ales la gîndul că mintea i-ar fi ca paralizată, că nu va fi, în stare să se facă înțeles de cei ce-ar putea fi dincolo de pereți, că nu-i va înțelege nici el, că le va părea inform, limitat, respingător.

Era înfricoșat, însă trebuia să ajungă dincolo de munții translucizi și să afle. Era pămîntean, om. Și trebuia să afle, să meargă pînă la capăt.

Acum, meterezul de lumină i se păru îndeajuns de aproape, gata să-l atingă cu mîna. Întinse mîna, mîna aceasta a lui totuși, care în razele dimineții dobîndise brusc alte culori și altă epidermă. Bîjbîi, o întinse totuși. Și întîlni nu așteptata răceală și consistență a vreunui mineral, ci un fel de sub-

stanță fără densitate, un soi de oglindă ireală, diafană.

În clipa aceea răsări Soarele. De fapt erau doi sori albaștri, aproape suprapuși, nevăzuți pînă atunci, învăluiți în atmosfera difuză.

O lumină de o intensitate copleșitoare îi arse făptura, i-o oglindi toată în peretele străveziu și — fără vrere — astronautul se privi acolo pe sine.

Rămase atît de uluit de cele văzute, de modul în care cunoscutul său trup se răsfrîngea în acest univers, cu alte legi moleculare, desigur, cu refracții și culori neștiute, încît la început orbi, și abia după o vreme uitată cuteză din nou să se privească.

Era tot el, însă — printr-o misterioasă însușire a planetei de aici — preschimbat parcă într-altă ființă; era același, el, dar cu o neștiută frumusețe nebănuită niciodată; el, o făptură umană, un pămîntean obișnuit, posedînd odinioară doar cîteva simțuri limitate, și un creier din care doar o zecime activă cu adevărat; el, cel știut, devenit aci *altul* în întregime, aerian, luminos, transparent. Ignorate sisteme senzoriale se deșteptau miraculos într-însul, miliarde de neuroni, pînă acum adormiți, se trezeau la viață, febrili, avizi, făureauă analizori necunoscuți, trans, tele, pre, ultrasimțuri.

Vedea și intuia fluidul acelei atmosfere trecînd prin el, colorîndu-i sîngele pînă la un trandafiriu palid, activîndu-i într-alt fel inima, făcînd-o parcă să ardă și să palpite, ca o floare de foc, lumînîndu-i ochii ca pe niște aștri, transformînd ritmurile creierului său în niște traiectorii scînteietoare, asemeni rotirilor rapid-orbitoare de galaxii sau atomi.

Armonia alcătuirii lui iradia acum din materialele dintotdeauna știute, vizibilă, strălucitoare, dar avînd ceva uluitor de nou și desăvîrșit.

Se privi pe sine într-o mirare înmărmurită. Se privi îndelung, sorbit de imaginea propriului său chip metamorfozat. Și rămase pierdut în contemplația acelei frumuseți, fascinat, fără să se poată

smulge ciudatei regăsiri în sine, ciudatei iubiri resimțite pentru imaginea stranie care era el, și care se răsfrîngea și în afara lui, în peretele de lumină.

Stătu așa, nemandorind nimic, decît dorindu-se pe sine oglindit în sine, pînă ce Soarele dublu îi calcină trupul, i-l dezagregă, celulă cu celulă, și atom cu atom, și i-l recompuse din afară — atom cu atom și celulă cu celulă — în oglinda muntelui...

Și abia atunci cînd, în loc de două chipuri aidoma, rămase în perete o singură umbră de lumină, pămînteanul trecu dincolo de el, ca printr-o poartă fără densitate.

Și se întîlni cu aborigenii violeți, care-l primiră tăcuți, bucuroși, fără mirare, ca pe un semen de-al lor.

(Din vol. *Anotimpul sirenelor*, predat Editurii Albatros, 1974)

ULUITOAREA TRANSMIGRAȚIE

În iarba catifelată dormea, ca într-un pat moale, aromat, un bărbat îmbrăcat într-un smoching, cu piepții scrobiți, ieșiți și mototoliți, dar cu o atît de mare fericire pe față, încît inspira mai degrabă simpatie, deși se comporta ca un vagabond. Lumina tare a răsăritului îi gîdilă pleoapele. Se trezi pe încetul, deschizînd ochii mirat și parcă nu prea că tavanul de smarald, care-l făcuse să se gîndească în prima clipă la prelungirea vreunui vis mirific, nu era altceva decît un cer întins și adînc, lipsit de orice nor. Părea o imensă cupolă luminoasă, sprijinită pe masive colonade de verdeață.

Îl înconjura o vegetație luxuriantă, care purifica și parfuma aerul și așa curat și răcoros ca o apă de izvor. Dîndu-se pe o rîină, bărbatul se uită curios în jur. Vegetația abundentă era tunsă cu rafinament în forme geometrice perfecte. Ciudățenia venea de acolo că toate liniile, unghiurile, romburile, cercurile, deși păreau perfecte, manifestau tendința de a evada într-o stranie asimetrie, de un efect estetic de mare rafinament.

Cîntau păsări nevăzute. Bărbatul se întinse ca unul care se simte bine, prea bine chiar, cu inima ușoară și veselă. Apoi, ca să admire mai deplin ceea ce i se părea demn de a fi admirat în jur, el se săltă în capul oaselor, gîndindu-se amuzat că se află, nici mai mult, nici mai puțin decît pe o carte poștală din cele frumos colorate, optimiste, gingașe, pe care le trimiți cuiva ca să-i faci o plăcere mare cu o atenție mică. „Pun pariu pe-o damigeană

de Porto, gîndi el bine dispus, dacă unii s-ar bucura de atare atenție din partea mea! Oricît de grozave ar fi culorile! Dimpotrivă, li s-ar face părul măciucă presupunînd că au păr, dacă ar ști că mă gîndesc măcar cît negru sub unghie la ei. He, he, he, rîse apoi, dispus să pună totul pe seama banchetului din ajun, mi se pare că sînt bine făcut de aseară. Am supt cam mult. Dar nu-mi pare rău. Am adormit ca în puf și acum nu mi-ar rămîne altceva decît să-mi caut mașina și să mă întorc în arenă. Bătălia continuă, domnii mei, așa cum am anunțat aseară în discursul meu, care astăzi face, desigur, înconjurul Pămîntului. Lumea noastră va învinge. Aceasta este convingerea și lupta mea de principiu. E un moment istoric! Și, tocmai de aceea, ia s-o iau din loc! Nu pot pierde vremea prețioasă în aventuri rustice. Unde mi-o fi automobilul?"

Își roti ochii ca să descopere în vegetația luxuriantă admirabilul său *Lincoln*. Nici urmă și nici un semn. Probabil că șoseaua era destul de departe, pentru că, în afară de trilurile dulci, nu se auzea nici un zgomot de civilizație: nu cîrîiau motoarele și nu strigau răgușit sau vesel claxoanele tuturor mărcilor de automobil din lume. În schimb, avu plăcerea să observe pe cineva trecînd prin apropiere. Pesemne că, dincolo de linia dreaptă a gardului viu peste care nu-i vedea decît capul plutind lin, se afla o alee.

— Alol strigă după el, bucuros că are pe cine să întrebe încotro e șoseaua și astfel să facă economie de timp.

Celălalt făcu cîțiva pași din dosul gardului viu și veni spre el. Un exemplar extrem de reușit: pe chip, amprenta nobleței, în ținută a distincției, plus o suplețe sportivă admirabilă. Îmbrăcămintea... Ce îmbrăcăminte neobișnuită! Și ce siluetă, Dumnezeu! remarcă omul din iarbă, intrigat. Pare un sportiv excentric combinat cu un om de lume de înaltă clasă! Ca să vezi că se poate și așa!

— Pun pariu pe o damigeană de Porto, îi strigă

de departe cu bonomie, că știi cine sînt și că n-o să avem discuții că ți-am încălcat domeniul. E așa de bine la dumneata! O mare plăcere. Ca în sînul lui Avraam. Hai, hai, nu mai face capul ăsta de năuc. Mi se pare că m-ai recunoscut! Ei da, așa e! Sînt chiar eu și m-ai văzut astă-noapte la tele. A fost un triumf. Strașnic, nu? Ce zici, lovitură mare, de maestru... Cu cine am plăcerea?

Ca să se ridice în picioare pentru a asigura prezentării condiții normale, își răsuci corpul, întinzîndu-și pantalonii pe rotunjimile posterioare ale trupului rotofei, trecînd la poziția verticală printr-un intermediu dizgrațios propriu patrupedelor.

Cînd izbuti să se îndrepte, zadarnic mai întinse brațul în direcția în care se aflase cu o secundă înainte celălalt. Nici urmă de el. Îl strigă și-l caută.

— Ei, drăciel! Dar unde ai dispărut, domnule? Unde te-ai vîrit. Alo, domnule! Iubite domn! Smechere. Ne jucăm de-a v-ați ascunselea? Nu-mi arde. Încotro trebuie s-o iau ca să-mi găsesc automobilul?

Bijbîia inutil prin acel labirint de verdeață care nu-l scotea nicăieri. Era furios pe proprietarul domeniului, care-l trata astfel, după ce aflase cu cine are de-a face. Unde dracu să fi dispărut? Și cum așa de repede? Că doar n-o fi zburat în cer! Cerul era, în definitiv, la fel de albastru și adînc, netulburat de vreun nor, întocmai ca adineaori. Atunci să fi visat că venea cineva spre el? Să fi fost o vedenie? O iluzie? Cînd doar îi fusese alături, aproape să-l atingă cu mîna?

Își aminti în detalii costumul format din obiecte ușoare și comode, care semănau cu cele obișnuite, dar aveau o linie de eleganță cum nu mai văzuse, relevînd aceeași asimetrie ca și măiastra sculptură în verdeața din jur. Pe o sticlă de Portol monologă el, hotărînd că nu avea altceva mai bun de făcut decît să urmeze aleea pe care aproximativ o urmasa și necunoscutul dispărut ca prin farmec. Orice

drum duce undeva. Țsta nu se poate să nu ducă la șosea. Acolo trebuia să fie și automobilul... Drace, m-am cam întrecut totuși astă-noapte. Nu cu discursul! Discursul a fost formidabil! M-am întrecut la pahare, ce să-i faci! Firea optimistă îl ajuta să nu desmereze, deși situația începuse să i se pară mai mult decît neplăcută. Încotro s-ar fi îndreptat, nici urmă de șosea sau de mașină. Pe unde s-o mai apuce? La stînga? La dreapta? Pe aici. Ba nu, pe dincoace. Poate că ar fi mai bine dacă ar lua-o pe... Pe unde dracu o fi șoseaua?

Avea impresia că, în loc să iasă din jungla aceasta tăiată în forme estetice, se lăsa înghițit din ce în ce mai mult de ea. Simți că se sufocă. Încercă să refacă seara precedentă ca să-și poată da seama unde ajunsese și pe ce drum e mai bine s-o apuce. Pornise clătîindu-se de la locul de onoare al banchetului, dintre smochingurile, plastroanele, decolteurile, burțile și cheliile celebre ale lumii, dintre averile și gurile de aur care-l făcuseră exponentul lor politic într-o luptă acerbă pe care o descrisese în discursul său, cînd fioros, cînd jovial, cînd ironic pînă la mușcător, dar rostind întotdeauna chiar și cele mai grozave fraze cu un zîmbet sugubă, de parcă spunea glume la gura sobei. Își putea imagina titlurile din ziare și vocile crainicilor pronunțînd cuvîntul „fierbinte” caracteristic pentru tot ce făcuse și spusese: „A fost fierbinte de la început pînă la sfîrșit!” „Un discurs fierbinte!” „O personalitate fierbinte!”

Se urcase pe urmă în mașină. Pusese mîna pe volan de parcă se pregătea să conducă lumea. Farurile pătrunseseră violent și adînc în noaptea dinaintea lui. Apăsase acceleratorul pînă la refuz. Un zvicnet și apoi o plutire lină. Rîsesse: făcuse atîtea pariuri pe sticle de Porto, încît se cam cunoștea. Dar era învingător. Acesta era principalul. Automobilul lui zbura ca un vultur, despicînd aerul care vîjîia în vîrtejuri furioase deasupra capului

său. Da, își amintea bine, lăsase jos capota ca să simtă mai intim goana aceasta a gloriei încununată. Farurile îi luminau în față un viitor strălucit, spre care plutea euforic, cuprins de un simțămînt de plenitudine, pentru nimic în lume potrivit cu vitezele mici. Goana îl îmbăta cu alte potențe decît vinul de Porto. Ce bine i-ar fi părut să zboare cu adevărat! Apăsase din nou acceleratorul. Vuietul aerului învîrtejit abia că-l întăritase. Ar fi luat-o spre stele. Da, spre stele!

A fost un drum fierbinte! Demn de el. Asfaltul urla dedesubt. Panglica neagră a șoselei îl chema, așternîndu-i-se mereu în față, supusă și languroasă, mai departe, mai departe, mai departe, și mai iute, mai iute, ce dracul

. . .

Ah, iată, în sfîrșit și oamenii Vin spre el pe alee. Zoriți; un mic grup de trei, mai mult băieți cu alură sportivă, îmbrăcați în același stil ca și celălalt, cel dispărut adineaori în chip așa de neașteptat. Fie ei și tinerei și sportivi, numai să fie!

— Hei, băiețașil! Încoace, dragii mei. De cînd caut pe cineva cu care să schimb o vorbă în dimineața asta splendidă. Văd pe fețișoarele voastre drăgălașe că m-ați recunoscut. Nu se poate să nu fi avut aseară deschis televizorul și să nu mă fi remarcat, pentru că cine mă vede o dată nu mă mai uită niciodată! Am impresia că acum se potrivește mai bine decît oricînd această deviză a mea; vă citesc pe față întreaga admirație. Hai noroc, băieții! Și reluă imediat, fixîndu-și atenția pe unul dintre ei: Alo, băiatule, adineauri parcă ne-am mai văzut o dată, unde și cum ai dispărut că parcă mi-ai zburat din palmă ca o foiță sau ca un fluture?!

Și dacă ar fi putut bănuî cît de aproape de adevăr era! Deocamdată, însă, îl intriga aerul de

oameni care nu înțeleg o iotă, evident mai cu seamă la primii doi. Cel de-al treilea părea mai frecat cu lumea, îl privea de-a dreptul, clipind ca unul care înțelege și e interesat de tot ce auzea. Își îndreptă spre acesta atenția. Avea o ținută dreaptă și o îndrăzneală a inteligenței care-i făcea ochii deosebit de vii și de tăioși. Îl intimida oarecum. Totuși îi întinse mîna. Celălalt nu i-o primi. Fața lui era mai fină decît a celorlalți — deși toți aveau trăsături moi, frumoase, ochi expresivi și guri proaspete de ființe sănătoase. Acesta, cel de-al treilea, îi făcu un gest prin care motivă de ce nu-i întinsese mîna: ținea cu atenție o cutie neagră cu cîteva clape mici, albe, ca niște gămălii de chibrituri. O ținea orientată spre el.

— Bine, bine, înțeleg, recunosc omul, și nu mă supăr. Că dacă m-aș supăra eu...

Pe cînd rostea aceste cuvinte, fața celuiilalt se luminează. Întorcîndu-se spre ceilalți le șopti ceva.

Asta nu-i conveni.

— Domnule, rosti el grav, am acceptat să nu-mi întinzi mîna, deși aceasta putea fi jignitor și pentru cineva mai puțin important ca mine. Vă rog să-mi spuneți cu cine am onoarea? Trebui să spună de-a dreptul ce voia, pentru că celălalt părea să nu înțeleagă subtilitatea politetei. Cum te cheamă, domnule?

— Numele meu e Scalan, rosti necunoscutul cu un zîmbet amuzat. Aceștia sînt frații mei.

— Precum mi-am și închipuit! Totuși, nu mă pot dumiri dacă m-ați recunoscut sau nu. Doar n-am picat din cer. Voi n-aveți radio și televizor? Nu vă ocupați cu nimic altceva decît cu sportul? Da, da, așa e, degeaba faceți figurile astea inocente de fecioare. Toate posturile din lume s-au grăbit să-mi difuzeze cuvîntarea de aseară. A fost fierbintel Pun pariu că m-ați ascultat, dar nu vă vine să credeți că aș fi chiar eu. Dacă m-ați ascultat, e clar, nu? Vom mătura tot ce ne stă împo-

trivă, sau va încerca să ne stea, ca să putem merge înainte... Dragul meu Scalan, de ce nu mă asculți? Ce ți-ai găsit să șușotești acolo cu frații dumitale? Când vorbesc eu, toată lumea cealaltă tace.

— Vorbește cît poțtești, îi răspunse rîzînd ușurel Scalan, și iar șușoti către frații săi.

— Atîta vreme cît gura mea macină cuvinte, celelalte mori trebuie să stea ferecate, m-ai auzit, Scalan? Mi se spune Gură-de-aur. Încetează cînd îți spun!

— Nu pot.

— De ce ?

— Sînt curioși să știe ce spui și... le traduc.

— Le traduci? Scalan, îți bați joc de mine. Doar nu sînteți papuași.

— Papu..., încercă să-l imite unul dintre tinerii, dar, fiindcă nu reuși, se apucă să rîdă ca un nevirstnic ce era.

— De ce rîde? Ce l-a apucat? Ce v-a apucat pe toți acum? E adevărat că limbajul meu e direct și popular. Asta e cheia succesului unui orator. Să se adreseze pe șleau celor mulți și să se adapteze cerințelor lor. Dacă te afli între oameni care știu să înjure, trebuie să înjuri încă o dată pe-atît cît ei, dacă te duci între bătauși, trebuie să te bați încă o dată pe-atît cît ei. Și tot așa, dacă te duci între oameni mieroși și culți, trebuie să fii încă o dată pe-atît de mîeros și de cult. Pun pariu pe o sticlă de Porto că, dacă mi se face mie părul măciucă, e vai de voi! Cunosce la perfecție boxul și bine jiu-jitsul.

Cei doi tineri fără minte se prăpădeau de rîs.

— Ce au, Scalan, de ce rîd?

— Ești un actor excelent. Le plac. Altul mai bun n-au văzut. Ai haz cînd imiți oameni din altă vreme.

— Ai început și tu, Scalan? Ia ascultă, nu mă luați în balon!

— Ba-lon, ba-lon, repetau înveseliți din ce în

ce mai mult cei doi frați ai lui Scalan, pe cînd acesta se mulțumea doar să zîmbească, înțelegător.

Nu înceta să șușotească în urechile celor mai tineri, care se distrau cu o nerușinare obraznică, nemaipomenită. În același timp, bărbatul rătăcit pe acest domeniu ciudat își făcu socoteala că ceva suna cam straniu în gura lui Scalan, tot așa precum limba pe care o vorbea el avea o patină academică, artificioasă, asemănîndu-se din multe puncte de vedere cu rezonanța și felul de pronunție a limbii latine învățată în marile colegii.

Se bănuî într-un ospiciu și-și făcu socoteala că dacă își va pune în mișcare pumnii de oțel, îi va risipi pe toți trei ca pe niște popice. Rămăsese doar o chestiune de secunde ca să se repeadă, însă tocmai atunci, în acea frîntură de secundă cît își cîntări șansele, asupra lui se abătu o umbră uriașă, ca și cînd cerul limpede s-ar fi întunecat din senin.

Instinctiv își feri capul cu brațele puse pavază deasupra lui. Dar lovitura, sau trăsnetul de care se temu, nu veni. Făcu totuși un salt în lături, așteptînd atacul neprevăzut, încleștat, cu berbecele pumnilor gata să lovească năprasnic.

— Umbra aceea grozavă trecu lin, ca un nor.

Cei trei sportivi priveau cerul fără să-i dea atenție.

Îi imită și văzu o cometă care luneca în spațiul sideral, fără să fie o cometă așa cum știa el, căci nu venea spre Pămînt, ci se ridica în înălțime.

— Ce e asta? întrebă el, încercînd să-și revină, pentru că umbra se transformase într-o dungă de lumină și apoi într-un peștișor care înota spre spațiile siderale verzi și străvezii ca un acvariu.

Pînă să-i răspundă Scalan, cerul se făcu din nou curat ca o batistă de mătase.

Scalan răspunse simplu:

— Cursa Pămînt-Lună.

— Pămînt-Lună? repetă celălalt fără să-și dea seama. În ce scop?

— Schimbul de muncitori ai uzinei selenare.

— Unde mă aflu? Ce vreți de la mine? Nu v-am făcut nimic. M-am rătăcit aici. Unde-i șoseaua? Vreau să-mi caut automobilul. Unde-s doctorii voștri? Ajutor! Ajutor!

Începuse să se retragă prevăzător și să strige fără nici un rost, căci nimeni nu se apropiase de el, fie chiar și cu intenție pașnică. Un om ca el nu putea avea halucinații ziua în amiaza mare, dar într-o încurcătură stupidă putea intra oricând. Îl întrebă pe Scalan cu blindețe:

— Cine ești tu?

— Scalan, veni liniștit răspunsul.

— Unde m-ați dus? M-ați răpit, nu-i așa? Erați ascunși în mașina mea. Ați profitat de ocazie că eram beat. Pe o sticlă de Porto că m-ați răpit. Acum îmi dau seama: m-ați lăsat să min nebunește și mi-ați dat la cap. O, îmi aduc bine aminte de lovitură. A fost grozavă. Lovitură de maestru. Mi-am pierdut imediat cunoștința, altfel ați fi avut de furcă cu pumnii mei...

— Dar tu cine ești? întrebă Scalan, pentru prima dată ieșindu-și, sau părînd să-și iasă, din calmul său imperturbabil.

— Încetați cu prostiile. Farsa s-a terminat. Vreau să mă întorc acasă. Vreau la mașina mea. Știu că îți stă în puteri s-o faci. Plătesc oricît. Răscumpărare sau termen de recunoștință, cum vrei; cu bani gheață sau cu un cec, numai dă-mi posibilitatea să ies din situația asta timpită și să mă întorc acasă...

. . .

Se trezi într-un pat larg, moale, într-o cameră cufundată în umbră. Judecînd după culoarea fumurie a ferestrei vaste, amurgea. Se vedea pe fondul închis un glob de foc pilpîind ca a flacăra de brichetă. Soarele. Apunînd, desigur, dar într-o am-

bianță odihnitoare, așa cum nu mai văzuse de cînd se știa, deși avusese prilejul să-și cheltuiască banii în cele mai pitorești colțuri ale globului pămîntesc.

O lumină scăzută, radiată în irizări fosforescente de fereastră lată și înaltă, depunea toate eforturile ca să-i adoarmă amintirile tulburi pe care aproape le uitase, produse, desigur, de starea lui de mahmureală, care mai stăruia și acum. Totuși, putea privi limpede în jur; era într-o cameră, spațioasă, mobilată foarte simplu. În afară de patul jos și larg ca o barcă, mai comod decît tot ce-și imaginase vreodată ca loc de dormit, se mai afla o masă rotundă, vastă, care oglindea poetic în luciul tăbliei fără cusur o vază plină de flori și care era înconjurată de trei fotolii încăpătoare și ademnitore. Un aer răcoros și parfumat putea fi respirat cu plăcere, ca pe vremea tinereții, cînd nimic nu-i îngroșa căile respiratorii.

Ambianța ar fi fost cu totul liniștitoare dacă n-ar fi descoperit — nu știa nici el în ce fel anume — aceeași tendință spre asimetrie, care-l mai izbise în ziua aceea de cîteva ori. Înclinat s-o pună pe seama beției, acum tresări atins neplăcut. Nu era într-o casă obișnuită de prieteni, ci pe teren dușman. Pe același teren dușman ca și mai înainte. Trezindu-i-se instinctul de conservare, se ridică de pe pat, cîntărind obiectele din jur, cu care s-ar fi putut apăra în caz de atac. Pentru orice eventualitate eliberă masa de vază cu flori.

Primii pași îi făcu clătînîndu-se. Era sleit de puteri. Își dădu seama că nu mai putea de foame. Picioarele abia îl țineau. Se trînti pe fotoliu, lăsîndu-se pradă comodității lui voluptoase, care nu provenea de la cine știe ce sistem de arcuri necunoscute; ca și patul din care abia se sculase, transmitea o senzație armonioasă de odihnă, ca și cînd trupul relaxat nu apăsa decît foarte lin suprafața cu care intra în contact. Cu odihna era în

ordine. Acum haleala. Că-i era foame... În aceeași clipă îl făcu atent o tuse ușoară. Sări din fotoliu, apucă masa cu amîndouă mîinile și o ridică în față ca pe un scut. Scalan intrase în cameră pe nesimțite și acum îl privea mirat, fără să renunțe la micul lui zîmbet politic și amuzat.

— Uite drăcie! zise cel care voia să se apere, aruncînd masa în sus și prinzînd-o cu ușurință ca pe un fulg; apoi o ținu într-o mînă numai și o învîrti chiar pe un deget, pe degetul cel mic.

— Bună dimineața! i se adresă Scalan ca unui copil, și încă o dată îi remarcă nu numai cuvintele alese, ci și intonația cu rezonanțe melodioase.

— E dimineață pe dracul Nu vezi că se înse-rează!

În vreme ce omul încerca și celelalte obiecte ca să vadă dacă sînt ușoare sau nu — și toate erau la fel de ușoare ca și masa — Scalan se apropie de capul patului și apăsă un buton abia vizibil. Apele violet-albastre ale ferestrei se topiră încetișor, parcă sugîndu-se în toate direcțiile, dispărînd în ramele ferestrei. Lumina soarelui pătrunse crudă, bogată, parfumată ca miera.

O nouă apăsare de buton și filfiiri negre se zbătură în colțurile vastei ferestre; era ca un joc uimitor de meduze ce cuprindeau pe încetul toată suprafața netedă și strălucitoare a geamurilor. În curînd, fereastra fu neagră ca un adînc de noapte.

— Lasă vrăjitoriile, Scalan! îi strigă exasperat omul. Fă lumină! Parcă eu nu-mi dau seama că patul și fotoliile tale sînt cam trăsnete?!...

— Ah, despre asta e vorba! Deocamdată un experiment; căutăm să scutim corpul omenesc de continua prezență a gravitației. Măcar cînd doarme sau cînd se odihnește... îi creăm în pat sau în fotoliu o apăsare mai ușoară, o presiune scăzută.

Scalan dădea semne că ar fi vrut să explice mai pe larg sistemul, așa cum fac oamenii pasionați atunci cînd e vorba de rezultatele propriilor

căutări, dar celălalt îl întrerupse fără menajamente:

— Destul și prea destul cu dintr-astea! Mai bine mi-ai da de mâncare. Mi-e o foame de lup. Bănuiesc că de ieri dorm într-una. Dă-mi repede să îmbuc ceva, ce dracu! Nu vezi cum mă perpelesc?

— Un moment să mai ai răbdare. Ne-am gândit și noi la asta.

După câteva secunde numai, ușa se deschise ca să facă loc unei femei tinere, cu o tavă încărcată în mâini. Era frumoasă, cu ovalul feței curat, rumen, dominat de o pereche de ochi strălucitori, jucăuși. Părea tare copilăroasă, cum îi arunca priviri furșe, deși se făcea că-l ignoră.

Mîncarea nu părea cine știe ce abundentă, ceea ce îl făcu pe bărbatul flămînd să clatine capul a dezamăgire.

Totuși, după ce își umplu gura, amintindu-și de femeiușca aceea drăguță, îl întrebă pe Scalan:

— Cine-i fetișcana?

— O soră de-a mea. Mai în vîrstă. Nu e chiar așa de fetișcană.

— Apropo, Scalan, cîți ani ai?

— Cincizeci și opt!

Încîndu-se și tușind, omul de la masă îl privi cu ochii injectați pe zîmbitorul Scalan, gata să-l pocnească în nas cu o directă cum știa el că s-ar fi convenit față de asemenea bătaie de joc. Se răsti la el, propunîndu-i să înceteze bătaia de joc, farsa, schingiuirea asta morală sau ce dracu va fi fost! Pînă cînd?

Fără să-și iasă din calmul său, Scalan îl asigură că nu-i spusese decît adevărul adevărat.

— Și ea e mai bătrînă ca tine? De data aceasta întrebarea nu mai era agresivă: omul decisese să ia totul așa cum era și să nu se mai mire de nimic. Dimpotrivă, își regăsi risul său bonom ca să comenteze mai departe: Strașnic se ține babeta! Credeam că-ți place să ții servante tinere.

De o vreme, Scalan îl urmărea consultînd ne-
conținut un aparat mic, negru, care clipea din cînd
în cînd cu un ochișor roșu. La ultimul cuvînt al
celuilalt, el clătină capul în sens negativ.

— Ce-i aia? îl întrebă celălalt ștergîndu-și
gura cu un șervețel.

— E dicționarul meu. Indică: „Termen necu-
noscut”.

Era imposibil să-l poți înțelege pe Scalan, așa
că omul nu mai făcu nici un efort, ci se răsturnă
sătul pe fotoliu și ceru lejer o țigară. Dar una de
foi, aromată, dacă se poate. Nu folosi cuvîntul țig-
ară, ci marca de trabuc pe care o prefera.

Micul aparat clipi nedumerit.

Scalan ridică neputincios din umeri.

— Termen necunoscut.

— Ce e necunoscut aici? Vrei să zici că n-ai
auzit niciodată de (și numi din nou marca prefe-
rată a țigărilor sale de foi)? Aparatul aprinse iarăși
beculețul roșu. Iar umbli cu drăcia aia, Scalan?
Ia-o din fața mea, dacă nu vrei să ți-o fac zob.

— Termen necunoscut, observă calm Scalan.

— Care?

— „Drăcie.”

— Să te ia dracul

— Termen necunoscut! Și te rog, spuse Scalan
liniștit, dar hotărît, nu mai folosi asemenea emisie
vocală; dicționarul meu e prea sensibil pentru vi-
brații de o asemenea violență, pe care noi n-o cu-
noaștem.

— Vreau o țigară! gemu bărbatul în smoking
mototolit.

. . .

Țigara de foi pe care o găsi rătăcită în buzunarul
vestei îl înveseli, ca și cînd l-ar fi întors
din nou într-o realitate familiară, dragă, mai dragă
acum decît oricînd. Îi mușcă vîrfurile cu vădită sa-
tisfacție, scuipe fără jenă pe jos și așteaptă foc.
Scalan îl privea fără expresie.

— Ce mai aștepti? Dă-mi foc.

— Cum să-ți dau foc? se miră la culme celălalt, consultându-și dicționarul, care însă nu reacționează. Clătinînd din cap, Scalan adăugă: Nu înțeleg cum să-ți dau foc?

— Nu mie, băiatule, ăsteia! Și-i arată din ochi țigara. Hai, mai repede, că mor după un fum.

Urmă un episod agitat, decurgînd din faptul că Scalan nu cunoștea chibriturile, brichetele, aprinzătoarele electrice și toate celelalte de același gen. Reieșea că nu se făcea focul nicăieri la el în casă și nici nu aveau nevoie de așa ceva, din moment ce totul se producea automat — încălzirea, iluminatul și toate celelalte comodități, dintre care bărbatul cu trabuc cunoscuse doar una: transformările miraculoase ale geamurilor. Cu chiu-cu vai găsiră în bucătărie, care arăta ca un complicat laborator alb cu aparate necunoscute, posibilitatea să aprindă țigara la un reșou de o formă ciudată și cu o întrebuintare misterioasă. Cu ocazia aceasta, ținînd țigara neaprinsă între dinți, omul laudă arta culinară a casei Scalan. „Excelentă!” repetă el de mai multe ori, deși era de părere că pentru obișnuințele lui cantitatea de mîncare care se servea la o masă era destul de redusă.

— Dacă mai ți-e foame... începu îngrijorat Scalan, dar primi atîtea asigurări contrare, încît se liniști din nou.

Omul laudă apoi gustul mîncării.

— Babeta gătește? întrebă după aceea, trăgînd în sfîrșit, primul fum de țigară, adînc, cu sete.

Puterea fumului îl făcu însă pe Scalan să se înece, să tușească violent, să caute cu gura deschisă aerul; dădu fuga afară, în aer liber, dar trebui să treacă un timp ca să depășească acea criză de respirație pe care i-o provocase țigara de foi a musafirului său.

— Ciudați oameni sînteți voi, zise acesta; delicata asta e pentru voi „termen necunoscut” — asta-i bun! Păi ce-ai să te faci, Scalan, dacă

am să-ți cer un păhărel de băuturică? Tot cuvînt necunoscut? Scalan se ținea la distanță de obiectul negru, care fumega amenințător, producînd însă oaspetelui său neașteptat o deosebită plăcere. Cine sînteți voi, Scalan? tocmai îl întreba acesta. La început mi se părea că am nimerit la un ospiciu...

— Termen necunoscut, semnaliză aparatul.

— Vin! exclamă atunci omul cu trabuc, dar aparatul nu semnaliză cuvînt necunoscut. Slavă Domnului! Măcar vinul să-l cunoașteți.

— Nu consumăm decît ceea ce știm precis că slujește organismului...

Dar omul nu-l ascultă; după ce mai trase un fum, reveni la întrebarea care îl sîcîia:

— Apropo, Scalan, unde mă aflu totuși?

Fața celui întrebat se mai însenină, ceea ce însemna că terenul discuției îi devenise din nou favorabil. Răspunse:

— Sîntem o stațiune de cercetări galactice. Dacă n-ai nimic împotrivă, am putea merge pînă la locul nostru de muncă.

— Să mergem, Scalan, de ce nu? Deși n-am auzit în viața mea de un astfel de institut sau întreprindere, sau ce dracu veți mai fi fiind și voi.

O luară pe o alee, prin parcul care părea să nu aibă început și sfîrșit, dar oferind din loc în loc mari poiene pline de culoare și lumină, avînd parcă misiunea să adune și să expună cele mai frumoase lucruri din lume admirației umane. Locul larg unde ieșiră nu se deosebea de altele de acest fel, decît doar prin prezența unor clădiri uriașe, construite cu risipă de sticlă. Nu arătau să servească drept locuințe, deși, în imensitatea lor, aveau o cochetărie intimă care omului cu havană i se păru stranie.

De intrat, intrară în cea mai mică dintre aceste clădiri, unde îl găsiră, într-o cameră puternic luminată, pe un bărbat asemănător întru totul lui Scalan, preocupat de un aparat pe care-l ținea în

mîna și pe care tremurau într-un neastîmpăr, permanent nenumărate luminițe, unele mai puternice, altele mai palide, dar lăsînd toate impresia unor explozii minuscule de energie.

Scalan îl salută și-i puse o întrebare cu vocea lui melodioasă din care celălalt, omul în smoching, nu înțelese nimic și nici nu se străduia să-și dea seama despre ce putea fi vorba, preocupat mai degrabă să privească în jur curios.

— Zborurile siderale, o veche preocupare a noastră, aproape o tradiție cu rădăcini foarte adînci, ne ridică încă multe greutăți. Ne cheamă galaxii noi, depărtate, dar ca să ajungem acolo nu sînt suficiente numai viteze de necrezut, ci și o compensație prin ridicarea mediei de vîrstă pînă la trei sute de ani, dacă nu mai mult. Altfel nu e posibil ca un călător să se poată duce într-un punct mai îndepărtat al Galaxiei și să se întoarcă în aceeași viață pe Pămînt.

— Tai piroanel bombăni printre dinții cu care strîngea țigara stinsă celălalt; țigara răspîndea în jur un miros respingător.

Cei doi cercetători ai spațiului galactic discută despre ea în silă, vreme în care ciudatul musafir al lui Scalan se scărpină după ceafă cu un autentic gest popular, pe care micul aparat al „termenilor necunoscuți” poate că l-ar fi trecut tot în categoria necunoscutelor.

Scalan însă îi arată sfera lucie pe care celălalt tocmai o studia.

— Sînt cercetări cu caracter biologic. Aparatul pe care-l vezi e o copie fidelă a unui creier uman. Luminițele, care par a se juca după capricii necunoscute, nu s-ar putea distinge cu ochiul liber, dacă învelișul transparent nu le-ar mări considerabil. Se produc procese absolut identice cu cele din creierul nostru, în funcție de acțiuni biologice pe care la comandăm noi înșine. Ne interesează asigurarea unui regim alimentar cît mai folositor

corpului omenesc, în strictă legătură cu menținerea vieții pe o durată cât mai îndelungată și pentru o activitate umană în cele mai vitrege condițiuni.

Ignoranța îl ajută pe musafirul lui Scalan să nu se tulbure prea tare. Se făcu din nou puțină zarvă pînă ce reuși să-și aprindă iarăși trabucul.

Pe cînd se întorceau, Scalan bătu pămîntul de sub el cu piciorul, dar cu o nuanță de tandrețe și de mîndrie.

— Dedesubtul nostru e una dintre cele mai mari uzine energetice subterane. Sursele noastre de aprovizionare cu produse ale industriei extractive și metalurgice sînt pe celelalte planete. Luna e o uriașă uzină siderurgică. Tocmai de aceea Pămîntul a putut deveni o grădină.

— Tot încerc să-mi dau seama cine sînteți și nu reușesc, dau greș în toate ipotezele mele, îl întrerupse omul care pufăia îngîndurat, poluînd aerul înconjurător. Cum să-ți spun? Am mereu impresia că tot ce-mi spui e logic și simplu, și așa ar fi, dacă n-aș avea mereu senzația de asimetrie care mă copleșește cînd privesc în jur. Perfectiunea voastră mă intrigă și mă neliniștește. Cine sînteți voi, totuși?

Scalan nu înțelegea și omul se explică întrebînd în ce țară, în ce loc al globului se aflau, ai cui erau ei de fapt și așa mai departe.

— Țări, state, grupe de state și mai știu eu ce în acest gen nu mai există de mult. Avem o singură casă: Pămîntul.

Omul își smulse țigara groasă dintre dinți și-și clătină violent capul, pregătindu-se să spună ceva tare.

— Sîntem cetățeni ai Pămîntului! exclamă Scalan, pentru prima dată cu oarecare notă patetică în glas.

— Scalan, rostești niște cuvinte de mă-nfior! Nu vreau să mă contrazic cu tine. Pentru mine n-ai decît să fii cetățean al Universului!

— Există și dintr-aceștia, suflă Scalan, dar celălalt nu-l lăasă să spună mai mult.

Din partea lui putea să fie orice!

— Mie însă, adăugă el decis, un singur lucru să-mi spui: unde e *Lincolnul* meu?

— Cuvînt necunoscut, clipi roșu aparatul.

— Vreau acasă! porunci calm omul cu trabuc, înnebunit de calmul lui Scalan și de intervenția nedorită a neobositului aparat.

— Foarte bine, rosti liniștit Scalan. Voi încerca și aceasta.

Pe buzele lui se înfiripă un zîmbet, iar tonul spuse mai mult decît cuvintele, încît în celălalt renăscu speranța.

*
* *
*

— Acum va trebui să apeși încet pe butonul din dreptul ficatului. L-ai găsit, așa-i? Stai, nu apăsa încă. Mai sînt necesare cîteva explicații. Centura cuprinde un dispozitiv antigravitațional de o anumită intensitate care ne va asigura o înălțime de zbor de circa 100 metri altitudine. Ne vor împinge în direcția dorită jeturile de aer comprimat, de al căror zgomot, deși nu e cine știe ce, să nu te sperii. Ca să coborîm, vom apăsa pe butonul din partea cealaltă, din dreptul splinei. E limpede totul? Atunci la drum!

În timp ce se înălțau lin în văzduh, omul în smoching își aduse aminte de dispariția misterioasă a primului ins întîlnit pe acest neobișnuit domeniu de coșmar care-și derula „au ralenti” frumusețile de dedesubt. „A zburat de lîngă mine și eu nu mi-am dat seama”, cugeta el, simțindu-se redevenind cel de altădată, îndrăzneț și puternic de neînfrînt, „cel fierbinte”, după cum scriau gazetele despre el. E drept că dacă i-ar fi spus vreodată cineva că va ajunge să zboare, pur și simplu, fără nici o aripă și fără nici un motor, că va în-

tilni și pe alții făcînd același lucru și salutîndu-se cu el ca pe bulevard, ar fi chemat numaidecît urgența și cămașa de forță.

Zborul însă îi făcea bine.

Îl stimula să facă proiecte. Numai să ajungă acasă! Îl va avea în puterea lui pe acest sărman cetățean al Pămîntului și de aceea îl privea lacom, hrăpăreț, triumfător.

— Nu-i așa, Scalan? Te-aș putea face om sau, invers, neom, de tine depinde! În degetul ăsta îmi stă să te ridic sau să te distrug, numai să ajung acasă. De ce zimbești în felul acesta, Scalan?

— Nu mai înțeleg nimic din ce-mi spui.

— Ha, ha, hal rise omul în smoching, preocupat însă de altceva; avea impresia că abia acum își relua și își continua acea goană din noaptea victorioasă, cînd asigurase întreaga lume că nimic nu se va schimba pe Pămînt fără încuviințarea și binecuvîntarea lui!

— Îndată vom vedea o vîlvătaie de raze, ca atunci cînd răsare Soarele, explica neclintit de calm Scalan. E o clădire făcută în întregime din plastaregent...

— Plastaregent; cuvînt necunoscut! replică vesel celălalt, încă rîzînd de plăcere. Vezi tu, Scalan, eu n-am nevoie de nici un aparat ca să-mi dau seama cu ce fel de cuvinte am de-a face.

Scalan îl făcu atent:

— Iată, ne apropiem.

În depărtare, din mijlocul unui vast ocean verde, un verde delicat și uniform ca al unei ape încremenite sub cerul de smarald, împungea cerul cu sulite de aur un fel de clopot întins, care părea, în adevăr, de sticlă și argint. Jocul de raze era extraordinar, se schimba cu repeziciune ca într-un miraculos duel între Pămînt și Soare.

— Coborîm îndată, spuse Scalan.

— Unde m-ai dus, Scalan?

— Acasă.

Omului nu-i venea să creadă privind cupola

transparentă peste care tocmai zburau. Se aşteptase la un oraş uriaş, întepînd cerul vînat cu blocuri turn şi acoperişuri ascuţite: ce-i pregătise iarăşi vrăjitorul acela de Scalan? Iată-l tocmai coborînd. Omul în smoching se pipăi la brîu, ştiind că trebuie să apese în partea dreaptă...

*
* *
*

Ceea ce se petrecu, îndată ce păşiră pragul vastei clădiri cu cupolă, fu de-a dreptul de necrezut: pătrunseseră în altă lume, una care-i era familiară, într-un oraş cunoscut şi apropiat, un fel de cămin îndelung rîvnit. Iată un *Lincoln*. Se apropie de el şi se aşează la volan. Îl invită şi pe Scalan. Redevenea el, cel adevărat şi puternic.

— Ah, ce bine mă simt acum! exclamă el, după ce Scalan îi primi invitaţia, aşezîndu-se alături pe bancheta încăpătoare. Aici sînt ca şi peştele în apă. Maşina începuse să ruleze pe străzile oraşului. Uite lume, Scalan, lume ca mine, cu maşini ca ale mele; uite poliţistul de la circulaţie. Pe o clădire scria mare „BURSA”. O vezi? Aici e terenul meu de luptă, unde cîştig victorii cît zece generali la un loc. Locul ăsta nu poate fi preţuit nici cît un munte de aur. Nu există om pe lume care să nu fie legat, într-un fel sau altul, de această clădire, cu fire nevăzute, fireşte, dar mai trainice decît cele mai sigure odgoane de oţel. Ce spuneai tu? Cetăţean al Pămîntului? Plăsmuiri, băiatule! Sărman şi nefericit cetăţean al Pămîntului! De acum eşti al meu!

Îl irita zîmbetul liniştit, sigur de sine al lui Scalan.

— De ce zîmbeşti așa? Spune-mi.

— Văd că muzeul nostru îţi lasă o impresie covîrşitoare!

— Ce muzeu, Scalan? Aici e lumea mea. Uite oamenii, străzile, poliţistul, o bancă... O vezi ce

temeinic e înfundată în pământ cu fundațiile ei de beton? Dar de ce nu ne dă o dată plecarea polițistul ăsta? Scoțînd capul pe geamul mașinii, omul de la volan strigă: Heil Dă-ne liber! Timpul nostru e bani!

Polițistul nu se mișca. Indica direcția contrară, dar glasul alarmat nici nu-l făcuse măcar să tresară. Privind în jur, omul se pare că mai văzu și alte semne neliniștitoare. Sări din automobil și se apropie de unul dintre pietonii care așteptau la intersecție. Îl zgîlții. Trupul inert se înclină, reze-mindu-se de o vitrină. Se repezi la altul, apucîndu-l de reverele hainei, strigîndu-l:

— Hei, tu! Trezește-te!

Fața omului, deși cu puțin deosebită de a celui viu, era imobilă și lipsită de viață. Privirea îi era absolut goală, deși ochii îi avea mari deschiși.

Dindu-se un pas îndărăt, privind îngrozit în jur, omul în smocking se lovi de Scalan.

— Ce se întîmplă cu mine? Ce-i asta?

— Ți-am spus doar că e un muzeu. Un muzeu pur și simplu.

Nefericitul care se credea acasă privi în jur cu o disperare aspră ca un frig.

— Cum se poate, bîligui el năuc, ca un oraș uriaș ca ăsta să încapă sub o cupolă?

— E amenajat pe un principiu foarte bun; se înșurubează în pământ, derulînd imaginile în așa fel încît lasă impresia unei plimbări firești printr-un oraș cum era el cu multă vreme în urmă.

Așa și era; cercetînd mai atent și uitîndu-se în jur mai grijuliu, omul văzu cerul departe și bănuî îndată că nici măcar nu era un cer adevărat, ci doar un decor de teatru.

— Scalan, dragul meu, murmură el, mă doare îngrozitor capul. Cred că înnebunesc. Adică ce mai, sint nebun de-a binelea. Nici nu mai văd bine. Te rog, dă-mi o mîină de ajutor. Zăresc acolo o masă și un om... un om vorbind... pare-se. Sau mi se năzare numai și locul e gol... iar dacă

e gol, atunci... atunci acolo e locul meu! Și sînt salvat! Credeai că m-ai dat gata cu vrăjitoriile tale de muzeu? Dacă mi-am regăsit locul la masa aceea, cu tine s-a terminat, Scalan. Am să suflu ca Dumnezeu peste toate aceste figuri de ceară și am să le învii ca la facerea lumii. Vor începe să se miște, vor deveni o forță, am să-i adun în jurul meu și, nu știu, zău, dacă am să-i pot împiedica să te sfîșie, deși într-un fel am o slăbiciune pentru tine. Nu te temi, Scalan?

— Nu. Nu mă tem.

— De ce te uiți într-una la ceas?

— Timpul...

— Ah, timpul! Istoria! Vorbe, Scalan. Teme-te, Scalan, nu de timp, ci de mine. De ce nu tremuri? Nu simți că m-am înfuriat și că doar un fir subțire mă mai ține ca să nu mă reped asupra ta să te fac praf?

— Nu mă tem de nimeni! spuse Scalan, privind din nou ceasul. Acum e timpul meu. Sînt cetățean al Pămîntului în al o sută douăzeci și treilea an al Erei Noi... Iar aici e un muzeu al unei trepte de civilizație, așa cum avem pentru fiecare orînduire în parte.

— Fără gogoși, Scalan ! Le-ai mai turnat. Mi se pare că faci abstracție de mine. Pun pariu pe o sticlă de Porto că nu-ți dai seama ce pot reprezenta eu. Cunosk foarte bine mecanismele lumii acesteia pe care voi credeți că ați înghețat-o pentru totdeauna. Stail Cum ar zice unii care se cred deștepți ai dracului? Că-i o lume condamnată de istorie? Ai zis și tu ceva asemănător, ceva cu istoria. Nu-mi mai amintesc, mi se cam învălmășesc toate în creier acum. Pînă fac eu rînduială. În orice caz, tot ce știam în materie de luptă a reînviat odată cu mine. Nu ți-e teamă, Scalan?

— N-ar fi mai bine să vizităm muzeul mai departe?

— Nu. Locul meu e aici, în fruntea acestei mese, în realitate o mare putere la pătrat, care

ține în degetul cel mic soarta globului nostru terestru. Dă-mi voie să mă apropiu. Bună seara, doamnelor și domnilor.

Glasul îi răsună în pustiu, cu ecouri sinistre. Toți cei de la masă rămăneau nemișcați pe vecie. Dar omul cu trabucul avea încredere în puterea și în rostul lui pe lume, în acel moment al istoriei. Se așază în capul mesei și începu să vorbească. Fu mai fierbinte ca oricând. Își folosi toate trucerile oratorice, fu fioros, jovial, ironic, șagalnic, zîmbi șugubăț și spuse glume ca la gura sobei.

Nimeni nu învie.

Se întoarse atunci spre Scalan.

— Nu râde! Nu mai râde! Teme-te de noi! Deși urlă, sau i se păru că urlă, Scalan nu se înfricoșă. Adevărul e că nici nu râdea. Teme-te de mine, îl amenință iar. Am să te distrug pe tine personal și lumea ta. Era ta, viața ta... Tot. Îmi stă în putere. Nu mai râde! Teme-te... Pe o sticlă de Porto. Pe o sticlă de Porto... Scalan, ce se întâmplă cu mine? M-a cuprins un frig de moarte. Ce vrăjitorie pui iar la cale?

— Eu n-am nici o vină. Istoria mi se pare că-și face datoria.

— Istoria? Iarăși îmi umbli cu vorbe. Istoria! Ești caraghios, Scalan. Pe o sticlă de Porto... o fac praf. Istoria sînt eu! Pe o sticlă de Porto... n-ai să scapi... de mine... Scalan! Niciodată! Pe o sti...

•
• •

Și se lăsă cu adevărat o lespede de liniște, cu o rezonanță profundă, pesemne de esență istorică, pentru că Scalan ședea nemișcat, concentrat, cu capul puțin lăsat pe-un umăr, ca și cînd ar fi ascultat cu o ureche interioară continuarea acelui discurs abia început și presărat din belșug cu sticle de Porto... Și poate că asculta chiar un

ecou de demult, în acel ceas, când cupola din înălțime fu atinsă de crepuscul. Un fior rece coborî din acel cer limitat și încremenit sau se ridică din nemișcata lume muzeală.

Poate că-și dorea singurătatea, deși în spatele său ghici un foșnet de nerăbdare. Cu o scurtă scuturare a umerilor, Scalan reveni la realitate. Jucînd în mînă micul aparat de tradus de care acum nu mai era nevoie, el începu să vorbească melodios pentru cei care, ieșind din străzile laterale ale orașului-muzeu, îi așteptau explicațiile.

— Nu știu a cui a fost ideea... probabil că ne-au ademenit succesele realizate cu creierul experimental pe care-l aveam în laborator... Am imaginat un proiect îndrăzneț: să reconstituim artificial creierul unui om, al unui anumit om, al unui tip, al unui caracter. Cred că reușita a fost deplină, după cum s-a văzut, căci unii au fost înclinați să creadă într-o încarnare miraculoasă. Am ales un exemplar pitoresc dintr-o anume epocă, întrucît ne slătea la dispoziție o cantitate imensă de informații. Am putea repeta experiența cu reprezentanți din diferite ere ale pămîntului — și poate că n-ar fi lipsit de interes. Deocamdată, aceasta ne-am propus și am izbutit; am dat viață materială și spirituală unui om, cu toate caracteristicile vremii sale. Multe lucruri azi nu mai sînt de înțeles; a trebuit mai întîi să le pătrundem noi înșine. De exemplu, ceea ce se numea „fumat” — ați văzut și voi ce oroare! N-a fost singura greutate; alta a fost să nu alterăm discrepanța dintre vorbă, faptă, gîndire și simțire a acestor ființe destul de lipsite de unitate. Și cu asta ne apropiem de miezul celor mai mari dificultăți: crearea unui tip concret, cu trăsături definitorii, a unui om cu o biografie și particularități spirituale, pe deplin acordat epocii sale, reprezentativ. Am ales cazul cules din ceea ce ei numeau „ziare”; ne-au atras atenția întîmplările unui om de activitate publică —

în alte nuanțe decît azi — așa-numit de ei „orator“, un om care vorbește în fața altora adunați să-l asculte, în sfîrșit, unul care avea obiceiul să amenințe viitorul... destul de contradictoriu, amestecînd nu știu cum istoria cu teoriile sale... sau ceea ce înțelegea el ca istorie — într-un alt fel de nuanțare decît azi — după cum l-ați auzit și voi în ultima fază de funcționare a aparatelor sale. Acest om, după un discurs ținut la ceea ce ei numeau un „banchet politic“, a gonit cu automobilul pînă ce s-a făcut fărîme...

Scalan zîmbi ca pentru sine. Se întuneca și, printre umbre, manechinele acelea de o rară perfecțiune păreau că se însuflețesc, prinzînd viață.

— Nu, dragii mei, e numai o iluzie. Oamenii aceștia nu mai sînt de mult. Nici fizic, nici istoric. Eroul nostru a pierit în acel accident de automobil. Nu vă faceți griji. De altfel, îndată se vor aprinde luminile... Dar să urmez. Am adunat mii și mii de informații, dînd posibilitate mașinii să se comporte într-un anumit acord istoric și pe traiectoria precisă a unei biografii concrete. Așa s-a născut ciudatul nostru oaspete, insensibil la tot ce e viață și adevăr în jur. Firește, mașina ar mai fi avut nevoie să înțeleagă multe, după cum și nouă ne-au fost necesare eforturi serioase ca să pricepem nenumărate sensuri, azi... fără sens!

Scalan se opri. Își duse palma streășină la ochi, semn că-l supărau luminile aliniate ale orașului, aprinse între timp.

— Nu, dragii mei, nu e chip de stat aici. Să ieșim. Grupul se puse în mișcare încet. Am ales acest manechin tocmai pentru că așezarea sa în muzeu se apropie de situația reală dinainte de accident, așa cum reieșea din informațiile adunate de noi...

Glasul lui Scalan, calm, doar ușor voalat, ca pentru o evocare melancolică, se mai auzi o vreme. Peste orașul de sub cupola muzeului se lăsă liniș-

tea. În ciuda animației lui aparente, era o tăcere ca de cimitir.

O rază de lumină cădea totuși din plin pe fața aceluia care mai înainte încă îi spusese lui Scalan, amenințându-l jovial, sau ascunzându-și disperația ultimei forțe pîlpînde în trup:

— Istoria? Istoria sînt eu! Istoria sînt eu! Istoria sînt eu!

— Dar buzele lui fără viață erau pentru totdeauna pecetluite...

(Din vol. *Uluitoarea transmigrație*, Editura tineretului, 1968)

SEMNALELE

Viorel Banu își găsise un loc de meditație tocmai sus, sus de tot, pe pasarela cea mai înaltă. Era tare plăcut să privești lumea de acolo, cu sentimentul că o domini... Oamenii păreau niște furnici, electromobile — jucării albe, roșii, albastre — lunecau grațios pe șoseaua ca o panglică neagră, tivită cu stropii albi, deși, ai bornelor... Jos, la ieșire, pe terasa pardosită cu pătrate mari de mozaic — era foarte departe pînă acolo jos — Otilia Botez discuta cu asistentul Jaleș. O clipă i-a pierdut din ochi, și cînd s-a uitat din nou, nu mai erau acolo! Oare ce aveau de vorbit?... Încruntă nemulțumit sprîncenele. Da... Oare ce aveau de vorbit? Electromobilele lunecau pe șosea cu încetîntorul parcă...

Nici n-a simțit-o că se apropie pînă n-a văzut-o rezemată cu coatele de balustradă, la doi pași de el.

— Ah, tu erai, Oty?! ... spuse surprins, roșind pînă în vîrfurile urechilor.

— Ce faci aici, Viorel? Mă lași să stau și eu puțin în loja ta de la balcon, să privim împreună spectacolul?...

Tinărul se fistică puțin și nu știu ce ar fi trebuit să spună.

— Ah, da, spectacolul, îngîină timid, spectacolul lumii... E doar o uvertură. La noapte sau mîine... sau altădată o să privim adevăratul spectacol al lumii prin fereastra aceea deschisă spre infinit.

— Prin telescopul principal? arată Otilia spre

construcția metalică, albă ca de argint, care domina observatorul. Oare de ce i-o fi zicînd „ochi de muscă”?...

— Nu știi?!... se miră tînărul, apoi începu să explice cu involuntare accente de copil atotștiutor, poate și cu un fel de mîndrie, ca și cînd o pîrticică din meritul realizării i-ar fi revenit: Oglinda lui compusă... e un obiectiv cum nu s-a mai văzut! Crezi că ar fi putut cîneva să-l toarne dintr-o bucată?... Imposibil! Tehnica nu permite. În schimb, niște oglinzi mai mici, reglate cu un dispozitiv electronic spre un focar comun, pot forma împreună — teoretic — o suprafață reflectantă oricît de mare. Se zice că profesorul Mitran, cînd a propus soluția, s-ar fi inspirat de la ochiul compus al muștei...

— Daaa?! se miră Otilia copilărește. Eu auzisem că de la oglinzile cu ajutorul cărora a dat foc Arhimede galerelor romane! Cică îl asculta pe fiul său la istorie cînd i-a venit ideea...

Viorel Banu începu să rîdă. Era ca și cînd o barieră nevăzută s-ar fi ridicat, lăsîndu-l într-o plăcută intimitate cu tînăra-i colegă; se simțea liber, ușor, sigur de sine...

— Te-am văzut jos cu asistentul...

— Știi, telescopul acesta..., se prefăcu ea că nu l-a auzit.

— Lasă-le încolo de telescoape, computere, oglinzi și toate celelalte! De azi-dimineață n-aud altceva... Tu nu vezi ce frumoasă e ziua? Cum suie munții spre soare, cum cîntă în vale pădurea, cum...

— O-ho, destul, Viorel! Destulă poezie. Ce ți s-a întîmplat?... Ești îndrăgostit... îndrăgostit iremediabil de... natură!

El se roși din nou și se bîlbîi:

— Sînt îndră... îndrăgostit ire... iremediabil, într-a... într-adevăr...

— Ha, ha, ha! îl întrerupse rîsul Otiliei. Băiatul îi părea caraghios. Vezi să nu te încurci! Ești

îndrăgostit iremediabil. I-re-me-di-a-bil! O porni în fugă spre scară. De natură! fi mai strigă peste umăr înainte de a dispărea.

Nemișcat ca o stană de piatră, cu un gest încremenit la jumătate, „îndrăgostitul iremediabil” rămăsese mut în mijlocul pasarelei. Când pașii Otiliei încetară să mai răsune pe scări, el oftă cu o amărăciune căreia ar fi vrut să-i dea o nuanță de umor spre a se justifica în proprii săi ochi: „Fac haz de necaz!”... În realitate, se simțea nenorocit. Fiecare fibră a ființei sale striga din răsuperi: „Te iubesc, Oty!” Dar când era singur cu fata, cele trei cuvinte refuzau să se închege pe buzele sale care se frământau zadarnic. „Niciodată, niciodată n-o să-i știu mărturisi cât de mult o iubesc!” își spuse, și era nefericit, nefericit din cale-afară...

Otilia Botez era singură în sala ocularilor. Tocmai își potrivea aparatul, serioasă, preocupată, ca un cercetător adevărat, gata să facă o observație ieșită din comun, într-o noapte cu cer senin și aer limpede.

— Oo, ești singură?! Îndrăzni Viorel Banu cu glas scăzut. Intrase pe nesimțite, în vârful picioarelor; ea întoarse capul, surprinsă, și, recunoscându-l, tresări.

— Oh! Credeam că e asistentul, spuse mirată. Dar se vede că stelele l-au ispitit mai mult decât tovărășia mea... (Oare nu cumva glasul ei trăda urma unei păreri de rău?... Nu, desigur, căci în clipa următoare zîmbetul îi lumina din nou figura.) Ce-i cu tine, Viorel, ai insomnii? Sau ai venit anume ca să-mi ții de urit...

Tinărul se opri în mijlocul sălii cufundate în semiîntuneric și privea de jur-împrejur, parcă speriat că se găsește singur cu fata aici, în puterea nopții... Inima îi zvîcnea zgomotos; o auzea fiindcă-și ținea suflarea de teamă să nu tulbure liniștea.

— Îmi închipuiam că noaptea e plin de lume

aici, că se fac observații..., vorbi în șoaptă ca aerul că s-ar scuza.

— De aici?! Otilia izbucni în râs. Hai, fii serios! E o sală de lucrări practice. De aici doar se urmăresc observațiile care se fac în sala cea mare...

— Aha!

Stătea încă nehotărît; de ce venise? Ah, da! Știa că Otilia e de serviciu în sala ocularilor... O bună ocazie pentru a încerca să-i spună: „Te iubesc, Oty!... Te iubesc, Oty!...” Dar coardele vocale rămaseră paralizate, mute. Ochii în schimb îi ardeau. Dacă ochii ar fi avut glas, din lumina lor ar fi izbucnit același strigăt: „Te iubesc, Oty!”

Un timp îi contemplă profilul fin, pus discret în valoare de reflexul luminii pe care un tubuleț fluorescent o proiecta pe măsuta ocularului.

— Ce ai? Se întoarce spre el fără urmă de tulburare în ochii limpezi sau în glas. De ce stai acolo? Privește și tu prin ocularul celălalt: „ochiul de muscă” e îndreptat spre 11 CB 314...

Cuvintele i se părură reci ca gheața. Ce căuta el aici, în sala ocularilor? A, da, ca să-l vadă pe 11 CB 314!

Numai prin telescopul acesta uriaș, cu oglinda compusă, se puteau face observații optice asupra ciudatului astru descoperit cu totul întâmplător de profesorul Mitran: un punct minuscul în spațiul nemărginit, un punct de lumină ca nenumărate altele în Calea Lactee. Părea uneori un pulsar, căci își modifica în mod inexplicabil strălucirea, clipind ca și când cineva ar fi scăpărat o brichetă acolo, timp de zece-douăsprezece minute. Fenomenul se repetase de câteva ori, și acum toți cercetătorii îl pîneau noapte de noapte prin uriașul „ochi de muscă”.

— Privește, șopti Otilia. Ai pe măsută coordonatele... Eu l-am găsit. Îl vezi?...

Viorel Banu își potrivește ocularul, ascultător.

— Aaaaa... l-am găsit! Dar bine, Oty, steluța asta clipește tot timpul!

— Taci, Viorel! exclamă fata puțin enervată: Acum a început... Acum câteva clipe.

Tînărul parcă nici n-o auzea; descoperise plăcerea observației și comenta ațîțat, jumătate în șoaptă, jumătate în gura mare ceea ce vedea: .

— Uite-o cum clipește... Uite-o! Se stinge... se aprinde... o dată, de două ori, de trei, de patru... Oare se uită și Jaleș la ea? Privește! Nu-ți pare că pîlpîirile astea se întrerup din cînd în cînd? Sînt pauze... Îți dai tu seama, Oty? E ca și cînd cineva ne-ar transmite semnale de-acolo de sus! Nu, fără glumă: un alfabet... un fel de morse...

— Dar taci odată, pisălogule, și lasă-mă să număr! Dă-mi un creion...

El îi întinse creionul.

— E extraordinar!

— ...opt, nouă...

Uitase de astru și o urmărea cum înșiră cifrele una sub alta pe foaia de hîrtie: 20, 5, 35... Ce mîină frumoasă avea Oty!... Dar mîina cea frumoasă înșira cifre în continuare, fără să-i pese: 21 28...

„Te iubesc, Oty, suspină el în gînd. Te iubesc, Oty!” și se mira că fata nu-i înțelege gîndul, că nu zîmbește fericită, în timp ce mîina continua să scrie de la o pauză la alta: 5, 45, 3...

Încă trei cifre și se opri.

— Gata!

— Gata?! tresări Viorel Banu și își virî ochiul în lentila ocularului. Cum gata?... Adică, într-adevăr... Nu mai clipește! S-a terminat... Uite, acum strălucește liniștită, ca orice stea. O contemplă câteva clipe, apoi reflectă cu jumătate voce: Oare ce se petrece acolo?... Jaleș... Ah, dar nici Jaleș nu știe și nici Mitran — nimeni!

Fata privea gînditoare hîrtia din fața ei; problema o preocupa...

— Clipirile astea... clipirile astea spun ceva... spun totuși ceva. Lumina fiecărei stele ne spune câte ceva...

— Dar nu așa, Otyl se înfierbîntă Viorel Banu. Eu îți repet că sînt semnale! Tu n-ai citit despre ființele raționale din alte lumi? Există calcule... un anumit procent din stele au planete... Îmi dau capul că astea-s semnale de-ale lor! Un fel de mesaj... Un mesaj, Oty, pe care, de-aș ști să-l citesc...

Se apropie ca să privească mai bine cifrele înșirate frumos pe hîrtie, una sub alta: 20, 5, 35, 21, 28, 5; 45, 3, 15, 20, 25...

Le repetă cu vocea tare, din ce în ce mai nesigur; apropierea Otiliei îl tulbura din nou. Lumina săracă îi aurea o șuviță căzută pe frunte și parfumul ei discret era atît de suav... „Te iubesc, Otyl“, ar fi vrut să strige, „te iubesc astăzi mai mult ca oricînd“...

Se așternuse o liniște care parcă îi stingherea pe amîndoi.

— Ei?... rupse ea tăcerea, făcîndu-l să tresară. Numerele astea parcă n-ar avea nici o legătură între ele...

— Poate nu observăm noi... Dar e totuși un mesaj, stăruie practicantul. Un mesaj cifrat... Numerele sînt literele unui alfabet. Știi, *a* e egal cu unu, *b* egal cu doi...

— ... *c* egal cu trei, ha, ha, ha, ce trăsnet eştil rîse Otilia. Îți închipui că cei din sistemul 11 CB 314 transmit mesaje cu alfabetul latin?!

— Aa, mi-ai dat o idee! O idee strașnică... Ce ar fi să înlocuim cifrele cu litere? Cu literele alfabetului nostru, bineînțeles... Tot nu avem ce face.

— Ești nebun, Viorel exclamă ea după ce chibzui puțin. Ce literă corespunde numărului treizeci și cinci... sau patruzeci și cinci?!

— Nu-ți bate capul, ținu el morțiș la idee, găsim noi o soluție! Scriem alfabetul de două, de trei

ori... E doar un joc, Oty. Putem să ne permitem orice fantezii!

Aplecat chiar lângă obrazul fetei, tânărul scrisese de două ori alfabetul, numerotînd literele; ea îl privea amuzată.

— ...Și acum, să vedem ce iese!

— Ce iese! O să iasă o prostie! Uite, să-ți fac pe plac: douăzeci, egal T. Ea scrisese T.

— Așa. Cinci, egal E. Și „E” își luă îndată locul sub T, apoi urmară la rînd, I, U și celelalte pînă cînd se completa coloana.

— Gata!

Otilia părea acum un copil pentru care nimic nu poate fi mai serios ca jocul, dar Viorel Banu, cuprinzînd dintr-o privire coloana de litere, îngălbeni deodată și un strigăt îi îngheță, nerostit, în gîtlej. Fără să-i observe tulburarea, fata citi cu glas tare:

— TEIUBESCOTY... TE IUBESC OTY... Ce-i asta?! ... Te iubesc, Oty! Vai, Viorel! ...

— Eu... Oty... eu...

— Cum ai procedat? Cum ai aranjat cifrele?

De astă dată, în fața bănuiei nedrepte, practicantul își regăsi glasul și prezența de spirit:

— Tu le-ai scris, tu ai numărat clipirile stelelor!

— Dar alfabetul? Ideea cu alfabetul...

— Crede-mă, Oty, n-am avut timp să calculez, n-am nici un amestec, nici o vină dacă a ieșit... dacă a ieșit... exact ceea ce de atîta timp voiam să-ți spun... Încremeni cînd își dădu seama de curajul pe care-l dovedise. Cîteva clipe se priviră tăcuți, apoi zîmbetul le încolți în ochi, coborî de acolo pe buze și se revărsă într-o cascadă de rîs. Nici n-au băgat de seamă cînd s-au sprijinit unul de altul, ca să poată rîde mai în voie, cînd ea a ajuns să rîdă pe umărul lui, în timp ce el îi mîngîia părul de aur. Într-un tîrziu, cînd s-au privit din nou în ochii umezi, au uitat să-și desprindă brațele din jurul umerilor.

— Prostuțule! Trebuia să-mi spună steaua?... Tu n-aveai gură?!

— Iată, relua pentru a treia oară asistentul Jaleș răgușit și nervos din cauza efortului de a domina gălăgia, e destul de limpede: trei, patru, cinci, șase, opt, zece, nouă, doisprezece, cincisprezece și celelalte, pînă aici... Vedeți? E triumphiul lui Pitagora cu multiplii laturilor sale! Clar, nu?! Profesorul Mitran privea grav șirul de numere; cercelătorii ascultau tăcuți sau comentau cu glas scăzut. De aici, continuă asistentul, lucrurile se schimbă: urmează trei, douăzeci, cinci, treizeci și cinci, douăzeci și unu, douăzeci și opt și celelalte... Sînt aceleași numere, dar — cu excepția ultimelor trei — așezate altfel. Uitați-vă! Pentru mine e limpede: întîi ni se sugerează un fel de alfabet tematic... Pe urmă, cu ajutorul acestui alfabet, ni se comunică ceva! E limpede ca bună ziua!... Și nici nu poate fi vreo întîmplare: e a opta oară că numerele apar în aceeași formație! Eu sînt convins că din sistemul stelei 11 CB 314 ni se comunică un mesaj, sînt absolut convins!

Viorel Banu o trase ușurel de mîină pe Otilia.

— Hai, vino! Mi se pare că noi am dezlegat mesajul. Nu-mi pasă ce spun ei sau cei din 11 CB 314... Sînt încă destule lucruri mult mai interesante aici, pe Pămînt!...

(Din vol. *Pădurea scorpionilor*, destinat col. Fantastic-club a Editurii Albatros)

George ANANIA (n. 14 iulie 1941, comuna Măgurele, lângă București). După absolvirea liceului „Gheorghe Șincai” din Capitală, urmează cursurile Facultății de limbă și literatură română, pe care le-a încheiat cu o lucrare de diplomă având ca temă „Unele aspecte ale specificului literaturii științifico-fantastice”. Activează apoi în domeniul muzeografiei, etnografiei, iar în prezent în domeniul cinematografiliei.

A debutat în 1962, în colaborare cu Romulus Bărbulescu (vezi p. 257) în colecția „Povestiri științifico-fantastice”, editată de revista Știință și tehnică, cu romanul Constelația din ape. Cuplul s-a constituit în 1959, din inițiativa redactorului

literar al colecției, Adrian Rogoz. Pe lângă lucrările scrise separat de fiecare dintre componenții săi, tandemul a publicat numeroase titluri, aparținând exclusiv literaturii științifico-fantastice: Captiv în inima Galaxiei (nuvelă, colecția „Povestiri științifico-fantastice”, 1964), Doando (roman, Editura tineretului, 1965), Fintînile (povestire, C. P. Șt. F., 1966, reeditată, cu unele modificări, în antologia de povestiri științifico-fantastice românești: Pe lungimea de undă a Cosmosului, Editura tineretului, 1967), Stația șarpelui (roman, Editura tineretului, 1967), Ochii ei albaștri (povestire, C. P. Șt. F., 1967), Planeta umbrelor albastre (scenariu

cinematografic, C. P. Șt. F., 1969), *Ferma oamenilor de piatră* (roman, Editura tineretului, 1969), *Pulsul nostru actual* (articole asupra unor lucrări Șt. F. românești, C. P. Șt. F., 1973), *Paralela-enigmă* (roman, Editura Albatros, 1973).

Celor doi autori li s-au difuzat aproape 20 de scenarii radiofonice, concepute, de asemenea, în colaborare.

Cele mai izbutite lucrări științifico-fantastice ale cuplului G. A. și R. B. sînt considerate a fi romanele *Statuia șarpelui* și *Paralela-enigmă*, precum și povestirea *Ochii ei albaștri*, inclusă, cu unele modificări, în acest volum.

Cei doi autori au terminat de curînd un nou roman pentru colecția *Fantastic-club*, intitulat provizoriu *Nu numai zilele*.

Lucrări publicate independent: *Limanul dragostei* (schită, revista „Tribuna”, 1963), *Cel din urmă mesaj* (povestire, C.P. Șt. F., 1963), *Corsarul de fier* (o biografie romanțată a lui Fran-

cis Drake (Editura tineretului, 1966), *Ploaia de stiele* (evocare a călătoriilor lui Humboldt (Editura tineretului, 1969).

Horia ARAMĂ (n. 4 noiembrie, 1930, Iași). Din 1954, după absolvirea Școlii de literatură și critică literară „Mihai Eminescu” din București, lucrează întîi la Radiodifuziune, apoi la revistele pentru copii *Luminița* și *Cutezători*.

Începe prin a scrie versuri, apoi se dedică prozei. A publicat patru plachete de versuri pe care le consideră azi ca „apariții editoriale cu valoare de exercițiu”. Se afirmă în proză și mai ales în literatura științifico-fantastică. Criticul Marian Popa îi intuiește foarte bine resorturile intime atunci cînd afirmă că „pentru prozator, invenția și tehnologia modernă constituie numai punctul de declanșare a unei imaginații delirante... Subiectele sînt tratate cel mai adesea dintr-o perspectivă tra-

gică, autorul interesându-se mai ales de consecințele sumbre ale dezvoltării tehnicii”^{*}.

A publicat următoarele lucrări în proză: *Moartea păsării-săgeată* (schife, nuvele și teatru Șt. F., Editura tineretului, 1966), *Cosmonautul cel trist* (schife și nuvele Șt. F., Editura tineretului, 1967), *Dumnezeu umbla desculț* (roman, Editura de Stat pentru literatură, 1968), *Țărnuțul interzis* (roman Șt. F., Editura Albatros, 1972) și *Pălăria de pai* (povestiri fantastice, Editura „Cartea Românească, 1974). A colaborat activ, din anul 1964, la colecția „Povestiri științifico-fantastice”, publicând numeroase lucrări, redate apoi în volume și antologii.

Piese de teatru: *Simpaticul Charlie* (rev. „Teatru” nr. 1, 1961, repr. 1962), *Femeia cosmică* (C. P. Șt. F., 1964).

Literatura științifico-fantastică, susține

H. A., poate da satisfacții estetice și intelectuale la nivelul oricărei literaturi. După ce a ieșit cu bine din „boala copilăriei” (tehnicismul, epatarea în fața propriilor posibilități) și s-a strecurat cu abilitate pe lângă tentația vulgarizării științifice (ortodoxia scientista lăsându-i abia câteva sechele, între altele slăbiciunea pentru explicit), ea și-a descoperit rațiunea existenței sale nu în negarea extraordinarului, ci în orientarea fabulosului către știință. Cu cât va depăși mai repede situația specială în care se găsește (acuzată de specific, suspectată de comercial, onorată estetic ca sublitteratură), cu atât procentul de maculatură va scădea la proporțiile cu care toate genurile își onorează suporterii.

În prezent H. A. lucrează la un nou roman științifico-fantas-

^{*} Marian Popa: *Dicționar de literatură română contemporană*, Editura Albatros, 1971.

tic, intitulat provizoriu
Neguțătorul de suflete.

•

Romulus BĂRBULESCU
(n. 27 octombrie 1925,
Sulina). A studiat la
Liceul „V. Alecsandri”
din Galați pînă în 1943.
După întreruperea stu-
diilor a fost, pe rînd,
muncitor necalificat,
hamal în portul Galați,
apoi brigadier la mi-
nele de cărbuni din
Lupeni și la șantierul
național Bumbesti—Li-
vezeni. Și-a reluat stu-
diile în 1950 la Bucu-
rești. Absolvind Insti-
tutul de artă cinema-
tografică, devine actor,
actualmente fiind an-
gajat la Teatrul de re-
vistă și comedie „Ion
Vasilescu” din Bucu-
rești. Participînd la
multe din cercetările
geologice ale soției sa-
le, a început să-l pa-
sioneze studiul științe-
lor naturii. În același
timp, a descoperit far-
mecul literaturii știin-
țifico-fantastice.

A debutat în 1942
cu cîteva catrene sati-
rice și alte încercări
poetice, publicate sub
îngrijirea scriitorului

Bogdan Căuș. Conținuă
apoi cu scenete, în spe-
cial satirice, reprezen-
tate pe scenele din Lu-
peni, Petroșani și Ba-
cău.

În 1962, publică pri-
mul roman științifico-
fantastic, scris în cola-
borare cu George Ana-
nia (vezi p. 254), Con-
stelația din ape.

În 15 ani de strînsă
colaborare, cuplul ce-
lor doi autori a publi-
cat cinci romane, nu-
meroase povestiri și
scenarii, precum și ar-
ticole de critică. Cei
doi au îndrăgit și pre-
feră, în general, litera-
tura științifico-fantas-
tică pentru că ea li se
pare a fi „modalitatea
de exprimare artistică
cea mai adecvată nou-
lui spirit în care se
desfășoară viața coti-
diană a oamenilor se-
colului nostru. Conse-
cinențele dezvoltării ex-
plozive a cunoașterii
încep de pe acum să
devină covîrșitoare, în-
rîurindu-ne profund fe-
lul de a gîndi și a trăi,
iar în viitor acest fe-
nomen se va petrece
cu o intensitate mereu
crescîndă. Mai devre-

me sau mai târziu, în întreaga artă se va reflecta, odată cu realitățile descrise, și ceea ce așa-numitul gen științifico-fantastic încearcă azi să prefigureze, poate prea timid și, nu o dată, prea stîngaci".

Alte lucrări publicate independent: *Simbamueni* (nuvelă, Editura tineretului, 1968), *Insulele de aur și argint* (biografia romanțată a navigatorului olandez A. J. Tasman, Editura tineretului, 1969). I se difuzează și cîteva scenarii radiofonice.

Voicu BUGARIU (n. 6 iulie 1939, Vlcele-Covasna). Licențiat în filologie al Universității „Al. I. Cuza” din Iași. A fost redactor la revista *Astra* din Brașov, iar în momentul de față lucrează la revista *Luceafărul* din București.

Primele cărți editate i-au adus și primele succese de prestigiu. Volumul de povestiri științifico-fantastice *Vocile vikingilor* (Editura Albatros, 1970) a fost distins cu Premiul de literatură al C. C. al U.T.C., iar volumul de eseuri despre literatura

română contemporană, *Incursiuni în literatura de azi*, a primit Premiul pentru critică literară al Asociației scriitorilor din Brașov, 1971.

În 1973 i-a apărut o nouă lucrare științifico-fantastică la Editura Albatros, romanul *Sfera*, iar în 1974, la aceeași editură, monografia Zaharia Stancu. Actualmente lucrează intens la un al doilea volum de eseuri despre literatura română contemporană și la un nou roman științifico-fantastic.

Este zgîrcit la vorbă, concis, ca și în scrierile sale. Neastîmpărul însă i se citește pe față, în gesturi. Nu se poate hotărî cărui domeniu să i se dedice în exclusivitate, prozei sau criticii literare, ambele îl atrag și îl nemulțumesc în același timp.

Literatura științifico-fantastică îl atrage pentru că îi „oferă posibilitatea de a construi parabola într-un spațiu literar favorabil”.

Vladimir COLIN (n. 1 mai 1921, București). A urmat cursurile Facultății de litere din București. A fost secretar general de redacție la Revista literară și la Flacăra, iar în prezent la Viața Românească.

A debutat în 1947 cu un volum de versuri (27 de poeme), urmat de un roman și de nuvele inspirate din noile realități ale României postbelice. Este atras curînd de literatura fantastică și începe prin a scrie cărți pentru copii: *Basme* (Editura tineretului, 1953), *Basmele omului* (Editura tineretului, 1958), *Legendeale Țării lui Vam* (Editura tineretului, 1961), *Dincolo de zidul de neon* (Editura tineretului, 1968); *Povești de buzunar* (Editura „Ion Creangă”, 1971). Aceste cărți s-au bucurat de mult succes, au apărut în mai multe ediții și s-au tradus peste hotare, iar autorul a fost distins în 1953 cu Premiul de Stat pentru literatură.

Explorînd și cele-

alte posibilități ale fantasticului, Vl. C. abordează și genul științifico-fantastic. În 1964 a publicat romanul *A zecea lume* (Editura tineretului), urmat de volumul de povestiri *Viitorul al doilea* (Editura tineretului, 1966) și de *Capcanele timpului* (Editura Albatros, 1972), carte distinsă cu unul din premiile literare ale Asociației scriitorilor din București.

Paralel cultivă și fantasticul propriu-zis, publicînd romanul *Pentagrama* (1967) și culegerea de povestiri *Un pește invizibil* (1970).

Vladimir Colin se afirmă și ca un bun traducător al unor opere de Maiakovski, Béranger, Gide și alții, dar nu exclude din activitatea sa de traducător nici literatura științifico-fantastică: Jules Verne — *Castelul din Carpați* (Editura tineretului, 1969), *Un pic de neant, antologie de lit. șt. f. franceză contemporană* (Editura Albatros, 1971), Gerard Klein: *Planeta cu*

șapte măști (Editura Albatros, 1973) și Seniorii războiului (Editura Univers, 1975).

Din scrierile lui Vl. Colin au apărut numeroase traduceri în Anglia, Cehoslovacia, Franța, Israel, Iugoslavia, R.D.G., R.F.G., Polonia, R. D. Vietnam, U.R.S.S. și S.U.A.

Fără a fi un adept exclusiv al anticipației, Vl. Colin consideră că mentalitatea științifico-fantastică reprezintă una dintre dimensiunile spirituale ale omului contemporan și, ca atare, nu poate ieși din aria de investigare a unui scriitor care gîndește. Pe de altă parte, detestă fanatismul sectanților care ar dori să-i cantoneze exprimarea artistică într-un fel de compartiment sublitar. El crede că viitorul literaturii de anticipație constă în asumarea destinului Literaturii (cu majusculă), pe care trebuie s-o influențeze la capitolul temelor fundamentale și în evoluția căreia trebuie să se insereze. O literatură în

afara literaturii i se pare nu numai o întreprindere nedemnă, ci un perfect nonsens.

În anul 1975 îi va apare un nou volum, Dinții lui Cronos, care cuprinde cele mai frumoase povestiri științifico-fantastice ale autorului.

Alle lucrări: Nemaipomenita bătălie dintre Papură-Împărat și Pintilie (1953), Povestile celor trei mincinoși (1956), Întoarcerea pescărușului (1966) etc.

Dorel DORIAN (n. 6 mai 1930, Piatra-Neamț). Din 1946, încă înainte de terminarea liceului, a publicat numeroase articole și reportaje în presa comunistă de tineret. În 1953 termină cursurile Facultății de electronică, specialitatea energetică, și obține diploma de inginer. Viața șantierelor pe care lucrează după terminarea studiilor îi inspiră primul volum de povestiri N-au înflorit încă merii (Editura tineretului, 1955) și prima piesă de teatru Secunda 58, reprezentată

pe diferite scene din țară. În 1959, la București, i se pune în scenă o nouă piesă, Dacă vei fi întrebat (Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”), inspirată din evenimentele dramatice ale insurecției naționale armate din august 1944. Continuând să îmbine activitatea publicistică cu cea de specialitate, lucrează succesiv la revistele Viața studențească, Știință și tehnică, Tehnium și Magazin. În același timp, scrie numeroase piese de teatru: De n-ar fi iubirile (1962), Ninge la Ecuador (1963), Oricât ar părea de ciudat (1964—1965), Corigență la dragoste (1967), Joc dublu (1968), Minciuni adevărate (1969), Teatru cu bile (1970), care au fost puse în scenă de mai multe teatre din țară și prezentate la televiziune. Ele au fost reunite în volumul Teatru (1969).

Atras de literatura științifico-fantastică, a publicat primele schițe de acest gen între anii 1968—1969. În 1970 i

s-a editat primul volum de povestiri științifico-fantastice (Editura Albatros), Ficțiuni pentru revolver și orchestră.

Drumul spre fantasticul științific, după cum mărturisește el însuși, i l-a deschis Jorge Luis Borges, iar Stanislaw Lem l-a convins definitiv. Își pune problema dacă azi nu ar trebui să revizuim conceptul de fantastic (raportat la literatură) și, indiferent de timpul acțiunii, să judecăm valoarea acestei literaturi nu din unghiul speculativ al anticipării, ci al comunicărilor substanțial realiste.

D. D. lucrează acum la un nou volum de povestiri științifico-fantastice pe care speră să-l prezinte cititorilor în anul 1976.

•

Cecilia DUDU. După un prim popas în gazetărie, unde s-a format și a învățat conciziunea, începe prin a publica schițe și nuvele.

Debutul s-a produs în 1956, cu nuvela Leacul (revista Tînărul

scriitor). Mai târziu se lasă cucerită de „umbră prezenței în prezent a trecutului, ca și a viitorului” și debutează în literatura științifico-fantastică cu o nuvelă, urmată, nu după mult timp, de un roman, ambele scrise în colaborare. Dar originalitatea talentului ei se dezvoltă abia mai târziu prin romanul *Scarabeul lui Rașid* (Editura tineretului, 1967) și, mai ales, prin volumul de povestiri *Coniac „3 secole”* (Editura Albatros, 1970).

Originalitatea autoarei în cadrul S. F. ului românesc se caracterizează printr-o tematică foarte bogată, de la reconsiderarea unor mituri și legende, pînă la cele mai subtile ipoteze inspirate de cibernetică sau parapsihologie. Ea se înscrie printre autorii de literatură științifico-fantastică care nu se sfiesc să abordeze tematica polițistă, dar în care detectarea necunoscutului se face cu ajutorul celor mai

„fantastici” detectivi — Știința și Fantazia — cultivă un stil rafinat, metaforic, renunțînd la explicațiile doctorale ale fenomenelor descrise, la demonstrațiile logice, de cele mai multe ori aride și literar neconvingătoare, lăsînd cititorului plăcerea de a trage concluziile ce se impun.

Lucrează în prezent la un nou roman științifico-fantastic.

Ion HOBANA (n. la 25 ianuarie 1931, Sînicolaul Mare, jud. Timiș-Torontal). A absolvit Facultatea de filologie din București (1954) și, după un scurt popas în gazetărie, a trecut la Editura tineretului, unde a răspuns la început de literatură pentru copii, apoi de literatură științifico-fantastică. Mai târziu devine șeful secției de știință a ziarului Știința. Actualmente este secretar al Uniunii Scriitorilor.

În literatură a debutat în 1948. Primul volum de versuri, *Cen-*

trul înaintaş, i-a apărut în 1954 (Editura tineretului). Alte volume de versuri: Petrică şi ceasul vrăjit (Editura tineretului, 1957), Caleidoscop (Editura tineretului, 1958), Orar de vacanţă (Editura tineretului, 1962) şi Horea (Editura Ion Creangă, 1974).

Primul volum de literatură ştiinţifico-fantastică, Ultimul vâl, l-a publicat în 1957 (Editura tineretului). El este urmat de volumul de povestiri Oameni şi stele (Editura tineretului, 1963).

În 1960, a mai publicat şi un foarte interesant roman pentru copii, Sfârşitul vacanţei, reeditat în 1969.

I. H. depune o activitate publicistică susţinută în domeniul istoriei, teoriei şi practicii literaturii ştiinţifico-fantastice, fiind unul dintre animatorii genului pe plan european.

În domeniul istoriei şi teoriei genului a publicat volumele Viitorul a început ieri (Editura tineretului,

1966), o panoramă a literaturii franceze de anticipaţie, Viitorul? Atenţie! (Editura tineretului, 1968), o culegere de articole teoretice despre gen ale unor autori români şi străini, Imaginile posibilului (Editura Meridiane, 1968), un eseu despre filmul ştiinţifico-fantastic, şi Vârsta de aur a anticipaţiei româneşti (Editura tineretului, 1969), o antologie din literatura ştiinţifico-fantastică românească clasică, distinsă cu Premiul Uniunii Scriitorilor şi Premiul special „Europa S. F.”.

I. H. a tradus numeroase cărţi, în special din Jules Verne (Insula cu elice, Cele cinci sute de milioane ale Begumei, Şarpele de mare, Steaua Sudului). Împreună cu Gianfranco de Turris a alcătuit o antologie de povestiri ştiinţifico-fantastice italiene, pe care a prezentat-o cititorului român sub titlul Fantascienza (Editura Albatros, 1973).

A mai publicat şi

eseul științific OZN, o sfidare pentru rațiunea umană (1971), scris în colaborare cu Julien Waverbergh.

Eduard JURIST (n. 21 februarie 1928, Chișinău). Deși a urmat secția științifică a liceului „Matei Basarab”, a renunțat la Politehnică, cu toate că a fost admis, în favoarea Facultății de filozofie, pe care a absolvit-o în 1950. Este de mulți ani redactor al Radiodifuziunii. Marian Popa îl caracterizează astfel: „Dotat cu fantezie și umor, perfecționându-și un stil comunicativ, familiar și oral, îmbinând instructivul cu distractivul, E. J. s-a detașat ca unul dintre cei mai buni autori de literatură pentru vârstele mici, multe din operele sale fiind cunoscute mai întâi prin intermediul emisiunilor radiofonice”.

A debutat la 17 ani cu versuri și proză. E autorul unui mare număr de povestiri pentru

copii și tineret. Pățania lui Urechilă (1948), Pentru noi, copiii (1955), Alarmă în subterană (1957), Băiatul cu valiza (1961), Sunați de două ori (1967) și altele.

A scris un mare număr de piese de teatru pentru copii transmise la radio sau jucate la Teatrul „Ion Creangă” din București.

La fel cu marea majoritate a autorilor de literatură științifico-fantastică de la noi, a debutat în acest gen în colecția „Povestiri științifico-fantastice”, apoi a publicat romanul satiric Oul lui Columb (Editura tinerețului, 1963), iar mai târziu volumul de schițe și nuvele, pline de umor, Mister la —179°C (Editura tinerețului).

E. J. consideră că literatura științifico-fantastică are imense posibilități. Principala este aceea de a se nega ca gen, devenind literatură, pur și simplu.

* Marian Popa, Op. cit.

Victor KERNBACH (n. 14 octombrie 1923, Chişinău). Este licenţiat în filozofie şi literatură la Universitatea din Bucureşti (1947). A depus o intensă activitate ca redactor la mai multe reviste şi ziare, acum fiind redactor la Magazin.

A debutat cu versuri la revista *Vremea* în 1941. Primul volum de versuri, *Rime*, l-a publicat în 1957 (Editura de stat pentru literatură şi artă), urmat de volumele *Freemăt galactic* (Editura pentru literatură, 1966) şi *Tabla de oricalc* (Editura Albatros, 1971).

În proză a publicat volumele: *Țara dintre zăpezi şi portocali* (un jurnal de călătorie în Caucaz, Editura Cartea rusă, 1958), *Lumini pe Strada Mare* (reportaje, Editura tineretului, 1963), *Vîntul de miercuri* (roman, Editura pentru literatură, 1968).

A tradus numeroase volume de poezie şi proză (Vl. Maiakovski: 15 poeme, *Şota Rustaveli*: *Viteazul în piele*

de tigrul, N. Barataşvili: *Versuri*, I. Babel: *Armata de cavalerie ş.a.*).

În literatura ştiinţifico-fantastică s-a lansat cu frumosul roman *Luntrea sublimă* (Editura tineretului, 1961), tradus mai târziu în bulgară, maghiară şi rusă. A urmat apoi nuvela *Umbra timpului* (Editura tineretului, 1966) şi volumul de schiţe şi nuvele *Povestiri ciudate* (Editura tineretului, 1967).

În ultimul deceniu, scriitorul şi-a consacrat o mare parte din timp studiului mitologiei şi istoriei religiilor, dintr-un nou unghi de vedere, publicînd *Enigmele miturilor astrale* (Editura Albatros, ediţia I 1970, ed. a II-a 1973), o carte de mare succes la public, precum şi diverse studii (*Quo Vadis, Ecclesia?*, *Almanahul Scînteia* 1973 ş.a.) şi numeroase articole în ziare şi reviste.

V.K. are un şantier foarte întins. În pregătire: *Antologia miturilor fundamentale* (o antologie comentată a

tuturor ramurilor mitologice esențiale ale omenirii, prezentînd o clasificare inedită a miturilor, precum și o nouă interpretare a lor), Eram gol și m-am ascuns, roman, Vacanțele secrete, roman științifico-fantastic, Dicționar mitologic.

Mihnea MOISESCU (n. 11 aprilie, 1930, Rîmnicul-Sărat). Este absolvent al Institutului de artă teatrală și cinematografică din București.

A debutat în 1954 în Gazeta literară. Primul volum de proză pentru copii, Aripioară de argint, i-a apărut în 1961, urmat apoi de alte cărți pentru copii și tineret: Penița are virful ascuțit (Editura tineretului, 1962), Încercarea (Editura Militară, 1962), Tărie (Editura Militară, 1963), Nemaipomenitele aventuri ale lui Fănel (Editura tineretului, 1963), Într-o seară de primăvară (Editura tineretului, 1965), Ei iubeau viața (Editura Militară, 1965), Ce o să spună lumea?

(Editura didactică și pedagogică, 1970), Din însemnările unui tată (Editura didactică și pedagogică, 1971).

Colaborează la diferite reviste literare, la radio și televiziune.

În domeniul literaturii științifico-fantastice, de care se simte tot mai mult legat, a debutat în colecția „Povestiri științifico-fantastice”. Primul volum de acest gen l-a constituit o carte tot pentru copii, specie rară pe ogorul S.F., Copiii stelelor (Editura tineretului, 1966), urmată de alta similară, Cosmonautul de piatră (Editura tineretului, 1969). Dar cartea care îl face cunoscut și apreciat printre creatorii de literatură științifico-fantastică de la noi este volumul de povestiri Glasul din pulberea aurie (Editura Albatros, 1972).

În 1975 urmează să-i apară un nou volum în colecția „Fantastic-club” a Editurii Albatros, intitulat Întoarcere pe țărmul dispărut.

Leonida NEAMȚU (n. 26 august, 1934, Soroca). A urmat școala medie din Sighet și Facultatea de filologie din Cluj. Este de mulți ani redactor al revistei *Steaua din Cluj*.

A debutat în 1952 cu poemul *Torentul înfrint* („*Almanahul literar*”). După ce publică două volume de versuri, *Cîntecul constelațiilor* (col. „*Luceafărul*”, 1960) și *Ochii* (*Editura tineretului*, 1962), se dedică prozei.

Ca prozator, L.N. abordează toate modalitățile acestui gen, de la romanul polițist — *Toporul de argint* (*Editura tineretului*, 1964) — pînă la experiment — *Febră de origine necunoscută* (*Editura pentru literatură*, 1967) — cîștigîndu-și simpatii statornice. Alte volume de proză: *Celălalt prezent*, *Frumusețea pietrei nevăzute* (*Editura tineretului*, 1965), *Acolo unde vîntul rostopolește norii* (*Editura tineretului*, 1966), *Aventură și contra-aventură* (*Editura tineretului*, 1966), *Chirie*

pentru speranță (*Editura tineretului*, 1968), *Înotătorul rănit* (*Editura tineretului*, 1969), *Terra-Orr* (*Editura pentru literatură*, 1969), *Moartea ca o floare de nu-mă-uita* (*Editura Militară*, 1970), *Știi, Lavinia, caracatițele...* (*Editura Dacia*, 1970), *Teroare pentru colonel* (*Editura Militară*, 1971), *Jurnalul oficial al misiunii Scorbowsky* (*Editura Dacia*, 1971), *Casa Isolda sau Cutremurul* (*Editura Cartea Românească*, 1973), *Norii de diamant* (*Editura Dacia*, 1974).

În literatura științifico-fantastică a debutat cu o nuvelă pentru copii, *Întoarcerea focului* (*Editura tineretului*, 1964, ed. a II-a 1968), urmat apoi de un volum de schițe și nuvele de mare succes, *Blondul împotriva umbrei sale* (*Editura Albatros*, 1973).

L.N. este și el de părere că literatura științifico-fantastică, înainte de toate, trebuie să fie artă pentru a-și justifica existența.

Mircea OPRÎȚĂ (n. 25 octombrie, 1943, Timișoara). A urmat liceul și Facultatea de filologie la Cluj. Este redactor la Editura Dacia și colaborator al revistelor Tribuna și Steaua.

A debutat cu poezii publicate în ziarul local. A obținut două premii pentru poezie, primul la Concursul internațional de poezie organizat de Fondul scriitorilor de pe lângă PEN-Club (Londra, 1966), al doilea la Concursul de poezie „Octavian Goga” (Cluj, 1968). Dar primul volum de versuri, Jocul cu vipere, îl publică abia în 1972 (Editura Dacia).

Interesul pentru literatura științifico-fantastică i se deșteaptă paralel cu interesul pentru poezie și, încă din 1964, publică schița Un cântec din Aldebaran, în cadrul rubricii „Cum vedeți planeta noastră în secolul XXI?” din revista Viața studentască. Primul volum de povestiri de acest gen îi apare în

1966, Întîlnire cu meduza (Editura tineretului), urmat de romanul-parodie Argonautica (Editura Albatros, 1970) și de volumul de povestiri Noaptea memoriei (Editura Albatros, 1973), volum distins cu „Premiul Uniunii Scriitorilor”.

M.O. a fost un colaborator activ al colecției „Povestiri științifico-fantastice”, unde și-a publicat unele dintre schițe, precum și eseuri despre gen, iar în 1973 a cucerit premiul întâi la cel de-al treilea concurs național de literatură științifico-fantastică, organizat de această revistă, cu povestirile Figurine de ceară și O falie în timp, incluse mai târziu în vol. Noaptea memoriei.

Mai trebuie consemnat și faptul că, din 1971, în repertoriul teatrului de păpuși din Cluj figurează și piesa lui M.O. Planeta părăsită.

M.O. reprezintă o autentică speranță a S.F.-ului românesc.

De curînd a predat Editurii Albatros o nouă ediție, revăzută și adăugită, sau, după cum spune autorul, „substanțial argonautizată” a romanului Argonautica.

Adrian ROGOZ (n. 19 aprilie 1921, București). S-a ocupat o vreme de gazetărie, urmînd în același timp cursurile Facultății de filozofie. A fost redactorul literar al colecției „Povestiri științifico-fantastice”, de pe lîngă revista Știință și tehnică, pe întreaga durată a existenței ei.

A scris prima povestire științifico-fantastică la vîrsta de 12 ani (Astrul artificial), trădînd apoi anticipația de dragul poeziei.

A debutat în 1944, sub îndrumarea lui Miron Radu Paraschivescu, cu un poem în hexametri, premiat de ziarul Ecoul. Ceva mai tîrziu, își încearcă forțele și în proză, publicînd o nuvelă în Viața românească. Apoi se

dedică dramaturgiei, iar una dintre piesele sale (scrisă în colaborare), Martin Rogers descoperă America, este distinsă cu Premiul de Stat (1954).

De prin 1955 devine unul dintre principalii combatanți pe frontul literaturii științifico-fantastice din țara noastră. La primul concurs național de S.F., 1955, obține premiul al doilea pentru povestirea Inima de ciută, scrisă în colaborare cu dr. Cristian Ghenea. Timp de zece ani lucrează apoi la romanul Omul și năluca (Editura tineretului, 1965). În 1972 povestirea sa Altarul zeilor stohastici a obținut, la Triest, premiul special EUROCON-1.

În 1974 i-a apărut un nou volum, într-un fel o selecție din cele mai reușite povestiri ale sale: Prețul secant al genunii (Editura Albatros).

A.R. n-a părăsit definitiv poezia, pentru că în 1962 a imaginat „metoda poeziei invariante”, prin care com-

puterul urmează să fie învățat să deseneze versuri. Primul poem încheiat — un fel de caligrame necesare ale erei cibernetice — l-a terminat în 1971.

În prezent, A.R. lucrează la o nouă carte de literatură științifico-fantastică.

Georgina Viorica ROGOZ (Viorica Huber) (n. la Timișoara). A absolvit Facultatea de filologie din București, lucrând un timp ca asistentă și lector universitar la catedra de limbă și literatură română. Din 1960 s-a dedicat exclusiv scrisului.

La început, s-a ocupat intens de istoria literaturii. A făcut comunicări științifice, a colaborat la întocmirea unor manuale școlare, a prefătat volume ale clasicii români și străini.

În proză a debutat încă din 1943 cu volumul *Schițe* (Tiparul Mincii), dedicându-se în special literaturii pentru copii. Volume de proză: *Vălurea*

(Editura tineretului, 1953), *Căluțul de foc* (Editura tineretului, 1957), *Ulcicuța cu vrăji* (Editura tineretului, 1957), *De ce nu mai arc puricele potcoave de argint* (Editura tineretului, 1956), *Ghil, Ghil-Thagar* (Editura tineretului, 1959), *Corabia de pe cîmpie* (Editura tineretului, 1961; cartea a fost tradusă în lb. rusă, maghiară și sîrbă), *Petrolache Făt-Frumos* (Editura tineretului, 1962), *Pe Argeș în sus* (Editura Militară, 1964), *Cîte-n Lună și în Soare* (Editura tineretului, 1966), *La braț cu ultimul zmeu* (Editura Ion Creangă, 1970), *Vlad, fiul Dracului* (Editura Militară, 1970), *Giumbuș-Măgăruș* (Editura Ion Creangă, 1974).

I s-au pus în scenă mai multe piese pentru teatrul de păpuși, a realizat cîteva filme de scurt metraj și numeroase scenarii radiofonice. S-a remarcat de asemenea și ca o bună traducătoare.

În activitatea ei literară a obținut mai multe premii: 1957, pre-

miul pentru proză (basm), la concursul organizat de U.S. și de C.C. U.T.C.; 1963, premiul III la Concursul anual „V. Alecsandri”, pentru piesa Reportaj cu păpuși și țepi; 1964, premiul II la concursul „V. Alecsandri”, pentru piesa Cine va găsi clopoțcii; 1968, premiul I la concursul de scenarii radiofonice, pentru scenariul Măiastra Lumii, evocînd copilăria lui Brîncuși.

În literatura științifico-fantastică a debutat cu povestirea Strania maladie siderală (C.P. Șt. F., 1963). Primul ei volum este o carte științifico-fantastică pentru copii: Eu și bătrînul lup de stele (Editura tineretului, 1966), urmată de alta, de același fel: Taina sfînxului de pe Marte.

În 1975 va publica la Editura Albatros un volum care conține un mini-roman, precum și cîteva povestiri inedite, intitulat Anotimpul sirenelor.

•

Mircea ȘERBĂNESCU
(n. 14 octombrie 1919,

Cernăuți). Este absolvent al Academiei comerciale din București. Deslășoară o intensă activitate publicistică la Timișoara, fiind de peste douăzeci și cinci de ani unul dintre animatorii vieții culturale și literare din Banat. Din 1951, este secretar al filialei din Timișoara a Uniunii Scriitorilor.

A debutat în 1937 cu proză în revista Colț de țară. Primul volum, Cadavrul ambulant (Editura „Intellect”, București), îi apare în același an. Urmează apoi volumele: Prea tirziu (Editura „Fruncea”, 1942, Timișoara), Biruința (E.S.P.L.A., 1953), Rătăcire (Editura tineretului, 1955), Prețul tăcerii (Editura tineretului, 1957), O fată din cele multe (Editura pentru literatură, 1958), Timișoara (monografie, Editura tineretului, 1961), Pagini pentru ochii limpezi (povestiri pentru copii, Editura tineretului, 1965), Aventuri în lumea albastră (Editura tineretului, 1967), Privind cinematografic

(Editura . Albatros, 1970), Cerc și dragoste (Editura Facla, Timișoara, 1973).

Prima povestire științifico-fantastică, Uluitoarea transmigrație, îi apare în iunie 1967 (C.P. Șt.F.). Un an mai târziu, publică și primul său volum de schițe și nuvele de acest gen, sub același titlu (Editura tineretului, 1968), urmat de un alt volum de proză scurtă, Misterioasa sirenă (Editura Albatros, 1972), volum distins cu Premiul Asociației Scriitorilor din Timișoara.

De curînd, M.Ș. a predat Editurii Albatros manuscrisul romanului Război în al nouălea cer, care urmează să apară în colecția „Fantastic-club“.

Ovidiu ȘURIANU (n. 28 noiembrie, 1918, Surdești, Maramureș). Urmează liceul la Baia Mare și Facultatea de medicină veterinară din București. După ce obține doctoratul, funcționează ca medic ve-

terinar la Sascu Montană (Caraș-Severin), Novaci (Gorj), Lugoj și, în cele din urmă, la Timișoara, unde se stabilește definitiv. A colaborat la numeroase ziare și reviste, ca și la publicații științifice.

În proză a debutat în 1934, cu un roman-foileton Dinastia cezarelor, publicat în săptămînalul Înfrățirea din Baia Mare. În 1962, i-a apărut prima povestire științifico-fantastică, Vrăjitorul (C.P. Șt.F.). Primul său volum de povestire științifico-fantastice a apărut sub titlul Cheia comorilor (Editura tineretului, 1965), urmat de un al doilea, Întîlnire cu Hebe (Editura Albatros, 1972), compus din două nuvele. Unele dintre povestirile sale au fost traduse în lb. germană, maghiară, rusă și spaniolă (Columbia).

O.S. este autorul primului volum de benzi desenate cu subiect științifico-fantastic de la noi, Galbar (Editura Stadion, 1973).

El este, de asemenea unul dintre principalii animatori (președinte de onoare) ai cenaclului de literatură științifico-fantastică „H. G. Wells”, de pe lângă Casa de cultură a studenților din Timișoara.

O. Ș. mărturisește că scrie literatură științifico-fantastică pentru că acest gen se

potrivește cel mai bine cu felul său de a gândi și a simți, cu înclinațiile sale care se îndreaptă în egală măsură spre știință și spre poezie.

El lucrează acum la un nou volum pentru colecția „Fantastic-club” a Editurii Albatros, intitulat Pădurea scorpionilor.

Nota editorului	5
<i>George Anania — Romulus Bărbulescu</i>	
OCHII EI ALBAȘTRI	7
<i>Horia Aramă</i>	
MOARTEA PĂSĂRII-SĂGEATĂ	25
<i>Voicu Bugariu</i>	
SUFLETUL	38
<i>Vladimir Colin</i>	
ÎN CERC, TOT MAI APROAPE	46
<i>Dorel Dorian</i>	
ELEGIE PENTRU ULTIMUL BARLINGTON	59
<i>Cecilia Dudu</i>	
ROBA	77
<i>Ion Hobana</i>	
OAMENI ȘI STELE	88
<i>Eduard Jurist</i>	
ERETICUL CARDINAL COLLARMINO	112
<i>Victor Kernbach</i>	
UN DERBEDEU ÎN CRONOSPAȚIU	120
<i>Mihnea Moisesescu</i>	
GLASUL DIN PULBERE AURIE	146

<i>Leonida Neamțu</i>	
<i>MIRAJE PE MĂRILE SUDULUI</i>	167
<i>Mircea Oprea</i>	
<i>FIGURINE DE CEARĂ</i>	177
<i>Adrian Rogoz</i>	
<i>ALTARUL ZEILOR STOICISTI</i>	201
<i>Georgina Viorica Rogoz</i>	
<i>IPOSTAZĂ PENTRU NARCIS</i>	212
<i>Mircea Șerbănescu</i>	
<i>ULUITOAREA TRANSMIGRAȚIE</i>	220
<i>Ovidiu Șurianu</i>	
<i>SEMNALELE</i>	246
<i>Indice de autori</i>	254

Lector: CONSTANDINA PALIGORA
Tehnoredactor: MARIANA PUȘCAȘU

Bun de tipar: 28. VI. 1973. Apărut: 1975. Comanda nr. 702. Tiraj: 24 500 broșate. Coli de tipar: 17,25.

Tiparul executat sup comanda nr. 702 la Întreprinderea Poligrafică „Crișana”, str. Moscovel nr. 5 „Oradea”

REPUBLICA SOCIALISTA ROMANIA

Fantastic Club

**In aceeași colecție
au mai apărut:**

Constantin Cubleșan
IARBA CERULUI
(Premiul Uniunii Scriitorilor, 1974)

• J. H. Rosny Aine
NAVIGATORII INFINITULUI

Rodica Ojog-Brașoveanu
MINERVA SE DEZLÂNȚUIE

Roy Bradbury
AICI SÎNT TIGRI

Adrian Rogoz
PREȚUL SECANT AL GENUNII

Vladimir Colin
DINȚII LUI CRONOS

Sub tipar:

Radu Theodoru
ȚARA FĂGĂDUINȚEI